326

REVISTA DE FOLCLOR

ANUL VIII Nr. 3—4

BUCUREȘTI

1963

5478

https://biblioteca-digitala.ro

REVISTA DE FOLCLOR

ANUL VIII Nr. 3 — 4

BUCUREŞTI

1963

https://biblioteca-digitala.ro

Publicată de INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ŞI FOLCLOR
Bucureşti str. Nikos Beloiannis, nr. 25
Consiliul de redacţie: SABIN V. DRĂGOI, I. MUŞLEA, M. POP,
TIBERIU ALEXANDRU, GH. CIOBANU,
VERA PROCA-CIORTEA, I. JAGAMÁS
Redactor-Şef: MIHAI POP
Redactor-Şef adj: NICOLAE JULA

https://biblioteca-digitala.ro

S U M A R

STUDII

Pag.

AL. I. AMZULESCU — Ion ăl Mare — balada clăcașului răzvrătit 11
ANCA GIURCHESCU — Jocurile ciobănești din satul Dumbrava 60
GOTTFRIED HABENICHT — Fenomenul reelaborării unui text folcloric epic. « Meșterul Manole» în versiunile unei informatoare din Sîngeorz-băi-Năsăud 74
MONICA BRĂTULESCU — Contribuții la cercetarea metaforei în folclorul din Maramureș 94

MATERIALE

N. RĂDULESCU — Cîntece muncitorești de origină italiană în Romînia 117
ROMULUS VULCĂNESCU — Călărețiì sărari 129
N. AL. MIRONESCU și PAUL PETRESCU — Construcțiile viticole din zona Hușilor. Contribuții la studiul etnografic al viticulturii 140
Ing. M. MIHALCU — Contribuții la problema conservării materialelor etnografice și folclorice în colecțiile muzeale 152

DIN ISTORIA FOLCLORULUI ȘI FOLCLORISTICII

ION TALOȘ — Arthur Schott și culegerile lui de povești romînești 156

BIBLIOGRAFIE

ADRIAN FOCHI — Bibliografia etnografică și folclorică romînească pe anul 1962.. 166

https://biblioteca-digitala.ro

CONTENTS

STUDIES

Pag.

AL. I. AMZULESCU — „John the Great" — the Ballad of the Rebel Bondsman 11
ANCA GIURCHESCU — Shepherd Dances from the Dumbrava Village 60
GOTTFRIED HABENICHT — The Re-elaboration of an Epic Folklore Text. The Ballad of „The Building Sacrifice" in the Versions of an Informer from Singeorzbăi, Năsăud 74
MONICA BRĂTULESCU — Contribution to the Study of the Metaphor in Maramuresh Folklore 94

FOLKLORE DOCUMENTS

N. RĂDULESCU — Workers' Songs of Italian Origin in Rumania 117
ROMULUS VULCĂNESCU — The Salt-bearing Horsemen 129
N. AL. MIRONESCU and PAUL PETRESCU — Vineries in the Huşi Area. Contribution to the Ethnographic Study of Vinegrowing 140
Ing. M. MIHALCU — On the Conservation of Ethnographic and Folklore Materials in Museum Collections 152

HISTORY OF RUMANIAN FOLKLORE

ION TALOŞ — Arthur Schott and his Collection of Rumanian Tales 156

BIBLIOGRAPHY

ADRIAN FOCHI — Ethnographic and Folklore Bibliography for 1962 166

https://biblioteca-digitala.ro

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ

стр.

А. И. АМЗУЛЕСКУ — Ион Великий — баллада о восставшеет крепостном 11
АНКА ДЖУРКЕСКУ — Пастушеские пляски в селе Думбрава 60
ГОТТФРИД ХАБЕНИХТ — Феномен воссоздания эпического фольклорного текста. Баллада о «мастере Маноле» в версии песенницы из Сынджорз-бэй, Нэсэуд 74
МОНИКА БРЭТУЛЕСКУ — Метафора в Марамурешской области 94

МАТЕРИАЛЫ

Н. РЭДУЛЕСКУ — Рабочие песни итальянского происхождения в Румынии 117
РОМУЛУС ВУЛКАНЕСКУ — Верховые с грузами соли 129
Н. А. МИРОНЕСКУ и ПАУЛ ПЕТРЕСКУ — Виноградарское строительство в Хушском районе. К этнографическому изучению виноградарства 140
Инж. М. Михалку — О вопросе хранения этнографически и фольклорных материалов в музейных коллекциях 152

ИЗ ИСТОРИИ ФОЛЬКЛОРА И ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

ИОН ТАЛОШ — Артур Шотт и его записи румынских сказок 156

БИБЛИОГРАФИЯ

АДРИАН ФОКИ — Румынская этнографическая и фольклорная библиография за 1962 год 166

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

«Institutul de folclor» a primit, o dată cu integrarea lui în sistemul institutelor de cercetare ale Academiei R.P.R., o nouă structură organizatorică și științifică prin fuzionarea cu secția de etnografie a Institutului de istoria artei al Academiei RP.R. Pe viitor cercetările de etnografie și folclor se vor efectua în cadrul Institutului de etnografie și folclor al Academiei R.P.R. cu sediul în strada Nikos Beloiannis nr. 25, raionul 30 Decembrie, București.

Potrivit acestei noi structuri organizatorice „Revista de folclor" va cuprinde și materiale de etnografie și va apărea, începînd cu anul 1964, sub titlul de „Revista de etnografie și folclor".

Redacția va fi bucuroasă să-și continue și să-și lărgească schimbul de publicații cu revistele de specialitate din străinătate. Cititorii și colaboratorii noștri sînt rugați să ne trimită în continuare corespondența și colaborările lor pe adresa de mai sus, paginile «Revistei de etnografie și folclor», rămînînd deschise pentru publicarea de studii științifice și materiale de specialitate.

REDACȚIA

https://biblioteca-digitala.ro

" The Rumanian Institute of Folklore " has assumed, by its incorporation in the research institutes of the Academy of the Rumanian People's Republic, a new scientific character and organization, by its fusion with the Section of Ethnography of the Institute of Arts History of the R.P.R. Academy. Ethnographic and folklore researches will henceforward be carried out within the framework of the Institute of Ethnography and Folklore of the R.P.R. Academy, with its headquarters in Strada Nikos Beloianis No. 25, Raion 30 Decembrie, Bucharest.

In accordance with its new organization "The Revista de Folclor" will also include ethnographic material and, beginning with 1964, will appear under the title of "Revista de Etnografie și Folclor".

The Editor will be glad to continue and expand the exchange of publications with similar reviews in foreign countries. Our readers and collaborators are requested to continue sending their correspondence and contributions to the above-mentioned address, the columns of the "Revista de Etnografie și Folclor " remaining, as in the past, open for publication of scientific surveys and of ethnographic and folklore material.

THE EDITOR

https://biblioteca-digitala.ro

«Институт фольклора», войдя в состав научно -исследовательских институтов Академии РНР, получил новую научно-организационную структуру в результате слияния с этнографическим отделением Института истории искусств Академии РНР. В дальнейшем этнографические и фольклорные исследования будут проводиться в Институте этнографии и фольклора Академии РНР с резиденцией в Бухаресте, ул. Никоса Белоянниса № 25, район 30 Декабря.

Согласно этой новой организационной структуре, „Фольклорный журнал" булет печашать и этнографические материалы и, начиная с 1964 года, оудет выходить под названием „Фольклорно-этнографический журнал".

Редакция будет рада продолжать и расширять обмен своими печатными изданиями со специализированными зарубежными журналами. Редакция обращается к своим читателям и сотрудникам с просьбой присылать и в дальнейшем письма и материалы по вышеуказанному адресу, поскольку страницы «Фольклорно-этнографического журнала» остаются открытыми для поубликования научных статей и материалов по специальности.

РЕДАКЦИЯ

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

ION ĂL MARE

Balada clăcașului răzvrătit

AL. I. AMZULESCU

Cîntecul lui *Ion ăl Mare*, cules și publicat uneori și sub titlul *Călin*, *Călin Secărin*, *Călin Curcă*, este o baladă populară binecunoscută și azi în cîmpia dunăreană a Olteniei, în care se povestește despre o răfuială sîngeroasă, din prima jumătate a secolului trecut, între clăcași și arendașii de moșii din părțile Calafatului.

Cu prilejul unei cercetări asupra cîntecului bătrînesc, întreprinsă de Institutul de folclor din București în decembrie 1951 în raioanele Calafat, Băilești și orașul Craiova, balada *Ion ăl mare* a fost notată în repertoriul curent al celor mai mulți dintre actualii cîntăreți de cîntece bătrînești din acele părți.

Variantele cunoscute ale acestei balade sînt următoarele:

I. VARIANTE PUBLICATE

1. **Cîntecul lui Călin,** pe care spre ușurința citării îl notăm în studiul de față — după inițiala localității de unde a fost cules — cu *U*; cules în lunile iulie-octombrie 1897 de Christea N. Țapu de la lăutarul Ion Concilă din Urdarii de Jos-Gorj, publicat de Gr. Tocilescu, *Materialuri folkloristice*, Tip. Corpului Didactic, Buc., 1900, vol. I, pp. 108—110 [1].

2. **Călin Curcă,** pe care îl notăm Pl_1, cules de la Ion Marinică din Pleniță-Dolj și publicat de I.A. Candrea — Ov. Densusianu — Th. D. Speranția, *Graiul nostru*, Socec, Buc., 1906—1907, vol. I, pp. 58—65.

3. **Călin Secărin,** pe care îl notăm P_1, cules de învățătorul Sterie D. Enuică (1929 ?) de la lăutarul Trăilă Vădeanu din Poiana Mare-Dolj, publicat [2] în *Cîntece bătrînești din Oltenia, Muntenia, Moldova și Bucovina.* Culegere îngrijită de Const. Brăiloiu (Societatea compozitorilor romîni, Publicațiile Arhivei de folklore, IV), Buc., 1932, pp. 136—142.

4. **Călin Curcă,** pe care îl notăm Pl_2, cules de I. Moțoi de la bătrînul Florea Murtaza din Pleniță-Dolj, publicat în revista « Izvorașul », XVI (1937), nr. 5, pp. 185—186.

---

[1] Pentru datarea culegerii, cf. ibid. Precuvîntare, p. XV.

[2] Text și melodie.

https://biblioteca-digitala.ro

Dijma o ținea cu anu. *Cînd oi zîce-o viorea,*
Și Călin, Sărdar Călin, *Ce moșiie că-m ținea?*
Cîte moșii mi-a ținut, *Poiana cu fînurile,*
Cu claca le-a sărăcit! *Plenița cu vinurile...* (C)

La acestea, unele variante adaugă încă, voind parcă să angajeze în acțiune întreaga regiune, și numele comunelor:

Risipițu, Cetatea... (Pl_1)
Și Ghidiciu-așijderea... (R_2)

cea mai veche dintre variante precizînd, două fînuri și vinuri:

Risipiț cu grînele... (U)

Trei variante [10] atribuie acestor moșii epitetul «*lumite*», adică renumite. Într-adevăr, Plenița și Poiana sînt două dintre satele cele mai cunoscute din regiune, Plenița fiind vestită în partea locului pentru viile sale, iar Poiana — un uriaș sat bălțăreț [11], bogat odinioară în fînațuri.

Vom observa de asemenea că, în afară de două variante care vorbesc de proprietate:

... *Trei moșii că cumpăra...* (U)
sau: ... *Care-mi avea moșii multe...* (L)

majoritatea textelor subliniază că temutul exploatator «*ținea*» aceste moșii, ceea ce înseamnă «ținea cu arendă», numitul Călin fiind deci un «ciocoi»-arendaș.

La prima vedere, un cunoscător al regiunii ar putea face o confuzie. În regiunea Craiova există și alte Poieni, de Sus sau de Jos, ba chiar satul Poiana-Pleniții. Fiind însă vorba de «fînuri», aceasta ne duce cu gîndul la Poiana din lunca Dunării, Poiana Mare, mai ales după ce vom stabili că celălalt erou principal al acțiunii, clăcașul Ion ăl Mare cu cetașii lui, trăia către anul 1830 în Poiana Mare de lîngă Calafat.

Pentru a contura mai bine figura nemilosului arendaș, vom sublinia următoarele:

Balada înfățișează astfel de la început lăcomia acestuia:

Cîte moșii mi-a ținut, *Cu claca și cu dijma,*
Cu claca le-a sărăcit... (G) *Pîn-a speriat lumea!...* (g) [12]

Desigur ironic, variantele Pl_1, O_6 și L îi atribuie arendașului epitetul de «*cuminte*», cînd zic:

Călin, omu-ăl cuminte ... (Pl_1, O_6)
sau: *Călin, boier cuminte!* ... (L)

---

[10] Pl_1, O_6, G.
[11] Una dintre cele mai mari comune rurale din țară, avînd o populație de peste 12.000 locuitori. Vatra satului singură se întinde pe aproximativ 10 km².
[12] Cf. și R_1, O_2, O_4, R_2.

https://biblioteca-digitala.ro

Secvența	*Versiunea nr.* 1 (mg. 2389 b)	*Versiunea nr.* 2 (mg. 2388 r°)				*Versiunea nr.* 3 (mg. 2516c)				*Versiunea nr.* 4 (mg. 2516 d)				*Versiunea nr.* 5 (mg. 2516 e)			
		nr. vers	simbol vers	text	strofe melodice	nr. vers	simbol vers	text	strofe melodice	nr. vers	simbol vers	text	strofe melodice	nr. vers	simbol vers	text	strofe melodice
A	Zîce c-o fos doișpredzăše meșterį. S-aų apucat_dę-o lucrare. Dacă s-o apucat_d'ę-o lucrare, o lucrat și zîdįu nu l'ę-o stat. Tot o lucrat,_tăt o lucrat și zîdįu tot o căzut și nu lę-o stat.	1	1	[Lălăit primul rînd melodic] Da s-o-nșeput_dară lucrare [Lălăit ultimul rînd melodic] *re, măi*	I	1	2 1v	[Lălăit ultimul rînd melodic] Doișprădzăše meșterį marį:|| *măi* D-a-nșeput-o o clădire:||	I	1	1va 6	[Lălăit primele două rînduri melodice] Dar să fășę o clădire:|| Da clădirea s-o zîd'ę	I	1	1va 2	[Lălăit ultimul rînd melodic] [Lălăit primul rînd melodic] Da s-o făcut ^{u}o clădir'e Doișpredzăše meșterį marį:||	I
							3 4	Ș-o lucrat o^{n} an d'e dzîl'e Și orcît i o^{r} lucrat	II		2 3	Doișprădzăše meșterį marį, *măi* Ș-o lucrat o^{n} an d'e dzîl'e:||			3	[Lălăit]*re* [Lălăit primul rînd melodic]*re, măi* S-o lucrat o^{n} an d'e zîl'e:||	II
						5	5 3 4 5	Vaį, lucrarea nu lę-o^{r} stat, *măi, măi* [repetă: v.3:|| v.4 v.5: stat, *măi*]	III	5	5v	Și lucrarea nu le stare, *măi*	II		5v 4v	Și lucrarea nu lę-o stat*u* Orcît iį, vaį, or lucrat*u*	III
B	Če s-o hotărît ęį? — Domn'e, še să făšęm, cît noį lucrăm, lucru nostru nu n'e stă; še pote să h'ie asta, Domn'e? Če să știm noį faše, ca... noį să puțem lucra lucrarea asta? Dară ęį doișprădzăše če s-o stat și s-o gîn'it? — Domn'e, dă-nę-u^{n} gîn^{d}, če să puțem să h'ie, ca să n'e putem să n'e sț'eje lucrarea asta? Šę-a trebui ca să h'ie? O zîs meșteru šel maį mare: — Domn'e, oare cum să făšem? Če, Domn'e, sfat n'e daį, ca să puțem să n'e sț'eje lucrarea asta?		7 5va	Domn'e, Domn'e, še să h'ie Că lucrarea nu ne stăre?:||	II													
C	S-o dat ș-o jurat toț doișpredzăše, că: — care mujere nę-a vin'i, p-ęšeja s-o zîd'im. Dacă a vin'i a ta, o dacă a vin'i a ta, acar' deferent carę-a vin'i, carę-a vin'i maį întîį, aceja s-o zîd'im. O žurat tăț doișprădzăše că še să facă. Adică doișprădzăš, d'e doųăsprădzăše orį^{u}o to clăd'it și tot s-o surupat; lucru nu lę-o stat.	5 10	8 9(5vb) 10 11 12 13 9	Dară iį s-o hotărît*u*:|| Ca lucrarea să ne stăje *n* Dară iį s-o *m* vorovit*u* *Și* Laolaltă-o, vaį, žurat*u* Carę mujerę-a vin'*ire* In zîd' noį, vaį, s-o zîd'im*u* Ca lucrarea să ne sț'eje:||	III IV V	10	10v 11v 9v 12 13v 13va	Dară ęį še s-o grăi*re*:|| *măi, măi* Ș-o făcut-o^{n} legămînt Dară lucrarea lę-a stare, *măi*, Carę mujerę-a vin'*ire*:|| În zîd', vaį, n'e ų-om zîd'i*re* Vaį, în zîd', vaį, ų-om zîd'*ire, măi*	IV V	10	2 8v 10va 14 12va 13vb	Doișpredzăše meșterį marį D-aų făcut o hotărîr'e Și iį, vaį, s-o žud'ecat Cum în zîd' pe šin'e pun'e *măi* Mujerea carę-a vęn'i:|| *măi* Noį în zîd', vaį ų-om zîd'i*re, măi* [Lălăit] *re, măi*	III IV		8 10va 9va 14v 15 12 13vc	(n_2) Dară ęį s-o hotărît(u)$_1$:|| *măi, măi* Și iį, vaį, s-o žud'ecat Că lucrarea še să facă, *măi* Și în zîd' noį pă šinę-om pun'e:|| Dar palerų-aša o zîs:|| *măi, măi* Care mujerę-a vęn'i:|| *măi, măi* În zîd', (vai$_1$), ię s-a zîd'i (măi$_1$):|| *măi, măi*	III IV V VI
D	Nǫ, čę-o zîs palerju šel maį mare? — Domn'e, Domn'e, dă Domn'e ševa în cale; Domn'e, dă-į Domn'e ševa, ca să nu vie fomeja mę!	15	15a 15b 16 17 18 19 20 21 22(13vd)	(n_1) Dar paleru šel maį mar'e:|| Įel d'in gur-o cuvîntat*u*: Vie car'e n'ę-a vin'*ire* Num-a mę, vaį, să nu vie:|| Domn'e, dă-į o^{n} spțin în cal'e:|| Ca să nu vie așa tar'e Dă-į, Domn'e ș-o zăbăd'eșt'e [Lălăit rîndul melodic 2] *re* C-aišęa să nu sosască Ca să nu mn'į-o, vaį, zîdęască:||	VI VII VIII IX	15	15av 23 24 21v	Dară palerju šel mare:|| *măi, măi* Dă-į, Dǫmn'ę$_{(2)}$ — un lup în cărare:|| Or să-ș rumpă •^{m} ptišor Ca la min'e să nu-m vie, *măi*	VI	15	23v 20v 21va 23 20v 21va 24v 25(21vb) 13v 26	Dǫamn'e, dă-į o^{n} lup în cale:|| *măi măi*, Să sțeje, să zăbădęască La min'e să nu sosască, *măi, măi* Dă-į, Dǫmn'ę-on lup în cărare:|| *măi, măi* Să sț'eje, să zăbăd'ęască La min'e să nu sosască, *măi, măi* Dǫmn'e, rumpe-į o^{n} ptišor*u*:|| *măi ,măi* Că la min'e dac-a vęn'i, În zîd', vaį, o-om zîd'i, *măi* Doį copi, (vaį)$_1$, mn'į-a rămîn'e:|| *măi, măi* [Lălăit două rînduri melodice]	V VI VII VIII	15	15a 20v 21va 24va 21vb 26v	Dar palerju šel maį mare:|| Dă-į, Dǫmn'ę-un lup în cărare:|| *măi* Să stęje, să zăbădęască:|| La min'e să nu sosască Să-į rumpă Dumn'edzăų, vaį, um pt'išor*u măi* Ca pa įę să (vaį)$_2$ nu-m vie:|| *măi* *Că* Doį băjeț, vaį, i rămîn'e:||	VII VIII IX
E	Įę-to d'ila Dumn'edzăų — če-ǫ făcut? — O dus la doųă surat'e mîncarea d-aišį să margă la bărbatu-so. Įę s-o pădzît și mîncarea o gătat-o și la bărbat o plecat. Dac-o plecat la bărbat: — Nǫ — dzîše-haį, bărbat'e, să mîncăm! Îče: — Lasă la amaruluį mîncare, să nu mănînše nime astă mîncare cum trebe s-o mănînc ieų! — D-apăį še-į, dragă? — D-apăį nu-į nimn'ic. Fără-žîse-mn'į-am ars sufletu și asta mîncare-į amară! Atunšęa, în vorba-ašeja, zîdari o prins-o ș-o băgat-o -n zîd'. Dînși o prins a zîd'i! Įel n-o putut să dzîcă n'emn'ica, o prins a plînže. Maį depart'e o băgat-o-n zîd' și tot o zîd'it-o, tăt o zîd'it-o pînă še o ieșit dęasupra capuluį. Ș-o băgat-o în zîd' și-o cumpletat cum s-o žurat meșteri. Cum și-o băgat acolo și o žurat ca cum că... și-o plinit čęję če s-o žurat doișprădzăše meșterį. Įę s-o grăbit maį tare și įę o vin'it și pă įę o prins-o și pă įę o zîd'it-o. O luat mîncarea, că num-atîta o pucat a zîče bărbatu iį: — Las-o, asta mîncare nu mănînše nime, că-į amară! Cîn' o dzis că-į amară, o și prins-o šejalal[ț] zîdarį ș-o și băgat-o-n zîd'. Ș-atîta-į; așa-į?	20 25 30	27(19v) 28 29(21vc) 30 31 32 33 34 35(22v) 36 37(27c) 38 36v	Dară įę tare s-o grăbd'it*u* *Și* La soțîe o pornit*u*:|| Și -acolo cîn o sosît*u* *Dar* Bună dzîua paler' mare Haį, că-į gata, la mîncar'e Da soțîe, soțîoră Vaį, amar d'i įę mîncar'e:|| Dară įel să, vaį, plînže*le* ($Că_1$) Zîdari-n zîd' o băgar*e*:|| Și pă dînsa ^{u}o zîd'*ele*:|| Domn'e, graba če aį dat*u* Dę-așa jut'e į-o plecat*u* Șt-n zîd' pe dîns-o băgat-o.	X XI XII XIII XIV XV XVI	20	27v 29v 29va 36va 26va 36vb	Dară įę s-o maį pădzî*re* Și la bărba^{t} o sosî*re*, *măi, măi* Și la bărbat o sosît Și în zîd', vaį, o zîd'it, *măi* Doį copi, vaį, o rămas În zîdių, vaį, o băgat, *măi, măi* [Lălăit ultimele două rînduri melodice]	VII VIII		29vb 36va	La bărbat_dar mn'į-o sosît:|| (*vai*)$_2$ *măi, măi* Și în zîd', vaį, mn'į-o zîd'it:|| *măi, măi*	IX	20 25	27va 29vc 36va 15a 39 29vd 36vb	Da ja maį tare vęn'ę La soțîe o sosît, *măi* (*Apăi*)$_1$ Și-n zîd', vaį, u-ǫ zîd'it-o:|| [Lălăit două rînduri melodice] *re, măi* Dar palerju šel maį mare: N-aį avut niš o răbdare Plnă la min'ę-aį vin'it Vaį, și-n zîd' că tę-am zîd'it, *măi, măi*	X XI XII

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Condiţiile specifice de viaţă folclorică ale acestei balade servesc, totuşi, interesante elemente de studiu pentru folcloriştii şi mai cu seamă pentru cercetătorii din viitor ai acestei probleme. După acest început, ei vor avea adunat la îndemînă materialul pentru partea de viaţă ancorată în istorie a cîntecului lui Ion ăl Mare şi pentru primul secol de existenţă al acestei balade, dacă se va adeveri, poate, previziunea îndrăzneaţă a uneia dintre variante:

... Ăst cîntec s-o povesti
Cît soare pe cer va fi !... [118]

ИОН ВЕЛИКИЙ
БАЛЛАДА О ВОССТАВШЕЕМ КРЕПОСТНОМ

«Ион Великий» — это хорошо известная эпическая песня, бытующая в фольклорной зоне придунайской равнины в Олтении. Песня, в которой ярко звучит мотив классовой борьбы, повествует о жадности и произволе некоего *Кэлина*, притеснявшего своих крестьян, а также о кровавой мести крестьян, которые, наученные и руководимые *Ионом Великим*, убивают «барина» во время вечерней трапезы.

В статье дается анализ художественных достоинств поэтических вариантов песни в свете экономических и социальных условий в зоне бытования этой баллады.

Документы судебного следствия и процесса 1832 года, найденные автором в Государственном архиве, позволяют сделать сравнение между реальными фактами и их отображением в поэтической версии баллады. Таким образом конкретно уточняется где и когда появилась песня. Автор делится своими соображениями о реализме народного творчества и об эволюции вариантов этой эпической песни. Полевые исследования, предпринятые в 1950 году в зоне, где впервые появилась эта баллада, дали интересные сведения о том, как крестьяне и народные певцы расценивают социально-историческое содержание песни ныне, через 100 с лишним лет после ее появления.

ION ĂL MARE [JOHN THE GREAT]

The ballad of the rebel bondsman

« Ion ăl Mare» is an epic song with a wide folklore circulation in the Oltenian Danube plain; the ballad, reflecting a marked social class struggle content, tells of the rapacity and abuses of a man, named Călin, who cruelly oppressed the working peasants of his estate and of the bloody vengeance of a band of peasants who, prompted and led by Ion Ăl Mare, kills him one night when the "boyar" was dining.

The author discusses in the first place the artistic value of the poetic variants of the song, in the light of the social and economic conditions prevailing in the area in which this ballad has been circulating.

Documents referring to the inquiry and court-trial of this case in the year 1832 — discovered by the author in the State Archives — offered the researcher the possibility of investigating the actual facts and of comparing them with their interpretation in the poetic version of the ballad. These data have served not only to throw light upon the concrete conditions of time and place whence this song sprang into existence, but also to enounce general considerations on the realism of folksongs and explain the evolution of the variants of the epic song.

The field investigations carried out in 1950 in the area where the ballad originated, furthermore led to the collection of significant data illustrating the value of its social-historical content and the interest shown therein by the peasants and folksingers, hundred years after its appearance.

[118] Lucrarea de faţă a fost realizată în aprilie-mai 1950, fiind revizuită şi definitivată în această formă în aprilie 1959.

https://biblioteca-digitala.ro

JOCURILE CIOBĂNEŞTI DIN SATUL DUMBRAVA

ANCA GIURCHESCU

În culegerile anterioare, întreprinse de-a lungul lanţului carpatic, au fost semnalate, în cuprinsul diverselor repertorii, jocuri, care în urma informaţiilor, ca şi a unor caracteristici, au putut fi clasificate ca jocuri ciobăneşti.

Faţă de aceste constatări asupra cărora planează totuşi un anumit grad de incertitudine, cercetarea din satul Dumbrava ne-a descoperit un repertoriu bogat de jocuri exclusiv ciobăneşti ce coexistă paralel cu repertoriul curent al satului.

Puşi în faţa acestui material inedit am urmărit pe de o parte să stabilim elementele care caracterizează aceste jocuri, pe de altă parte să fixăm, în funcţie de specificul lor, locul pe care-l ocupă în contextul folclorului coregrafic carpatic.

Ca metodă de cercetare pe teren s-a folosit atît notarea directă a jocurilor cît şi înregistrarea lor pe peliculă cu ajutorul aparatului de filmat. Filmarea jocurilor constituie, fără îndoială, un pas hotărîtor spre adîncirea analizei ştiinţifice şi estetice a dansului popular, pornind de la realitatea vie.

În momentul de faţă, ca ori ce metodă de cercetare aflată, am putea spune, în fază experimentală, filmarea jocurilor nu a atins încă nivelul optim. Cu toate lacunele pe care le prezintă, materialele obţinute pot forma totuşi obiectul unor cercetări mai adîncite asupra structurii, stilului de execuţie, variaţiilor şi improvizaţiei individuale etc.

Legat de acest aspect, vom încerca în cuprinsul lucrării să expunem în linii mari modul în care înţelegem să facem analiza structurală a jocurilor pe baza materialelor filmate.

În cadrul diverselor studii şi lucrări, ca şi a unor dezbateri ce au avut loc în sectorul coregrafic al Institutului de etnografie şi folclor, s-au discutat şi aplicat fragmentar unele principii ale analizei structurale.

Considerăm însă acest aspect al studiului jocului popular deosebit de important atît pentru clasificarea tipologică cît şi pentru determinarea specificului în jocul popular romînesc. De asemenea, pe viitor, studiul structurii jocurilor ne va apropia tot mai mult de înţelegerea procesului de creaţie; al dansului ca fonomen artistic.

Aşadar lucrarea va cuprinde pe lîngă partea de prezentare a materialului şi o expunere teoretică cu aplicări practice, asupra analizei structurale a jocurilor.

Culegerea din Dumbrava face parte dintr-un şir de cercetări efectuate de-a lungul văii Mureşului, în vederea unui studiu mai amplu referitor la folclorul coregrafic şi muzical-instrumental[1] din această parte a ţării.

[1] Giurchescu, A., Costea, Constantin, Coman, N.: Folclorul coregrafic de pe Valea Mureşului. Lucrare monografică în curs de definitivare.

https://biblioteca-digitala.ro

Satul Dumbrava este situat în zona deluroasă, pe valea superioară a Mureșului în apropiere de Deda (r. Topliţa).

Pentru lămurirea unor probleme de bază pe care le ridică studiul repertoriului de jocuri ciobănești, credem că este necesar să dăm în plus unele date cu caracter economic și istorico-social referitoare la zona din care face parte și satul cercetat.

În trecut viaţa pastorală în această zonă a fost deosebit de intensă, satele cu caracter pastoral fiind grupate pe colinele dintre Bistriţa și Reghin ca și pe valea Mureșului între Reghin și Topliţa (Dumbrava, Rîpa, Șieuţ, Gledini, Monor, Vătava, Săcalul de Pădure, Filea, Rușii-Munţi, Deleni etc.) Această formă de viaţă a fost condiţionată în mare măsură de specificul economic și geografic al zonei, în care existenţa întinselor pășuni și în special apropierea munţilor Călimani au jucat un rol determinant.

Vechimea păstoritului în aceste părţi se reflectă în majoritatea formelor culturii materiale și spirituale a locuitorilor. Viaţa pastorală a determinat de asemenea o puternică circulaţie a populaţiei ardelene peste munţii Călimani, în Moldova, atestată de documente datînd din sec. XVII[2]. De asemenea se menţionează prezenţa masivă a oierilor mărgineni în zonele de pășune din Călimani. În general munţii Călimani au constituit punctul de concentrare al diveselor grupe de oieri care au venit fiecare cu forme de cultură materială și spirituală proprii. Între aceste grupe s-au stabilit însă relaţii permanente de convieţuire și chiar de rudenie.

La începutul secolului XX locuitorii multor sate coboară pe valea Mureșului ca muncitori la fabricile de cherestea, lucrări forestiere etc. În sate păstoritul este treptat înlocuit cu agricultura. În momentul actual sînt destul de puţine sate, între care și Dumbrava, a căror gospodării colective sau întovărășiri se bazează în primul rînd pe sectorul zootehnic (creșterea oilor).

O altă caracteristică importantă pentru viaţa socială din această zonă o constituie puternicele legături ale populaţiei ardelene cu Moldova. Pînă în secolul XII trecerea de pe versantul intern pe cel extern al Carpaţilor era liberă. Cu toate opreliștile ulterioare legăturile au continuat, cu intensificări în anumite epoci, pînă în secolul XVIII. În zona subcarpatică moldoveană și în depresiunile intra-muntoase s-au întemeiat chiar sate ardelenești (Neagra-Șarului, Dorna, Coșna, Șarul Dornei, Poiana Negri, Poiana Stampei etc.)[3].

Faptul că faţă de alte zone cu pronunţat caracter pastoral, în Dumbrava, jocurile ce formează repertoriul ciobănesc coexistă paralel cu repertoriul de bază al satului, nefiind asimilate acestuia, se datorește, credem, și existenţei unor ocazii speciale de joc strîns legate de viaţa pastorală. Aceste ocazii, formînd un ciclu complet, s-au menţinut pînă în ultimul timp. Este vorba de cele trei « ospeţe » eșalonate de-a lungul întregului an: « măsura laptelui » (sau « intrarea în brînză ») care are loc primăvara de Sf. Gheorghe; « strînsul oilor», la începutul lui mai și « alegerea oilor » în octombrie de Vinerea mare. O altă ocazie de joc importantă este tîrgul de Rusalii, cînd la Dumbrava se strîng toate satele ciobănești din jur. Cu acest prilej se joacă în afara repertoriului curent și « bătutele » ciobănești. Aceste două repertorii

[2] Someșan, Laurian: Viaţa pastorală în munţii Călimani. *Buletinul Societăţii de Geografie*, Cluj, Tom. III, 1933.

[3] Someșan, Laurian: Viaţa umană în regiunea munţilor Călimani. Lucrările Institutului de Geografie al Universităţii din Cluj. 1938, 10—64.

https://biblioteca-digitala.ro

coexistente în viaţa folclorică a satului se diferenţiază atît de puternic încît par să aparţină unor orizonturi estetice deosebite.

Repertoriul curent, format din jocurile: De-a lungul, Învîrtita, Ţigănească şi Sîrba, se integrează total specificului coregrafic al zonei Mureşului superior, în timp ce repertoriul de jocuri ciobăneşti, cuprinzînd: Brîul, Doiul, Bondreasca, Plopişul, A Mutului, Bătrînească, Gătejul, Ceaunul, Crucea, Boznească, Şchioapa şi Căţeaua, aminteşte de la primul contact stilul şi caracteristicile unor jocuri întîlnite pe lanţul carpatic.

Despre vechimea şi proveniența acestor jocuri informaţiile existente ne furnizează puţine date, deoarece, nefăcînd vreo diferenţiere, le consideră în totalitate jocuri foarte vechi, locale. De sigur şi noi sîntem convinşi că jocurile ciobăneşti reprezintă fără îndoială fondul local tradiţional avînd o vechime mai mare ca cea a jocurilor ce formează repertoriul curent. Totuşi, în ceea ce priveşte proveniența lor, repertoriul nu se prezintă unitar, studiul materialului obligîndu-ne la următoarele constatări:

Jocul cu funcţie distractivă, Căţeaua, are o largă răspîndire în special în zonele subcarpatice. În acest caz putem vorbi de o asimilare a sa la repertoriul ciobănesc, asimilare realizată prin axarea întregului dans pe paşii cei mai caracteristici din jocurile ciobăneşti. Cu titlu informativ putem arăta că, spre deosebire, în Oltenia Căţeaua se joacă pe schema jocului celui mai frecvent — Sîrba.

De asemenea, alte două jocuri, Boznească şi Şchioapa, sînt de proveniență exterioară, asimilate doar stilistic acestui repertoriu. Ele sînt foarte asemănătoare cu Brîurile bănăţene şi putem presupune că au intrat în repertoriul ciobănesc prin armată.

În satul Dumbrava cele 12 jocuri care formează repertoriul ciobănesc sînt încă vii, fiind cunoscute de majoritatea oamenilor maturi. Cercetările întreprinse ne indică faptul că ele au avut o arie de circulaţie mult mai largă, arie ce cuprindea toate satele cu caracter pastoral din această zonă. Astăzi, în afara Dumbravei, în toate celelalte sate jocurile ciobăneşti apar sporadic, în număr foarte mic (3—4) fiind integrate repertoriului curent alături de Sîrbe şi jucate de către băieţi sau chiar mixt, la începutul fiecărui ciclu. De asemenea multe dintre ele apar sub alte denumiri, fiind modificate şi structural [4].

Procesul de dispariţie, de destrămare a repertoriului ciobănesc, este strîns legat de însăşi părăsirea treptată a acestei ocupaţii în majoritatea satelor care se găsesc în apropierea Mureşului. Faptul că la Deleni, Dumbrava, Şieuţ şi Săcalul de Pădure, sate în care păstoritul a jucat pînă în ultimul timp un rol important, aceste jocuri se mai menţin încă, arată fără îndoială dependenţa repertoriului ciobănesc de forma de viaţă care l-a generat.

În Dumbrava, frecvenţa jocurilor ciobăneşti este relativ redusă (fiind legate de ocazii speciale). Cu toate acestea unele din ele, în special Brîul, au intrat în repertoriul curent. De asemenea jocul Căţeaua este deseori întîlnit în repertoriul de nuntă.

Avînd o imagine generală asupra complexului de viaţă a acestor jocuri ciobăneşti, vom încerca în cele ce urmează să precizăm trăsăturile caracteristice care

[4] Dăm cîteva sate în a căror repertorii am întîlnit jocuri ciobăneşti: Deleni (Răzeasca, Bătrînească, Şchioapa, Cernuta), Săcalul de pădure (Brîul, Ceaunul, Bondreasca, Căţeaua), Posmuş (Bătuta, Brîu. i. 4501), Rustior (Brîu, i. 12693), Şieuţ (Crucea, Brîul, Şchioapa, Ceaunul, Capra, i. 12698, 12696). În alte sate (Ruşii-Munţi) jocurile ciobăneşti au dispărut, dar informatorii în vîrstă atestă existenţa lor în trecut.

https://biblioteca-digitala.ro

definesc specificul lor, în primul rînd din punct de vedere al elementelor morfologice.

Jocurile ciobănești din Dumbrava sînt în exclusivitate *jocuri bărbătești.* Un aspect caracteristic îl constituie faptul că cele mai multe se desfășoară în formație de *ceată.* Ținuta în acest caz este fie cu brațele în sus, atitudine folosită în special în fragmentele de « plimbare », fie cu mîinile pe șold, în timpul figurilor ce cuprind sărituri și pinteni. În cazul fomației de *cerc închis* ținuta este cu brațele pe umăr sau lanț de brațe.

Trecînd la observarea desfășurării jocului, a evoluției sale în spațiu, întîlnim în aceiași măsură desfășurarea *uniformă*, prin ocolirea locului de joc mereu spre dreapta sau spre stînga, ca și forma *alternată*, bilaterală, aceasta din urmă fiind tipică în special pentru jocurile în formație închisă.

Elementele metrico-ritmice. Un aspect unitar îl constituie metrul binar, măsura de 2/4 comună tuturor acestor jocuri. Formulele ritmice cele mai frecvente sînt următoarele: 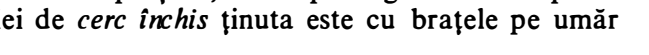 ca și: 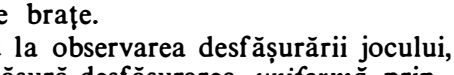 Această ultimă formulă reprezintă, din punct de vedere al mișcării, un ritm sincopat, deosebit de caracteristic pentru jocurile ciobănești și apare ca variantă sau în combinație cu cel anterior. În imediata apropiere a lor întîlnim ca formule:

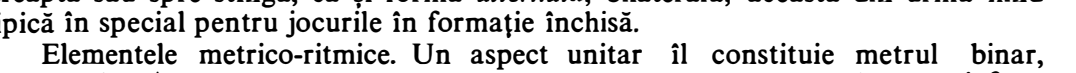

Dat fiind frecvența mare a formulelor ritmice din prima categorie este normal ca celulele ritmice ce intră în componența lor să prepondereze. Este vorba de: Dintre celelalte celule avînd o frecvență mai redusă amintim: 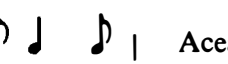

După cîte observăm canavaua ritmică a jocurilor ciobănești nu constituie un element care poate fără coroborarea altora să contribuie la caracterizarea tipologică a materialului, deoarece ea conține formule de cea mai largă circulație în întreaga țară. Ceea ce conferă individualitate acestor ritmuri este transpunerea lor plastică, cu ajutorul mișcării. Din multiplele categorii de mișcări existente în dansul popular romînesc două sînt acelea care prin frecvența cu care apar în aceste jocuri contribuie la caracterizarea lor. Este vorba de *bătăi* și *pinteni în săritură.* Acestea nu lipsesc din nici unul din jocurile executate în ceată, fiind completate, în cazuri particulare, cu mișcări de brațe (Gătejul). Pașii încrucișați sînt specifici jocurilor cu desfășurare alternată, bilaterală.

Pentru înțelegerea mai clară a celor expuse pînă acum, ca și a analizei de structură ce va urma, dăm materialul de jocuri filmat și transcris pentru prima oară în suprapunere directă pe melodie [5].

[5] Jocurile Bătrînească și Doiul nefiind filmate au fost transcrise numai după notația directă. Jocurile Crucea și Cățeaua au fost analizate după film, însă nu au fost transcrise. Jocul Plopișul se desfășoară pe melodia jocului Bondreasca. Melodiile au fost culese și transcrise de N. Coman.

https://biblioteca-digitala.ro

După cum am arătat, analiza structurală, reprezentînd o problematică nouă în studiul jocului popular, necesită, atît sub aspect terminologic, cît și metodologic, o serie de discuții teoretice. Nu este vorba în lucrarea de față de o dezbatere amplă ci de o primă punere în temă, folosind în acest scop, pentru exemplificare, înseși materialul prezentat.

Analiza structurală se referă la determinarea unităților de mișcare, a funcționalității lor precum și la studierea relațiilor care se stabilesc între unitățile de mișcare în procesul realizării fenomenului artistic cunoscut de noi sub numele generic — *dans*.

Descompunînd forma integrală a dansului în unitățile sale cele mai mici, indivizibile, ajungem la **elementul de bază** reprezentat prin mișcări simple [6]. În cadrul jocului el nu poate exista în mod izolat, funcția sa fiind aceea de a se uni cu alte unități, în grupuri organic legate, spre a forma celule, motive etc.

Celula coregrafică constituie prima entitate cu o anumită configurație. Ea este formată din 2—3 mișcări grupate în jurul unui accent.

Importantă din punct de vedere al analizei structurale este funcționalitatea celulei în cadrul dansului. Ea poate avea următoarele roluri:

a) fracțiune de motiv: d Ṡ ṡ ṡ Ḍ ḍ — *(Brîul)*

b) grup de legătură,

c) introducere în dans:

D S D S D S + "d Ṡ ṡ s̈ Ḍ ḍ . . . *(Bătrînească Mitrani reg. București)* [7]

d) concluzie: ṡ ḍ S — S Ḍ ˘ ḍ *(Brîul)*

e) completare de motiv: S Ḍ — S Ḍ — S Ḍ — S Ḍ — S Ḍ ˘ ḍ *(Brîul)*

f) înlocuirea motivului în unele dansuri de construcție celulară.

Cea mai mică unitate a dansului, care exprimă o imagine artistică specifică, este **motivul coregrafic**. El are o construcție bine definită, în care mișcările au raporturi fixe între ele, avînd de cele mai multe ori două accente principale. Din aceste cauze, motivul coregrafic se fixează în conștiința dansatorului și revine consecvent în cursul unui dans: d Ṡ ṡ — ṡ Ḍ ḍ *(Șchioapa)* — ṡ ḍ / ṡ ḍ (x) ḍ ṡ ṡ ḍ S *(Bondreasca)*

Funcția sa este ca prin anumite procedee de construcție să realizeze unități coregrafice mai mari. În unele cazuri (dansuri de construcție motivică) el poate înlocui figura (ex. secțiunea I-a a Brîului).

---

[6] Definirea terminologică a unităților de mișcare reprezintă una din problemele importante ale specialiștilor coregrafi pe plan internațional, ea urmînd a fi dezbătută în cadrul Comisiei de dans C.I.M.P. la Congresul de la Budapesta 1964. Datele referitoare la terminologia unităților de mișcare prezentate în această lucrare sînt o contribuție a prof. Vera Proca-Ciortea, realizată în colaborare cu semnatara articolului.

[7] Pentru unele exemple ce nu pot fi găsite în jocurile ciobănești ne vom referi la jocuri din alte zone ale țării.

https://biblioteca-digitala.ro

Dintre motivele avînd o construcție diferită amintim pe cele mai importante: *motivul amplu* este format din repetarea identică sau simetrică a unei celule coregrafice, avînd deci dimensiuni mai mari.

Motivul augmentat apare prin alăturare organică, la sfîrșit, a unui element, celule sau grup de mișcări (augment) ce-i modifică structura și îi îmbogățesc conținutul:

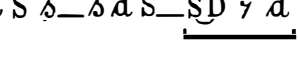

În cuprinsul dansului **figura** constituie unitatea cea mai importantă deoarece ea are capacitatea de a exprima un conținut de idei bine determinat. (O figură prin repetare poate constitui un dans: de exemplu Ceaunul). Ea este formată dintr-un grup de motive legate prin procedee diferite. În cadrul figurii se pot face delimitări sub forma de cadențe incomplete (eventual sugerate) și delimitări finale: cadențe complete. Din punct de vedere al conținutului, și uneori dimensional, ea are corespondențe cu fraza muzicală.

Secțiunea constituie o construcție coregrafică amplă formată din două sau mai multe figuri, sau chiar dintr-o figură repetată.

Făcînd pe scurt această trecere în revistă a unităților de mișcare ce compun un dans, în special pentru a lămuri termenii pe care îi vom folosi ulterior, trecem la analiza structurală a jocurilor ciobănești, pe care o începem cu studierea *gradului de complexitate* a unităților de mișcare ce compun un joc. În acest sens construcția jocului poate fi: *simplă*, atunci cînd el este format dintr-o singură figură (motiv sau chiar celulă), *dezvoltată*, cînd în construcția sa se pot delimita mai multe figuri și *amplă*, în cazul cînd jocul este format din secțiuni, fiecare din ele cuprinzînd una sau mai multe figuri.

Modul în care înțelegem să facem o asemenea analiză îl vom exemplifica prin studierea construcției Brîului.

BRÎUL

(*Organizarea jocului*)

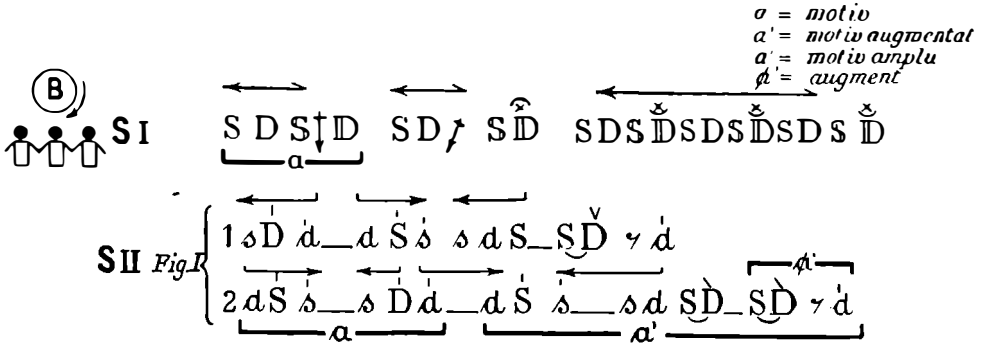

https://biblioteca-digitala.ro

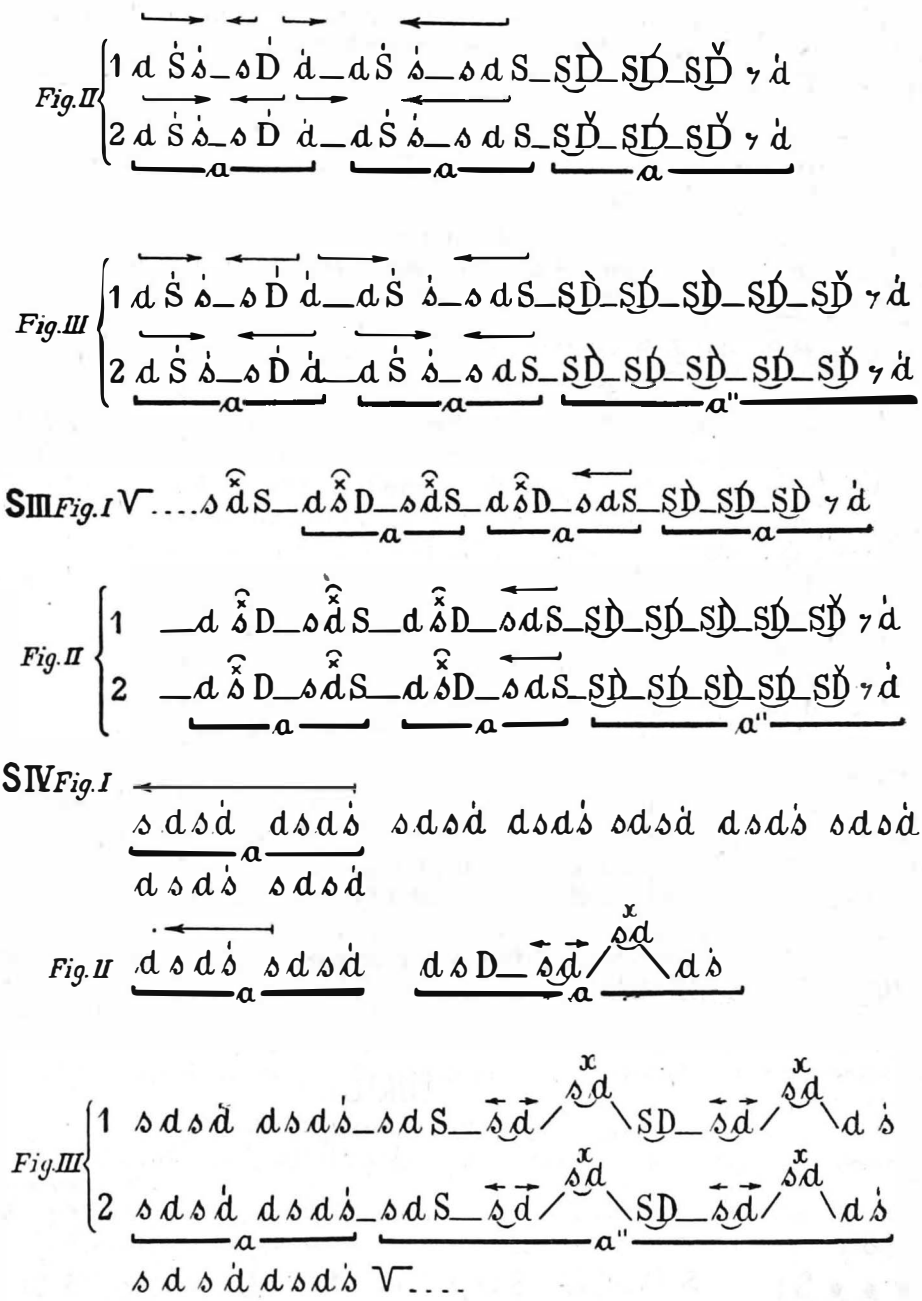

Jocul are o construcție amplă. El cuprinde patru secțiuni. *Prima*, avînd rol introductiv, are structură motivică. În cadrul lanțului motivic nu se pot delimita unități mai mari de mișcare, secțiunea avînd în același timp o mare labilitate dimensională (motivul se repetă « ad libitum »). Încheierea sa nu este indicată decît de apariția unei alte unități de mișcare (secțiunea a doua) care aduce elemente cinetice și ritmice cu totul noi.

https://biblioteca-digitala.ro

Secțiunea a doua este formată din trei figuri, constituind din punct de vedere tematic nucleul central al dansului. *Figura I* este compusă din două motive, cel de al doilea fiind un motiv *augmentat*. Augmentul (de valoarea unei celule coregrafice) are, pe de o parte, rol concluziv, pe de altă parte, din punct de vedere compozițional, constituie elementul mobil și caracteristic pentru întreaga secțiune, el fiind dezvoltat, amplificat, în următoarele două figuri. Astfel el este cel care conferă individualitate fiecărei figuri în parte. Figura I se repetă identic. *Figura II* este formată din trei motive, primele două identice cu cele din figura precedentă, al treilea motiv fiind dezvoltarea augmentului din figura I, care astfel devine un motiv de sine stătător. Figura II se repetă identic. *Figura III* este la fel compusă din trei motive, de data aceasta ultimul fiind un *motiv amplu*, reieșit din dezvoltarea prin repetare a unei celule a motivului final din figura II. Figura III se repetă de două ori.

Secțiunea a treia, formată din două figuri, nu reprezintă din punct de vedere analitic decît o variație de mișcare a celei dintîi. Ceea ce ne-a determinat s-o considerăm totuși o unitate de sine stătătoare este faptul că pentru conținutul jocului ea aduce un element nou: schimbarea ținutei și formației (ceată în cerc). Figura I este, din punct de vedere al organizării, identică cu figura II din secțiunea anterioară iar figura II este identică cu a III-a din aceeași secțiune. Fiecare din cele două figuri se repetă identic.

Secțiunea a patra reprezintă o parte a jocului ce aduce elemente fundamental diferite și care ar putea, astfel cum este organizată, să constituie un joc de sine stătător. Ea este compusă din trei figuri. *Figura I* are rol introductiv, fiind o plimbare a jucătorilor pe linia cercului mereu spre stînga. Ea are o structură motivică. *Figura II* este formată din două motive. *Figura III* este și ea formată din două motive, cel de al doilea fiind însă un motiv amplu (se observă același procedeu de dezvoltare a motivului final).

Generalizînd datele reieșite din analiza gradului de complexitate a unităților de mișcare din jocurile ciobănești putem trage următoarea concluzie: caracteristica lor principală constă în construcția amplă (Brîul, A Mutului, Plopișul, Bondreasca). Întîlnim într-o măsură mai mică forma dezvoltată (Șchioapa, Bozneasca, Gătejul) ca și cea simplă (Ceaunul, Bătrîneasca).

Construcția figurilor. Analiza modului în care sînt construite figurile se referă în special la stabilirea procedeelor folosite în cadrul unui lanț de motive pentru a realiza o figură. Sistematizînd procedeele întîlnite în analizele făcute anterior[8] am găsit pînă în momentul de față următoarele:

a) *Prin repetare*, care poate fi: 1) repetare identică: 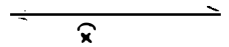 *(Brîul)*

2) repetare alternată — același motiv executat cu picior opus:

(Alunelul înfundat - Bechet reg. Craiova)

3) repetare simetrică — același motiv executat cu picior opus și în sens opus:

(Bozneasca)

[8] Analiza structurii jocurilor a fost realizată pe 400 de jocuri din Oltenia și Muntenia pentru lucrarea în pregătire: « Structura jocurilor cu formă fixă ».

https://biblioteca-digitala.ro

b) *Prin dezvoltare*, adică alăturarea a două motive dintre care cel de al doilea prezintă unul sau mai multe elemente variate din punct de vedere ritmic sau plastic:

(*Șchioapa*)

c) *Prin compunere* înțelegînd prin acest procedeu alăturarea a două motive diferite calitativ:

(*Brîul*)

d) *Forma complexă*, procedeu care constă în legarea unui șir de motive diferite între ele.

Procedeele de construcție cele mai frecvente întîlnite în jocurile ciobănești se găsesc la cele două extreme pe scara complexității: procedeul cel mai simplu pe de o parte (repetarea identică) și, pe de altă parte, procedeul prin compunere. Pe o treaptă următoare se întîlnește procedeul prin dezvoltare, procedeele de repetare alternată și simetrică fiind în aceste cazuri aproape de loc folosite.

În legătură cu această problemă se observă faptul că procedeele simple: repetarea identică, alternată sau simetrică (dar în special primul) sînt folosite cu precădere în figurile cu rol introductiv sau de tranziție.

Vorbind despre *construcția motivelor* ne referim la urmărirea acelorași procedee și în modul de organizare a motivelor.

Din acest punct de vedere observăm în jocurile ciobănești că atît *repetarea identică* cît și *compunerea* rămîn (ca și în cazul figurilor) procedeele cele mai frecvente, la ele adăugîndu-se *dezvoltarea*. De asemenea întîlnim cu mult mai mult și procedeele simple de repetare alternată și simetrică.

Tot în cadrul analizei structurale vom studia *modul în care se succed* figurile în cuprinsul unui joc. Această succesiune poate fi: *fixă*, în cazul unui număr stabil de figuri ce se repetă într-o ordine dată, *mobilă*, în cazul unui număr stabil de figuri dar a căror succesiune este dictată de strigături de comandă sau de improvizația spontană, *liberă*, în cazul jocurilor cu caracter improvizatoric la care atît numărul de figuri (sau motive) ca și ordinea lor este variabilă și *uniformă*, în cazul cînd jocul este compus dintr-o singură figură (motiv) ce se repetă «ad libitum».

În jocurile ciobănești formele de succesiune pe care le întîlnim sînt: fixă, mobilă și uniformă. Dintre acestea putem considera ca element caracterizant succesiunea mobilă, deoarece în cadrul ei sînt incluse jocuri ce prezintă formele cele mai tipice pentru această categorie (A Mutului, Plopișul, Bondreasca).

În grupul jocurilor de succesiune uniformă întîlnim: Gătejul, Ceaunul și Bătrînească, tot jocuri tipice ciobănești, dar care au o organizare simplă. Jocurile cu formă fixă sînt: Șchioapa, Boznească și Crucea care, după cum am văzut, nu fac parte din fondul local. În momentul de față Brîul poate fi inclus în grupul jocurilor cu succesiune fixă, comenzile ce preced diferitele figuri pierzîndu-și adevărata lor funcție, uneori putînd chiar să lipsească. Totuși inițial Brîul a fost cu siguranță un joc cu succesiune mobilă, forma sa actuală fiind expresia unui proces de evoluție, de fixare și cristalizare.

Analiza organizării jocului pe motive, figuri, secțiuni nu poate fi realizată, în principiu, fără a face o permanentă legătură între mișcare și melodia pe care ea se execută. Aceasta nu implică, în special în cazul jocului popular romînesc, necesitatea unei concordanțe perfecte între unitățile coregrafice și cele muzicale.

https://biblioteca-digitala.ro

De foarte multe ori caracterul specific al unui joc este dat de formele particulare în care se realizează această concordanță. În acest sens *suprapunerea dansului pe melodie* poate fi: *concordantă*, *neconcordantă* și *necoincidentă* [9].

Toate jocurile făcînd parte din repertoriul ciobănesc sînt caracterizate prin *suprapunerea concordantă pe melodie*. Dintre ele singur Brîul (și o variație a acestuia, Doiul) constituie cazuri aparte, suprapunerea mișcării pe melodie fiind *inconstantă*. Pentru exemplificarea ei vom analiza din nou pe scurt Brîul.

Secțiunea I (introductivă) reprezintă un exemplu tipic de suprapunere neconcordantă, motivul coregrafic fiind construit pe trei măsuri muzicale, în timp ce fraza melodică are constant patru măsuri. Aceeași neconcordanță se menține și în cazul celorlalte secțiuni în care figurile sînt formate din 5, 6 și 7 măsuri. Concordanța între pași și melodie se restabilește în cuprinsul celei de a patra secțiuni în care motivul coregrafic ce stă la baza figurii introductive coincide cu motivul muzical iar cea de a doua figură, construită pe patru măsuri, cu fraza muzicală. Concordanța se pierde din nou în figura a treia care este formată din cinci măsuri.

Stilul jocurilor ciobănești. Un aspect deosebit de interesant îl constituie faptul că în cadrul folclorului coregrafic din Dumbrava se delimitează cu precizie două stiluri de joc. Este pentru prima dată că în cercetările noastre întîlnim acest fenomen.

Din punct de vedere stilistic jocurile făcînd parte din repertoriul curent (Învîrtita, De-a lungul, Țigănească) se încadrează specificului văii Mureșului superior, creînd o imagine plastică total diferită de cea a jocurilor ciobănești care din primul moment pot fi asemănate cu jocurile din nordul Moldovei, sau chiar din Țara Oașului.

Vom analiza în primul rînd modul de *execuție al mișcării*, ținînd seama de caracteristicile sale de bază: forță, amplitudine, direcție și viteză.

Jocurile ciobănești din Dumbrava au un aspect viguros. Forța aplicată mișcării nu este o forță de elevație ci dimpotrivă accentuată în jos, spre pămînt. Astfel în sărituri accentul este pus pe cădere și nu pe desprindere, de unde și înălțimea lor redusă. Multiplele bătăi caracteristice jocurilor ciobănești sînt executate cu o mică desprindere de pămînt și cu aceeași forță aplicată în jos, conferind jocului un caracter tropotit specific. Toate aceste mișcări fiind executate cu genunchii ușor flexați dau impresia, chiar în sărituri, că tind să se lipească de pămînt, de unde aspectul greoi al acestor jocuri.

Amplitudinea mișcărilor este mică. Pașii sînt mărunți, deplasările mici. Amplitudinea mișcărilor este mai accentuată doar în jocurile Brîul, Doiul, Șchioapa și Boznеasca, în care intervin balansuri și deplasări bilaterale cu pași încrucișați, ca și bătăi finale foarte accentuate.

Direcția caracteristică imprimată mișcării este verticala.

Viteza este medie și în general unitară pentru toate aceste jocuri. Cu toate că tempoul melodiilor este foarte variat (între M.M. $\downarrow = 98$ și $\downarrow = 157$) jocurile tind să se egalizeze, astfel încît atunci cînd se depășește viteza medie mișcările se execută la valori duble. O caracteristică constă în tendința de accelerare a tempoului spre final, în special în jocurile cu organizare simplă.

---

[9] Diferitele forme de concordanță au fost aprofundate de către Bucșan Andrei și Balaci Emanuela în studiul monografic asupra jocurilor din Mărginimea Sibiului.

https://biblioteca-digitala.ro

Referindu-ne la gradul de participare *a tuturor segmentelor corpului la mișcare* observăm că ea este foarte redusă. Trunchiul execută rareori ușoare răsuciri și îndoiri, capul este aproape nemișcat. Brațele sînt ținute în poziții fixe: pe umeri, în sus, pe șold. Ținuta brațelor în sus și însoțirea mișcărilor cu pocnituri din degete este o atitudine pe care nu o întîlnim în nici unele din jocurile ciobănești din alte zone. În acest caz considerăm că este vorba de o influență a stilului folosit în jocurile feciorești din repertoriul curent.

Mișcări pantomimice și mișcări ample de corp nu apar decît în jocurile cu funcție distractivă (Cățeaua și Gătejul).

Sobrietatea mișcărilor, economia gestică fac ca *exteriorizarea participării afective* să nu fie redată prin plastica mișcărilor ci printr-o mare tensiune interioară exprimată în forța și vigoarea execuției. La aceasta contribuie de asemenea chiuiturile și strigăturile de cele mai multe ori cu caracter satiric.

Trecînd de la stilul execuției la *stilul compozițional* observăm în primul rînd rolul redus al improvizației individuale. Dacă în structura jocului ea apare sub forma unor variațiuni motivice, în special cu aspect ritmic, din punct de vedere al execuției, mișcările sînt omogene și sincronizate. Acest aspect constituie unul din caracteristicile care diferențiază pregnant jocurile ciobănești de repertoriul curent în care improvizația individuală are un rol preponderent.

Aceeași unitate o suprindem și în organizarea jocurilor care, indiferent de gradul lor de complexitate, au o dezvoltare treptată în care am putea fixa următoarele momente: introducerea, în general lipsită de elemente caracterizante, nucleul tematic, care conține imaginea specifică a jocului respectiv și dezvoltarea, sau varierea acestuia, fără revenire la forme inițiale. Din această cauză unele jocuri par a avea un crescendo continuu (Plopișul, Brîul, A Mutului).

Încadrarea tipologică. Concentrînd datele reieșite din analiza morfologică și structurală a repertoriului ciobănesc trecem acum la gruparea jocurilor pe clase, tipuri și subtipuri.

Cele 12 jocuri din acest repertoriu se încadrează în două clase: jocuri de *cerc* (I) și jocuri de *ceată* (V). Clasa ce cuprinde numărul cel mai mare de jocuri este *ceata*, tipul reprezentativ fiind *ceata ciobănească* (Plopișul, Gătejul, A Mutului, Bondreasca, Bătrînească și Crucea). În cadrul tipului jocurile au în general un aspect foarte unitar, prezentîndu-se sub forma de variante la jocurile pe care le putem considera reprezentative pentru acest tip: Bondreasca și Plopișul.

Pornind de la aceeași osatură jocul Gătejul, datorită funcției lui distractive, aduce elemente legate de gestică, ce ne sugerează gruparea sa într-un subtip al jocurilor de *ceată ciobănească cu caracter distractiv*.

Celelalte jocuri din repertoriul ciobănesc se încadrează tipului de *Brîu mocănesc* (clasa jocurilor de cerc), subtipul *Brîu pe numărătoare* [10]. Jocul reprezentativ pentru acest subtip este Brîul, caracteristica sa principală fiind dezvoltarea treptată a figurilor prin adăugarea sau amplificarea unor elemente cinetice în funcție de numărătoare sau comenzi. Un aspect netipic al acestui joc este trecerea în formație de ceată în timpul secțiunii a treia și a patra. Am putea astfel considera forma sub care se prezintă Brîul ca o punte intermediară între tipul de ceată ciobănească și Brîul mocănesc. Îl integrăm totuși celui de al doilea tip

[10] Acest subtip a fost stabilit în cadrul lucrărilor asupra tipologiei jocului romînesc (A. Bucșan).

https://biblioteca-digitala.ro

BONDREASCA

FILM 36e
mg 2168~
2 fluiere
♩ = 130 – 131
ten

A MUTULUI

FILM 36c
mg. 2168s
2 fluiere
♩ = 129

PLOPIȘUL

FILM 36e
mg. 2168u
2 fluiere
♩ = 130 – 131

GÂTEJUL

FILM 36h
mg 2168v
2 fluiere
♩ = 140
tubr

×) Semnul △ indică mîna dreaptă
Semnul ≷ indică mîna stîngă

La fiecare săritură „Gâtejul" este trecut printre picioare din mîna dreaptă în stînga, sau invers.

BĂTRÎNEASCA

××) Cg. . 703
mg. 2168t
2 fluiere
♩ = 103

××) *Cg. = catalog general coregrafic*

https://biblioteca-digitala.ro

BRÎUL

FILM 36 a
mg. 2168 m.
♩ = 150 - 151
fluier

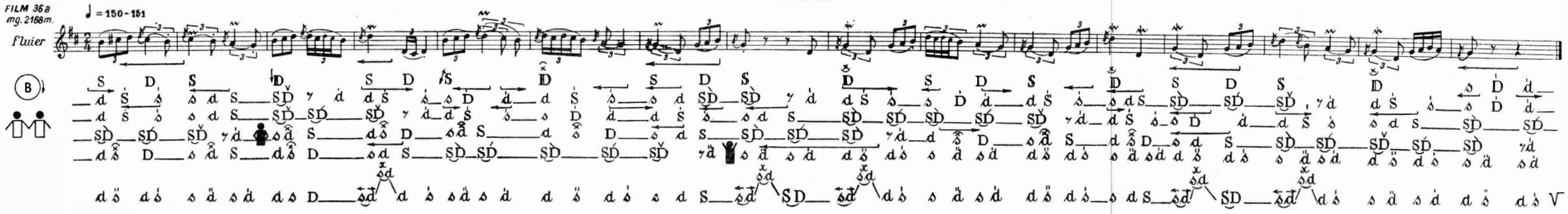

DOIUL

Cg: 708
mg. 2168 n
♩ = 149
2 fluiere
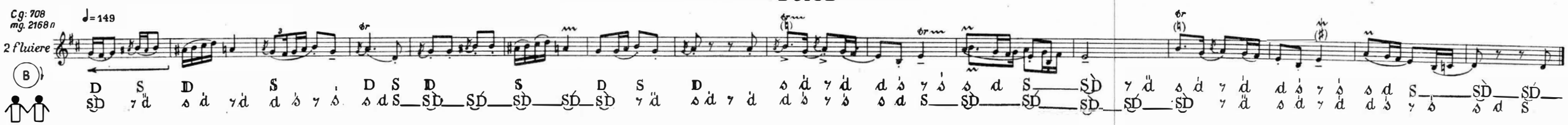
CEAUNUL

FILM : 36 d
mg. 2168 o
♩ = 142 - 151
2 fluiere
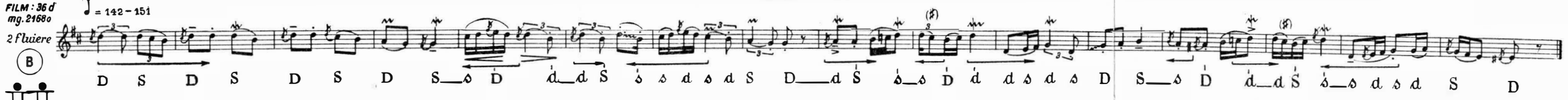
BOZNEASCA

FILM : 36 f
mg. 2168 r
♩ = 157
2 fluiere
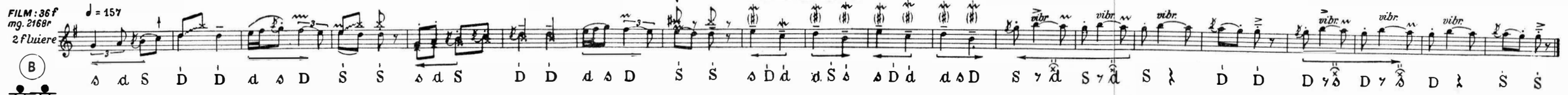
ȘCHIOAPA

FILM : 36 g
mg. 2168 p
♩ = 132 - 134

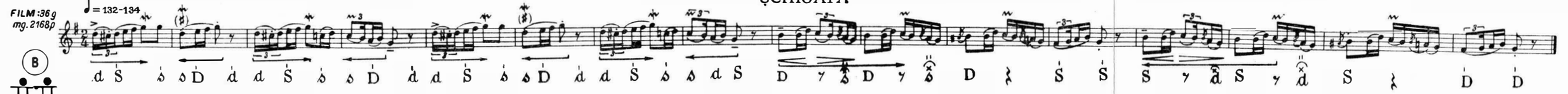

https://biblioteca-digitala.ro

socotind că forma sa originală este cea exprimată în primele două secțiuni, celelalte părți nefiind decît expresia influenței exercitate asupra lui de către tipul de ceată ciobănească. Jocul Doiul este o variație a Brîului, mai precis Brîul în forma sa nedezvoltată.

Avînd caracteristici diferite Șchioapa, Boznеasca (variante apropiate) ca și Ceaunul pot forma un subtip aparte: Brîu în două părți.

Urmărind răspîndirea acestor tipuri pe întreg lanțul carpatic constatăm următoarele:

Tipul de ceată ciobănească îl întîlnim în primul rînd în zona nordică a Moldovei, în depresiunile din apropierea munților Călimani (Pojorîta — Cîmpulung — Suceava: Ursărеasca, Trilișești, Ardeleanca, Brustureanca; Crucea — Vatra Dornei: Leșasca). Coborînd pe lanțul carpatic spre sud, întîlnim în Vrancea jocul de bază: De tare, care în unele ocazii este executat în ceată. La Întorsura Buzăului (satul Ciumernic) jocul Bîinza reprezintă un exemplu tipic de ceată ciobănească. În Mărginimea Sibiului tipul de ceată ciobănească este reprezentat prin jocurile: Războiul, Siminicul, Cadîna-Verde, Pambrîul.

Urmărind în continuare cel de al doilea tip (Brîul mocănesc) constatăm că subtipul Brîu pe numărătoare, întîlnit la Dumbrava, este semnalat și la Întorsura Buzăului (Brîul, Ursărеasca), Mărginimea Sibiului, Bran, Sibiu (Danțul, Slănicul).

Așadar, cele două tipuri de bază ale repertoriului ciobănesc din Dumbrava se găsesc răspîndite de-a lungul întregului lanț carpatic. Acest aspect poate constitui o dovadă a unei unități carpatice din punct de vedere coregrafic, unitate bazată pe însăși comunitatea elementelor din jocurile ciobănești. Fiind vorba însă de o zonă dialectală întinsă, în cadrul ei se pot diferenția zone coregrafice avînd caractere specifice.

Datele pe care le deținem pînă în momentul de față ne permit să precizăm că jocurile bărbătești, uneori mixte, din repertoriul curent al Moldovei de nord (depresiunea Dornelor) prezintă asemănări, ce merg pînă la identitate, cu jocurile ciobănești din Dumbrava.

Enumerăm cîteva din caracteristicile cele mai importante reieșite din studiul jocurilor ciobănești din Dumbrava și pe care le întîlnim și în zona nordică a Moldovei:

— Formația de ceată în cerc și de cerc.
— Componența bărbătească.
— Desfășurare prin ocolirea lentă a spațiului de joc.
— Ritmul binar sincopat.
— Mișcări în care domină bătăile și săriturile cu pinteni.
— Construcția motivică a unor jocuri.
— Succesiunea mobilă a figurilor.
— Suprapunerea concordantă pe melodie.
— Stilul execuției: viguros, greoi, sărituri cu amplitudine mică, pași tropotiți, verticalitatea mișcării.

La explicarea acestor asemănări din punct de vedere coregrafic poate contribui și faptul istoric amintit în introducere, referitor la emigrările țăranilor ardeleni în Moldova de nord (sec. XII—XVIII), precum și viața pastorală comună în masivul Călimani.

https://biblioteca-digitala.ro

Se poate afirma că munţii Călimani, tot astfel ca şi Carpaţii sudici, n-au format niciodată o barieră pentru zonele adiacente ci, dimpotrivă, le-a reunit, constituind axa lor de coeziune.

★

Din studiul analitic realizat în lucrarea de faţă credem că au putut fi desprinse atît caracteristicile specifice ale jocurilor ciobăneşti din Dumbrava cît şi rolul important pe care ele îl deţin în conturarea dialectului coregrafic carpatic.

Considerăm, de asemenea, important pentru cercetările ulterioare faptul că în momentul de faţă s-a putut găsi în folclorul nostru un repertoriu unitar de jocuri ciobăneşti bine păstrate. În afara valorii lor de document ele au o incontestabilă valoare artistică deschizînd un orizont larg în cercetările asupra stilului specific în folclorul coregrafic.

ПАСТУШЕСКИЕ ПЛЯСКИ В СЕЛЕ ДУМБРАВА

Село Думбрава (район Топлица) расположено в зоне, лежашей близ Кэлиманского горного массива, где в прошлом было сильно развито пастушество. В своей собирательской работе специалисты впервые встретили в этом селе большой репертуар исключительно пастушеских плясок (12), бытующий одновременно с обычным репертуаром села. Это чрезвычайно важно для обследования румынского хореографического фольклора, ибо дает возможность изучать специфические элементы пастушеских плясок.

Анализ пастушеского репертуара дает сведения о бытовании этих плясок и материале, в котором разбираются их морфологические элементы.

Поскольку материал был отснят на киноленку, в данной работе оказалось возможным осветить вопрос из области народного танца, который до сих пор мало обсуждался, а именно вопрос структурного анализа плясок.

Структурный анализ понимается как изучение отдельных движений, их функциональности, устанавливающейся между ними связи для создания специфического художественного целого.

Краткое определение терминологии относится к главным составным движениям танца. Это — элемент, хореографическая ячейка (широкий мотив, увеличенный мотив), фигура, отрезок.

В статье о пастушеских танцах села Думбравы речь идет о следующем: организации плясок, составе фигур и мотивов (используемые приемы), последовательности фигур и согласованности с музыкальным сопровождением.

Далее в статье говорится о стиле пастушеских плясок, причем отмечается их отличие от обычного репертуара. Самые главные стилистические особенности — это тяжелая, энергичная пляска, вертикальные движения, топающие шаги, небольшие прыжки с одновременным щелканием каблуками. Главные типы, которые определены, это пастушеская ватага и «Брыу пе нумэрэтоаре». Эти два типа, широко бытующие во всей карпатской зоне, свидетельствуют об их единстве с хореографической точки зрения, что объясняется, как думает автор, самими специфическими особенностями пастушеских плясок.

SHEPHERD DANCES FROM THE DUMBRAVA VILLAGE

The village of Dumbrava (Topliţa district) lies in the proximity of the Căliman Mountains, an area with a notable pastoral tradition. It is however for the first time that field-researchers have encountered and collected a more extensive stock of genuine shepherd dances (12 in number), coexisting parallel with the current village repertory. This circumstance is of particular interest

https://biblioteca-digitala.ro

for the study of Rumanian choreographic folklore since it affords the opportunity of assessing the specific elements of pastoral dances.

The analysis of the shepherd repertory contains an outline of the full and complex display of these dances as well as of the monographical elements.

Since this material has been recorded in a film, the author has been able to tackle the structural analysis of the dance, in conditions markedly different from those generally applied to folk dances.

This structural analysis embraces the description of the units of movement, their respective functions, as well as the relationship established between them in order to achieve a specific artistic image.

The author reviews the chief units of movement that compose the dance, giving a brief terminological definition of the constituent parts: element, choreographic cell, motif (ample and enlarged), figure, section.

The delineation of the structure of the Dumbrava shepherd dances includes: their organisation, the composition of the figures and motifs, the procedure applied, the sequence of figures and their agreement with the melody.

The article next deals with the style of the pastoral dances, pointing out the specific traits distinguishing them from the current repertory. The chief distinctive features are a manly, heavy-gaited style, with vertical movements, stamping steps, leaps of small amplitude with heel-clacking.

The types identified fall into two main groups: the « Ceata Ciobănească » (Shepherd Band Dance) and the "Brîul pe numărătoare" (Counting Chain Dance). These two patterns that are widely encountered all along the range of the Carpathian mountains, reveal a choreographic unity presumably springing from the peculiar character of the shepherd dances.

https://biblioteca-digitala.ro

FENOMENUL REELABORĂRII UNUI TEXT FOLCLORIC EPIC

« Meșterul Manole » în versiunile unei informatoare din Sîngeorz-băi Năsăud

GOTTFRIED HABENICHT

În Năsăud, textele epice populare se află în continuu regres în favoarea celor de natură lirică [1] și în special în favoarea categoriei, cea mai vie, a strigăturii. Balade în stilul recitativului epic [2] nu se întîlnesc în această zonă; constatarea are de altfel valabilitate pentru întreaga Transilvanie. Se presupune că în Ardeal a existat totuși înainte vreme recitativul epic, dispărut mai apoi într-un mod asemănător Banatului [3].

După cum se știe, elementele unui gen folcloric pe cale de dispariție se refugiază în alte genuri. În Transilvania, textele epice sînt vehiculate pe melodii de cîntec propriu-zis, de doină și de colindă. Din această cauză și datorită funcției deosebite față de cele din cîmpia dunăreană, cîntate de un profesionist la masa mare, baladele ardelenești au o întindere mult mai redusă. Privită din acest punct de vedere, trecerea baladei în amintitele genuri folclorice apare ca un act de dezagregare a ei [4]. Pe de altă parte însă, fenomenul execuției baladelor pe melodie și cu funcție de colindă, cîntec propriu-zis sau doină, poate fi considerat nu ca o decădere, ci ca însuși modul de existență a baladei în Ardeal [5]. Problema este încă neelucidată și ar merita un studiu special.

---

[1] Al. I. Amzulescu: Cîntecul nostru bătrînesc. *Revista de folclor*, 5 (1960) nr. 1–2: 53–54.

[2] Emilia Comișel: Recitativul epic al baladei. *Muzica*, nr. 6, 1954. Aceeași: La ballade populaire roumaine, în Studia memoriae Belae Bartók sacra, Budapest, Akadémiai kiadó, 1957, 27–50.

[3] Avram Corcea descrie în prefața la « Balade poporale » (Caransebeș, 1899) fenomenul astăzi dispărut în această regiune al cîntării baladelor pe recitativ epic: « ...La diferite ocasii, precum nunți, nedee (rugă) petreceri ș.a., cînd cei ce își petrec poftesc, ori cînd li se exhauriază glumele și vorbele, cînd pe un moment par toți obosiți de petrecere și joc, atunci începe lăutariul cîte un cîntec vechiu.

Întroducerea o face, ḑicînd de cîteva ori aria pe violină, apoi începe cîntarea. Și ea e frumoasă și pĕtrunḑĕtoare. Melodii eroice — triste însoțesc cuvintele — textul cîntării... »

S-a publicat de altfel și melodia unei atari balade bănățene în [Al. Amzulescu și Gh. Ciobanu]: Vechi cîntece de viteji. București, ESPLA, [1956], 45–47. Balada a fost înregistrată în 1939 de la un lăutar de 81 de ani.

[4] « ... O constatare pe care am făcut-o e că unele balade, ca *Miorița*, tind să se transforme în colinde și basme..., ceea ce arată puțina vitalitate pe care o are poesia epică în această regiune ». O. Densușianu: Graiul din Țara Hațegului. București, 1915, 18.

[5] Ion Taloș: Balada Meșterului Manole și variantele ei transilvănene. *Revista de folclor*, 7 (1962) nr. 1–2: 49.

https://biblioteca-digitala.ro

Repertoriul epic al Năsăudului nu este prea vast. Găsim aici balade ca « Mioriţa », « Meşterul Manole », « Fratele şi sora », « Logodnicii nefericiţi », « Nevasta fugită », « Nevasta vîndută », « Dociţa », « Şarpele », « Vălean », « Pintea » ş.a. Fiecare dintre acestea îmbracă una sau, după caz, mai multe din formele de existenţă ale baladei ardelene (pe melodie de colindă, de cîntec propriu-zis şi de doină)[6]. Alături de aceste forme, în Năsăud, se mai cunoaşte şi balada strigată pe fondul unei melodii « de strigat » sau de joc, în felul strigăturilor cu conţinut liric sau satiric[7].

Majoritatea baladelor mai sus amintite fac parte din repertoriul viu al folclorului din această zonă şi au putut fi detectate relativ uşor în decursul cercetărilor de teren. Într-o situaţie deosebită se găseşte balada «Meşterul Manole», care, dispărută fiind din circuitul folcloric viu, stăruie mai ales în amintirea cîtorva bătrîni, care în tinereţe au vehiculat ei înşişi textul sau l-au reţinut doar fără să-l fi cîntat vreodată. Perioada de pierdere a textului acestei balade în Năsăud se pare că este mai îndepărtată. Raritatea ei în această zonă a determinat şi faptul că pînă de curînd nu a fost atestată în publicaţii. Totuşi, primul text al tipului transilvănean al baladei — cunoscut de noi — este originar din vecinătatea sudică imediată a zonei noastre: varianta culeasă în 1884 de Ieronim Dănilă în Budeşti-Bistriţa[8].

Din zona propriu-zisă a Năsăudului se cunosc următoarele variante:

a) una, notată de la Lupu Ban (Sîngeorz-băi) de către Iustin Sohorca (1924 ?)[9];

b) a doua, culeasă de la bătrînul Ion Buia (Sîngeorz-băi) de către Pompei Hossu — Longin (1955 ?)[10];

c) a treia, din însuşi centrul administrativ al raionului, culeasă de la Paraschiva Prăhase de către Constantin Paliciuc[11];

d) o variantă culeasă de la Ana Ban (Sîngeorz-băi) de către Ion Taloş (1961)[12];

e) a cincea, culeasă de la Palage Ţînca (Nepos), tot de către Ion Taloş, în acelaşi an[13];

f) o variantă culeasă de la o soră de Anei Ban, Lucreţia Trandafir (Iad-Bistriţa), de către Radu Niculescu (1962)[14]; şi, în sfîrşit,

---

[6] Cf. C. Zamfir, V. Dosios, E. Moldoveanu-Nestor: 132 cîntece şi jocuri din Năsăud. Bucureşti, Editura Muzicală, 1958, nr. 19—20 şi 38—44.

[7] Fenomenul a fost detectat mai întîi în comuna Rebra (vezi: « Mioriţa », mg. 1572 h, inf. Victor Scridon, 72 ani, culeg. C. Zamfir şi G. Habenicht, 22 V 1959, pe melodie de strigat) iar apoi şi în Zagra (vezi: « Logodnicii nefericiţi », mg. 1852 s, inf. Vasile Zînvel, 30 ani, culeg. R. Niculescu, G. Habenicht, L. Birgu, 21 V 1961 — pe melodie de joc, « Ţigănească »).

La aromîni se semnalează un fenomen întrucîtva asemănător, anume balade cîntate în timpul jocului (Tache Papahagi: Antologie Aromânească. 1922, 365—370, apud E. Comişel: La ballade populaire roumaine).

[8] Cf. I. Taloş, op. cit., 23.

[9] I. Taloş, op. cit., 33—34 (numai textul literar).

[10] I. Taloş, op. cit., 30—31 (numai textul literar).

[11] Textul literar publicat de Cicerone Teodorescu: Izvoare fermecate. Bucureşti, E.S.D.P., 1958, 206—208; melodia este culeasă şi comunicată de I. Taloş, op. cit., 28. Vezi şi mg. 2516 a, b — culeg. G. Habenicht 3 IV. 1963.

[12] I. Taloş, op. cit., 31—33 (text şi melodie). Vezi şi mg. 2516 f, aceeaşi informatoare, culeg. G. Habenicht, 4 IV 1963.

[13] I. Taloş, op. cit., 34—35 (text şi melodie). Vezi şi mg. 2516 h, aceeaşi informatoare, culeg. G. Habenicht, 5 IV 1963.

[14] Vezi mg. 2391 c, Iad-Bistriţa, culeg. R. Niculescu, 28 IX 1962; mg. 2516 g, aceeaşi informatoare, culeg. G. Habenicht 4 IV 1963.

https://biblioteca-digitala.ro

g) versiunile informatoarei Ileana Poleac (Sîngeorz-băi) culese de Radu Niculescu (1962) și de autorul prezentului articol (1963) [15].

Variantele celor șapte informatori cît și materialul informativ auxiliar ne permit să tragem unele concluzii asupra baladei despre jertfa zidirii în Năsăud și anume:

1. Funcția tipică a baladei Meșterului Manole în Năsăud este cea de cîntec.

2. Textul circulă pe melodii de cîntec propriu-zis [16], unele de largă circulație, și pe melodii « de strigat » [17].

3. Funcția de cîntec este nu numai tipică pentru zona discutată, ci — în limitele cunoștințelor de pînă acum asupra variantelor ardelene — este și exclusivă [18]. Această constatare cîștigă în greutate prin faptul că pentru restul Transilvaniei, balada despre jertfa zidirii se cîntă numai pe melodii de colindă [19]. Chiar și pentru zona vecină, Bistrița, colinda este funcție exclusivă [20].

4. Variantele năsăudene se integrează, din punctul de vedere al narațiunii, al stilului și al sistemului de versificație (7—8 silabe), în tipul general — ardelenesc al baladei [21].

★

Un caz aparte îl formează variantele informatoarei Ileana Poleac de 70 de ani, din Sîngeorz-băi. De la dînsa deținem următoarele versiuni:

nr. 1: mg. 2389 b (relatare în proză), culeg: R. Niculescu, 26 IX 1962;

nr. 2: mg. 2388 r'(cîntat), același culegător, 26 IX 1962;

nr. 3: mg. 2516 c (cîntat), culeg: G. Habenicht, 4 IV 1963;

nr. 4: mg. 2516 d (cîntat), același culegător, 4 IV 1963;

nr. 5: mg. 2516 e (cîntat), același culegător, 4 IV 1963.

În afară de aceste cinci versiuni, complete în concepția informatoarei, s-au mai cules (înregistrate pe bandă sau notate direct) următoarele versiuni fragmentare:

nr. 6: i. 25378 (cîntat, neînregistrat), culeg: R. Niculescu, E. Moldoveanu, 26 IX 1962;

---

[15] Cotele respective sînt indicate în continuarea prezentei lucrări.

[16] Variantele: c, d, e, g.

[17] Varianta f.

[18] Indicația « colindă » din susul melodiei publicate de I. Taloș, op. cit., 28 (din Năsăud) nu corespunde realității, fiind vorba de o melodie de cîntec propriu-zis. Informatoarea confirmă aceasta, atestînd faptul că nici funcțional nu poate fi vorba de o colindă (cf. i 25590, culeg. G. Habenicht, 3 IV 1963). De asemenea este necorespunzătoare indicația « baladă » la varianta Anei Ban (I. Taloș, op. cit. 31—33), melodia fiind o variantă melodică a cunoscutului cîntec de circulație (și probabil și de origine) năsăudeană « Împărate împărate ». În notația respectivă, melodia cncepe cu rîndul melodic 5, cadența finală fiind după al patrulea rînd melodic, pe fis [1]; a se coîmpara cu varianta publicată de C. Zamfir, V. Dosios, E. Moldoveanu-Nestor, op. cit., 127—128, strofele melodice 2 sau 3 (prima fiind incompletă). De altfel noțiunea de « baladă », privită din punct de vedere funcțional, nu este suficient de clar utilizată de autorul studiului citat (a se vedea tabelul-anexă, în care termenul este folosit pentru desemnarea « speciei literare », în opoziție cu variantele cu funcție de colindă sau cîntec [« hore »], variante care de fapt fac parte din aceeași specie literară).

[19] Facem abstracție de variantele ardelene netipice (ex. nr. 15—16 din lucrarea citată a lui I. Taloș).

[20] Vezi mg. 2517 a, b—Blăjenii de jos, inf. Nazarica Mureșan, 72 ani, culeg. G. Habenicht, 4 IV 1963 (textul a fost publicat de I. Taloș, op. cit., 28—29). Vezi și i 25597, aceleași date.

[21] Vezi în acest sens analiza lui I. Taloș, op. cit., 42—50.

https://biblioteca-digitala.ro

nr. 7: versiune fragmentară cîntată, notație directă anexată la fișa de text mg. 2516 c (vezi mai sus);

nr. 8: altă versiune fragmentară cîntată, notație directă de asemenea anexată la fișa de text mg. 2516 c (vezi mai sus);

nr. 9: mg. 2388 r (cîntat, înregistrare fragmentară), culeg: R. Niculescu, 26 IX 1962;

nr. 10: i 25377 (relatare fragmentară în proză, notație directă) culeg. R. Niculescu, E. Moldoveanu, 26 IX 1962.

Redăm în tabelul anexat textele versiunilor numerelor 1—5, urmînd ca cele fragmentare (6—10) să fie utilizate ca material suplimentar în măsura în care întregește vreo idee expusă.

Informatoarea Ileana Poleac

Pentru comparație ne vom servi de o variantă deja publicată și anume de nr. 13 din lucrarea mai sus citată a lui I. Taloș, varianta aparținînd informatorului Lupu Ban din Sîngeorz-băi [22].

Versiunile Ileanei Poleac ies — după cum am mai amintit — în anumite privințe din cadrul celorlalte variante. Aceasta se datorește faptului că informatoarea, nemaicîntînd balada de multă vreme, nu-și mai amintește textul în forma în care îl cunoscuse odată; cerîndu-i-o culegătorul, ea reproduce în proză acțiunea și încearcă să-și aducă aminte de textul versificat. Nereușind, prezintă mai apoi balada cîntată într-o realizare de text proprie, cu un pronunțat caracter improvizatoric, apropiată de narațiunea în proză.

Fenomenul, care de altfel este foarte interesant — și pare-se nu prea răspîndit — constă deci dintr-o rerealizare a unei piese folclorice exclusiv (sau aproape exclusiv) pe baza amintirii subiectului. Spunem în mod conștient: rerealizarea unei piese *oarecare* folclorice; căci articolul de față nu urmărește nicidecum să fie o intervenție în discuțiile ce se poartă în legătură cu balada jertfei zidirii, ci încearcă doar să prezinte fenomenul reelaborării, folosindu-se de exemplul concret al acestei balade.

În cazul de față, interesul creator al Ileanei Poleac a fost suscitat de întrebarea cercetătorului; recrearea a fost urmarea dorinței și apoi a neputinței informatoarei de a-și aduce aminte de text. Realizarea nu răspunde însă unei necesități vii; drept dovadă mărturisirea informatoarei că recent nu l-a cîntat decît la solicitarea cercetătorului: « . . . Nu mi-o fos în gură d'e cîn am zîs-o anu trecut la domnu šela. . . » [23]

Oarecare însemnătate în procesul de elaborare a textului l-au avut factori ca: cunoașterea de către informatoare a credinței populare despre necesitatea jertfei

[22] Vezi trimiterea 9.
[23] Vezi i 25591, culeg. G. Habenicht, 4 IV 1963, 3.

https://biblioteca-digitala.ro

umane [24], trăirea puternică a naraţiuii (informatoarea plînge în timpul cîntatului) [25], şi faptul că pentru informatoare întîmplarea este aproape contemporană. Ea fixează evenimentul cu circa 60 de ani în urmă: « Aiasta cîntare s-o cîntat cîn s-o tîmplat, apoi s-o lăsat; apăi io mi-aduc aminte; cîn am fost băietă. . . » [26]

Ceea ce socotim că trebuie clarificat este:

— Dacă informatoarea a cunoscut în tinereţe un text versificat, respectiv cîntat, sau a avut cunoştinţă doar de subiectul baladei, povestită în proză;

— Natura textului cunoscut odinioară de Ileana Poleac;

— Raportul dintre versiunile informatoarei Ileana Poleac şi alte variante din partea locului;

— Modalitatea improvizaţiei şi caracteristicile textului reelaborat.

★

Pentru a uşura comparaţia dintre cele cinci versiuni complete, le-am împărţit în secvenţe — în fragmente ce încheagă o idee mai largă — căutînd o potrivire sinoptică a acestora în cadrul tabelului.

Prima secvenţă (A) are caracter introductiv, de prezentare a situaţiei: 12 « meşteri mari » muncesc la construirea unei clădiri. Deşi ei muncesc de un an de zile, lucrarea nu înaintează, zidul surpîndu-se încontinuu.

Această idee se găseşte în substanţa ei în toate cele cinci versiuni, formînd motivarea acţiunii ce va urma. În afară de versiunea 2, care în această secvenţă constată doar începerea unei lucrări, celelalte patru definesc numărul zidarilor: 12. Obiectul muncii zidarilor — denumiţi « meşteri mari » — nu este precizat; în versiunile 1, 2 se vorbeşte doar de « o lucrare », iar în celelalte trei de « o clădire ». Versiunea fragmentară în proză 10 este singura care specifică faptul că este vorba de zidirea unei biserici (« . . . Apă o zîs ašel mai mare carę-o fos d'e clădit biserica. . . ») Inclinăm să credem că în concepţia informatoarei clădirea la care se lucra era în toate cazurile « o biserică »; Ileana Poleac a omis doar să facă precizarea, considerînd faptul cunoscut, nefăcînd parte din cîntec, şi de altfel fără însemnătate asupra evoluării acţiunii [27]. Faptul că se zideşte în zadar este accentuat prin constatarea că de multă vreme se lucrează fără rezultat. Versiunile 3, 4, 5 determină timpul cu « un an de zile »; nr. 2 este lacunar în această privinţă, iar nr. 1 nu precizează perioada cît s-a lucrat, lăsînd însă pe ascultător să subînţeleagă faptul că a trecut multă vreme de la începerea activităţii: « . . . Dacă s-o apucat d'ę-o lucrare, o lucrat şi zîdiu nu lę-o stat. Tot o lucrat,tăt o lucrat şî zîdiu tot o căzut şî nu lę-o stat. . . » Insistenţa asupra verbului « a lucra » (repetat de trei ori) sugerează scurgerea unui timp oarecare — nedefinit — de la momentul începerii lucrării, iar gradarea în constatarea « şî zîdiu nu lę-o stat », apoi « şî zîdiu tot o căzut şî nu lę-o stat », subliniază puternic insuccesul.

[24] Idem, p. 2. Asupra problemei mai revenim în cadrul articolului de faţă.

[25] Vezi de pildă fişa text (şi documentul sonor) al versiunii 2.

[26] Vezi fişa citată la trimiterea 23, p. 2.

[27] Vezi fişa text mg. 2389 b. Se ştie în general că atunci cînd un informator redă în proză conţinutul unor versuri, argumentaţia faptelor devine mai solidă şi explicită, iar cadrul general este lărgit. Contaminările se realizează cu mai mare uşurinţă, neexistînd corsetul succesiunii versurilor într-o anumită ordine logică şi binecunoscută. De pildă, cu referire la balada jertfei zidirii din Ardeal, se constată în relatările în proză deasa contaminare cu varianta Alecsandri (a se confrunta i 25590 inf. Paraschiva Prăhase, 82 ani [Năsăud] p. 2) şi cu legenda biblică a turnului Babilon (i 25595 [Nepos-Năsăud] inf. Mărina Sălvan, 78 ani, culeg. G. Habenicht, 5 IV 1963).

https://biblioteca-digitala.ro

Versiunea 1 aduce în schimb o altă precizare în privința duratei lucrului; anume, în secvența C se amintește în treacăt că « d'e doușăsprădzăše orį ᵘo to clăd'it și tot s-o surupat; lucru nu lę-o stat. . . » Faptul este adîncit în versiunea 10 (care de asemenea nu cunoaște precizarea « un an »), unde se constată că de douăsprezece ori s-a clădit biserica *pînă la jumătate*. Celelalte versiuni nu cunosc acest amănunt; ținem însă să remarcăm că atît nr. 1 cît și nr. 10 sînt relatări în proză, cu posibilități de lărgire a cadrului și de adîncire a amănuntelor mult mai mari [28]. Insuccesul muncii despre care am pomenit mai sus cu referire la versiunea nr. 1 este potențat în altele (nr. 3, 5) prin sublinierea efortului zidarilor:

Și orcît i oʳ lucrat
Vaį, lucrarę̨a nu lę-oʳ stat. . .

Și varianta lui Lupu Ban cunoaște această « secvență ». Ea este însă precedată de cîteva versuri introductive, fără legătură de conținut cu restul baladei și comune multor variante (« loc comun »):

Pe marginea Dunării. . .

Se specifică apoi obiectul muncii zidarilor (care aici sînt în număr de 20): un pod.

De prezentarea situației din secvența A se leagă nemijlocit nedumerirea lucrătorilor **(secvența B).** Aceștia se întreabă asupra cauzei surpării continue a zidului (versiunile 1, 2). Oprindu-se din lucru și sfătuindu-se, zidarii caută împreună ieșirea din impas. În versiunea 1 se cere divinității sugerarea unei rezolvări.

Toată acțiunea ce urmează este determinată de acest sfat al zidarilor; scopul sfatului este găsirea mijlocului pentru ducerea la bun sfîrșit a lucrării. Credem că sub acest unghi trebuie privită semnificația acestei secvențe.

Figura centrală a baladei — « paleru » [29] (el nu are un nume în versiunile Ileanei Poleac) — se detașează pentru prima oară de ceilalți zidari în cadrul acestei secvențe: el este cel ce pune întrebarea: « Dǫmńe, ǫare cum să făšem ? Če, dǫmńe, sfat ńe daį, ca să puťem să ńe stęįe lucrarę̨a asta ?. . . » (versiunea 1; idem nr. 7).

Secvența B nu se găsește decît în versiunile 1 și 2 (6, 7). În varianta lui Lupu Ban, ea stă în mod mult mai categoric sub semnul meșterului mare, ceilalți zidari — colectivul — trecînd pe planul doi (Meșterul cel mare are numele de Petrea — în alte variante Siminic [30] — iar soția lui este denumită Maria). Mijlocul de remediere este căutat aici prin vis.

Secvența C cuprinde hotărîrea și jurămîntul celor 12 meșteri de a zidi pe nevasta care va sosi prima. Pe cînd în versiunile nr. 1, 2 (6, 7), această secvență pare o concluzie logică a celei precedente (nedumerirea și căutarea unei soluții), în celelalte versiuni trecerea la secvența C se face nemijlocit de la A, B apărînd doar ca o verigă cu funcție de legătură și fără importanță prea mare. Căci soluția « jertfa zidirii » poate fi foarte bine legată nu numai de nedumerirea meșterilor

[28] Vezi trimiterea precedentă.

[29] « Paler — un fel de inžineriu pentru curți, cum ar fi: įeų să įaų lucrarę̨a și bag ǫameni la lucru. . . » (fișa text mg. 2389 b); este vorba deci de un fel de antreprenor.

[30] Vezi varianta citată la trimiterea 10.

https://biblioteca-digitala.ro

(secvența B), ci și de constatarea situației: surparea continuă a zidului (secvența A). În această a doua situație, hotărîrea și jurămîntul (secvența C) apar mai directe și mai aspre. Meșterii știu că singurul mijloc de isprăvire a lucrării este zidirea unui cap de om și în această privință nu mai există nici o nedumerire. Singurul lucru care le rămîne de clarificat nu este « ce să facă » (nr. 1), ci

Și ii, vai, s-o žud'ecat
Cum în zîd' pe šiṅe puṅe... (nr. 4).

Superstiția însăși nu este explicată mai îndeaproape, ea considerîndu-se cunoscută. Singurul element explicativ este adus în versurile:

In zîd' noi, vai, s-o zîd'im
Ca lucrarea să ne steie... (*nr.* 2).

Fără a intra în problema răspîndirii generale a credinței populare despre necesitatea unei jertfe umane la temelia unei clădiri, menționăm doar că aceasta a fost larg cunoscută și în Năsăud. A existat convingerea că la temelia oricărei lucrări mai mari trebuie să se zidească cap de om, iar la construcții mai mici (case) trebuie să se jertfească cel puțin animale (cap de găină, pui viu, pisică; în afară de aceasta se puneau bani în cele patru colțuri, pîine și sare). Aceste jertfe erau destinate « omului pămîntului »; în cazul în care nu se lua în considerație superstiția, « omul pămîntului » își lua singur ceea ce i se cuvine: urma să moară cineva în casă. Aceste informații le deținem de la Ileana Poleac [31]; o altă informatoare din Sîngeorz-băi — Ana Ban — specifică: « ... mai cu samă la biseriș să făšę așa [adică se aducea o jertfă umană]... am auzît d'e la bătrîni !. . . » [32]

Desigur că superstiția s-a perimat; cel mult îi mai dau crezare cîțiva bătrîni — în special dintre cei ce în trecut n-au avut posibilitatea de a merge la școală. A dispărut de altfel și baza de perpetuare a superstiției. În loc de orice comentariu redăm spusele Lucreției Trandafir din comuna Iad, care exemplifică nu numai poziția ei în fața superstiției, ci și contrapunerea acestei atitudini cu cea a tatălui ei, deci cu cea a generației bătrîne: « ...Apoi și noi am zîd'it casa asta și tata o zîs că n-am pus găină acolo. I-am spus: lasă-mă, tată, cu dę-ăstea! și iel numa: biṅe, biṅe! Și dus o fost, o murit peste doi ai. D-astea-s vorbe d'in bătrîni. Că šine-i să moră, more! . . . » [33]

În lumina acestei mici digresiuni, care arată terenul pe care s-a perpetuat balada discutată, neexplicarea necesității jertfei (a superstiției deci) nu mai apare ca o omisiune, ci ca o dovadă a vechimii variantelor discutate [34].

De hotărîre este legat și legămîntul (jurămîntul) meșterilor prin care consimt cu toții la zidirea soției mai întîi venite. Jurămîntul nu are aci echivalentul păstrării tainei ca în alte variante ce conțin acest motiv; el este doar o întărire a hotărîrii. De aceea credem că în cazul particular de față nu se poate vorbi de un element ce a survenit ulterior în evoluția generală a baladei [35]. Jurămîntul lipsește doar din nr. 4 și 5; credem că este o omisiune de moment a informatoarei.

---

[31] Vezi trimiterea 23, p. 1—2.
[32] Vezi i 25593, culeg. G. Habenicht, 4 IV 1963, p. 2.
[33] Vezi i 25594, culeg. G. Habenicht, 4 IV 1963, p. 2.
[34] I. Taloș, op. cit., 43.
[35] I. Taloș (op. cit., 44) consideră pe bună dreptate, credem, elementul « jurămînt » (în sensul păstrării tainei hotărîrii) ca fiind « un motiv relativ tîrziu ».

https://biblioteca-digitala.ro

Hotărîrea apare în toate cazurile ca fiind colectivă. Se exceptează versiunea nr. 5, unde la întrebarea: pe cine să zidim? răspunde palerul cel mare, căruia îi aparţine deci soluţia:

Care muieręa — a veńi
În zîd' i̯ę s-a zîd'i...

Văzută în ansamblu, secvenţa C — comună tuturor celor cinci versiuni discutate — apare ca primul punct nodal în desfăşurarea acţiunii.

În varianta lui Lupu Ban, soluţia aparţine lui Petrea. Deşi elementul « jurămînt» lipseşte, « trădarea » este prezentă: ortacii lui sînt cei ce o determină (prin minciună) pe Maria să plece la locul de muncă.

Secvenţa D care urmează este caracterizată în toate cele cinci versiuni prin utilizarea optativului: temerea palerului cel mare, că *ar putea* veni soţia lui mai întîi. Palerul iese în această parte a baladei în prim plan: întreaga secvenţă stă—în toate versiunile — sub semnul vorbirii lui directe. Temerea lui şi totodată şi neputinţa lui de a influenţa mersul evenimentelor (căci de o trădare a jurămîntului nu poate fi vorba) îl împing la implorarea divinităţii de a-l feri de nenorocire. Într-un mod sugestiv este subliniată frica lui prin insistenţa asupra unor cuvinte şi prin repetarea amplificată a propoziţiunii:

« Dǫmńe, dǫmńe, dă dǫmńe şeva în cale;
dǫmńe, dă-i̯ dǫmńe şeva, ca să nu vie fomeia mę!» (nr. 1).

Piedicile pe care le preconizează palerul sînt:

a) spin în cale: nr. 2;
b) lup în cale: nr. 3, 4, 5;
c) să-şi rupă un picior: nr. 3, 4, 5;
d) nedefinit (« ceva în cale»): nr. 1.

Deci în trei versiuni (nr. 3, 4, 5) găsim ca piedici lupul şi ruperea piciorului, într-una spinul (nr. 2) şi în alta generic « ceva în cale » (nr. 1). De notat că în toate cazurile argumentaţia « ca să nu vie aşa tare» este prezentă într-o formă sau alta.

Conţinutul uman al secvenţei este accentuat prin amintirea în două versiuni (nr. 4, 5) a celor doi copii care ar rămîne fără mamă. Ileana Poleac este singura informatoare care — după cîte ştim — vorbeşte de doi copii. Acest număr nu este justificat de necesităţi poetice şi ni se pare pur şi simplu un capriciu de moment. De altfel la versiunile 1—2 (culese în 1962) nu este atacată această problemă; totuşi, informatoarea ştia de existenţa acestei imagini în baladă. Iată ce relatează ea: « Paleru i̯era însurat de vo tri ai̯ şî avę *un* [sic!] copil...» (nr. 10).

În varianta lui Lupu Ban, drumul soţiei este zugrăvit activ (imperfectul indicativului); piedica preconizată este spinul, dar în alte variante apar şi lupul, brujul etc. [36], prezentate gradat în cadrul aceluiaşi text. Rugămintea lui Petrea este împlinită, însă soţia învinge toate obstacolele şi ajunge la el.

Dacă în secvenţa D tragedia se conturează vag în jurul palerului, **secvenţa E** împlineşte temerea acestuia. Nu mai rămîne nici urmă de îndoială că palerul este personajul principal al baladei. Faptele relatate sînt: sosirea soţiei şi zidirea acesteia.

[36] Vezi varianta citată la trimiterea 12.

https://biblioteca-digitala.ro

Spre deosebire de restul variantelor transilvănene cunoscute, rugămintea palerului de a pune piedeci nu este împlinită. Mai mult decît atît, în versiunea 1 sosirea soţiei palerului — care în baladă nu are un nume — apare ca voită de însăşi divinitatea implorată.

De altfel relatarea este foarte sumară şi lapidară. Doar în nr. 1 şi 2 aflăm de motivul venirii soţiei: aducerea mîncării. Palerul refuză mîncarea, pretextînd că ar fi amară. (În varianta lui Lupu Ban lipseşte atributul amar). Palerul este cuprins de deznădejde (« plînge») şi nu ia parte la zidirea soţiei sale (nr. 1, 2); în versiunile 3 şi 4 nu se specifică dacă el ia parte la zidire, iar dintr-o singură versiune reiese că el însuşi îşi zideşte nevasta (nr. 5). În varianta lui Lupu Ban, zidirea este efectuată de meşterul mare, Petrea.

Considerăm că zidirea soţiei fără ca palerul să ia parte este un element de naraţiune în sensul unei adaptări la concepţia personală a informatoarei. Prin împlinirea jurămîntului de către ceilalţi zidari, figura palerului apare mai puţin hotărîtă, doborîtă de nenorocirea ce l-a curpins; versiunile nr. 1, 2 apar din acest motiv mai puţin aspre, mai « actualizate».

Figura soţiei nu este bine conturată; ea nu are personalitate. În realizarea informatoarei ea este pasivă în timpul zidirii: « . . . o băgat-o în zîd' şî tot o zîd'it-o, tăt o zîd'it-o, pînă şe-o ieşît [zidul] deasupra capului. . .» (nr. 1). În varianta lui Lupu Ban, figura Mariei este mai puţin ştearsă. Zidirea treptată este viu zugrăvită.

În versiunile 1 şi 4 balada se termină cu constatarea zidirii soţiei. În nr. 2 şi 5 se mai adaugă un reproş al palerului în legătură cu graba cu care i-a venit soţia. În nr. 2, acest reproş are caracter de tînguire, în nr. 5 este nepersonal, rece. O tînguire — în acest caz a povestitorului — apare şi în versiunea nr. 3, de astădată reluînd motivul celor doi copii rămaşi orfani, pe care l-am semnalat în cadrul secvenţei D la nr. 4 şi 5.

Varianta lui Lupu Ban se încheie prin vorbirea directă a soţiei în timpul zidirii. Viziunea copilului rămas orfan, crescut în mijlocul naturii, este plină de poezie.

★

Din punctul de vedere al mijloacelor tehnice de realizare a celor cinci versiuni avem de observat următoarele:

a) Prima versiune este în proză. Ea nu cuprinde elemente de conţinut în plus faţă de celelalte versiuni, dar le încheagă cel mai logic şi le expune cel mai explicit. Revenirile asupra unor fapte relatate nu sînt întotdeauna motivate din punct de vedere artistic (vezi de pildă secvenţa E).

b) Versiunile 2, 3, 4 şi 5 sînt în versuri. Ele sînt toate lapidare în expunere şi în parte şi lacunare [37].

c) Lungimea variantelor variază între 21 (nr. 3) şi 32 de versuri (nr. 2). Aceasta reprezintă doar circa a cincea (respectiv a treia) parte din numărul obişnuit de versuri al tipului transilvănean.

d) Între versuri sînt intercalate fragmente lălăite, subliniind momentele în care informatoarea caută să-şi aducă aminte versul următor.

e) Tipul de vers este cel octosilabic, deci acelaşi care caracterizează variantele transilvănene în general.

[37] Vezi de pildă versiunea 2, secvenţa b.

https://biblioteca-digitala.ro

f) Alături de versul de 8 silabe găsim pe cel de 7 silabe și de 7 silabe + 1 silabă de completare. Ca un caz particular exemplificăm un vers de 6 silabe + 2 silabe de completare:

In zîd' ie s-a zîd'i, măi, măi...
(nr. 5, v. 12 — la repetare).

In unele cazuri avem și versuri de 9 silabe:

Și în zîd' noi pă șine — om puńe...
(nr. 5, v. 9).

Din cerințele melodiei, silabele de completare se pot succede mai multe la un loc, trecînd de funcția împlinirii numărului de 8 silabe. Astfel putem avea scheme ca:

7 + 2: *Și în zîd', vai, mńi-o zîd'it*, măi, măi, (nr. 4, v. 23)
8 + 2: *Dară palerîu šel mare*, măi, măi (nr. 3, v. 12)
7 + 1 + 2: *Dară ei še s-o grăi*re, măi, măi (nr. 3, v. 6)

g) Silabele de completare utilizate sînt următoarele: măi (mă) re, le ,u, vai. (Remarcăm că *re* este silabă de completare și în nici un caz formă de limbă, resp. infinitiv lung).

h) Exclamația « vai », care revine deseori în cursul versiunilor 2, 3, 4, 5, nu are întotdeauna aceeași funcție. Uneori ea apare ca o silabă de completare în sensul celor arătate la punctul g, alteori însă face parte integrantă din vers, fiind ori la începutul, ori la mijlocul acestuia:

(*Vai, lucrarea nu le-or stat*, măi, măi (nr. 3, *v.* 5)

[schema: 7 (1 + 6) + 2]

(*Noi în zîd', vai, u-om zîd'i*re (*nr.* 4, *v.* 11)

[schema: 7 (3 + 1 + 3) + 1]

Fără discuție că această exclamație are un caracter expresiv strîns legat de tematica sumbră a baladei. Drept dovadă că este folosită fără vreo motivare determinată de legile de versificație populară. Iată un asemenea vers, ce însumează 12 silabe și care este construit după schema 6 + 1 + 3 + 2:

Să-i rumpă dumńedzău, vai, um pt'išoru, măi, (nr. 5, v 17).

Existența formațiunilor supranumerare față de versul popular obișnuit se datoresc și țin de procesul de improvizație; ele își găsesc oarecum un corespondent în bocetele din Țara Romînească.

i) Informatoarea nu arată vreo preocupare specială pentru rimă. Rimele sînt întotdeauna directe și cuprind doar cîte două versuri, excepțional cîte trei. Luînd ca exemplu versiunea nr. 2, constatăm că în cadrul celor 32 de versuri găsim doar două rime a cîte două versuri (v. 18—19 și 23—24), două rime a cîte trei versuri (v. 20—21—22 și 30—31—32) și o asonanță de două versuri (v. 15—16).

j) Anacruzele nu sînt numeroase; majoritatea lor sînt conjuncții care leagă versul, în fața căruia stau, de cel anterior; ele fac deci parte din context și pot fi

https://biblioteca-digitala.ro

detectate ca anacruze — în condiţiile unui text improvizat cu versuri inegale ca lungime şi fără obligativitatea concordanţei accentului metric cu cel tonic pe ultima silabă impară [38] — doar pe baza muzicii, respectiv al locului ce-l ocupă în raport cu rîndul melodic. Iată cîteva exemple:

n *Dară ii s-o* m *vorovitu*
Şi *Laolaltă-o, vai, žuratu* (nr. 2, *v.* 6—7)

sau:

Dară iel să, vai, plînžele
Că *Zîdari-n zîd' o băgare* (*nr.* 2, *v.* 27—28) [39].

Acest fapt imprimă versurilor un caracter de naraţiune neversificată, subliniind stilul improvizatoric al pieselor în cauză.

k) Acţiunea este narată la trecut (perfectul compus), în majoritatea cazurilor la persoana a treia, după caz plural sau singular:

« *Dară ei s-o hotărîtu*
Şi ii, vai, s-o žud'ecat...» (nr. 5).

Alt exemplu (pers. 3-a singular):

« *Dar paleru šel mai mare*
Iel d'in gur-o cuvîntatu...» (*nr.* 2).

Vorbirea directă este însă la persoana întîia (plural şi singular), folosindu-se, după caz, moduri şi timpuri diverse (indicativ prezent, subjonctiv, viitor I etc.)

Un caz aparte îl formează versiunea fragmentară nr. 9, în care însăşi naraţiunea este efectuată la persoana I-a plural:

Dară noi, vai, meşteri mari, măi
Noi ne-am hotărît aşale...

l) Comparînd din punct de vedere tehnic versiunile între ele, constatăm că, caracterul improvizatoric nu poate fi dedus doar din lungimea diferită a versiunilor aceleiaşi informatoare, din structura diversă, neunitară a versurilor şi din sărăcia de rime, ci se exteriorizează cel mai limpede din modul diferit de aşezare a versurilor în cadrul a mai multor versiuni diferite. Pentru a reda cît mai plastic acest

---

[38] Fenomenul nu este prea frecvent nici în cele cinci versiuni analizate, totuşi nu poate fi trecut cu vederea. De pildă la nr. 4, versul 19 este octosilabic cu accentul metric ultim pe silaba 7, dar accentul tonic al ultimului cuvînt cade pe silaba 8:

« *Că la mine dac-a veni...*»

[39] În legătură cu interjecţia « vai» vezi cele expuse mai sus. De notat că în ambele exemple, ea stă la mijlocul versurilor respective, fiind silaba de început a emistihului secund. Dacă în nici un caz nu se poate pune semnul de egalitate între această interjecţie şi « m »-ul anacruzic din mijlocul primului vers al exemplului întîi (care nu face parte organică din vers, stînd *între* emistihuri), o anumită asemănare trebuie totuşi remarcată. Atragem atenţia că fenomenul intercalării între cele două emistihuri a unei anacruze «fiziologice» este frecvent mai ales în piesele rubato de largă respiraţie din Năsăud.

https://biblioteca-digitala.ro

fenomen, am atribuit fiecărui vers aparte un simbol numeric; redăm mai jos succesiunea din numerele 2, 3, 4, 5:

	Secvența A	Secvența B	Secvența C
2)	1	7 5va	8 9 10 11 12 13 9
3)	2 1v || : 3 4 5 : ||		10v 11v 9v 12 13v 13va
4)	1va 6 2 3 5v		2 8v 10va 14 12va 13vb
5)	1va 2 3 5v 4v		8 10va 9va 14v 15 12 13vc

	Secvența D.
2)	15a 15b 16 17 18 19 20 21 22
3)	15av 23 24 21v
4)	23v 20v 21va 23 20v 21va 24v 25 13v 26
5)	15a 23 20v 21va 24va 21vb 26v

	Secvența E
2)	27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 36v
3)	27v 29v 29va 36va 26va 36vb
4)	29vb 36va
5)	27va 29vc 36va 15a 39 29vd 36vb

https://biblioteca-digitala.ro

Credem de prisos şi neconcludentă pentru problema cercetată evaluarea statistică a frecvenţei fiecărui vers în parte. În schimb sesizăm cititorului faptul că în general informatoarea operează în cadrul fiecărei secvenţe cu aceleaşi versuri (variate), pe care le dispune în celelalte versiuni într-o succesiune diferită (sau parţial diferită), după inspiraţia ei momentană şi în raport de cum i-au rămas în memorie.

Am însemnat varierea printr-un « v » adăugat simbolului cifric respectiv [40]; în acest fel se poate urmări în tabelul de mai sus fiecare vers cu conţinut identic (sau aproape identic) în realizări diferite.

m). Cele cinci versiuni ale Ileanei Poleac au versuri comune şi cu varianta lui Lupu Ban. Acestea sînt: 5v (vers 9), 15av (vers 10), 15bv (vers 12), 12v (vers 28), 29 v (vers 29), 13 v (vers 30), 28 v (vers 53), 18 v (vers 59), 36 v (vers 89); versului 50 îi corespunde un fragment din versiunea 1 în proză (secvenţa E).

În afara identităţii desfăşurării generale a acţiunii şi a succesiunii episoadelor, acest fapt constituie un argument puternic în sprijinul afirmaţiei că Ileana Poleac a cunoscut nu numai naraţiunea baladei (în proză) despre jertfa zidirii, ci însăşi balada de tip ardelean.

Înainte însă de a trece la tragerea unor concluzii în acest sens, găsim necesară expunerea a cîtorva elemente de analiză muzicală.

★

Informatoarea cîntă cele cinci versiuni pe două melodii diferite:

Melodia publicată la sfîrşitul lucrării de faţă şi notată cu I, a fost cea pe care au fost realizate versiunile culese în 1962 (respectiv 2, 6,9).

În 1963 informatoarea a cîntat toate versiunile (respectiv 3, 4, 5, 7, 8) pe melodia publicată sub nr. II.

Ambele melodii sînt de cîntec propriu-zis, răspunzînd funcţiei pe care o are balada în zonă. În această privinţă, versiunile Ileanei Poleac se integrează perfect în ansamblul celorlalte variante din partea locului.

Melodia nr. I este de circulaţie ardeleană. Din Năsăud este cunoscută printr-o variantă publicată în « 132 cîntece şi jocuri din Năsăud » [41].

Ea utilizează scara frigicului medieval:

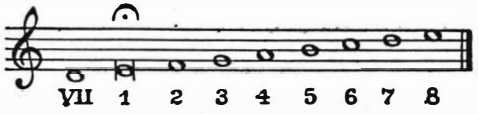

cu un ambitus de la VII-8 (nonă mare). Luîndu-se în consideraţie finala reală, se constată registrul vocal mediu în care este executată piesa (e^1— fis^2). Mersul melodic

[40] Pentru a deosebi între ele versurile ce poartă acelaşi simbol, li s-au adăugat cîte o literă de pildă:
versul 20, versiunea 2: « Dară ţę tare s-o grăbd'it*u* » (simbol: 27)
versul 16, versiunea 3: « Dară ţę s-o mai pădz*ire* » (simbol: 27 v)
versul 20, versiunea 5: « Da ţa maţ tare vęrię » (simbol: 27 va)
versul cu simbolul 15: « Dar paleru-aşa o zîs » (versul 10, versiunea 5)
contrage ideea a altor două versuri (versurile 11,12, versiunea 2), care din acest motiv poartă cu el acelaşi simbol, însă cu specificaţia « a » şi « b »: « Dar paleru šel maţ mare (simbol 15 a)
Ţel d'in gur-o cuvîntat*u*, » (simbol 15 b)
Sistemul a fost utilizat şi pentru redarea schemei formei muzicale la analizarea melodiei nr. II.

[41] C. Zamfir, V. Dosios, E. Moldoveanu-Nestor: lucr. cit., 126, nr. 69: « Maică nu mă legăna » (com. Leşu, inf. Maria Precup).

https://biblioteca-digitala.ro

este sinuos: se succed salturi caracteristice (cvintă perfectă ascendentă, sextă mică ascendentă) cu intervale de secundă (mică și mare) descendente. Tendința generală a melodiei este coborîtoare. În primul rînd melodic se insistă asupra unei formule ce reprezintă un avînt de la 1 la 4 (prin atingerea lui 5):
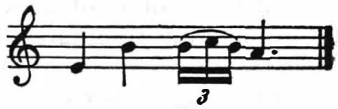
Avîntul este gradat apoi în rîndul melodic următor prin trecerea nemijlocită la 7. Rîndul melodic secund are o tendință total descendentă (7—1), care prin aceasta contrastează și totodată întregește armonios primul rînd. Al treilea rînd melodic are caracter concluziv și înmănunchează o sinteză a ambelor rînduri premergătoare. În acest fel, varianta apare bine închegată și artisticește realizată.

Ornamentica este redusă (apogiaturi), iar variațiile de la o strofă melodică la alta nu afectează schema generală a piesei.

Scheletul ritmic al piesei este următorul:

Motivele ritmice se grupează deci astfel: a | a ‖ b | bv ‖ av | bv ‖

Această schemă corespunde în general și formei muzicale a piesei. O notăm în felul următor: $_1A_4 \,\|\, _7B_{VII} \,\|\, _1C_1 \,\|$

Motivele (corespunzătoare unui emistih) se evidențiază însă clar. Iată o reprezentare analitică amănunțită a formei piesei:

$_1A_4$	$_1a_4$	$_1a_4$
$_7B_{VII}$	$_7b_4$	$_3bscv/_{5VII}$
$_1C_1$	$_1av_4$	$_3bscv/_{5c_1}$

Stroficitatea melodiei nu este încălcată [42].

Execuția este largă, tînguitoare. Melodia a fost bine aleasă pentru a purta textul baladei despre jertfa zidirii.

În cazurile unor versuri supranumerare, informatoarea a grupat silabele în cadrul rîndului melodic astfel, încît accentul metric să coincidă cu accentul tonic al ultimului cuvînt. De pildă în prima strofă melodică, rîndul melodic secund poartă un vers de nouă silabe:

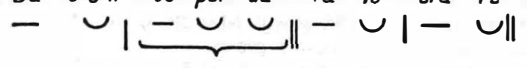

[42] Lipsa rîndului melodic 3, din strofa melodică XV, este o simplă omisiune.

https://biblioteca-digitala.ro

În mod excepţional — şi pentru a răspunde acestui imperativ al coincidenţei accentelor tonic şi metric al ultimului cuvînt — informatoarea utilizează în atari cazuri picioare metrice ternare.

Atît din motivul aducerii aminte a versului următor cît şi pentru sublinierea unor idei, informatoarea repetă unele versuri sau intercalează între ele un rînd lălăit.

Organizarea versurilor în strofe melodice nu urmăreşte o ordine precisă. Găsim următoarele variante în acest sens:

v. a-a-b (cinci strofe melodice)
v. a-b-b (şase strofe melodice)
v. a-b-c (patru strofe melodice)
v. a-a (excepţie; o strofă melodică).

Aceste modalităţi diferite de organizare a versurilor în strofe melodice nu evidenţiază nicidecum în decursul execuţiei fragmente de text închegate ca sens. Pentru a exemplifica afirmaţia noastră: versurile 17, 18, 19 formează o idee, versurile 20—21 la fel; aceste versuri sînt grupate în strofe melodice diferite în felul următor:

Ideea a: v. 17 / lălăit / v. 18 } strofa melodică IX
— — — — — —
v. 19: } strofa melodică X
Ideea b: v. 20 }
— — — — — —
v. 21 } strofa melodică XI

Modul de repartizare a versurilor pe strofe melodice se datoreşte bunului plac al informatoarei. Melodia este tratată pe un plan cu totul secundar, primatul textului fiind evident.

Melodia nr. II este o variantă a cunoscutei piese « Împărate, împărate », de asemenea publicată în antologia « 132 cîntece şi jocuri din Năsăud » [43]. Melodia i-a fost sugerată de culegător: informatoarea a căutat în zadar să-şi aducă aminte de « horea » pe care s-a cîntat această baladă. « Are melodia ieĭ [anume] ! », declară ea [44]. Amintindu-i melodia « Împărate, împărate » — cu care s-a mai înregistrat în localitate balada [45] — o recunoaşte şi o acceptă imediat [46].

Se poate într-adevăr să fi existat vreo aderenţă mai mare între textul baladei despre jertfa zidirii şi melodia aceasta. Argumentele ce vorbesc în sprijinul acestei supoziţii sînt:

a) existenţa în zonă a textului pe această melodie la o altă informatoare;

[43] C. Zamfir, V. Dosios, E. Moldoveanu-Nestor: lucr. cit., 127 nr. 71 (com. Leşu, inf. Reghina Tăpălagă). De asemenea şi « Meşterul Manole », inf. Ana Ban din Sîngeorz (vezi trimiterea 12) este o variantă melodică a acestei piese.

[44] Vezi fişa citată la trimiterea 23, p. 1.

[45] Vezi varianta citată la trimiterea nr. 12; vezi observaţia de la trimiterea nr. 18.

[46] Vezi fişa citată la trimiterea 23, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

b) recunoașterea de către informatoare că aceasta e melodia «anume» a baladei;

c) vechimea evident mai mare a melodiei față de celelalte pe care circulă textul [47];

d) argumente de structură muzicală.

Melodia utilizează următoarea scară:
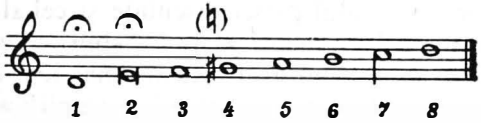
Funcțiunile modale nu sînt evidențiate în mod neîndoielnic; totuși, credem că interpretarea cea mai apropiată de realitate este recunoașterea unui mod doric medieval, construit pe d^1, cu treapta a patra alterată suitor (și uneori readusă la g^1); cadențarea finală se realizează astfel pe treapta a doua.

Melodia utilizează un ambitus de o octavă. Treptele 7—8 fiind însă atinse doar de două ori în decursul celor 8 strofe melodice, se poate afirma că ambitusul de facto este hexacordul d^1—h^1. Raportat la înălțimea reală a execuției: fis^1—dis^2, registrul este mediu.

Atît acest ambitus cît și scara doricului medieval cu treapta a patra fluctuantă corespund tipului de doină din partea locului și apropie melodia discutată (care este de cîntec propriu-zis) de acest gen.

Profilul melodiei este mixt — ascendent și descendent — nota predominantă fiind descendența. De asemenea predomină mersul melodic treptat, salturile intervenind mai sporadic.

Legat și de posibilitățile informatoarei, piesa este doar sărac ornamentată.

Stilul parlando imprimă ritmului un caracter liber. Legat și de acesta, se reliefează foarte clar tendința unui recitativ care apropie și mai mult piesa de tipul de doină și poate și de tipul recitativului epic amintit la începutul articolului.

Găsim astfel atît recitativul recto-tono(pe treptele 3, 4, 5):
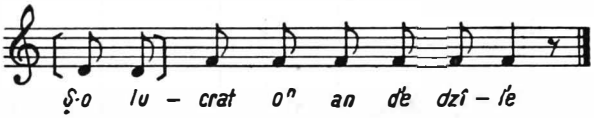
recitativul melodic prin alternarea a două trepte alăturate (6—5, 4—3):
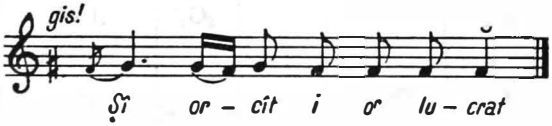
cît și recitativul melodic amplu:
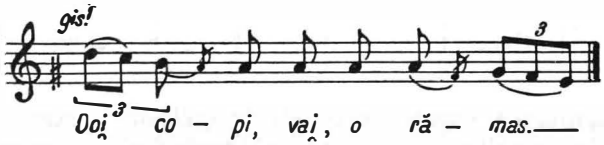
Atragem atenția asupra puterii expresive, strîns legată de text, a ultimei formule melodice exemplificate.

Existența acestor elemente de recitativ este unul din argumentele care vorbesc de o legătură mai strînsă înainte vreme a acestei melodii cu textul baladei despre jertfa

[47] Unele melodii sînt evident mult mai recente. A se compara melodiile din lucrarea citată a lui I. Taloș (Nepos, Năsăud-oraș).

https://biblioteca-digitala.ro

zidirii (sau cu texte epice în general). În plus, chiar dacă stilul de recitativ a fost aplicat ulterior acestei melodii, legătura lui cu un text de baladă poate sprijini întrucîtva presupunerea existenței în trecut a recitativului epic în Transilvania.

Am dori să atragem atenția asupra aderențelor incontestabile în ceea ce privește stilul piesei discutate și cel al melodiilor baladelor din cîmpia Dunării. Mai mult chiar, uneori se pot stabili — cu anumite rezerve desigur — și unele paralele melodice, cum ar fi cea de mai jos din balada « Iovan Iorgovan», raportată la ultimul fragment muzical exemplificat:
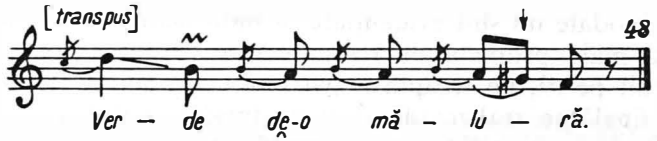
Prezentarea sinoptică a melodiei dezvăluie la prima vedere caracterul cvasi liber al ei. Partea supusă modificărilor este cea mediană; începutul și sfîrșitul rămîn — desigur cu excepția unor variații melodice mărunte, ce nu afectează forma — stabile. Iată schema formei piesei [49]:

I.								$_{3}Eva_{2}$
II.	$_{6}Avc_{5}$	$_{6}Bva_{1}$	$_{4}Bv_{1}$	$_{1}C_{3}$				$_{4}Ev_{2}$
III.	$_{6}A_{4}$	$_{2}B_{1}$	$_{4}Bv_{1}$	$_{1}C_{3}$	$_{1}D_{3}$			$_{3}E_{2}$
IV.	$_{6}Ava_{5-3}$	$_{3}Bvb_{1}$		$_{1}C_{3}$				$_{4}Evb_{2}$
V.	$_{6}Avb_{5-3}$		$_{4}Bvc_{1}$			$_{3}F_{5}$		$_{6}Evc_{2}$
VI.	$_{6}Avb_{5-3}$	$_{3}Bvc_{2}$	$_{4}Bv_{1}$	$_{1}C_{3}$			$_{5}G_{2}$	$_{4}Evd_{2}$
VII.	$_{6}Avc_{5-3}$	$_{3}B_{1}$		$_{1}C_{3}$	$_{5}Dv_{3-2}$			$_{3}E_{2}$
VIII.	$_{8}Avc4_{4-2}$	$_{3}B_{1}$		$_{1}Cv_{3-5}$				$_{6}Evc_{2}$

Principiile în legătură cu organizarea versurilor în strofe melodice, expuse la analiza melodiei precedente, rămîn valabile, așa încît nu mai insistăm. Amintim doar schemele de organizare întîlnite:

[48] mg. 25 a, Desa-Calafat-Oltenia, inf. Mihai Constantin. Publicată în « Vechi cîntece de viteji», lucr. cit., 34—44. (Vezi rîndul melodic A, p. 34).

[49] Vezi remarca asupra sistemului de la trimiterea 40.

https://biblioteca-digitala.ro

MELODIA 1 *baladă-cîntec:* **[Meşterul Manole]**

mg. 2388 r'
culeg.: Radu Niculescu
26 sept. 1962
tr.: G. Haberichl

Singeorz-băi, r.n. Năsăud, reg. Cluj
inf.: Ileana Poleac, 69 a

Rubato ♩ = cca. 52

x) II

Dom - ne, dom - ne, şe să hi - e
Că lu - cra - rea nu ne stă - re
Că lu - cra - rea nu ne stă - re

Variaţii

I laĭ Da s-o-n-şe-put da - ră lu - cra - re laĭ laĭ la laĭ laĭ la re măĭ

III Da - ră i s-o ho - tă -

IV m vi - tu Că La

V ca III . ca III; lu - ştie -

VI ca IV; ca I; ca III; ca V; Dar pa - le - ta - tu

VII ca I; ca III; ca III;
a vi -

VIII ca I; ca III; ca V; ca V;
Dom- spîn în ca- nu vi - e

IX Dă-i, Dom- ca I; ca III; ca III; ca III;

X ca IX; ca I; ca III; ca VIII;
vaĭ, zî- C-a să Da - ră ie ta - re dî - tu

XI ca IV; ca I; ca III; ca VI; ca III; ca X; ca II;
o por - - ço -

XII Dar Bu - nă zîu - a ca X; ca III; ca VI; La mîn - ca III; ca XI;
o

XIII ca I; ca IX; ca III; ca VI; ca III; ca XII;

XIV ca IX; ca I; ca IX;
că o bă - zî - da -

XV ca IX, ca I; ca IX; ca XIV; ; Lipseşte complet rîndul melodic ultim (3)

XVI ca IX; ca I; ca IX; ca III; ca VI; ca V; ca V;
i-o plé- pe din - sa u-o bă -

F.R:

x) Drept strofă melodică - etalon am ales a doua, prima fiind mai deosebită faţă de toate celelalte.

https://biblioteca-digitala.ro

MELODIA II balada-cintec: [Meșterul Manole]

mg. 2516c
culeg.: G. Habenicht
4 apr. 1968
tr.: G. Habenicht

Singeorz-băi, rn. Năsăud, reg. Cluj
inf.: Ileana Poleac, 70 a

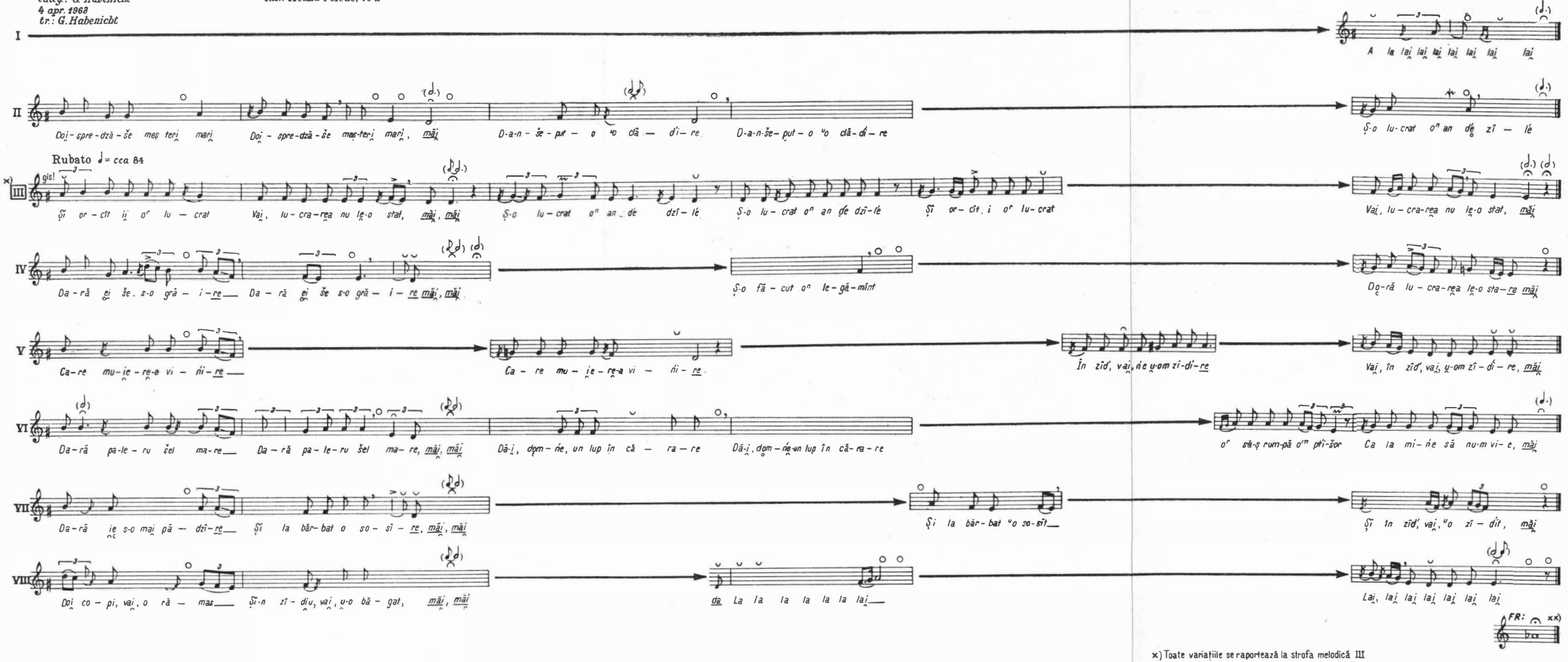
I
A la lai lai lai lai lai lai lai
II
Doi-spre-dză-še meș teri mari Doi-spre-dză-še meș-teri mari, măi D-a-n-še-put-o "o clă-dí-re D-a-n-še-put-o "o clă-dí-re
Ș-o lu-crat o" an dę zî-lé
Rubato ♩= cca 84
III
gis!
Și or-cît ii o" lu-crat Vai, lu-cra-rea nu le-o stat, măi, măi Ș-o lu-crat o" an de dzî-lé Ș-o lu-crat o" an ge dzî-lé Și or-cît i o" lu-crat
Vai, lu-cra-rea nu le-o stat, măi
IV
Da-ră ei še. s-o gră-i-re Da-ră ei še s-o gră-i-re măi, măi
Ș-o fă-cut o" le-gă-mînt
Do-ră lu-cra-rea le-o sta-re măi
V
Ca-re mu-ie-re-a vi-rii-re
Ca-re mu-ie-re-a vi-rii-re
În zîd', vai, ńe u-om zî-dí-re
Vai, în zîd', vai, u-om zî-dí-re, măi
VI
Da-ră pa-le-ru šel ma-re Da-ră pa-le-ru šel ma-re, măi, măi Dă-i, dom-ńe, un lup în că-ra-re Dă-i, dom-ńe un lup în că-ra-re
o" să-ș rum-pă o"m pí-šor Ca la mi-ńe să nu-m vi-e, măi
VII
Da-ră ie s-o mai pă-dzî-re Și la băr-bat o so-sî-re, măi, măi
Și la băr-bat "o so-sit
Și în zîd', vai, "o zî-dit, măi
VIII
Doi co-pi, vai, o ră-mas Și-n zî-diu, vai, u-o bă-gat, măi, măi
da La la la la la la lai
Lai, lai lai lai lai lai lai
FR:

×) Toate variațiile se raportează la strofa melodică III

××) Finala reală a strofei melodice I este a¹ (informatoarea a distonat)

https://biblioteca-digitala.ro

v. a-a-b-c (două strofe melodice)
v. a-a-b-b-c (o strofă melodică)
v. a-b-c-d (două strofe melodice)
v. a-a-b-b-c-d (o strofă melodică)
v. a-b-c-c-d-e (o strofă melodică)
v. a (excepție; o strofă melodică).

Faptul că informatoarea începe piesa cu rîndul melodic E subliniază în plus primatul textului asupra melodiei.

*

Analiza efectuată a demonstrat că informatoarea a cunoscut odată nu numai narațiunea baladei, ci și o variantă de text versificată. Această variantă a avut funcție de cîntec. Ea era de tip ardelenesc și se încadra în ansamblul variantelor năsăudene.

Reconstituirea textului s-a efectuat pe de o parte pe baza elementelor păstrate în memorie: subiectul baladei, mici fragmente de versuri și melodia (?), iar pe de altă parte, improvizînd cu ajutorul arsenalului de mijloace ale creației poetice populare.

Confruntarea versiunilor Ileanei Poleac cu tipul general ardelenesc al baladei au arătat că ea nu a reținut elemente de amănunt. Informatoarea a realizat în versiunile ei doar momentele esențiale ale baladei, redîndu-le într-un mod lapidar — uneori lacunar — și apropiat de povestirea în proză. De aceea versiunile Ileanei Poleac sînt mai reduse ca proporții și artisticește mai puțin realizate.

De asemenea se poate deduce, din confruntarea celor cinci versiuni discutate cu tipul general ardelenesc, probabilitatea cunoașterii înainte vreme a unei variante relativ arhaice [50].

Contactul informatoarei cu vreuna din variantele difuzate larg prin scris (Alecsandri, G. Dem. Teodorescu) trebuie negată [51].

Reelaborarea, consecință a unui efort creator, a avut drept urmare o stabilizare aproximativă a textului [52]. Cu toate acestea, nerăspunzînd unei nevoi spirituale momentane și nefiind nici artisticește la înălțimea exigențelor, textul nu a intrat în circuitul folcloric.

ФЕНОМЕН ВОССОЗДАНИЯ ЭПИЧЕСКОГО ФОЛЬКЛОРНОГО ТЕКСТА

Баллада „О мастере Маноле" в версии песенницы из Сынджорз-бэй, Нэсэуд

Баллада о замурованной жертве исчезла из фольклорного обихода Нэсэудской зоны (северо-восток Трансильвании). Она осталась только в памяти немногих хранителей фольклора старшего возраста, которые исполняли или слышали этот текст когда-то в молодости. В ходе полевого исследования была, однако, найдена старушка, которая, запомнив сюжет и кое-какие отрывки из стихов этой баллады (и мелодии?),

[50] Cf. I. Taloș, op. cit., 43—44 (resp. prezența superstiției care a generat balada, hotărîrea meșterilor de a zidi soția întîi venită independent de vreun vis, caracterul specific al jurămîntului și absența divulgării lui, neîmplinirea obstacolelor din calea soției etc.)

[51] Vezi remarca de la trimiterea 27. Din nici una din relatările în proză (inclusiv materialul informativ auxiliar) nu reiese vreun element de contaminare cu variantele larg răspîndite prin tipar.

[52] Astfel se explică utilizarea a aceluiași material de versuri, vădit derivate ale improvizației, la interval de șapte luni (culegerile au avut loc în septembrie 1962 și în aprilie 1963).

https://biblioteca-digitala.ro

создала сама довольно сложный вариант. Упомянутый творческий акт основан прежде всего на импровизации, что со всей очевидностью явствует из пяти вариантов текста, записанных от этой песенницы.

В начале статьи даются краткие сведения о нынешнем положении эпических текстов в Нэсзуде в смысле их функций (песня, коляда, стригэтура) и жизнеспособности (баллады все больше вытесняются произведениями лирического характера). Входя в состав эпического репертуара этой области, баллада о замурованной жертве бытовала здесь только как песня (вопль). В отличие от Центральной Трансильвании, здесь неизвестна коляда такого содержания. Автор перечисляет затем варианты, которые известны до настоящего времени в указанной зоне.

В Сынджорз-Нэсзуд от Иляны Полиак записаны варианты (пять полных и пять фрагментарных) в ходе двух обследований — в 1962 и 1963 гг. Дискуссия о содержании текста ведется систематически на основе разделения текстов на «секвенции», связанные между собой по смыслу (см. таблицу).

Для сравнения был выбран обычный трансильванский вариант (опубликованный в Фольклорном журнале № 1—2/1962 т., стр. 33—34). Раскрыв идейное содержание баллады в видении вышеуказанной песенницы, автор освещает также некоторые аспекты, связанные с самим суеверием.

Об импровизационности версии свидетельствует также и анализ технических средств создания текста. Затем следует подробный разбор двух напевов (различных) и отмечается наличие элементов, родственных стилю эпического речитатива Дунайской равнины. Автор делает вывод, что песенница воссоздала, импровизируя, текст баллады трансильванского типа и архаичной формы, который она когда-то знала. Но поскольку полученный таким образом вариант не отвечает нынешним духовным запросам и не отличается особенными художественными достоинствами, он не вернулся в фольклорный обиход.

В данной статье автор не намеревался занимать позиции в вопросах на эту тему, которые широко обсуждаются в международном научном мире. Приведенные варианты должны были только служить примером довольно редко встречающегося явления — воссоздания фольклорного текста.

THE RE-ELABORATION OF AN EPIC FOLKLORE TEXT

The ballad of "The Building Sacrifice" in the versions of an informer from Sîngeorz-băi. Năsăud.

The "Building Sacrifice"ballad that has entirely vanished from the living folklore circuit of the Năsăud area (North-Eastern Transylvania) has been preserved only in the memory of a small number of aged informers, who had either performed this text themselves years ago or remembered hearing the ballad performed in their youth. A singular case of this kind was recorded during a field research, where an old woman, reminded of the subject and given a few fragments of verses (and melody?), spontaneously reconstituted a fairly coherent version of the ballad. The production was primarily an improvisation, a point easily identifiable from the five variants of the texts collected from the informer and reproduced in the synoptic table below.

The article begins with a brief survey of the present situation of the epic texts in Năsăud, dividing them according to their function (song, carol, dance-cries) and continuing with a comment on their variability, pointing out that the ballads are in constant regress while the lyrical items keep growing in popularity. The ballad of The Building Sacrifice, which represents an integral part of the epic repertory of the region, appears here exclusively as a song or „dance-cry" whereas in Central Transylvania it is also recorded in its carol-ballad form. The author then gives a list of variants hitherto collected in this area.

The (5 complete and 5 fragmentary) versions pertaining to Ilona Poleac from Sîngeorz-băi — Năsăud, have been collected during two field campaigns in 1962 and 1963. The content of the text is systematically discussed, dividing all the texts into unitary coherent "sequences" (see table). A common Transylvanian variant (published in the Revista de Folclor, 7, 1962, no. 1—2, p. 33—34) was selected for comparison. The author, reviewing the informer's view

https://biblioteca-digitala.ro

on the ideological significance of the ballad, points out certain aspects of superstition present in her interpretation. The improvisational character of the versions is detectable also in the technicalities of the rendition of the text.

The article next gives a detailed musical analysis of the two (distinct) melodies of the song proper, calling the attention upon certain elements common to the epic recitative style prevalent in the Danube Plain.

The improvisation is, in the author's view, a reconstitution of the archaic Transylvanian version which must presumably have once been familiar to the informer. As these newly-recorded variants respond to no spiritual need of the present day and are moreover devoid of any outstanding artistic value, these versions of the ballad have failed to re-enter the folklore circuit.

It was not in the author's intention to take, in this article, any new stand in connection with the widely-debated "building sacrifice" theme. The reproduction of these versions merely aimed at illustrating a phenomenon rarely encountered in folklore, i.e. the re-elaboration of a virtually extinct folklore item.

https://biblioteca-digitala.ro

CONTRIBUŢII LA CERCETAREA METAFOREI ÎN FOLCLORUL DIN MARAMUREŞ

M. BRĂTULESCU

Cercetările de poetică s-au îndreptat cu precădere înspre literatura autorilor consacraţi.

Deosebirea esenţială între literatură şi folclor constă după Richard M. Dorson [1] în faptul că « scriitorul scrie pentru un cititor individual, povestitorul popular vorbeşte unor auditori vizibili ». Transmiţătorul de folclor are la îndemînă nu numai cuvîntul, dar la nevoie gestul şi mimica, poate controla pe loc şi de visu decodarea mesajului său. Scriitorul, care nu poate stabili un contact material cu adresantul său pe altă cale decît pe cea a scrisului, este obligat să fie mai conştiincios în operaţia codării şi să acorde o atenţie deosebită « felului în care mesajul său va fi decodat »[2]. Rezultă din aceste constatări că folclorul se confundă, sau se apropie de limba obişnuită « casual language » ?

Chiar şi la populaţiile primitive, limba poeziei orale se deosebeşte de limba vorbită. Este tocmai lucrul constatat de C. F. Voegelin în cercetările întreprinse la tribul Hopi [3]: « Se pot stabili în limba vorbită Hopi deosebiri între conversaţia spontană şi stilul deliberat epic ». Limba folclorului este în mod evident distinctă de limba populară uzuală. Altul e stilul ţăranului — chiar colorat fiind — cînd transmite un mesaj « informativ » şi altul e stilul folosit în folclor. Stilul folclorului este un stil deliberat « expresiv », stilul înalt al limbii populare; versificaţia, procedeele de compoziţie specializate pe genuri, lexicul, topica, tropii vădesc la tot pasul prezenţa unui sistem poetic consolidat şi bine delimitat de limba uzuală populară.

De bună seamă folclorul se deosebeşte în multe privinţe de literatura scrisă. Dar tocmai sub acest aspect analizele stilistice aplicate folclorului ar putea fi fructuoase; cunoaşterea structurii stilistice, a legilor şi criteriilor specifice care guvernează elaborarea folclorului ne-ar ajuta să deslușim contururile esteticii populare, deosebirile şi similitudinile acesteia în raport cu estetica literaturii.

Ca artă ce înglobează numeroase elemente arhaice, folclorul supus unor cercetări riguroase ar putea scoate la iveală trepte mai vechi în evoluţia unor forme de

---

[1] Richard M. Dorson: Oral styles of American Folk narrators [Stiluri orale la povestitorii populari americani]. Style in language, New York 1960, 29.

[2] Michael Riffaterre: Criteria for style Analysis [Criterii pentru analiza stilistică]. *World*, 15/(1959), nr. 1: 157.

[3] C. F. Voegelin: Casual and noncasual Utterances within unified structure [Articulări cauzale şi noncauzale în cadrul unei structuri unificate]. Style in language, 59.

https://biblioteca-digitala.ro

stil. « Folclorul — afirmă Roman Jakobson [4] — oferă cele mai precise și stereotipe forme de poezie deosebit de potrivite pentru studiul structurii ».

Studierea folclorului romînesc se impune cu stăruință; dacă în alte culturi filonul popular s-a canalizat de timpuriu spre arta cultă, la romîni folclorul a concentrat pe o etapă istorică îndelungată aproape toate energiile artistice ale poporului.

Datele pe care le deținem în legătură cu structura stilistică a folclorului romînesc sînt în majoritatea lor vagi și de factură impresionistă. Aplicarea în folclorul romînesc a metodelor de analiză poetică este foarte oportună; ar interveni ca un corectiv și ar umple un gol.

Practic, în abordarea folclorului se ridică probleme și dificultăți multiple:

A. Pentru analiza stilului unui scriitor, cercetătorul are de obicei la dispoziția sa un volum finit de material — întreaga operă a respectivului autor. Altfel stau lucrurile în folclor. Manifestare cu caracter oral și colectiv, folclorul nu poate fi cuprins în întregime oricît de sistematic l-am culege. Materialul, chiar dacă ne restrîngem la un gen sau la o regiune, rămîne totdeauna lacunar; un cîntec care a existat cîndva s-a pierdut neștiut de noi, altul s-a șters din memoria populară, pe lîngă un al treilea trecem fără să băgăm de seamă și tocmai azi poate se naște un cîntec de care n-am avut încă timp să luăm cunoștință. Statistica stilistică așadar, nu poate opera exhaustiv în folclor; aplicată însă unui material întins și reprezentativ pentru o zonă folclorică este aptă a aduce date semnificative și utile analizei poetice.

B. În timp ce analiza structurii stilistice la literatură se bazează pe texte a căror formă a fost stabilită și definitivată de către autorul lor, folclorul, prin însăși natura sa, nu posedă o formă constantă. Textele provin cele mai adeseori de la deținători sau transmițători de folclor, iar ideea de paternitate artistică individuală — atunci cînd apare — este labilă și confuză. Din această stare de lucruri decurge bogăția de variante, marea fluiditate a folclorului. « Textul — afirmă Richard M. Dorson [5] cu referire la folclor — este în continuu flux chiar atunci cînd este repetat de același povestitor popular ». Calitatea artistică și integritatea textelor depinde de personalitatea, talentul și memoria respectivilor deținători de folclor precum și de condițiile desfășurării culegerii, de experiența și priceperea culegătorului, într-o oarecare măsură și de întîmplare. Avem oare dreptul în vederea unei analize stilistice să operăm o selecție într-un material desigur inegal artisticește și foarte adesea fragmentar ? Cred că nu. Intervenind cu criteriile noastre și eliminînd o parte din material ca nesemnificativ sau nerealizat, am substitui esteticii populare, estetica noastră formată în cadrul unei alte tradiții decît cea orală.

C. Folclorul cuprinde unele elemente legate de vechi ritualuri sau superstiții. Cercetătorul riscă a lua drept fapte cu intenție stilistică reprezentările unor credințe. Astfel în descîntece de exemplu, cauzei bolii i se substituie o fabulație fantastică — întîlnirea cu moroii — iar vindecarea se operează prin izgonirea răului în țări pustii. Am greși dacă am considera substituiri metaforice asemenea identificări eronate.

Pseudometaforele definite de acad. Tudor Vianu ca « o identificare a aparențelor lipsită de conștiința însoțitoare a deosebirii lor. . . în timp, se dezvoltă în metafore adevărate » [6].

[4] Roman Jakobson: Linguistique et poétique. Essais de linguistique générale. 1963, 236.

[5] Richard M. Dorson: op. cit., 29.

[6] Tudor Vianu: Problemele metaforei și alte studii de stilistică. București, 1957, 24—25.

https://biblioteca-digitala.ro

Cîntărirea gradului în care o pseudo-metaforă a evoluat într-o metaforă propriu-zisă, sau o reprezentare antropomorfică a devenit o personificare cu funcţie stilistică este o sarcină dificilă pentru cercetătorul de folclor. Uneori aceeaşi reprezentare poate constitui concomitent pentru generaţia vîrstnică o credinţă, iar pentru tineretul sătesc o substituţie metaforică.

D. Formaţia noastră estetică, cunoaşterea imperfectă a dialectului folcloric respectiv şi a reprezentărilor legate de acesta ne pot induce în eroare. Să luăm spre exemplu metafora, tropul cel mai susceptibil la o interpretare liberă. « Cearcănul lunii » sau « cercănaş de lună nouă », cum apare adeseori în folclor, ni se impune la prima vedere ca o metaforă neîndoielnică. Şi totuşi « cearcăn », dialectal, are sensul de cerc, disc prin asociere cu luna; deci nu reprezintă o metaforă. În unele variante, întîlnim chiar în loc de « cearcănul lunii », « cercul lunii ». Alteori putem considera ca metafore vii, metafore care în practica folclorică s-au uzat. Este poate cazul unor termeni de anatomie populară cum ar fi de pildă « împărătuş » pentru omuşor, sau « cupele măselelor » pentru carii dentare. S-ar putea ca aceste metafore să se afle sau să se fi aflat într-o etapă dată pe aceeaşi treaptă de uzură cu termenii anatomici atît de curenţi « fluierul piciorului » sau « coşul pieptului ». Ar fi de dorit ca asemenea fapte să fie verificate pe teren. Uneori, dimpotrivă, sîntem ispitiţi — ghidîndu-ne după experienţa noastră literară — să luăm drept metafore uzate, metafore ce ar putea stîrni reprezentări relativ vii în mediul folcloric, spre pildă, « mi-e dor cu sete », « mă topesc de dor » etc. Erori de acest fel se pot comite şi în analiza stilistică aplicată literaturii, cu deosebire literaturilor mai vechi: « Cutare arhaism modern este lipsit de valoare expresivă la Molière şi resimţit ca un neologism de Ronsard. De asemenea cutare cuvînt perfect neutru într-o cămăruţă oarecare poate lua un relief deosebit într-un salon » [7].

În interpretarea stilistică a folclorului erorile şi confuziile posibile s-ar micşora simţitor dacă am deţine date cu privire la psihologia populară şi raporturile ei cu percepţia artistică.

Deocamdată nu putem decît să încercăm a mînui circumspect materialul şi ori de cîte ori avem îndoieli, să manifestăm rezerva ştiinţifică.

★

Pentru cercetarea metaforei populare ne-am oprit asupra Maramureşului, zonă folclorică distinctă şi relativ unitară, care a constituit sursa unor culegeri bogate şi comparativ riguroase.

Publicaţiile din care am extras material cuprind genuri diverse de folclor; numărul global al versurilor se ridică la 44.200, dintre care 21.513 versuri cîntece, 10.664 versuri balade, 3.655 colinde, 3.628 descîntece, 3.133 strigături, 1.160 bocete, 441 cîntece de nuntă şi 171 versuri ghicitori [8].

[7] Pierre Guiraud: La stylistique [Stilistica]. Paris, 1954, 63.

[8] Lucrările consultate: I. Bîrlea: Cîntece din Maramureş. Vol. I şi II, Bucureşti, 1924; Tiberiu Brediceanu: 170 melodii populare romîneşti din Maramureş. Bucureşti, 1956; Tit Bud: Poezii din Maramureş. Bucureşti, 1908; Tache Papahagi: Graiul şi folclorul Maramureşului. Bucureşti, 1925; Alexandru Ţiplea: Poezii populare din Maramureş. Bucureşti, 1906.

https://biblioteca-digitala.ro

Raportul numeric dintre genuri nu indică în mod necesar frecvența lor; reflectă mai degrabă orientarea vremii înspre cercetarea anumitor forme de folclor, interesul sau lipsa de interes a culegătorului pentru un gen ori altul.

În operația de extragere a metaforelor din text am ocolit personificările; legate în unele cazuri de vechi reprezentări antropomorfice și de vestigiile unei mitologii populare, personificările reprezintă în folclor o categorie incertă a metaforei. Am totalizat un număr de 1.117 metafore, exclusiv personificările, inclusiv simbolurile. Bineînțeles la această cifră genurile au adus contribuții diverse [9].

Numeroase metafore maramureșene sînt analoage tipului de metaforă curent în literatură. Nu vom înfățișa categoriile de metaforă în raport cu funcția lor gramaticală; în acest sens nu am aduce o contribuție în plus față de cercetările anterioare întreprinse în domeniul metaforei literare [10]. Ca și aceasta, metafora populară poate fi substantivală, adjectivală, verbală sau adverbială în diverse roluri sintactice. De altfel, obiectivul lucrării de față nu este epuizarea temei metaforei maramureșene.

Ne propunem să cercetăm progresiv:

I. Tipuri rudimentare de metaforă.

II. Simbolul — indici de predictabilitate în context, tendință spre tipizare.

III. Metafora — coalescență, proces de tipizare, clișee populare.

IV. Genurile definite în raport cu *a)* densitatea metaforei; *b)* coalescența metaforei; *c)* preferința pentru anumite clișee.

I. METAFORE RUDIMENTARE

O categorie de metafore în folclor mărturisesc un stadiu incipient în formarea noțiunii de metaforă. Substituirile metaforice de acest tip sînt uneori parțiale sau oscilante — pendulează și spre alți tropi. Adeseori, convenții stilistice sau formule introductive justifică prezența metaforei. Specializate de obicei la ilustrarea unei categorii restrînse, asemenea metafore sînt în general facile și transparente. Cheia metaforei însoțește întotdeauna metafora, coalescența [11] — apariția în același context a termenului propriu și a celui figurat—este o trăsătură tipică pentru această categorie de metafore.

I. 1. *Metafora infirmată*

Una dintre aceste metafore rudimentare este « antiteza slavă » cum o numește Bogatîrev, sau «paralelismul negativ» în terminologia lui Roman Jakobson. Iată cum definește Bogatîrev acest trop: « Antiteza slavă — într-una din formele ei — constă dintr-o propoziție interogativă, un paralelism negativ care reprezintă de fapt infirmarea întrebării; urmează apoi răspunsul pozitiv la interogația inițială » [12].

[9] Ca un corectiv la contribuția inegală din punct de vedere cantitativ a genurilor, am stabilit densitatea metaforei la fiecare gen procentual; vezi tabelul anexat.

[10] Christine Brooke-Rose: A Grammar of Metaphor [O gramatică a metaforei]. Londra, 1958.

[11] Termenul « coalescență » este folosit de L. Hjelmslev în Prolegomena to a theory of language [Introducere la o teorie a limbii]. Baltimore, 1953, Cap. XVIII; Toma Pavel în articolul său. Description structurale de la métaphore poétique. [Descriere structurală a metaforei poetice]. Cahiers de linguistique théorique et appliquée, București, 1962, 14—15, cercetează metafora sub raportul coalescenței.

[12] P. C. Bogatîrev: Necotorîie zadaci Sravnitelînogo izucenija Slavianskih narodov [Cîteva probleme ale cercetării comparative a eposului popoarelor slave]. Moscova, 1948, 14—15.

https://biblioteca-digitala.ro

Bogatîrev deosebește și un al doilea tip de antiteză în care lipsește întrebarea; schițează pentru amîndouă tipurile aria lor de răspîndire la slavi. Roman Jakobson prezintă paralelismul negativ ca « negarea stării metaforice în favoarea stării reale » [13]. Prezența acestui procedeu stilistic în folclorul romînesc nu este amintită; de altfel autorii citați tratează tema antitezei sau paralelismului negativ în treacăt, încadrînd-o unor demonstrații ce urmăresc alt obiect.

Antiteza sau paralelismul negativ este de fapt o metaforă infirmată însoțită de dezlegarea ei. Iată o formă răspîndită în Maramureș ca și în restul țării a acestui tip de metaforă: *La cel mijlocaș de sat / Mîndru brad s-a răsturnat / Da nu-i bradu ca bradzî / Fără om ca oamenii* (Papahagi, baladă, p. 119 — nr. CCCIII). Procedeul se folosește de următoarea schemă: *a)* substituirea metaforică propriu-zisă (în exemplul nostru « mîndru brad s-a răsturnat »); *b)* propoziție negativă care răstoarnă metafora ca fiind neveridică (« da nu-i bradu ca bradzî ») *c)* clauză explicativă în care se dă cheia metaforei inițiale (brad = om ca oamenii).

Substituția metaforică este cîteodată parțială ca în versurile următoare: *Pă cea coastă, mamă arsă / Mîndră ploaie să răvarsă / Nu-i ploaie mamă curată / Că-s lacrămi de la o fată* (Papahagi, baladă, p. 115 — nr. CCCXCVIII). Negația « nu-i ploaie mamă curată » sugerează pentru clauza inițială un dublu sens: pe de o parte ploaia în sensul propriu, pe de altă parte ploaia ca metaforă cu înțelesul care ne este dat în versul explicativ — ploaie = lacrămi de la o fată. Îmbinarea dintre planul realității obișnuite și planul metaforic este mai evidentă în folclorul altor regiuni unde întîlnim frecvent varianta: *Nu-i ploaie mamă curată / Ci-i cu lacrimi mestecată.*

Alteori, procedeul metaforei infirmate este eliptic. Iată un caz în care metafora inițială este doar implicată: *Nu învîrtesc vîrtelnița / Ci-nvîrtesc mintea lui N* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 336 — nr. 12). De obicei însă, lanțul metaforă negație cheie este complet ba chiar adesea amplificat.

Astfel metafora are cîte o dată o cheie dublă: *Zori, zori, zori / Cîmpuț cu flori / Acela nu-i cîmp cu flori /* **Ci-i raiul al luminos / Și corona lui Hristos** » (Bîrlea, vol. I, colindă p. 102 — nr. 22).

În descîntec uneori, metaforele infirmate se succed în lanț. În astfel de cazuri descîntecul în întregimea lui se axează pe metafora infirmată care, din procedeu de stil devine procedeu de compoziție.

Iată una din formele pe care le ia metafora infirmată în lanț: *S-o tăiat ogor / Nu tai ogor / Fără leg junghiurile lui N. / Samîn cînepa / Nu samăn cînepa / Ci leg junghiurile lui N. / Culeg cînepa / Da nu culeg cînepa / Ci leg junghiurile lui N. / Topesc cînepă / Da nu o topesc / Ci leg junghiurile lui N. / Meliț cînepă / Da nu o meliț / Ci leg junghiurile lui N. / Trag cînepa / Nu o trag / Ci leg junghiurile lui N. /* etc., ultima metaforă infirmată din lanț fiind: *Cos cămeși / Nu cos cămeși / Ci leg junghiurile lui N.* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 351 — nr. 29).

După cum se poate observa, nu e vorba de un cumul de metafore infirmate făcut la întîmplare; în înșiruirea lor, metaforele care apar simetric din 4 în 4 versuri, se află una față de cealaltă într-un raport logic — înfățișează progresiv etapele semănării și prelucrării cînepii. De remarcat în același timp că toate metaforele au o cheie identică — « leg junghiurile lui N. » — tocmai elementul pe care descîntecul,

[13] Roman Jakobson: op. cit., 237.

https://biblioteca-digitala.ro

de junghiuri, urmărește să-l sublinieze. Repetarea obsedantă a aceluiași vers îndeplinea probabil în forma vie a practicii un rol de exorcizare.

Tot în descîntec apare și un al doilea tip de metaforă în lanț: *Ard munții Galareului / Ba nu ard munții Galareului / Ci arde turnu bisericii / Ba nu arde turnu bisericii / Ci arde clopu-n cap la ursîtu mnieu / Ba nu clopu-n cap / Ci capu-n clop / Nu capu-n clop / Ci cămașa pe spate / Ba nu cămașa pe spate / Ci spatele-n cămașă / Ba nu spatele-n cămașă / Ci opincile-n picioare / Ba nu opincile-n picioare / Ci picioarele-n opinci* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 335 — nr. 11).

În acest tip de succesiune, înlănțuirea dintre metaforele infirmate este mult mai strînsă decît în exemplul anterior. Conform schemei obișnuite a procedeului, metafora inițială « Ard munții Galareului » este tratată ca o eroare după care urmează corijarea ei prin negație « Ba nu ard munții Galareului ». Cheia metaforei inițiale — ard munții Galareului = arde turnul bisericii — este înfățișată ca o nouă confuzie ce joacă rolul de metaforă inițială pentru următoarele trei versuri: *Ci arde turnul bisericii / Ba nu arde turnul bisericii / Ci arde clopu-n cap la ursîtu mnieu.* Metaforele infirmate decurg astfel unele dintr-altele; ultima treaptă a fiecăreia — clauza explicativă — devine prima treaptă — metafora inițială — a lanțului următor. Prezentarea metaforelor sub forma unor repetate erori ca și amînarea dezlegării finale imprimă descîntecului o anumită tensiune.

În exemplele citate metafora inițială este prezentată la afirmativ ca o constatare pozitivă. Există și un al doilea tip de metaforă infirmată; schema rămîne aceeași, cu deosebirea că metafora inițială este introdusă sub forma interogației. Este metafora infirmată definită de Bogatîrev, tip foarte răspîndit la slavi, destul de frecvent și la noi. Iată o asemenea metaforă infirmată: *Ce rujiță-i aiasta? / D-aiasta nu-i rujea albă / Făr' drăguța mea cea dragă* (Papahagi, cîntec, p. 3 — nr. I). Procedeul se realizează de obicei dramatic prin dialog; metafora inițială fiind o interogație, negația și dezlegarea metaforei devin implicit răspunsuri.

Adeseori metafora inițială este dublă: (metafora *a*) *Nu știu pomii-s înfloriți? /* (metafora *b*) *Ori doară pe munți a nins? /* urmează apoi infirmarea așa-ziselor ipoteze *Nici pomii nu-s înfloriți / Nice pe munți nu a nins* iar în final intervine cheia metaforelor inițiale *Aceia-s pețitorii tăi / Vin încoa te cer pe tine* (Bud, colindă, p. 69 — nr. 7). « Pomii înfloriți » și « ninsoarea de pe munți » raportate la semnificația lor (= pețitori) reprezintă substituiri metaforice; în același timp versurile *Nu știu pomii-s înfloriți? / Or doară pe munți a nins?* constituie un paralelism.

Dubla metaforă este alternată uneori cu cheia, introdusă sub forma interogativă, ca o nouă ipoteză. Se succed apoi negarea metaforelor inițiale și dezlegarea lor. Să urmărim schema acestui procedeu într-o baladă maramureșană (Papahagi, p. 90):

1. Metafora *a* la interogativ: Că nu știu mamă norii-s groși ?
2. Cheia la interogativ: O zinu turcii din gios ?
3. Metafora *b*, la interogativ: Nu știu pomii-s înfloriți ?
4. Cheia la interogativ: O zin turcii-nvăluiți ?
5. Negarea metaforei *a:* Nice norii nu îs groși
6. Cheia la afirmativ: Ce zin turcii din gios.
7. Negarea metaforei *b:* Nice pomni nu-s înfloriț'
8. Cheia la afirmativ: Ce zin turcii-nvăluiți.

Trei sintagme « Norii-s groși », « Pomnii-s înfloriți » și « Zin turcii » sînt alternate simetric și reluate în forme sintactice și funcții stilistice diferite. Sintagma

https://biblioteca-digitala.ro

« Norii-s groși» apare în versul 1 la interogativ ca metaforă și revine în versul 5 sub forma negației. Sintagma « Pomnii-s înfloriți » intervine în versul 3 ca metaforă la interogativ și reapare ca negație în versul 7. Cheia metaforei inițiale este introdusă în versurile 2 și 4 la interogativ și revine ca o afirmație în versurile 6 și 8. Ca și în primul nostru exemplu de dublă metaforă infirmată, substituirile metaforice îndeplinesc și funcția paralelismului; versurile 1 și 3 sînt substituiri metaforice și totodată elementele constitutive ale paralelismelor ce se realizează între versurile 1—2 și 3—4 respectiv.

Metafora infirmată, sub forma dublei interogații este un procedeu hibrid: pe de o parte substituire metaforică, pe de altă parte paralelism. Dubla ei funcție a determinat chiar trecerea ei de către unii cercetători [14] în categoria paralelismelor.

Din analiza diverselor tipuri și forme ale metaforei infirmate se poate constata că procedeul vădește în general un concept tulbure al metaforei. Desigur, pentru logica obișnuită a substitui un obiect altuia în mod deliberat este un nonsens; printr-o convenție stilistică însă, substituția metaforică în formele ei cristalizate depășește și exclude ideea de eroare. În procedeul popular de care ne ocupăm, metafora este tratată ca o percepție greșită ce trebuie corectată — negația și cheia intervenind ca o restabilire a adevărului. Metaforele sînt precedate în numeroase cazuri de formule prin care se exprimă incertitudinea sau rezerva pentru veridicitatea substituirilor respective ca de ex.: « Că nu știu mamă » (Papahagi, baladă, p. 90 — nr. CCCLXII), « Nu știu frate » (Bud, baladă, p. 69 — nr. 7), « Doară, oare » (Bîrlea, vol. I, cîntec, p. 10 — nr. 2). În folclorul altor regiuni ideea de metaforă ca falsă impresie este subliniată mai limpede prin formule introductive ca acestea: **Vouă vi se pare** / *Tot soare răsare* etc. (T. Pamfile, Cîntece de stea, p. 15) sau **Pare soare cînd răsare** (Viciu, Colinde din Ardeal. p. 122).

Metafora este atribuită adeseori unei confuzii vizuale ca în exemplul următor: **Nu știu frate ce văd eu** / *Nu știu pomii-s înfloriți?* / *Ori doară pe munți a nins?* (Bud, baladă, p. 69— nr. 7). Alteori, spaima sau emoția constituie justificarea confuziei: *Numai ea și-o cuvîntat* / **Ia ciuma că m-a mînca!** / *Hei tu mîndrulița mea* / *Nici aceea nu-i ciuma* / *Ci anume soacră-ta* (Papahagi, baladă, p. 98 — nr. CCCLXXIII). În descîntece, substituirea este atribuită puterii farmecelor. Iată o asemenea metaforă infirmată dintr-un descîntec maramureșean: *Și femeile-or lăsa* / *Foc pe vatră hopotind* / *Și coconii țipurind* / *Și or zice așa:* / *Ce doamnă, ce împărătească* / *Ce mîndră de crăiasă!* / *Nici nu-i crăiasă* / *Nice împărătească* / *Fără-i Mărie cea frumoasă* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 332 — nr. 7). Sub acțiunea descîntecului, fata urîtă și părăsită este luată drept crăiasă sau împărătească de către întreg satul. Substituirea metaforică este pusă adeseori pe seama naivității sau nepriceperii tinerei fete. Fata neștiutoare ia peștitorii sau turcii drept pomi înfloriți, nori de ploaie sau porumbei. Mama sau fratele sînt aceia care readuc aceste substituiri la planul obișnuit al realității:

Fata: *Hei tu mămulica mea,*
Ieși mămucă pun-în prag
Și te uită-n gios în țară
Că nu știu mamă, norii-s groși?
O zinu turcii din gios?

[14] Roman Iakobson: op. cit., 237.

https://biblioteca-digitala.ro

Mama: *Șiroli, draga mamii*
Nice norii nu îs groși,
Ce zin turcii din gios. (Papahagi, baladă, p. 90 — nr. CCCLXII)

Confuzia este în general convențională, are rolul de a introduce metafora fără a șoca logica obișnuită; în același timp justifică răsturnarea substituirii metaforice și dezlegarea metaforei. Caracterul convențional al confuziei este mai evident în folclorul altor regiuni. Iată un exemplu în acest sens:

Fata: *Pe piatra de la fîntînă*
Trece un laș de golumbașu
Cu glasu de feciorașu
Mama: *Luda maicii, proasta maicii*
Ludă, ești, ori tu te faci?
Nu e acela golumbașu
Ci-i oacheș de feciorașu (S. Drăgoi, 303 colinde cu text și melodie, 53—58, Ilteu, Lipova—Banat).

Substituirea este parțială ; metafora golumbașu păstrează indicii asupra obiectului substituit — golumbașu cu glasu de feciorașu. În același timp confuzia este aproape mărturisit prefăcută după cum rezultă din dialogul mamei — « Ludă ești, ori tu te faci ».

Metafora infirmată este larg folosită în folclorul din Ardeal și Muntenia iar pretinsa confuzie este atribuită în aceste regiuni unor circumstanțe mai variate decît în folclorul Maramureșului; astfel confuzia se petrece uneori în vis sau la trezirea din somn cînd imaginile nu sînt încă limpezi.

În folclorul Maramureșului metafora infirmată apare de 67 de ori, ceea ce raportat la numărul global de metafore este relativ puțin. Procedeul pare a fi în Maramureș ecoul unor influențe sau poate o rămășiță. De asemenea, repartizarea pe genuri a metaforei infirmate în Maramureș este alta decît în restul țării; astfel, în timp ce în Ardeal și în Muntenia procedeul este folosit foarte mult de colindă și într-o măsură de baladă, în Maramureș procedeul este aproape absent din colindă — apare de 5 ori — și foarte frecvent în descîntec — apare de 35 de ori. Repartiția metaforei infirmate la celelalte genuri din Maramureș este următoarea: în baladă de 19 ori, în cîntec de 6 ori și în strigătură de 2 ori.

I. 2. *Metafora de tip onomastic*

Altă metaforă rudimentară specifică folclorului este metafora de tip onomastic, metaforă înrudită cu porecla. Ca de exemplu: *Eu mă țin ca o cruciță / Feciorii-mi zic diboliță / Diboliță, dibol prost / De sămînță în satu nost* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 243 — nr. 84). Substituția metaforică « diboliță » nu este introdusă direct; este precedată de formula « Feciorii-mi zic » care justifică prezența metaforei ca un apelativ — feciori-mi zic diboliță. Metafora de tip onomastic nu are în mod necesar un caracter satiric sau grotesc. Este utilizată cu succes și pentru exprimarea lirismului: *Pe-a mea mîndră așa o cheamă / Iederă mîndră cu poamă* (Bîrlea, vol. II, strigătura, p. 303 — nr. 164). Sau *Eu mîndruț nume ți-oi pune / Scăuneș mîndru*

https://biblioteca-digitala.ro

rotat / Dulce ai fost la sărutat (Țiplea, cîntec, p. 458 — nr. 18). Metafora de tip onomastic poate fi tratată în dezvoltarea ulterioară a versurilor ca o metaforă obișnuită: *Spune mîndră cum te cheamă / Rozmolin de bună seamă / De te cheamă rozmolin / Lasă-mă să-mi ciunt un fir / Ciuntă bade și te-mpană / Că de mîni te-or fa' cătană* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 195 — nr. 11). Metafora de tip onomastic din primele două versuri devine în ultimele versuri metaforă curentă. Procesul de metaforizare depășește cadrul limitat al substituției operate în vorbire prin poreclă. Metafora de tip onomastic apare în folclorul Maramureșului de 13 ori; de 11 ori în cîntec, de 2 ori în strigătură.

I. 3. *Metafora de relație*

Al treilea tip de metaforă rudimentară frecvent în folclor este metafora de relație sau « metafora relativă la persoane » cum o numește Ernst Robert Curtius [15]. Acest tip de metaforă utilizează raporturile de rudenie, prietenie sau servitute pentru a ilustra asemănarea, contiguitatea, familiaritatea, subordonarea sau filiația.

Astfel pentru a exprima asemănarea și vecinătatea celor doi ochi ai omului se folosește curent metafora fărtați « ochilor, fărtaților » (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 87 nr. 239). Alteori metaforele de relație pun în lumină familiaritatea sau atașamentul pentru un loc sau situație: **Fost-am pruncu codrului** / *Și de-amu să fiu al lui* / **Fost-am pruncu pădurii** / *Și nu m-o mîncat lupii* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 252 — nr. 111). Foarte răspîndite sînt metaforele de relație care subliniază permanența, instaurarea necondiționată a unei stări sau metehne ca de pildă: **Supărarea mni-i fărtat/ Voia rea mni-i soră dulce** / *Di la mine nu să duce* / **Că s-o pus găzdoaie-n casă** (Papahagi, cîntec, p. 11 — nr. XLIII). sau **Horinca-i fărtat de cruce** (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 251 — nr. 107). Relațiile de servitute exprimă de obicei subordonarea față de o pasiune ca de pildă: *C-amu-i vremea lucrului* / **N-oi fi doică dorului** (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 150 — nr. 120) sau *Dorule ce ți-am stricat* / **Că mă ții robuț legat** (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 46 — nr. 126). Descendența naturală este folosită pentru a substitui raporturile de filiație ca de exemplu în ghicitoarea viței, aracului și strugurilor: **Tata** *verde* / **Mama** *uscat* / **Face pruncii** / *Cresc la cap* (Papahagi, ghicitoare, p. 148 — nr. CCCCLXXXIV).

Dintr-un anumit unghi, metafora de relație poate fi considerată și ca o personificare; personificările realizate sînt însă palide, accentul cade pe raporturile dintre lucruri. Desigur, procedeul — specializat în ilustrarea unei categorii de relații — are o arie de expresivitate relativ restrînsă. Metafora de relație nu este un trop specific doar folclorului. Asemenea metafore, ocolite de literatura modernă ca locuri comune, sînt curente în literatura veche. E. R. Curtius în cartea sa « La littérature européene et le moyen âge latin » [16], prezintă o listă de metafore de relație extrase din autorii antichității, evului mediu și renașterii; vinul ca fiu al viței este una dintre metaforele de relație larg utilizate în antichitate și evul mediu.

În materialul maramureșan cercetat, metafora de relație apare de 35 de ori: în cîntec de 23 ori, în ghicitori de 7 ori, în baladă de 4 ori.

---

[15] Ernst Robert Curtius: La littérature européenne et le Moyen âge latin [Literatura europeană și evul mediu latin] Paris, 1956, 161.

[16] Ernst Robert Curtius: op. cit.

https://biblioteca-digitala.ro

II. SIMBOL—INDICI DE PREDICTABILITATE ÎN CONTEXT, TENDINȚĂ SPRE TIPIZARE

În determinarea simbolului ca o categorie distinctă a metaforei maramureșene, pornim de la prima definiție a lui Wellek Warren [17]: « Un obiect care se referă la alt obiect și în același timp cere atenție prin dreptul său propriu, prin calitatea proprie a prezentării ». În folclor, proverbele de pildă utilizează larg simbolismul. « Nu iese fum fără foc » reprezintă un adevăr la propriu și în același timp sugerează o semnificație simbolică, nici un efect fără cauză. Conceptul care se ascunde în spatele proverbului este plurivalent în interpretare; aplicat de la caz la caz capătă nuanțe diverse. După Wellek Warren « O imagine poate să apară o dată ca metaforă, dar dacă revine cu insistență fie ca prezentare, fie ca reprezentare ea devine simbol » [18]. Distincția dintre simbol și metaforă — oricît de mare ar fi recurența acesteia din urmă — persistă totuși. Metafora reprezintă o substituție, care luată la propriu contravine logicii stricte și impune o reprezentare anume, în timp ce simbolul are și la propriu valoare de adevăr iar sensul său figurat este subiacent și doar sugerat.

Uneori sensul simbolului este vag ca de pildă: *Pă costiță la Brașeu / Ard două lumini de său / Nime-n lume nu le stînge / Fă' inima mea cîn' plînge* (Papahagi, cîntec, p. 8 — nr. XXXV). Obscuritatea simbolului « lumini de său » se poate datora: fie formei fragmentare sau degradate a cîntecului fie aluziei la o situație prea specioasă [19]. Asemenea cazuri de quasi hermetism sînt destul de rare în folclor; de obicei înțelegerea simbolului este facilitată de date ajutătoare, de indici de predictabilitate [20] în context.

Astfel adeseori sugerarea simbolului precede simbolul propriu-zis ca în exemplul următor: **N-am nici frați nici surorele / Gîndești c-am picat din stele**. . . / *Pelin beau, pelin mănînc / Seara pe pelin mă culc / Dimineața cînd mă scol / Cat în coșă apă nu-i / Traista-i cu pelinu-n cui* (Brediceanu, cîntec, p. 126 — nr. 102).

Alteori indicarea de sens urmează simbolului: *Curcubeu cu trei culori / Răsaie și mă bucuri / Să-mi fie calea cu ruji / Nu tot cu spini și cu rugi* / **Să-mi pară calea-nflorită / Nu tot așa de cernită / N-are-n lume Dumnezău / Supărată ca și eu** (Brediceanu, cîntec, p. 114 — nr. 95).

Sugerarea sensului figurat se face cîteodată cu și mai mare insistență — indicarea de sens este plasată înainte și după simbol: *Măieran cu cranga-n vale* / **Io-s omuț cu supărare** / *Nici ce samăn nu răsare / Samăn grîu mîndru p-ales / Cînd săcer, săcer ovăz ; / Samăn grîu de primăvară / Cînd săcer, săcer săcară / Sămînat-am busîioc / Și n-o răsărit de loc* / **Văd bine că n-am noroc** (Papahagi, cîntec, p. 48 — nr. CCXLIV).

Un procedeu tipic pentru folclor este sugerarea sensului simbolului prin dialog. Procedeul este larg folosit și în cîntecul rusesc: « Compoziția cu dialog se întîlnește adeseori în cîntecele de dragoste și de familie. . . Imagini reale în aceste cazuri sînt înlocuite cu simboluri » [21]. Iată un asemenea simbol în folclorul Maramureșului:

---

[17] Wellek - Warren: Teoria della letteratura e metodologia delle Studio Letterario. [Teoria literaturii și metodologia studiului literar]. Bologna, 1956, 6, citat după Sorin Alexandrescu: Metaforă și simbol în poezia lui Tudor Arghezi. Mss.

[18] Wellek - Warren, op. cit. 256.

[19] S-ar putea ca unele simboluri să rămînă obscure doar pentru noi iar în mediul folcloric să aibă o semnificație limpede.

[20] Michael Riffaterre: op. cit., 157.

[21] S. G. Lazutin: Compoziția cîntecului liric popular rus. *Ruskii Folklor, Materiali i isledovania*, V (1960) 200—219.

https://biblioteca-digitala.ro

Cucule pasăre grasă / Ce tot cauți p-a maicii casă / O ți-e foame, o ți-e sete / O ți-e dor de codru verde? / — Nu mi-e foame, nici mi-e sete / Nici mi-i dor de codru verde / Ci mi-i dor de satul meu / C-am avut trei mîndre-n el (Brediceanu, cîntec, p. 49 — nr. 39). Dialogul ne ghidează spre interpretarea cucului ca un simbol al flăcăului înstrăinat. Simbolul apare uneori în prima parte a cîntecului integrat unei mici fabulații; în partea a doua a cîntecului dialogul intervine abrupt sugerînd semnificația subterană a simbolului, precum în exemplul următor: *Pe casa lui Văsălică / Sînt doi pui de rîndunică / Unu zboară, unu pică / Unu zice cătă altu: / Hai sorucă să zburăm / Peste a mămuchii mormînt / Mămuca m-a d-întreba / Că-nsuratu-s-o tata? / Tata că s-o d-însurat / Rea maștihă mi-a luat* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 141 — nr. 100). Cei doi pui de rîndunică se dezvăluie prin dialog ca simbolul copiilor rămași orfani de mamă.

O categorie specială a simbolului în folclor se realizează prin contextarea unor cuvinte cu o sferă noțională foarte largă. Astfel « binele », termen lax și cu o semnificație foarte generală, introdus într-un context dat, capătă o anume accepțiune simbolică, ca de exemplu: **Binele** *nu l-am băut / Nici în tîrg nu l-am vîndut / Poate că l-am sămînat / Primăvara grîu curat / Grîu curat l-am săcerat / Grîu curat l-am făcut claie / Ș-a mneu bine-o ars în paie / Grîu curat l-am făcut coc / Ș-a mneu bine-o ars în foc* (Țiplea, cîntec, p. 446 — nr. 4). Prin « iradiere simbolică regresivă »[22], « binele », noțiune abstractă, împrumută sensul de obiect material inflamabil. Simbolizarea termenului « bine » este însă timidă; întregul text debutează sub semnul probabilității — « poate că l-am sămînat » — iar grîul se substituie la un moment dat binelui.

Procedeul de contextare a unor noțiuni de mare generalitate este larg și îndrăzneț utilizat în legătură cu dorul, cuvînt polisemantic și foarte frecvent în folclor. Dorul capătă diverse sensuri simbolice în funcție de contextul în care este introdus. Astfel dorul poate fi asimilat greutății materiale: *Hei tu mîndruluțu meu / Cumpănit-am doru tău / Pus-am sare, pus-am lut / Doru tău trage mai mult / Pus-am lut și pus-am sare / Dorul tău trage mai tare.* (Bîrlea, vol. I, cîntec, p. 63 — nr. 175). Alteori dorul devine prin contextare un val molipsitor de nebunie: *De cine doru se leagă / D-acela-i cu minte slabă / Pînă-i lumea nu-i de treabă / S-o legat de o nevastă / Ș-o lăsat tiara-n casă / Și pruncuțul mic în față / S-o legat de on voinic / Ș-o lăsat plugu la cîmp / Și de mine s-o legat... / De doi ani în primăvară / Ș-acum stă să mă omoare* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 119—nr. 44). Sînt foarte numeroase cazurile cînd contextul determină cuvîntului dor semnificația simbolică de sămînță vivificatoare: *Strînge doru-n zăghiuță / Și-l răsădi în grădinuță / Da-l răsădi să nu-nflorească / Inima să ți-o topească / Că de-apucă a-nflori / Inima ți s-a topi* (Bud, strigătură, p. 46 — nr. 4). Varietatea de sensuri atribuită de context cuvîntului dor e foarte mare; dorul ia rînd pe rînd semnificația de foc mistuitor, vînt, piedică în calea plugului, semn zugrăvit pe pernă etc.

În literatura modernă simbolul este plurivalent și plutește în vag — interpretarea sa este lăsată în bună măsură la latitudinea cititorului. Spre deosebire de conceptul literar modern, în folclor, după cum am putut constata, simbolul este transparent; numeroși indici de predictabilitate dirijează înțelegerea simbolului într-un anume sens. Prin deasa lor repetare și însoțire cu elemente auxiliare, numeroase simboluri s-au fixat ca semnificație în memoria auditoriului. Astfel grîul sau

[22] Sorin Alexandrescu: Metaforă și simbol în poezia lui Tudor Arghezi. Mss.

https://biblioteca-digitala.ro

trandafirii (rujii în graiul maramureșean) sînt interpretați cu ușurință drept simbol pentru noroc, reușită, iar pelinul, spinii, ovăzul, secara semnifică supărarea, ponoasele, efortul steril etc. Chiar atunci cînd sînt lipsite de vreo indicație ajutătoare în context, simbolurile au o semnificație limpede pentru auditoriul popular, ca de exemplu: *Săracă turtureaua / Supărată-i săraca / Cînd îi moare soția / Ea atîta o jelește / Creanga verde o ferește / Pe uscat tot hodinește / Nu bea apă limpejoară / Se scoboară și-o tulboară / Se duce unde-i apa lină / Și setea că și-o alină*[23] (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 151 — nr. 123). Același element — turtureaua — este utilizat în numeroase cîntece populare sub forma paralelismului cu soarta omului rămas singur. În textul nostru motivul turturelei prezentat autonom simbolizează clar sensul cu care s-a asociat curent în folclor — devotamentul conjugal, văduvia neconsolabilă.

Adeseori specializat în sugerarea unor sensuri anumite, simbolul popular manifestă o tendință marcată spre tipizare. În această privință folclorul se apropie de accepția medievală a simbolului — simbol monovalent ca sens [24].

III. METAFORA — COALESCENȚĂ, PROCES DE TIPIZARE, CLIȘEE POPULARE

Urmărind simbolul în modalitățile sale de realizare, am putut constata că interpretarea sa este facilitată adeseori de indici de predictabilitate; nevoia de claritate caracterizează în general metafora populară. Din totalul de 1117 metafore, 403 sînt coalescente. Cifra globală 1117, include 254 metafore slăbite. « Les images affaiblies » cum le numește Charles Bally [25] se află — la diferite grade — pe panta diminuării funcției lor vii. Astfel, metafore ca « rămîi cu inima arsă » (Brediceanu, cîntec, p. 83 — nr. 170), « inima ți s-a aprinde » (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 112 — nr. 28) sau « fața mi-i veștezită » (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 131 — nr. 75) etc. sînt atît de larg folosite în folclor ca și în vorbirea populară încît nu mai necesită vreo explicitare în context — înțelegerea acestor locuri comune e la îndemîna oricui.

Dacă ținem seama de numărul mare de metafore slăbite, putem considera indicele de coalescență al metaforei ca foarte ridicat.

Explicitatea substituțiilor metaforice este resimțită într-atît de necesară încît în unele cîntece sau balade devine procedeu de compoziție. În textele de acest tip flăcăul vrea să-și vîndă murgul pentru a-și scăpa iubita de boală. Aceasta însă cere cu totul alte « leacuri ».

Fata: *Hei tu mîndruluțu mneu,*
Poți vinde, poți te lăsa,
Leacu mneu nu l-i afla.
Poate tu de mni-i aduce
Caș de oi la Sîn Nicoară
Sloi de diață-n mnez de vară
Mure coapte-n postu mare,
Coapte-a umbră, nu a soare.
Flăcăul: *Hei tu mîndruluca me,*
Ieu di-aieste ț-aș căta
Dac-aș ști că ț-aș afla.

[23] Temă populară folosită de Ienăchiță Văcărescu în poezia « Amărîtă turturea ».
[24] Guy Michaud: L'oeuvre et ses techniques. [Opera și tehnicile sale]. Paris, 1957, 53.
[25] Charles Bally: Traité de stylistique française [Tratat de stilistică franceză]. Geneva, 1951, 195.

https://biblioteca-digitala.ro

Fata: *Hei tu mîndrulucu mneu*
Tutî eşti, bolundî eşti
Tu de nu te nădăieşti:
Caş de oi i faţa ta,
Cînd mă uit eu la dînsa;
Mure negre ţ-îs otii
Cînd mă uit eu la dînşii
Sloi de diaţă-i inima,
Că mă tem că mi-i lăsa (Ţiplea, cîntec, p. 498 — nr. 30)

De remarcat că substituţiile metaforice sînt asociate cu circumstanţe absurde: caş de oi la *Sîn Nicoară*, sloi de ghiaţă *în miez de vară*, mure coapte *în postu mare*. Condiţionarea de circumstanţe, imposibil de realizat, joacă rolul unui indice de predictabilitate; se semnalează astfel auditoriului că termenii folosiţi—caş, sloi de ghiaţă, mure — nu trebuiesc luaţi la propriu. Abia în partea doua a textului sensul metaforelor se dezvăluie cu limpezime: caş de oi substituie obrazul iubitului, sloiul de ghiaţă substituie inima acestuia iar murele ochii. Asistăm de fapt la codificarea sensului unui şir de metafore.

Varietatea metaforelor este mică; asociate cu sensuri bine stabilite prin circulaţie, metaforele revin asiduu în forme apropiate. Mai mult chiar; se poate afirma că majoritatea metaforelor au corespondentul lor extins în comparaţie. De pildă metafora « mure » pe care am întîlnit-o în textul sus citat are ca pandant comparaţia atît de frecventă în folclorul maramureşean: *Aşa-s ochii mîndrului | Ca şi mura cîmpului | Cînd să coace pă răcoare | Şi nu e ajunsă de soare* (Papahagi, cîntec, p. 36 — nr. CLXXX). Metafora inedită reprezintă o raritate în folclor. Cele mai multe dintre metaforele de mică recurenţă sînt forme lexicale noi, obţinute prin derivări din substantive ca de exemplu: *De-aş muri primăvara | Păsările m-ar cînta | Grangurul mni-ar* **clopoţi** (Papahagi, cîntec, p. 35 — nr. CLXXVI), sau *Şi la nas îi* **butucaşă** (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 254 — nr. 116) — butucaşă, adjectiv derivat din substantivul butuc. Limba populară are o mare mobilitate; necunoscînd norme rigide scrise permite cu uşurinţă — în cadrul structurii şi în consens cu tendinţele limbii romîne — trecerea de la o categorie morfologică la alta, crearea unor forme lexicale noi prin derivare.

Metaforele realizate prin derivări din substantive apar sporadic în folclorul Maramureşului; de cele mai multe ori întîmpinăm variante ale unui număr redus de prototipuri. Tendinţa spre tipizare care se poate constata la simbolul popular ia la metaforă o amploare deosebită. Astfel substituirea fetei sau a feciorului printr-o floare, a miresii cu o plantă răsădită, a soacrei cu o poamă acră, a rivalei în dragoste cu o coarbă, a urîtei sau urîtului cu o buruiană etc., sînt metafore clişeu [26] de mare frecvenţă în folclor.

Constituirea acestor prototipuri ar putea fi pusă în legătură şi cu existenţa metamorfozelor, categorie extrametaforică, însă limitrofă metaforei. Legate de elementele unei mitologii populare şi de vechi credinţe, metamorfozele—folosite în cîntec şi baladă — din punct de vedere stilistic se prezintă în mai multe forme:

a) Metamorfoza cu caracter fabulativ — transformarea miraculoasă este înfăţişată ca un fapt petrecut aievea. Un exemplu tipic îl constituie metamorfoza

[26] Nu folosim termenul « clişeu » în sens peiorativ.

https://biblioteca-digitala.ro

dezvoltată în tema « Logodnicii nefericiți »: *Și pă iel l-o-ngropat / La beserică su' prag / Cînd o fost pă la anuț / Din el răsare un ruguț / Și peste vo tri dzîle / Ea s-o făcut florice ; / Cînd era slujba mai mare / Ruguțu să întinde / Rujița o cuprinde / Tîtă lumea să ciude* (Țiplea, baladă, p. 6 — nr. 2). Tot din această categorie face parte și metamorfozarea călugăriței păcătoase, sau a mamei ce-și părăsește pruncul, în coarbă neagră.

b) Metamorfoza prezentată ca un fapt posibil, ca o eventualitate. De exemplu: *Nu fi mîndru supărat / Din doruț ni-om fa caluț / Și-om trece peste dieluț* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 112 — nr. 27). Transformarea în floare predomină: *Numai eu că mă voi face /* **O ruje** *mîndră-nfocată* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 153 — nr. 129). Tipul de baladă « Mierla și cucul » oferă un șir de asemenea metamorfoze: *Hei tu mîndruluțu mieu / De cît noră mîne-ta / Și cumnată soru-ta / Mai bine mîndruț m-oi fa /* **Un firuț de ochinteauă** */ . . . Și ieu mîndrucă m-oi fa / On cosășel hireșel / Și atîta că mi-oi cosi /* **Ochinteaua** *oi găsi / Tot norucă mamii-i fi / . . . Decît noră mîne-ta / Și cumnată soru-ta / Mai bine mîndruț m-oi fa / Tot* **on fir de măieran** */ In tierturi la Toderan / . . . Numai ieu mîndră m-oi fa / Tot m-oi fa on cocișăl / Numai tare hireșăl / . . .* **Măieranu** *l-oi ciunta / Tot noruc' mamii te-oi fa* etc. (Bîrlea, vol. I, baladă, p. 38 — nr. 21).

c) Metamorfoza prezentată ca un fapt imposibil de realizat. Tipul acesta de metamorfoză apare de obicei sub forma unor propoziții condiționale: *Spune mîndru mîne-ta / Ca să nu mă ocăra / Că* **de s-ar fa piatră de moară** */ Tot ne-om iubi într-o vară* (Brediceanu, cîntec, p. 111 — nr. 25).

d) Metamorfoza optativă, categorie larg reprezentată în cîntec, exprimă dorința transformării — cel mai adesea — în vederea apropierii de ființa iubită: *Fă-mă doamne ce mi-i fa / Pasăre să pot zbura / Peste codru cu frunza / D-aici pînă la badea* (Papahagi, cîntec, p. 23 — nr. CVII). Ca și la tipurile precedente metamorfozarea în vegetale este foarte răspîndită: *Fă-mă doamne ce m-ei fa / Fă-mă* **fir de iederuță** */ La mîndruța-n grădiniță / Fă-mă* **floare din Bănat** */ La mîndruța lîngă pat / Fă-mă* **fir de iarbă creață** */ La mîndruța mea în brață* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 91 —nr. 251).

După cum am putut observa, numeroase metamorfoze—transformarea fetei sau băiatului în vegetale, prefacerea femeii păcătoase în coarbă—coincid cu unele din metaforele clișeu. S-ar putea emite ipoteza că parte din metamorfoze, desprinzîndu-se treptat de ideea unei intervenții miraculoase, au facilitat la un moment dat nașterea conceptului popular de metaforă. Ceea ce rămîne însă cert e faptul că metamorfozele—fie ca preexercițiu fie ca sursă importantă sau auxiliară—joacă un rol în formarea unor prototipuri metaforice.

Unele din aceste prototipuri sau metafore clișeu sînt general folosite în folclor, altele tind înspre o specializare pe genuri. Examinînd fiecare gen în parte vom fi în măsură să stabilim contribuția metaforelor clișeu, gradul lor de recurență.

IV. GENURILE DE FOLCLOR ÎN RAPORT CU METAFORA

Cîntecul

21.513 versuri, 679 metafore; densitatea metaforei 3,15%; 32 metafore rudimentare, 185 metafore slăbite; coalescența ridicată — 225 metafore coalescente. Metaforele clișeu predomină: din 494 metafore active (am exclus metaforele uzate) 341 reprezintă variante ale unor metafore clișeu bine conturate.

https://biblioteca-digitala.ro

Să urmărim cîteva prototipuri metaforice. Prototipul cel mai răspîndit este substituirea tinerei fete sau a flăcăului unei flori. Sub forma comparației acest tip de metaforă reprezintă în folclor un loc comun. Enumerăm cîteva din variantele metaforei flori: pentru fată, rujă, rozmarin, măgheran, cunună de flori, florice de grîu, floare albastră, struț, floare, floare de briboi etc., iar pentru flăcău, floare de sansiu, floare domnească, măgheran, struț, ruje, floare etc. Metafora trandafir (rujă în graiul maramureșean) este folosită cu predilecție: *Pentru tine* **rujă plină** / *Nici am somn nici am hodină* / *Pentru tine* **rujă creață** / *Nici am trai, nici am viață* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 80 — nr. 219).

Înrudit cu acest clișeu este substituirea femeii, nefericite în căsnicie, florii răsădite într-un loc neprielnic: *Cum n-oi fi veștejită* / *Că m-am aflat răsădită* / *Intr-o grădină-ngrădită* (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 164 — nr. 156).

Tot un clișeu adiacent prototipului fată-floare este femeia trecută substituită florii scuturate.

Pentru bărbatul urît sau bătrîn se folosește curent metafora ciung (creangă uscată în graiul maramureșean), în opoziție cu bradul care substituie flăcăul iubit: *Am lăsat bradu-ncărcat* / *Și-am iubit un* **ciung** *uscat* / *Lăsa-oi* **ciungu** *la dracu* / *Și-oi iubi* **bradu** *săracu* (Brediceanu, cîntec, p. 93 — nr. 78).

Urîtul sau urîta sînt substituite adeseori gunoiului, buruienilor sau proptelei gardului: *Rușine mi-e de pămînt* / *Cu cine-mi făcui cuvînt* / *Cu* **propeaua** *gardului* / *Cu urîta satului* / *Cu* **propeaua** *de la gard* / *Cu urîta de la sat* (Bud, cîntec, p. 59 — nr. 126).

Rivala în dragoste devine prin substituire metaforică coarbă neagră: *C-amu mîndru m-o lăsat* / *M-o lăsat că nu i-s dragă* / *Ș-o cuprins o* **coarbă neagră** *;* / **Coarbă neagră** *din pîrîu* / *Nu iubi pe mîndru mneu* / *Că ieu te-oi otrăghi zău* (Papahagi, cîntec, p. 30 — nr. CLII).

Dorul este asimilat prin metaforă focului: *Drept-o avut cine o dzîs* / **Dragostile-s foc nestîns** / *Că și-n mine s-o aprins* (Papahagi, cîntec, p. 40 — nr. CXCVII) sau *De trei luni în miază vară* / **Arde-mi inimioara-mi pară** (Bîrlea, vol. II, cîntec, p. 124 — nr. 56).

Pentru noroc se utilizează clișeul metaforic floare: **Mîndră floare-i norocu** / *Nu răsare-n tot locu* / *Ci răsare lîngă vale* / *Cine-o află bine-i pare* / *Și răsare lîngă tău* / *Cine-o pierde-i pare rău* (Brediceanu, cîntec, p. 33 — nr. 24).

Clasele sociale sînt substituite în vechiul cîntec maramureșean printr-o dublă metaforă clișeu: grîul substituie pătura avută a nemeșilor iar secara, ovăzul sau viță de harbuz substituie pătura țăranilor săraci. *Hei tu mîndrulițule* / *Ița ta și ița me* / *Șohan nu-i de-asemene* / *Ița me-i de* **grîu ales** / *A ta-i de prizne de* **săcară** / *Ița me-i de grîu ales* / *A ta-i prizne de* **ovăz** / *Ița de p-a me măicuță* / *Mere-n tîrg cu cociuță*/ . . . *Ița de pe tată-tău* / *Mere în tîrguț cu macău* (Țiplea, cîntec, p. 478 — nr. 97). În Maramureș, diferențierile de clasă au ajuns atît de pronunțate, încît pînă la primul război mondial căsătoria dintre nemeși și iobagi era considerată o mezalianță [27]. Cîntecul utilizează numeroase clișee; am enumerat doar prototipurile metaforice mai importante. Tot în cîntec apar și simbolurile tipizate pe care le-am semnalat în capitolul precedent. Numărul clișeelor metaforice și simbolice se ridică la 45. În această cifră n-am inclus clișeele slab reprezentate ce par a fi o rămășiță sau poate un împrumut din folclorul altor regiuni.

[27] M. Pop: Introducere la Flori alese din poezia populară. București, 1960, XXXI.

https://biblioteca-digitala.ro

Balada

10.664 versuri, 144 metafore; densitatea metaforei scăzută, 1,34%; 23 metafore rudimentare, 38 metafore slăbite; coalescența ridicată — 90 metafore sînt coalescente. Clișeele sînt reprezentate prin 63 de variante.

Balada maramureșeană se apropie foarte mult de forma cîntecului. Numeroase clișee curente în cîntec se regăsesc și în baladă; de pildă femeia tînără substituită unei flori, coarba neagră ca metaforizare a femeii păcătoase, clasele sociale substituite cerealelor, văpaia pentru dor sau pelinul simbolizînd amărăciunea.

Tipic baladei este clișeul aratului, semănatului și seceratului ca substituții metaforice pentru uciderea turcilor sau a Vidrei. Clișeul se realizează dramatic. De pildă în balada Novac mama-l întreabă pe erou dacă a arat. Acesta răspunde: *Am arat ș-am sămînat / Și s-o copt ș-am săcerat.* În continuare dă cheia substituției: *Zac turcii ca butucii / Și caii ca păunii / De ți-e groază de dînșii* (Bîrlea, vol.I, baladă, p. 17 — nr. 15). Clișeul e mai amplu reprezentat în tipul de baladă Vidra. Soacra-l întreabă pe ginere unde a lăsat-o pe Vidra-Zidra în exemplul nostru. Ginerele-i răspunde: *Colo-n coastă după coastă / Mare hold-am săcerat / Și znopchii nu i-am legat; / Tăt în loc de legători / Îs a Zidrii-ncingători / Mămulică de nu credz / Ia du-te batîr și vedz; / Mămulică ți-i păși / Di pă stic mamă pă stic / Tăt pă față dă voinic / Di pă znop mamă pă znop / Tăt pă titie de clop* (Papahagi, baladă, p. 89 — nr. CCCLXI). Se poate constata utilizarea unor clișee secundare, derivate din prototipul inițial — spic și snop substituiri pentru haiducii uciși.

Balada utilizează un număr de 19 clișee.

Strigătura

3133 versuri, 40 metafore; densitatea metaforei foarte scăzută, 1,28%; 3 metafore rudimentare, 9 metafore slăbite. Coalescența la paritate; 20 metafore coalescente; metafore clișeu doar 11.

Genul utilizează relativ puține metafore-clișeu. Reîntîlnim clișeele cunoscute din cîntec: femeia sau feciorul ca floare, clasele sociale substituite cerealelor și dorul căpătînd prin contextare sensul de văpaie, semn scris sau dușman.

Strigătura prin caracterul improvizatoric și funcția ei de cronică a moravurilor preferă clișeelor tradiționale metaforele de mai mică recurență, grotești sau obscene uneori. Iată cîteva metafore de mai mică recurență: *Vine mîndru-n toate seri / C-o uiagă de răbdări* (Bîrlea, vol. II, strigătură, p. 315 — nr. 263) sau *Stau feciorii să se bată / De la-un băcuieț de fată* (Papahagi, strigătură, p. 58 — nr. CCLXVIII).

Colinda

3655 versuri, 24 metafore; densitatea metaforei foarte scăzută, 0,66%; 6 metafore rudimentare, metafore uzate 7; 9 metafore coalescente, metafore clișeu 6.

Procentul redus al metaforei la colinda maramureșeană, ca și sărăcia generală a tropilor, fapt neobișnuit la colindele din restul țării, surprinde. Materialul, în majoritate arid și pe teme religioase, justifică ipoteza unei influențe diecești exercitate la un moment dat asupra colindelor din Maramureș. Sînt metafore ce vădesc limpede intervenția bisericii: de pildă pentru nașterea lui Isus circulă metafora *Răsărit-a răsărit / Bucurie pre pămînt* (Bîrlea, vol. I, colindă, p. 87 — nr. 3) iar pentru comunitatea creștină metafora turmă: *El [Isus] lumea-o-nvățat / Mare* **turmă** *o cîștigat* (Brediceanu, colindă, p. 153 — nr. 118). Clișeul tipic colindelor

https://biblioteca-digitala.ro

religioase — îmbrăcarea lunii în sînge la apocalips — apare de 6 ori. Iată un asemenea exemplu: *Luna-n sînge se-mbrăca / Munții se cutremura* (Bîrlea, vol. I, colindă, p. 96 — nr. 14).

Clișeul femeie—floare apare numai de două ori.

Substituirile metaforice operate în sfera materiilor prețioase (aur, argint, mătasă) sînt caracteristice genului; în colinda maramureșeană metaforele de acest tip sînt palid reprezentate — le întîmpinăm doar într-un stadiu avansat de uzură ca de exemplu: *Maica sfîntă s-o luat / Prin țarine-***ntr-aurite** (Brediceanu, colindă, p. 141 — nr. 112).

De asemenea metaforele rudimentare, de mare frecvență la colinde, aduc în colinda maramureșeană o contribuție mică.

Descîntecul

3628 versuri, 60 metafore, densitatea metaforei 1,65%; metafore rudimentare 35, metafore uzate 2, metafore clișeu 8; coalescența foarte ridicată — 47 metafore coalescente.

N-am inclus în cifra globală a metaforelor substituirile explicabile exclusiv prin credința în eficiența descîntatului ca de exemplu: cauza bolii substituită întîlnirii cu moroii sau vindecarea operată prin lipirea mușchilor, spălarea de ură, izgonirea durerii în pustiuri.

Metafora infirmată ia în descîntecul maramureșean o amploare deosebită — din 60 de metafore, 35 sînt metafore infirmate. Sub acest aspect, descîntecul maramureșean se apropie de forma descîntecului rusesc și ucrainean [28].

Tipice descîntecului sînt metaforele anatomice: omușorul din cerul gurii este numit «împărătuș», cariile dentare «cupele măselelor», baza nasului «cheile nasului» etc. E foarte probabil ca acești termeni, prin deasa lor folosire, să-și fi slăbit simțitor funcția lor metaforică.

Clișeele, fata-floare și dorul-foc, apar fiecare cîte o singură dată.

Ca prototip caracteristic descîntecului semnalăm boala asimilată unei plante: *Bubă bubată / ...* **Rădăcină** *nu prinde /* **Viță** *nu-ntinde* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 365 — nr. 48) sau *Hap ulcior, hap / ... Din* **vîrf** *te săc / Din* **rădăcină** *te fac fărină* (Bîrlea, vol. II, descîntec, p. 373 — nr. 49). Clișeul boală-plantă apare de 6 ori.

Cîntece de nuntă

441 versuri, 18 metafore; densitatea metaforei 4,08‰, metafore rudimentare niciuna, metafore uzate 3; metafore coalescente 2, metafore clișeu 12.

Clișeul predomină. Reîntîlnim prototipuri folosite și de alte genuri: dorul cu sensul simbolic de greutate materială, urîtul substituit gunoiului etc. Metafora fată-floare este adaptată genului, se aplică miresii: *Miresucă,* **struț tomnit** */ Vină-ți vremea de pornit* (Brediceanu, nuntă, p. 157 — nr. 119). Mireasa substituită unei flori revine de 7 ori.

Căsătoria este înfățișată metaforic drept o pară mălăiață: *Hei, tu dragă de mireasă / Cată tu ce tîrguiești / C-aista nu-i tîrg de vară / Să-l cumperi și să-l vinzi iară / Da-i o* **pară mălăiață** */ Și ți-o hi p-a ta viață* (Țiplea, nuntă. p. 504 — nr. 16). Tipul acesta de metaforă apare ca un clișeu secundar și în cîntec.

[28] P. G. Bogatîrev: op. cit., 17.

https://biblioteca-digitala.ro

Bocetul

1160 versuri, 56 metafore; densitatea metaforei ridicată 4,83%; metafore rudimentare niciuna, metafore slăbite 10; metafore coalescente 10, clișee metaforice 40.

În bocet, ca și în cîntecul de nuntă, clișeul este preponderent.

O categorie de prototipuri metaforice trebuiesc puse în legătură cu resturile unor vechi practici și credințe: de pildă înmormîntarea substituită nunții, mortul sau moarta reprezentați ca mire și mireasă [29] sau sufletul înfățișat în chip de rîndunea: *Sufletul i-o rîndunea / Pierdutu-l-ai și nu-i avea* [30] (Bîrlea, bocet, p. 119 — nr. 3).

Substituirea fetii sau a flăcăului unei flori este frecventă: *O* **struțuc de tătăișI** / *Mîntuitu-te-ai de griji* / **Leordină ne-nflorită** / *De toate ești mîntuită* (Bîrlea, vol. I, bocet, p. 126 — nr. 9). Îngroparea mortului asimilată răsădirii unei flori, reprezintă un clișeu tipic genului: *Bucură-te țintirim / Mîndră* **floare**-*ți răsădim / Bucură-te temeteu / Mîndră* **floare** *ți-aduc eu / N-o aduc să răsădea / Da o-aduc să putregea / N-o aduc să înflorea / Da o-aduc să putregea* (Papahagi, bocet, p. 69 — nr. CCCXXIV).

Ghicitori

Față de celelalte genuri, ghicitorile se constituie într-o categorie aparte. Indicele de frecvență al metaforei crește comparativ considerabil: 171 versuri, 96 metafore — densitatea metaforei 56,13%. Lipsesc metaforele slăbite și coalescente atît de caracteristice folclorului.

Prin regulele genului în ghicitori obiectul propus spre dezlegare nu poate fi numit — ghicitoarea îndeplinește funcția unui joc de societate care pune la încercare perspicacitatea participanților. Definirea obiectului prin înșiruirea atributelor lui sau compararea acestora este resimțită ca greoaie și facilă totodată; concisă, stimulatoare pentru spirit și cuprinzînd un element de surpriză, metafora se impune ca o necesitate a genului.

Sub raportul metaforei distingem trei tipuri de ghicitori:

a) *Ghicitoarea monometaforică* — obiectul propus spre dezlegare este reprezentat global printr-o singură metaforă, de exemplu ghicitoarea mușuroaelor: *De-aici pînă la Hust / Tot căldări cu fundu-n sus* (Papahagi, ghicitoare, p. 147 — nr. CCCCLXXVIII).

b) *Ghicitoarea plurimetaforică* — fiecare atribut al obiectului desemnat de ghicitoare este înfățișat printr-o metaforă — rezultă cumul de metafore, de exemplu ghicitoarea puștii: *Am o vacă bouriță / La corniță cu torchiță / Pă la zii / Cu văcălii / Pă schinare /* ***O*** *dungă mare / Și-n budză / Pupădză* (Papahagi, ghicitoare, p. 145 — nr. CCCCXLIX).

c) *Ghicitoarea de tip fabulativ* — metafora este plasată într-o mică fabulație ca de pildă în cazul ghicitorii cartofilor: *Mă dusei în pădurice / Aflai ouă de babice / Aflai nouă / Luai două / Ca babicea să se ouă* (Papahagi, ghicitoare, p. 147 — nr. CCCCLXXVII).

Spre deosebire de celelalte genuri, la ghicitori decodarea metaforelor presupune un anumit efort. Metaforele urmăresc a surprinde și a deruta auditoriul — dificultatea sporește efectul ghicitorii.

---

[29] Jean M u ș l e a: La mort-mariage: une particularité du folklore balkanique. [Moarte-căsătorie: o particularitate a folclorului balcanic]. Paris, f. a.

[30] Sufletul reprezentat ca pasăre sau gînganie apare adeseori în basm.

https://biblioteca-digitala.ro

Astfel, numeroase ghicitori alătură elemente contradictorii, de exemplu ghicitoarea pîinii: *Am o vacă / Cînd o bag în poiată e fără pchele / Cînd o scot e cu pchele* (Papahagi, ghicitoare, p. 147 — nr. CCCCLXXIX). Alteori metaforele joacă rolul unor capcane; aparent facile atrag auditoriul pe o pistă greșită. E cazul ghicitorilor în care substituția metaforică se pretează și la o interpretare obscenă. Uneori metaforele sînt voit obscure; posibilitatea găsirii cheii este îngreunată de apariția unor termeni — creații lingvistice în general fără circulație în limba populară; de exemplu ghicitoarea bisericii *Că mă pîra* **poporanu** / *Că i-am furat* **cocoranu** / *Ș-o dat vacă de vacă / Doi boi să tacă;* / *Pasărea lucea / Pas și o gîcea* (Papahagi, ghicitoare, p. 147 — nr. CCCCLXX).

Și totuși metaforele în ghicitori nu sînt ermetice pentru auditoriul popular. Reprezentările baroce care rezultă din alăturarea unor metafore contradictorii îndeplinesc și funcția unui semnal; atrag atenția — tocmai prin absurdul lor — asupra existenței unei substituiri și stimulează la căutarea cheiei. De asemenea, creațiile lingvistice prin deasa lor revenire în aceleași ghicitori ajung a fi asociate cu o semnificație clară. De cele mai multe ori însă, dezlegarea ghicitorii este facilitată de folosirea unor metafore convenționale. Boul ca metaforă reprezintă un asemenea tip. În ghicitori, obiecte eterogene sînt substituite boului ca de exemplu grebla *Am o* **vacă** *neagră / Tot cîmpul aleargă* (Papahagi, p. 148 — nr. CCCCLXXXI). sau purecele *Am un* **bou** *negru / Un'e sare / Urmă n-are / Un'e paște / Se cunoaște* (Papahagi, ghicitoare, p. 146 — nr. CCCCLX). Metafora boului e atît de frecventă la ghicitori încît aproape că s-a tocit; îndeplinește adeseori doar rolul de purtătoare de atribute. Alt tip de metaforă loc comun substituie obiectelor părțile trupului omenesc, ca de exemplu ghicitoarea buretelui: *Rostogol / Înt-un ocol / Curte albă întu'* **pchicior** (Papahagi, ghicitoare, p. 148 — nr. CCCCLXXXIX) sau ghicitoarea verzei **Trupu, capu** *mni-i tătuna / P-on pchicior stau totdeauna / Cămăși am nenumărate / Și le port tăte îmbrăcate* (Papahagi, ghicitoare, p. 148 — nr. CCCCLXXIII). Părțile trupului omenesc ca metafore furnizează indicații transparente asupra formei obiectelor substituite. Semnalăm de asemenea pentru facilitatea lor apariția de 7 ori a metaforelor de relație.

În ghicitorile din restul țării, unde dispunem de un material mai bogat și mai reprezentativ, se pot distinge numeroase metafore clișeu care ușurează sensibil decodarea.

CONCLUZII

1. Densitatea medie a metaforei este de 2,53% (44.200 versuri — 1117 metafore). Raportată la frecvența ridicată a comparației, paralelismului, metonimiei și hiperbolii, metafora se dovedește a fi un trop rar în folclorul Maramureșului.

Se poate presupune — cercetările viitoare vor infirma sau confirma această ipoteză — că indicele scăzut de frecvență a metaforei nu este tipic doar pentru Maramureș, ci cu mici fluctuații caracterizează folclorul în general[31].

2. Din cifra globală a metaforelor — 1117 — 106 pot fi considerate metafore rudimentare. Incerte, pendulînd adeseori și spre alți tropi, metaforele de acest tip

[31] Rémy de Gourmont în Le problème du style [Problema stilului], Paris, 1902, 32, (citat după Tudor V i a n u: op. cit., 33) făcea observația că « metaforele par a fi rare în La chanson de Roland ».

https://biblioteca-digitala.ro

Gen	Nr. versuri	Nr. global metafore	Procent metaforă	Implicaţii [1]	Coalescenţă	Metafore rudimentare	Prototipuri metaforice şi simbolice	Nr. global al variantelor la prototipuri [2]	Procent variante prototip	Var. prototip fată flăcău-floare	Metafore slăbite	Metamorfoze
Cîntec	21513	679	3,15	454	225	32	45 (31 metafore 14 simboluri)	341	50,22	86	185	79
Baladă	10644	144	1,34	54	90	23	19 (14 metafore 5 simboluri)	63	43,75	11	38	55
Strigătură	3133	40	1,28	20	20	3	6 (3 metafore 3 simboluri)	11	27,5	6	9	2
Colindă	3655	24	0,66	15	9	6	3	6	8,33	2	7	
Descîntec	3628	60	1,65	23	47	35	4	8	13,33	1	2	
Nuntă	441	18	4,08	16	2		5 (4 metafore 1 simbol)	12	66,66	7	3	
Bocet	1160	56	4,83	46	10		10 (8 metafore 2 simboluri)	40	35,71	20	10	
Ghicitoare	171	96	56,13	96		7	3	27	28,12			
Total	44200	1117	2,53	724	403	106	69 [3]	508	39,12	133	254	136

[1] Spre deosebire de metaforele coalescente, metaforele implicate nu sînt însoţite în context de cheia lor.

[2] Numărul global al variantelor la prototipuri ca şi procentul lor trebuie raportat la numărul global al metaforelor şi procentele lor.

[3] Totalul prototipurilor metaforice este mai mic decît suma prototipurilor pe genuri — un număr de prototipuri coincid, sînt comune mai multor genuri.

https://biblioteca-digitala.ro

vădesc un stadiu incipient în formarea noțiunii de metaforă; formule introductive sau convenții stilistice justifică utilizarea metaforei și oferă cheia ei.

Prezența acestei categorii de metafore în folclorul Maramureșului confirmă observațiile prof. Tudor Vianu: « Metafora nu este un procedeu originar al spiritului (oricît de numeroase ar fi cuvintele limbii care ne fac azi impresia unei metafore) ci un procedeu mai tardiv . . . metafora presupune un grad relativ înaintat al puterii de abstracție » [32].

3. Metafora maramureșeană acordă preferință clarității:
a) contextul simbolurilor și metaforelor prezintă numeroși indici de predictabilitate;
b) metaforele slăbite au o mare frecvență — 254 metafore slăbite;
c) coalescența este foarte ridicată — 403 metafore coalescente.

Ca artă colectivă destinată colectivității, folclorul evită ambiguitatea și ermetismul, urmărește percepția integrală a simbolului și metaforei.

4. Varietatea simbolurilor și metaforelor este mică; un număr redus de prototipuri, asociate cu o semnificație bine stabilită prin circulația folclorică, revine cu insistență. Eliminînd metaforele slăbite, constatăm că din totalul de 863 metafore vii, 508 metafore reprezintă reluări a 69 clișee; utilizarea clișeelor este precumpănitoare în folclorul Maramureșului.

S-ar părea că această tendință spre tipizare a metaforei situează folclorul la polul opus literaturii. Urmărirea deliberată a ineditului este totuși relativ recentă în literatură — caracterizează conceptul modern al metaforei. Literatura s-a conformat multă vreme unor scheme prestabilite de metaforă; Ernst Robert Curtius în cartea sa « La littérature européenne et le moyen âge latin » [33] oferă citații numeroase, ilustrative pentru răspîndirea unor metafore șablon la autorii evului mediu și renașterii.

Gustul pronunțat al clișeului se explică în folclor prin caracterul oral al acestei arte. Tradiția literară se transmite cu ușurință de la o generație la alta — fixată prin scris nu riscă a se irosi. Patrimoniul artistic popular, pentru a se menține, face apel la memoria colectivă; folclorul operează prin clișee o recapitulare a cîștigurilor artistice acumulate de-a lungul timpului.

Utilizarea clișeelor nu se face însă mecanic și nu exclude înnoirea artistică; prototipurile metaforice se realizează concret prin variante, iar buna îmbinare a clișeelor presupune un simț dezvoltat al compoziției.

МЕТАФОРА В МАРАМУРЕШСКОЙ ОБЛАСТИ

В введении к материалу автор отмечает своевременность изучения фольклорного стиля. Фольклор, резко отличающийся от обычной разговорной речи, представляет собой высокий стиль народного языка, а исследования в этой области могут содействовать ознакомлению с народной эстетикой и ее соотношением с литературной эстетикой.

Далее автор излагает несколько методологических принципов, необходимых, по его мнению, при исследовании народной метафоры: нужно отличать настоящую метафору от псевдометафоры (являющейся представлением, связанным с устарелыми верованиями), судить о материале без литературной предвзятости.

Марамурешская метафора рассматривается в статье на материале, насчитывающем 44 200 стихов, неравномерно распределенных по жанрам.

[32] Tudor Vianu: op. cit., 20, 19.
[33] Ernst Robert Curtius: op. cit., 157—175.

https://biblioteca-digitala.ro

В первой части своей работы автор останавливается на категории рудиментарных метафор — неуверенных, приближающихся и к другим тропам. Метафоры этого типа, очевидно, относятся к зачаточной стадии образования иносказательной формы. В качестве характерного примера рудиментарной метафоры дается отрицательный параллелизм (или, как ее называет автор, « перевернутая метафора»). Для этого приема используется следующая схема: *а)* подмена метафоры как таковой; *б)* отрицательное предложение, опровергающее метафору как неправдивую; *в)* объяснительная оговорка, в которой дается ключ к начальной метафоре. Подмена метафоры (пункт а) производится зачастую в форме вопроса. Автор анализирует по порядку отрицательные параллелизмы, в которых опущен один из терминов; отрицательные параллелизмы с двойной или тройной метафорой и параллелизмы с обстоятельной объяснительной оговоркой. Он приводит также цитаты из текстов, в которых « перевернутые метафоры» идут друг за другом, хитроумно вытекая одна из другой при соблюдении в композиции строгой симметричности. Трактовка метафоры как ошибки, приписываемой по очереди наивности, эмоции, страху, эффекту колдовства и т.д., носит условный характер и представляет собой уловку, с помощью которой можно произвести дерзкую подмену, не смущая при этом обычную логику.

Далее автор дает анализ других двух типов рудиментарной метафоры: метафоры, связанной с собственными именам и (родственной кличке), и метафоры, относящейся к лицам (как ее называет Е. Р. Куртиус).

Касаясь проблемы метафоры и символа в формах, аналогичных литературному понятию, автор констатирует ярко выраженную тенденцию к ясности и небольшое разнообразие: из общего числа 1 117 метафор и символов, к 403 ключ дается в контексте, большую категорию (254) представляют собой ослабленные метафоры, а небольшое число прототипов метафоры настойчиво повторяется в многочисленных вариантах (508).

Затем автор знакомит читателя со специфичными для Марамуреша прототипами метафоры. Он отмечает аналогичность этих шаблонов с категорией метаморфозы, рассматриваемой как предшественница и источник народной метафоры. Каждый жанр марамурешского фольклора определяется в свете его насыщенности метафорами, в свете тенденции к объяснениям в контексте и предпочтения определенных шаблонов. В соответствии с этими шаблонами, загадки, выполняющие функцию забавы в обществе, образуют отдельную категорию.

В заключение автор делает следующие констатации: 1) насыщенность метафорами невелика—2,55%; 2) Марамурешской метафоре чужда герметичность, в ней проявляется определенная тенденция к ясности; 3) в марамурешской метафоре и символе наблюдается тенденция к типизации. Использование шаблонов объясняется устностью фольклора. Чтобы не утеряться, народное художественное достояние прибегает к коллективной памяти. Фольклор оперирует шаблонами, которые представляют собой повторение многолетних художественных достижений.

Статистические результаты данного исследования занесены в приложенную к работе таблицу.

CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE METAPHOR IN MARAMURESH FOLKLORE

The author begins her article by underlining the necessity of studying the peculiarities of folklore style. Clearly differentiated from the everyday language, the style in folklore represents a higher standard of folk language, the investigation of which might lead to a deeper comprehension of folk aesthetics and its relationship to literary aesthetics. The article further sets forward the methodological principles to be applied in the assessment of folk-metaphors: the distinction between the metaphor proper and the pseudo-metaphor — representations associated with old beliefs —, the necessity of an approach devoid of literary prejudice, etc.

The study of the Maramuresh metaphor is based upon the examination of a material including 44,200 verses unequally divided into various genuses.

In the first part, the author deals with a class of rudimentary metaphors; indefinite in character, oscillating towards other tropes, the metaphors in this class reflect an incipient stage in the shaping of a concept of metaphor. A characteristic example of rudimentary metaphor is

https://biblioteca-digitala.ro

the negative parallelism or infirmed metaphor as the author calls it. Negative parallelism employs the following patterns: *a)* the metaphorical substitution proper; *b)* the negative sentence denying the metaphor as unveridical; *c)* the explanatory clause yielding the key to the initial metaphor.

The metaphorical substitution of clause (a) frequently assumes an interrogative form. The author successively discusses the cases of elliptic negative parallelisms with one of the terms missing, negative parallelisms with a double or treble metaphor or the ample explanatory clause, quoting texts where the infirmed metaphors succeed each other by a process of ingenious devolution combined with the observance of a strict symmetry in composition.

The treatment of the metaphor as an error ascribed in turn to candour, emotion, fear, the effect of charm-spells etc., is conventional in character, and is rather a literary trick by means of which bold substitutions can be carried out without shocking the basic rules of logic.

The author passes next to other patterns of rudimentary metaphors: the onomastic type of metaphor related to nicknames, and the relational metaphor or "metaphor relating to persons" as it is named by E. R. Curtius.

On broaching the problem of the formal features of folk metaphors and symbols analogous to the literary concept, the author points out the existence of a marked tendency to explicitness and to a limitation in diversity: out of a total of 1117 metaphors and symbols 403 are followed by their key in the context; a large class — 254 — is represented by worn out metaphors, while a limited number of metaphorical prototypes recur steadily in manifold variants — 508.

The article continues with a review of the metaphorical prototypes specific to the Maramuresh region. The author points out the similarity of these hackneyed phrases with the class of metamorphoses, regarded as a pre-exercise or source of the folk metaphor. Every genus in the Maramuresh folklore is defined in relation to the density of metaphors, the explanatory tendency in the context and the preference for certain stereotype patterns. In this respect, the riddles, in their function as a social entertainment, form a separate class.

The conclusions drawn by the author are that:

1) the density of metaphors is low: 2.53%; 2) The Maramuresh metaphor avoids hermeticism, preferring clearness of expression; 3) the symbols and metaphors in Maramuresh folklore tend to become stereotype. The utilisation of clichés is ascribed to the oral character of folkore. To avoid any waste of the artistic heritage, folklore resorts to collective memory, operating by means of clichés — an epitome of the artistic gains stored in the course of time. The statistical results of the investigation are contained in a table attached to the study.

https://biblioteca-digitala.ro

CÎNTECE MUNCITOREŞTI DE ORIGINĂ ITALIANĂ ÎN ROMÎNIA

N. RĂDULESCU

Cercetarea cîntecului muncitoresc este una din sarcinile actuale ale folcloristicii de astăzi. Ea ţine de problematica etapei contemporane de dezvoltare a ştiinţelor societăţii, cînd se acordă o atenţie tot mai mare urmăririi diferitelor aspecte legate de oglindirea în suprastructură a luptei de clasă.

În cadrul Institutului de etnografie şi folclor din Bucureşti, cercetările întreprinse pînă în momentul de faţă au dus la strîngerea unui numeros material în curs de publicare, precum şi la lămurirea unor probleme de principiu care privesc atît viaţa cîntecelor revoluţionare din Romînia, originea şi istoria lor, cît şi metoda de cercetare a cîntecului muncitoresc.

Cîntecul muncitoresc revoluţionar face parte integrantă din cultura maselor populare, constituind manifestarea artistică de maturitate a conştiinţei de clasă a proletariatului în condiţiile luptei împotriva exploatării. Cîntecul revoluţionar oglindeşte lupta maselor populare pentru instaurarea puterii clasei muncitoare, pentru înfăptuirea revoluţiei proletare. În cîntecul revoluţionar este continuată şi dusă mai departe tradiţia valoroasă, protestatară, a cîntecelor de revoltă socială din folclorul ţărănesc. Funcţia mobilizatoare, militantă, a cîntecelor ţărăneşti de luptă împotriva exploatării a fost preluată şi intensificată în cîntecul muncitoresc revoluţionar al cărui conţinut reflectă ridicarea pe o treaptă nouă, superioară, a conştiinţei de clasă a poporului [1].

În dezvoltarea cîntecului muncitoresc din Romînia se pot distinge mai multe etape. La început el se apropie simţitor, prin tematică şi caracter, de cîntecul ţărănesc. Ulterior, în preajma organizării muncitorilor în Partidul Socialist (1893), cîntecul muncitoresc se impune ca o categorie specifică cu trăsături proprii, revoluţionare. Pe măsura cîştigării de către proletariat a experienţei de luptă şi în deosebi în perioada organizării de grupuri comuniste, de clarificare politică şi ideologică ce a avut ca rezultat crearea Partidului Comunist din Romînia (1921), cîntecul muncitoresc capătă o orientare revoluţionară mai clară, mai combativă, depăşind faza ideologiei socialiste şi intrînd într-o nouă etapă a dezvoltării sale. O dată cu eliberarea Romîniei de sub regimul fascist şi cu păşirea ţării noastre pe calea revoluţiei populare (1944) caracterul cîntecului revoluţionar se transformă, funcţia sa fiind preluată de către cîntecul de mase şi de noua creaţie populară, care exprimă închegarea unităţii moral-politice a poporului nostru în jurul Partidului Muncitoresc Romîn şi a Statului democrat-popular.

Repertoriul de cîntece revoluţionare ale poporului nostru este alcătuit în primul rînd din cîntece autohtone, create în sînul muncitorimii din Romînia. Pe lîngă acestea, la noi ca şi în alte ţări, au circulat, sub formă de adaptări sau traduceri, şi cîntece creaţii ale proletariatului din alte ţări.

Găsim astfel la noi în ţară cîntece revoluţionare de origină rusă şi sovietică, germană, franceză, austriacă, maghiară, italiană, bulgară. Fenomenul acesta este bine cunoscut pretutindeni, împrumutul de cîntece, schimbul reciproc, fiind caracteristic şi pentru repertoriul de

---

[1] V. E. Gusev: Probleme de estetică şi folclor. 20—21, traducere dactilografiată aflată în Biblioteca Institutului de etnografie şi folclor; E. Cernea: Cîntecul popular nou (Conferinţă ţinută la S.R.S.C. în 15 mai 1960).

https://biblioteca-digitala.ro

cîntece revoluționare al altor popoare [2]. La rîndul lor, unele melodii de cîntece revoluționare create în Romînia au fost cîntate în U.R.S.S. și Bulgaria [3]. Modul de preluare al cîntecelor proletariatului altor țări reflectă în primul rînd specificul luptei muncitorimii din țara adoptivă într-o anumită etapă de dezvoltare a mișcării muncitorești. În al doilea rînd, el reflectă caracteristicile proprii culturii naționale a fiecărui popor. Aproape niciodată nu întîlnim preluarea neschimbată a unui cîntec. Prin simplul fapt al circulației orale melodia poate căpăta o variantă, uneori destul de depărtată de original. În alte cazuri muzica este transformată simțitor datorită învățării ei prin prisma unui specific artistic deja constituit — ce ține de trăsăturile dominante ale culturii populare în perioada respectivă — ca și pentru a fi pusă în concordanță cu textul în noua limbă. La rîndul său, acest text este, de cele mai multe ori, o adaptare la condițiile specifice ale situației proletariatului din țara respectivă. Conținutul adaptării poate fi asemănător sau diferit față de original, care servește doar ca punct de plecare. Adesea este creat un text autohton în întregime nou pentru a fi executat pe melodie. Mult mai rar întîlnim simpla traducere a textului original. Aceste fapte sprijină teza conform căreia preluarea unui cîntec muncitoresc revoluționar nu este o operație de înglobare mecanică, ci reprezintă rezultatul unei asimilări organice făcute pe baza specificului perioadei istorice de luptă a proletariatului din țara de adopțiune, ca și în spiritul specificului artistic propriu al poporului respectiv. În acest fel, fenomenul transmiterii cîntecelor revoluționare de la o țară la alta se supune și el legităților ce acționează în întreaga creație populară.

Cercetările întreprinse de noi au constatat că în repertoriul de cîntece revoluționare ale muncitorimii din Romînia au existat și cîteva cîntece de origină italiană. Investigațiile noastre ne-au permis să reconstituim, în bună măsură, pe baza materialelor publicate, a documentelor de arhivă și a informațiilor culese de deținători, istoria acestor cîntece și să verificăm răspîndirea lor. Aceste cîntece sînt: « Sus, fraților, sus, tovarăși », « Noi cu opincile » și « Înainte, popor ».

Cîntecul « Sus, fraților, sus, tovarăși », își are originea într-un cunoscut cîntec italian: « Imnul muncitorilor ». Iată cîntecul romînesc:

mg. 1783 c
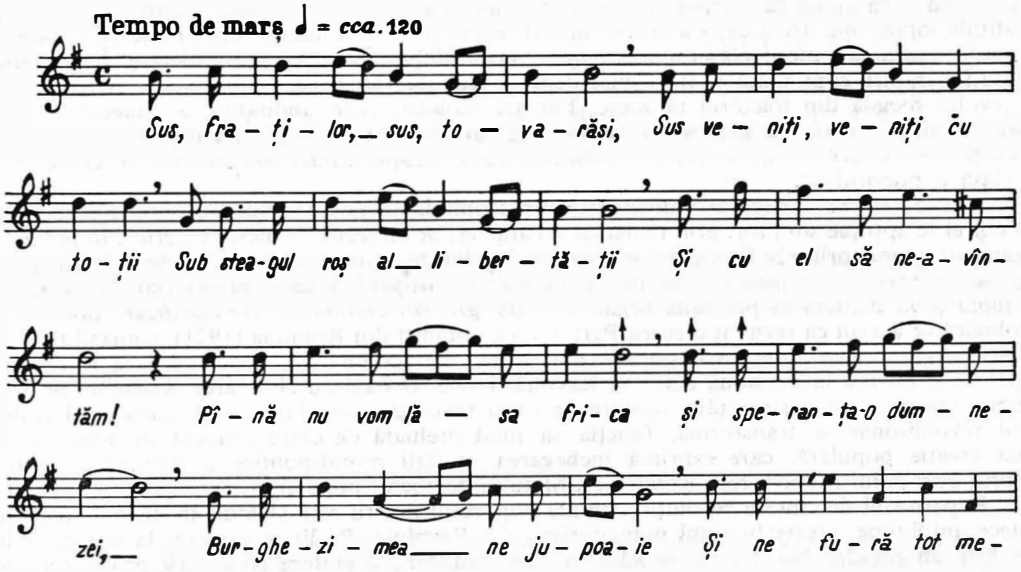
Tempo de marș ♩ = cca. 120
Sus, fra - ți - lor, sus, to - va - răși, Sus ve - niți, ve - niți cu
to - ții Sub stea-gul roș al li - ber - tă - ții Și cu el să ne-a - vîn -
tăm! Pî - nă nu vom lă - sa fri - ca și spe - ran - ța-o dum - ne -
zei, Bur - ghe - zi - mea ne ju - poa - ie Și ne fu - ră tot me -

[2] A se consulta în acest sens: M. Druskin: Russkaia revoluționnaia pesnia. Leningrad, Muzghiz, 1959; V. Karbusický și V. Pletka: Delnické písně. I—II, Praha. SNKLHU, 1958; T. Szerémi Borbála: Magyarországi munkásdalok. Budapest, Zeneműkiadó vallalát, 1955; N. Kaufman: Pesni na bălgarscoto rabotnicesko dvijenie 1891—1944, Sofia, Izdanie na Akademia, 1959; A. Ott: Leben, Singen, Kämpfen, Berlin, Neues Leben, 1954.

[3] Este vorba de cîntecele revoluționare « Noi țăranii », întîlnit în Bulgaria, și « Sub steagul roș », publicat în U.R.S.S. (inf. comunicată de E. Cernea).

https://biblioteca-digitala.ro
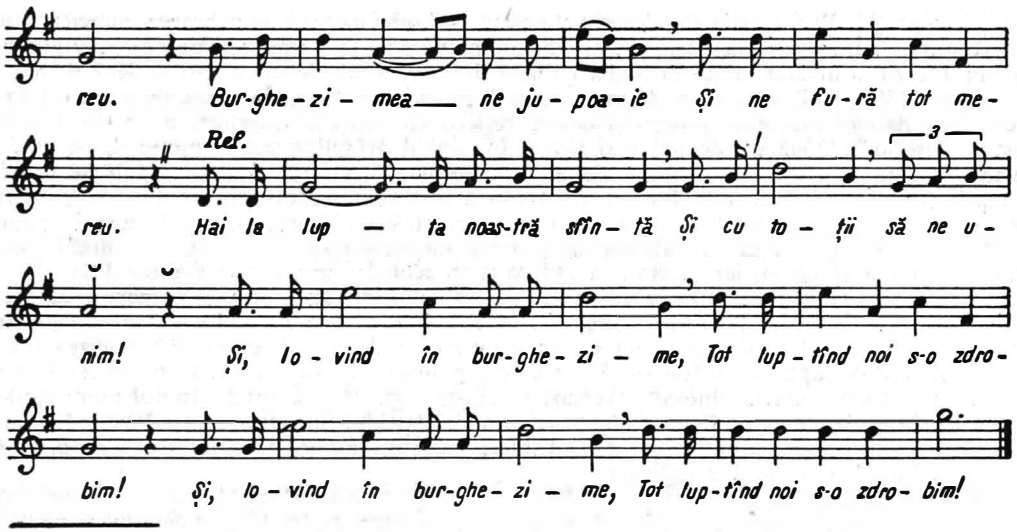
reu. Bur-ghe-zi-mea ne ju-poa-ie Și ne fu-ră tot me-
Ref.
reu. Hai la lup-ta noas-tră sfîn-tă Și cu to-ții să ne u-
nim! Și, lo-vind în bur-ghe-zi-me, Tot lup-tînd noi s-o zdro-
bim! Și, lo-vind în bur-ghe-zi-me, Tot lup-tînd noi s-o zdro-bim!

S-a transcris melodia strofei a III-a, deoarece a fost mai precis executată

1. *Sus, fraților, sus, tovarăși,*
Sus veniți, veniți cu toții
Sub steagul roș al libertății
Și cu el să ne-avîntăm!

Pînă nu vom lăsa frica
Și speranța-n dumnezei,
Burghezimea ne jupoaie
Și ne fură tot mereu. (bis)

Ref. Hai la lupta noastră sfîntă
Și cu toții să ne unim!
Și, lovind în burghezime,
Tot luptînd noi s-o zdrobim! (bis)

2. *Contra noastră ea ne pune*
Frați de-ai noștri înarmați,
Cînd vrem drepturi ei ne-mpușcă,
Înșelați de cei bogați.

Dar veni-va ziua-n care
Soldați cu noi se vor uni,
Și-n lupta de dezrobire
Împreună vom porni. (bis)

Ref.

3. *Fără nici un pic de milă*
Sîntem furați de stăpîni,
Ba și ferecați în lanțuri,
Ne socot ca pe-ai lor cîini.

Apoi ne duc în războaie,
Ce-au furat să le-apărăm,
Iară noi murim de foame,
Tot muncind pîn-ce-asudăm. (bis)

Ref.

Cîntecul italian a fost creat în anul 1886 în mișcarea muncitorească din Italia. În scurtă vreme el a fost adoptat ca imn de către toate organizațiile muncitorești italiene. Interzis de autorități din cauza conținutului său revoluționar imnul a continuat să fie răspîndit în ciuda persecuțiilor exercitate asupra celor ce îl cîntau. Publicat la Zürich, în anul 1894, el a devenit cunoscut și în rîndurile proletariatului din alte țări europene: Elveția, Franța, Anglia [4]. În Romînia îl întîlnim încă în ultimul deceniu al veacului al XIX-lea în repertoriul muncitorilor

[4] Datele privitoare la istoricul cîntecului italian sînt extrase din articolul lui Sergio Liberovici și Lionello Gennero: L'inno dei lavoratori, publicat în revista *Il Contemporaneo*, anno III, nr. 29, settembre 1960: 122—131. Consultînd colecțiile de cîntece muncitorești ale altor țări am putut constata că imnul italian a fost cunoscut și de către mișcarea muncitorească maghiară și bulgară. A se vedea în acest sens: T. Szerémi Borbála: op. cit., 121 și N. Kaufman: op. cit., 153.

https://biblioteca-digitala.ro

italieni imigraţi [5]. Prin aceştia el a devenit cunoscut, în limba italiană, în mişcarea muncitorească din Romînia [6]. Împrejurările naşterii textului romînesc ne-au fost relatate chiar de către autor [7]. Acesta a auzit şi învăţat imnul în limba italiană de la un grup de muncitori italieni zidari, în anii 1896—1897, în Bucureşti, unde muncea ca lucrător la patron. În afară de acest « Imn », muncitorii italieni executau deseori şi cîteva cîntece cu conţinut anarhist, printre care unul despre Caserio [8]. Douăzeci de ani mai tîrziu, în timpul primului război mondial, pe cînd o parte din ţara noastră era ocupată de armata germană, autorul textului romînesc se afla într-o închisoare militară din Bucureşti. Acolo a fost compus, în vara anului 1917, textul romînesc. Versurile sale au fost scrise cu cretă pe peretele închisorii, alături de textul italian: « Am scris pe perete cuvintele italieneşti şi p-ormă am scris alături şi pe cele romîneşti; mai stăteam, iar mă gîndeam, iar scriam, că aveam timp acolo! » ne-a declarat autorul [9].

Cîntecul romînesc a fost executat pentru prima dată, într-un grup mai numeros, ca marş la demonstraţia din 1 Mai 1920 în Bucureşti [10]. Începînd cu această dată el s-a răspîndit printre muncitorii din Romînia devenind un cîntec cunoscut şi deseori executat. Răspîndirea lui a fost uşurată şi de faptul că textul romînesc a fost publicat, în anul 1920, în broşura « Puşcăriaşul. Dezrobirea muncii. Cîntece şi versuri socialiste » (p. 36, cu titlul « Imnul muncitorilor italieni »), în acelaşi an în « Foaia volantă editată de Partidul Socialist, secţia Piatra Neamţ » (cu titlul « Cîntec »), iar puţin mai tîrziu în « Cîntece, marşuri, imnuri muncitoreşti » f. a. (p. 5—6, cu titlul « Imnul muncitorilor italieni »).

Confruntînd cîntecul romînesc cu cel italian constatăm o serie de diferenţe atît în privinţa textului cît şi a melodiei. În primul rînd se impune observaţia că textul romînesc nu reprezintă o simplă traducere din limba italiană. Pornind de la ideea de bază a versurilor italieneşti: necesitatea luptei dîrze pentru eliberarea de sub jugul exploatării, ţintă care poate fi atinsă doar prin unirea într-un singur bloc a tuturor celor ce trăiesc în mizerie, cele trei strofe în limba română aduc, în dezvoltarea liberă a acestei idei, o clarificare ideologică îmbogăţindu-i cu elemente noi conţinutul. În timp ce versurile italiene sînt mai indirecte, folosind circumlocuţiunile şi vorbind în termeni vagi, în versurile romîneşti se spune lucrurilor pe nume: în loc de « fraţi » avem « tovarăşi »; în loc de « steag liber », « steagul roşu »; în loc de « domni », întîlnim « burghezime ». Mai mult, în textul romînesc apare ideea nouă a luptei împotriva religiei (versul 6) ca şi aceea a fraternizării soldaţilor cu muncitorii (strofa II-a). În felul acesta conţinutul revoluţionar demascator al cîntecului este accentuat în versurile romîneşti. Această evoluţie ideologică se explică lesne dacă luăm în consideraţie faptul că cele două texte sînt despărţite de un interval de timp de mai mult de 30 de ani. Textul romînesc aparţine altei etape istorice de dezvoltare a mişcării muncitoreşti şi oglindeşte condiţiile specifice din Romînia celui dintîi război mondial, avîntul mişcării muncitoreşti din ţara noastră care a dus la crearea Partidului Comunist din Romînia. Aşa se explică dezvoltarea dată în textul romînesc ideii luptei împotriva războiului injust, de cotropire, dus pe spinarea celor exploataţi (strofa III-a) ca şi ideea unirii soldaţilor cu muncitorii şi aceea a represaliilor dezlănţuite de clasele dominante împotriva muncitorimii (strofa III-a).

La rîndul său, melodia culeasă de noi şi care a circulat printre muncitorii din Romînia, reprezintă o variantă cu modificări destul de pronunţate a melodiei iniţiale, scrisă de compozitorul şi criticul muzical italian Amintore Galli (1845—1919). Datorită circulaţiei sale orale şi

[5] Printre muncitorii de peste graniţă imigraţi în acea perioadă în Romînia în căutare de lucru se aflau şi muncitori italieni. În 1892 ministrul Italiei la Bucureşti arată că numeroşi italieni — în deosebi din regiunea Veneţiei — vin în Romînia pentru a lucra la construcţii de căi ferate, poduri, şosele, lucrări de terasament, zidărie: « Uneori tocmiţi în Italia de întreprinzători de construcţiuni, alteori plecaţi în grupuri mici din ţinuturile lor, după îndemnul concetăţenilor lor de mai înainte stabiliţi în Romînia, ei vin în fiecare an cu miile şi sînt căutaţi, apreciaţi şi bine plătiţi ». Citat după: Din istoricul formării şi dezvoltării clasei muncitoare din Romînia pînă la primul război mondial. Ed. politică, Bucureşti, 1959, 207.

[6] Ziarul *Munca*, organ Social-Democrat, sub direcţia Consiliului General al Partidului Social-Democratic al Muncitorilor din Romînia, semnalează, în numărul din 9 ian. 1894, executarea de către corul socialist din Bucureşti, a « marşului lucrătorilor italieni » (inf. comunicată de E. Cernea).

[7] i. 22.350 A.I.E.F. p. 1—2; e vorba de Iancu Olteanu, vechi participant la mişcarea comunistă din Romînia.

[8] Anarhist italian, asasin al preşedintelui Republicii Franceze Sadi Carnot, în 1894 la Lyon.

[9] i. 22.350 A.I.E.F., p. 2.

[10] i. 22.350, p. 2 şi i. 22.416 A.I.E.F.

https://biblioteca-digitala.ro

a venirii în contact cu o altă cultură națională care a asimilat-o, melodia a fost schimbată în mai multe locuri. Pentru a putea face comparație dăm mai jos melodia italiană [11] însoțită de două variante românești:
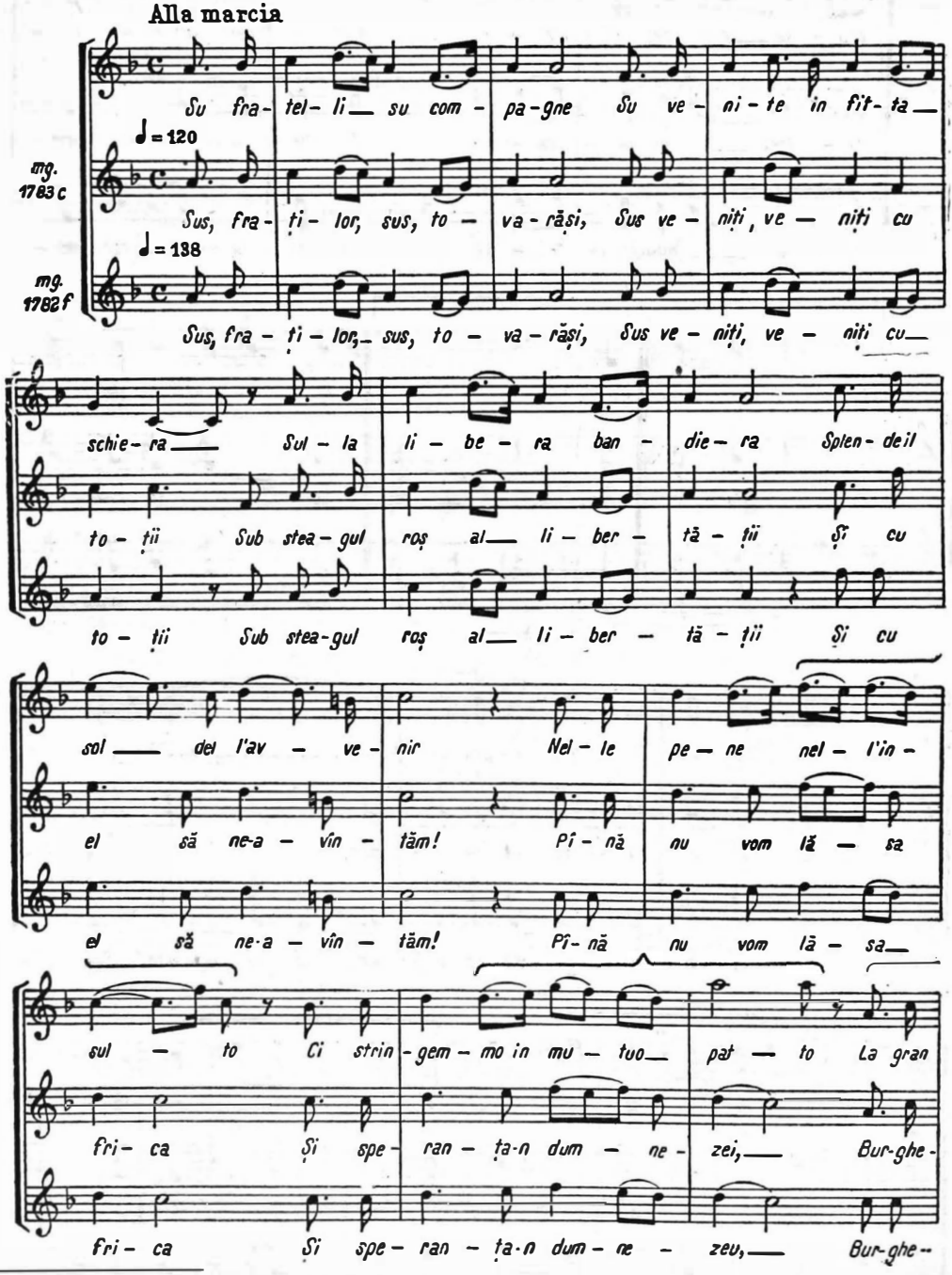
Alla marcia
♩ = 120
mg. 1783 c
♩ = 138
mg. 1782 f
Su fra- tel- li su com - pa-gne Su ve - ni - te in fil- ta
Sus, fra- ți - lor, sus, to - va - răși, Sus ve - niți, ve - niți cu
Sus, fra - ți - lor, sus, to - va - răși, Sus ve - niți, ve - niți cu
schie- ra Sul - la li - be - ra ban - die- ra Splen- deil
to - ții Sub stea - gul roș al li - ber - tă - ții Și cu
to - ții Sub stea-gul roș al li - ber - tă - ții Și cu
sol del l'av - ve - nir Nel - le pe - ne nel - l'in -
el să ne-a - vîn - tăm! Pî - nă nu vom lă - sa
el să ne-a - vîn - tăm! Pî - nă nu vom lă - sa
sul - to Ci strin - gem - mo in mu - tuo pat - to La gran
fri- ca Și spe - ran - ța-n dum - ne - zei, Bur-ghe -
fri - ca Și spe - ran - ța-n dum - ne - zeu, Bur-ghe -

[11] Il Canto dei Lavoratori. Inno del Partito Operaio. Zurigo, Tipografia industriale, 1894. Pubblicato per cura della Sezione del Partito.

https://biblioteca-digitala.ro
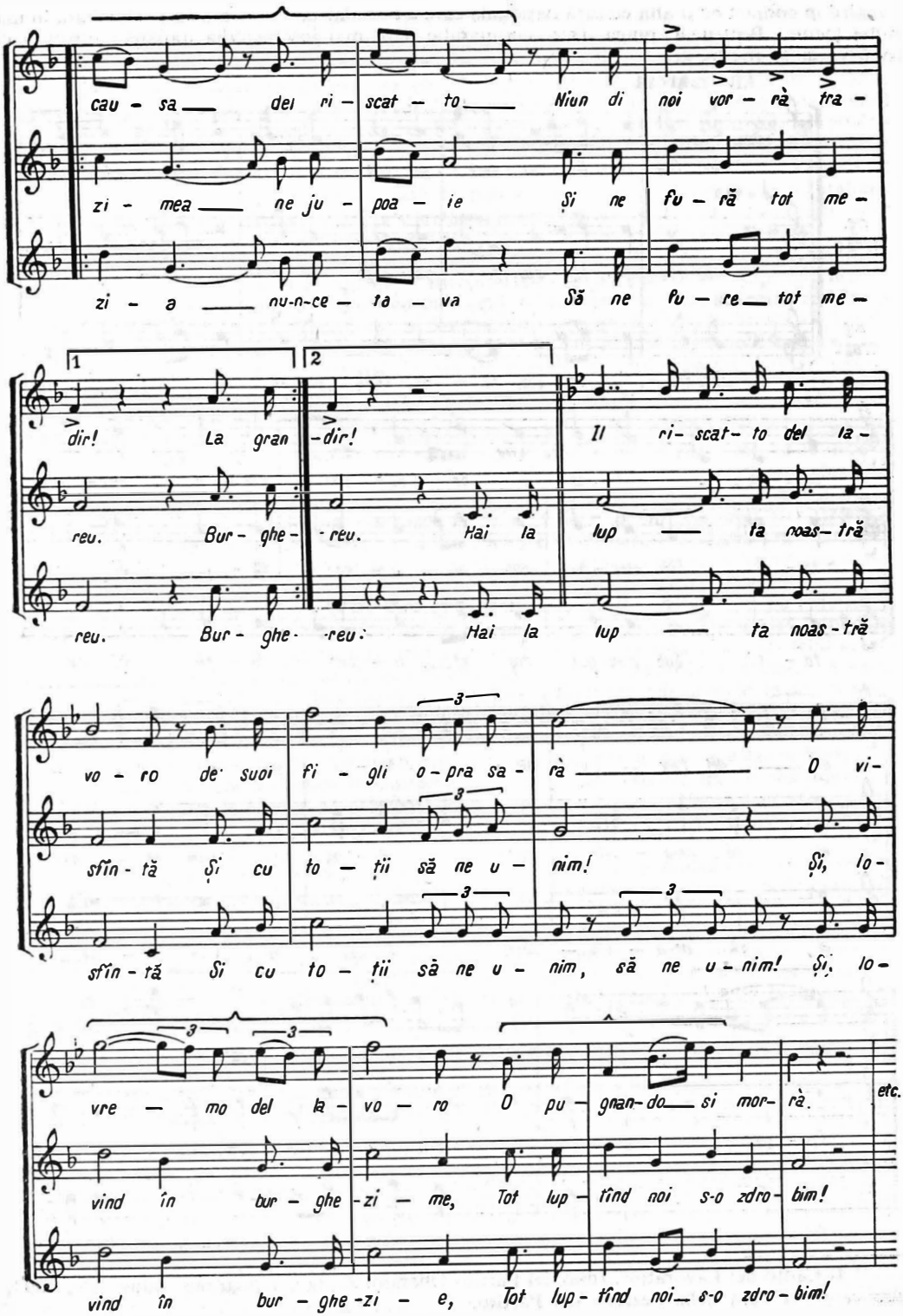
cau - sa del ri - scat - to Niun di noi vor - rà tra -
zi - mea ne ju - poa - ie Și ne fu - ră tot me -
zi - a nu-n-ce - ta - va Să ne pu - re tot me -
1
2
dir! La gran - dir! Il ri- scat- to del la -
reu. Bur - ghe - reu. Hai la lup ta noas- tră
reu. Bur - ghe - reu. Hai la lup ta noas - tră
vo - ro de suoi fi - gli o - pra sa - rà O vi -
sfîn - tă Și cu to - ții să ne u - nim! Și, lo -
sfîn - tă Si cu to - ții să ne u - nim, să ne u - nim! Și, lo -
vre - mo del la - vo - ro O pu - gnan - do si mor - rà.
vind în bur - ghe - zi - me, Tot lup - tînd noi s-o zdro - bim!
vind în bur - ghe - zi - e, Tot lup - tînd noi s-o zdro - bim!
etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Se poate observa cum, în variantele cu text romînesc, linia melodică este schimbată în mai multe locuri în sensul părăsirii sau modificării unor formule melodice (au fost notate cu acolade) caracteristice pentru opera italiană din secolul trecut. Ele au fost înlocuite cu o linie melodică mai puțin ornamentată, mai ușor de reținut. Pentru aceleași motive a fost părăsită, în refren, modulația la cvintă inferioară, din care se revine mai greu, și a fost păstrată în continuare tonalitatea inițială.

Un alt cîntec aflat în repertoriul proletariatului din vechea Romînie este: « Noi, cu opincile »:

mg. 1779 a
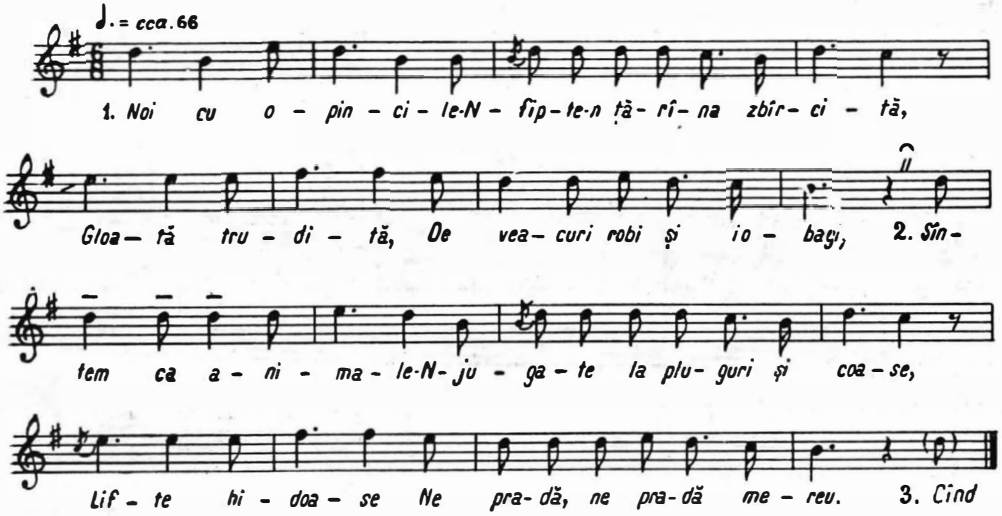
♩. = cca. 66
1. Noi cu o - pin - ci - le-N - fip - te-n ță - rî - na zbîr - ci - tă,
Gloa - tă tru - di - tă, De vea - curi robi și io - bagi, 2. Sîn -
tem ca a - ni - ma - le-N - ju - ga - te la plu - guri și coa - se,
Lif - te hi - doa - se Ne pra - dă, ne pra - dă me - reu. 3. Cînd

1. *Noi, cu opincile*
'Nfipte-n țărîna zbîrcită,
Gloată trudită,
De veacuri robi și iobagi,

2. *Sîntem ca animale*
'Njugate la pluguri și coase,
Lifte hidoase
Ne pradă, ne pradă mereu.

3. *Cînd am cerut noi drepturi,*
Ei ne-au trimis în piepturi
Grămezi de plumbi și sîngele
A curs în luncă puhoi.

4. *Cînd va suna semnalul,*
Vom frînge sub opincă
Pe toți asupritorii
Trudității popor.

Informațiile culese de noi atestă proveniența italiană a melodiei [12]. În favoarea acestei indicații pledează însuși caracterul de barcarolă al muzicii. Textul italian, incomplet reconstituit, începea cu versurile: « *Voga, rivoga / Voga la mia barchetta* » [13], continuînd cu zugrăvirea idilei dintre un pescar și o fată, la fel ca în cantonetele napolitane sau venețiene. În Romînia cîntecul a pătruns cu acest text italian. Sub această formă el a circulat mult la noi în mediul orășenesc în perioada dintre cele două războaie. Deseori, era executat coral la diferite manifestări de amatori. Iată o armonizare pentru cor bărbătesc pe patru voci, care a fost cîntată în limba

[12] i. 22.345 și i. 25.653 A.I.E.F.
[13] i. 22. 345 A.I.E.F.

https://biblioteca-digitala.ro

italiană în Bucureşti în anii aceia (partitura litografiată conţine doar indicaţia sumară « VOGA, cor italian » iar textul este atît de deformat încît nu mai poate fi reconstituit cu certitudine) [14]:
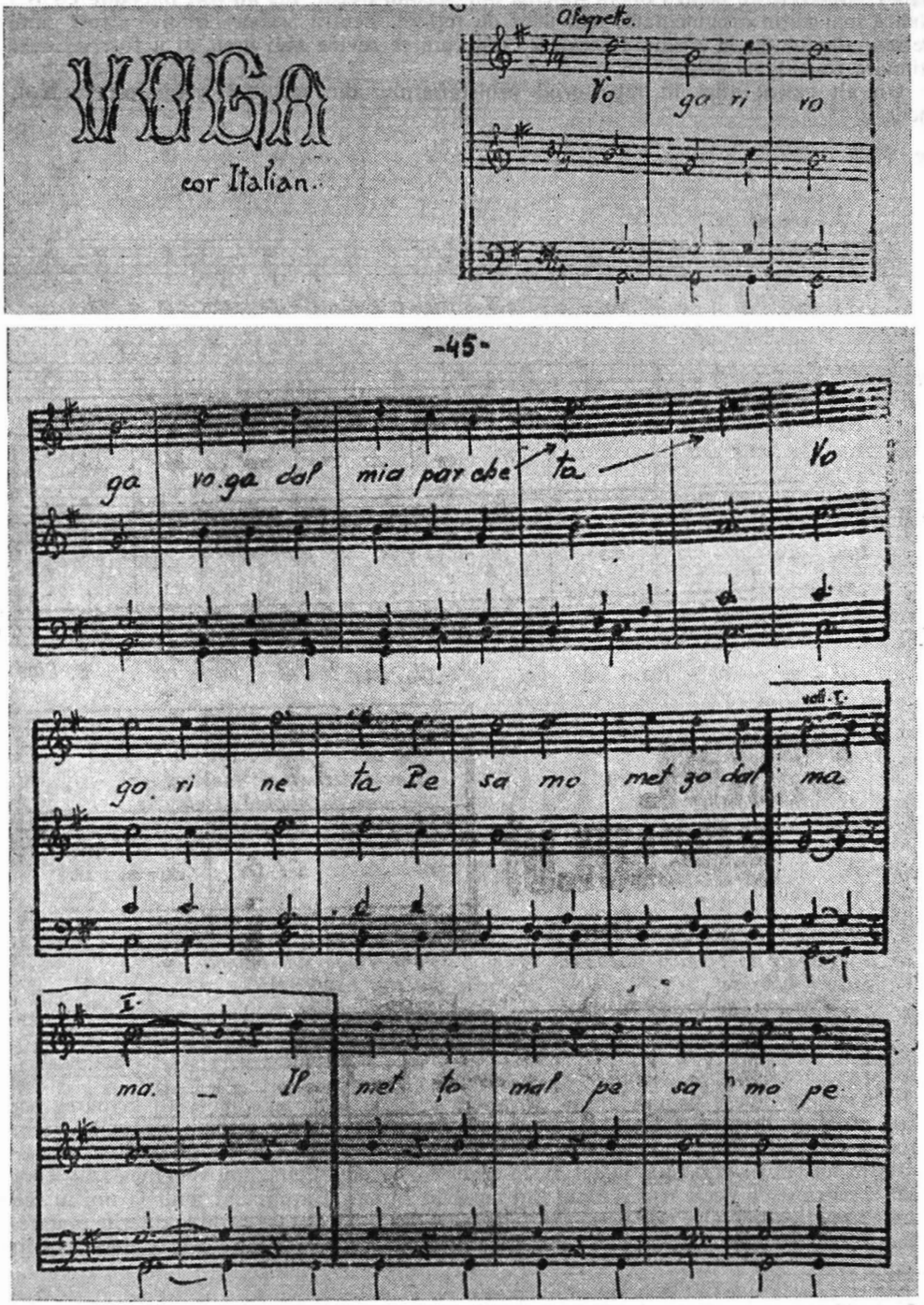
VOGA
cor Italian.
Allegretto.
Vo ga ri vo
-45-
ga vo.ga dal mia par che ta Vo
go. ri ne ta Pe sa mo met go dal ma
I.
ma. _ Il met to mal pe sa mo pe

[14] i. 25.654 A.I.E.F. (comunicat de G. Ciobanu).

https://biblioteca-digitala.ro

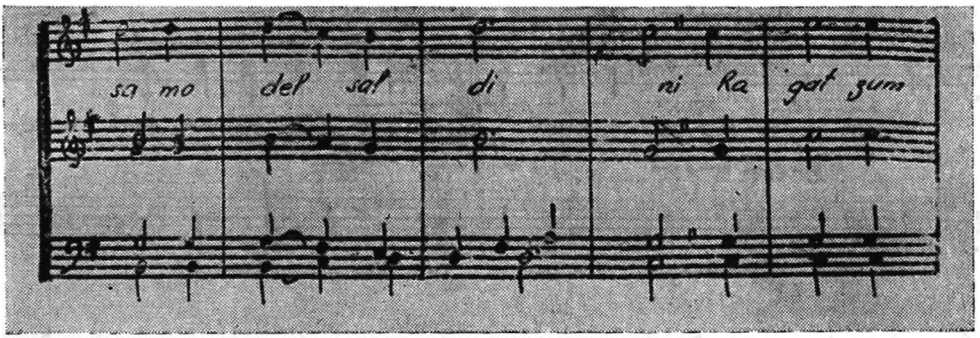

Fragment facsimil după partitura litografiată a cîntecului « Voga »: pagina de titlu şi pagina următoare.

Ulterior, pe aceeaşi temă a idilei pe mare, a fost compus la noi în ţară şi cîntat pe melodia italiană un text liric, nerevoluţionar, în limba romînă, inspirat probabil de conţinutul textului italian [15].

Pe această melodie a fost creat — de asemenea în ţara noastră, dar cînd anume informaţiile nu ne precizează deocamdată — textul de luptă. Judecînd după conţinutul său mai general, după tema vieţii ţărăneşti şi după stilul poetic pe care-l foloseşte, el se apropie de grupul cîntecelor de protest de la începutul acestui secol.

Cîntecul « Noi, cu opincile» a fost executat adesea de către muncitorii din Romînia, la cluburi, în închisori, lagăre de concentrare. Nu avem date suficiente pentru a putea preciza întreaga perioadă în care cîntecul a circulat în ţara noastră, dar din informaţiile culese rezultă, printre altele, că el a fost cîntat în cor în anul 1934 la Casa Poporului şi la sediul Sindicatelor Unitare [16], în anul 1936 la Doftana, apoi între 1942—1944 în lagărul de la Tg. Jiu [17].

Este cunoscut succesul la scară internaţională pe care l-a avut « Bandiera rossa ». La istoricul răspîndirii sale putem aduce unele date cu privire la viaţa lui în mişcarea muncitorească din Romînia. Perioada cînd a început să se răspîndească în Romînia « Bandiera rossa » poate fi stabilită cu aproximaţie în anii primului război mondial. Cîntecul s-a difuzat cu repeziciune printre muncitori, care au văzut în « Steagul roşu» simbolul luptei lor revoluţionare. Una din căile pe care a venit la noi cîntecul a fost aceea a aducerii sale de către muncitori italieni [18]. Pe de altă parte însă el a fost adus şi de către cetăţeni romîni care l-au învăţat în Italia [19]. Cîntecul a fost executat frecvent la întruniri muncitoreşti, festivităţi, excursii conspirative, demonstraţii, ca şi în închisori. El a intrat în repertoriul curent al multor asociaţii artistice muncitoreşti din întreaga ţară. Iată, de pildă, o variantă cu text în limba romînă culeasă de la un grup de membri vîrstnici ai corului « Gutenberg » al sindicatului muncitorilor tipografi din Sibiu.

mg. 1697 II f
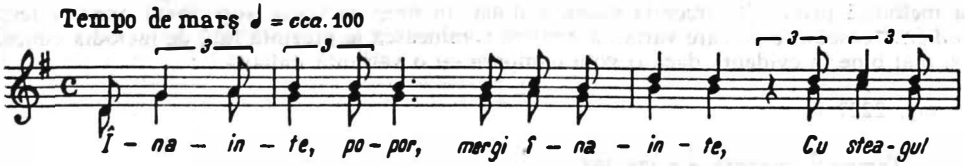
[15] f.a. 5.439 A.I.E.F.
[16] i. 22.345 A.I.E.F.
[17] Fişa de înregistrare mg. 1.758 g, A.I.E.F.
[18] i. 22.322, p. 19 şi i. 22.381 A.I.E.F. semnalînd prezenţa în portul Brăila a unor muncitori italieni din Livorno care cîntau « Bandiera rossa» în anii 1919—1921 (inf. comunicată de E. Cernea).
[19] i. 25.299 A.I.E.F.

https://biblioteca-digitala.ro
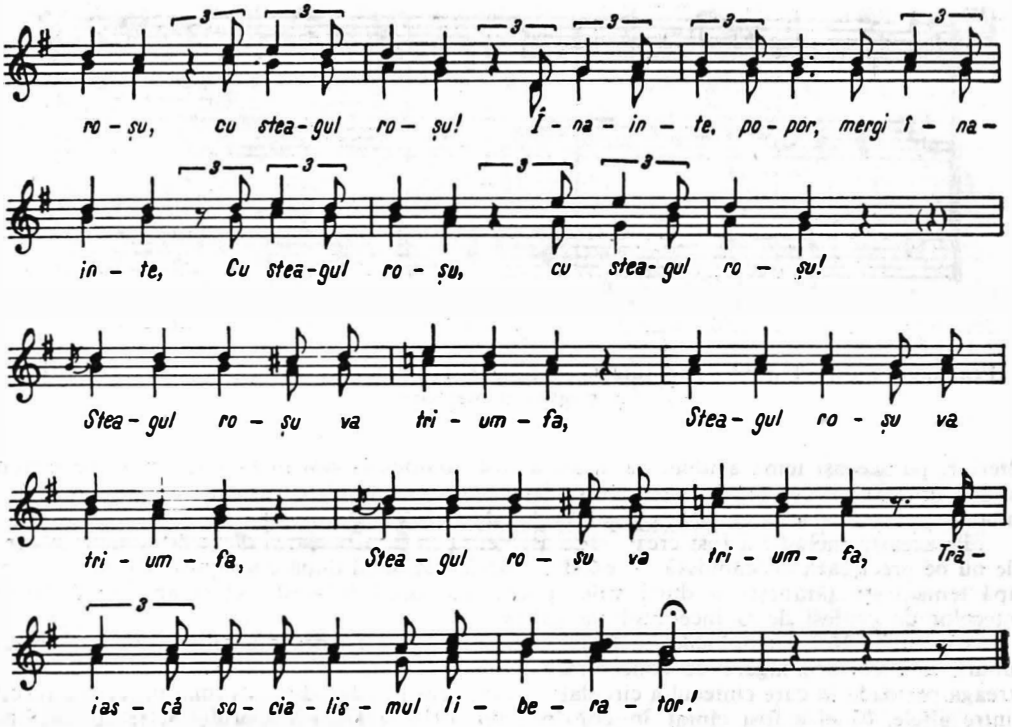
ro - șu, cu stea - gul ro - șu! Î - na - in - te, po - por, mergi î - na -
in - te, Cu stea - gul ro - șu, cu stea - gul ro - șu!
Stea - gul ro - șu va tri - um - fa, Stea - gul ro - șu va
tri - um - fa, Stea - gul ro - șu va tri - um - fa, Tră -
ias - că so - cia - lis - mul li - be - ra - tor!

Înainte, popor, mergi înainte,
Cu steagul roşu, cu steagul roşu!
Înainte, popor, mergi înainte,
Cu steagul roşu, cu steagul roşu!

Ref. *Steagul roşu va triumfa,*
Steagul roşu va triumfa,
Steagul roşu va triumfa,
Trăiască socialismul liberator!

Din informaţiile pe care le-am primit rezultă că « Înainte, popor» a fost introdus în repertoriul acestui cor în anul 1926 [20]. Melodia cîntecului a fost armonizată spontan pentru cor bărbătesc pe două voci egale. Faptul acesta prezintă un deosebit interes, dacă avem în vedere considerentul că, mai cu seamă în această parte a ţării, mişcarea muncitorească cuprindea în rîndurile sale şi muncitori din sînul minorităţilor naţionale. Socotim că, în această armonizare în care predomină terţele paralele, se răsfrînge influenţa practicii muzicale din centrele orăşeneşti transilvănene, cu populaţie mixtă. Este de semnalat, de asemenea, întorsătura originală pe care o iau sfîrşiturile de rînd melodic ale primei părţi (pînă la refren), ca şi faptul că, pe alocuri, linia melodică principală trece la vocea a doua, în timp ce vocea superioară execută terţarea melodiei. Deosebirile pe care varianta noastră romînească le prezintă faţă de melodia cunoscută ies şi mai bine în evidenţă dacă o vom compara cu o variantă italiană [21]:

mg. 2227 f.

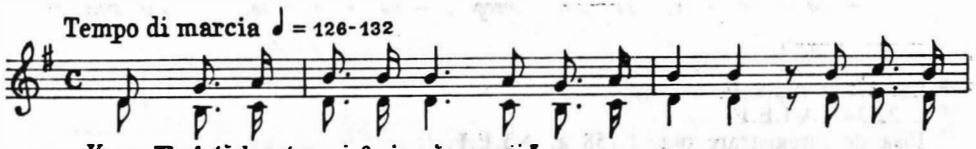

[20] Fişa de înregistrare mg. 1.697 II f, A.I.E.F.
[21] mg. 2.227 f, A.I.E.F. culeasă de la un grup italian de cîntece muncitoreşti.

https://biblioteca-digitala.ro

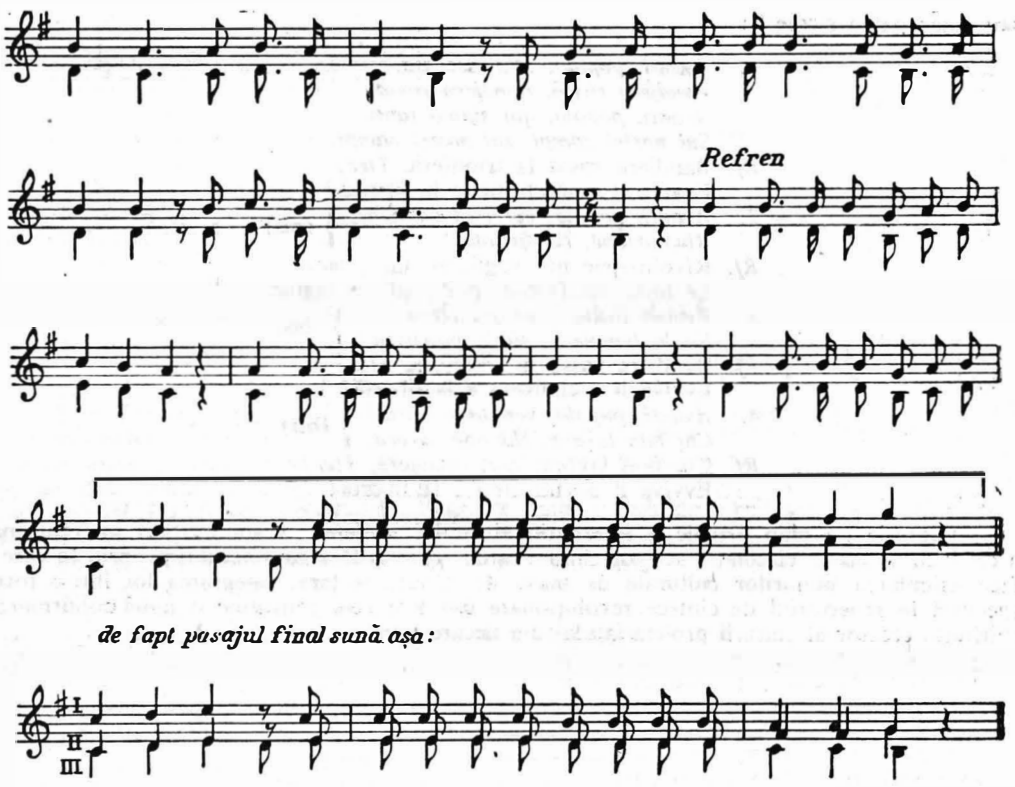

În afara deosebirilor de ordin ritmic, ce ţin de prozodia diferită a versurilor, se observă cum linia melodică principală a variantei italiene este preluată în unele momente de vocea inferioară a variantei romîneşti. De asemenea, ne atrage atenţia sfîrşitul care diferă ca desen melodic în una faţă de cealaltă variantă. Toate acestea ne dovedesc că, venind în ţara noastră, melodia italiană a fost supusă la modificări care poartă pecetea unor trăsături noi, ale ambianţei culturale locale.

Textul romînesc de faţă este o traducere a primei strofe a celui italian [22]. Circulaţia sa a fost înlesnită şi de faptul că a fost publicat în ediţia din 1920 a broşurii « Puşcăriaşul. Dezrobirea muncii. Cîntece şi versuri socialiste» (p. 30) şi în « Cîntece, marşuri, imnuri muncitoreşti», f. a. (p. 5), ceea ce confirmă popularitatea de care s-a bucurat în rîndurile mişcării muncitoreşti din Romînia. Versul final, care iniţial suna: « Trăiască socialismul liberator», a fost — într-o etapă ulterioară, corespunzătoare maturizării conştiinţei proletare de la noi — schimbat în « Trăiască comunismul liberator». Melodia s-a cîntat în ţara noastră atît cu text romînesc cît şi cu text italian. De obicei, în execuţie, strofa romînească era mai întotdeauna urmată de cea italiană. În majoritatea cazurilor nu se cunoştea decît prima strofă italiană Totuşi au existat cazuri cînd se cînta şi o a doua [23]:

Avanti popolo, a la (sic) *cannone,*
Rivoluzione, rivoluzione!
Avanti popolo, a la cannone,
Rivoluzione trionferà.
Rivoluzione trionferà (ter)
Evviva il comunismo e la libertà!

[22] Deşi, îndeobşte, nu era cunoscută decît această unică strofă romînească, deţinem informaţia (comunicată de P. Ursache) că a mai existat încă o strofă în limba romînă.

[23] i. 22.350 A.I.E.F.

https://biblioteca-digitala.ro

sau chiar patru strofe [24]:

1. *Avanti, popolo, alla riscossa,*
Bandiera rossa, bandiera rossa,
Avanti, popolo, qui siamo tanti
Sui nostri campi, sui nostri campi.
Rf. Bandiera rossa la trionferà, *(ter)*
Evviva il comunismo e la libertà!
2. *Avanti, popolo, corri al cannone,*
Rivoluzione, rivoluzione! } (bis)
Rf. Rivoluzione noi vogliamo far, *(ter)*
Le teste dei fascisti noi vogliam tagliar.
3. *Evviva Italia, gloriosa terra,*
Sù la bandiera, sù la bandiera! } (bis)
Rf. Bandiera rossa la trionferà, *(ter)*
Evviva il socialismo e la libertà!
4. *Avanti, popolo, venuta è l'ora!*
Chi non lavora, chi non lavora, } (bis)
Rf. Chi non lavora, non mangerà, *(ter)*
Evviva il comunismo e la libertà!

Expresie pe plan artistic a internaţionalismului proletar, a solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, circulaţia acestor cîntece este şi o dovadă a caracterului propriu în care se face asimilarea bunurilor culturale de masă de la ţară la ţară. Integrarea lor într-o formă specifică în repertoriul de cîntece revoluţionare din Romînia constituie o nouă confirmare a spiritului creator al culturii proletariatului din fiecare ţară.

[24] i. 25.299 A.I.E.F. Cu toate că acest text a fost învăţat, de către cel ce ni l-a comunicat, după eliberarea ţării noastre este de presupus că el a circulat şi înainte în Romînia, aşa cum, spre exemplu, a circulat la noi începînd cu anul 1930 « Carmagnola» cu text francez, adusă de cetăţeni romîni emigranţi politici, întorşi în ţară.

https://biblioteca-digitala.ro

CĂLĂREŢII SĂRARI

ROMULUS VULCĂNESCU

În literatura etnografică, studiul drumurilor economice săteşti legate de circulaţia mărfurilor de provenienţă rurală, ca şi a celor ce se difuzau în mediul rural, a început să constituie o preocupare de specialitate a vremii noastre. Cercetările mai vechi de etnografie românească nu au dat atenţia cuvenită acestei probleme, decît în subsidiar. Interesul era acordat mai mult marilor drumuri comerciale [1] care legau Valahia de Moldova şi Transilvania şi pe acestea de ţările limitrofe.

Despre drumurile economice săteşti, cu un discernămînt nu totdeauna judicios, s-au cules informaţii din documentele de arhivă, din memoriile şi jurnalele intime ale călătorilor străini sau români, din hărţile inedite şi manuscrise, sau din edite vechi şi din tradiţia populară (manuscrisă sau orală). În baza acestui material, atît de complex şi uneori contradictoriu, s-au fixat pe hartă traseele aproximative ale unor drumuri mărunte de ţară, zise drumuri de şleauri şi drumuri de cai, mai mult sau mai puţin importante pentru economia sătească. Cartografierea lor, deşi incompletă şi discutabilă, este utilă pentru lămurirea circulaţiei locale sau generale a unor produse agricole, pastorale şi meşteşugăreşti. De bine de rău aceste hărţi întregesc imaginea activităţii economice rurale pe latura încadrării istorice a circulaţiei fireşti a bunurilor materiale de consum şi a pieţelor interne (iarmaroace şi bîlciuri) şi externe de desfacere (tîrguri). Totodată ele întregesc şi imaginea circulaţiei bunurilor spirituale săteşti înăuntru şi în afara regiunilor istorico-etnografice, vecine sau apropiate. Aceasta pentru că circulaţia elementelor de cultură spirituală la sate se făcea şi în trecut dependent şi organic de circulaţia elementelor de cultură materială.

Problema drumurilor economice săteşti prezintă pentru etnografie aspecte istorice şi cartografice.

Din punct de vedere istoric, studiul drumurilor economice încă nu a fost deplin întreprins în ceea ce priveşte latura lui sătească. Ce este un drum economic sătesc? Cîte categorii de drumuri economice săteşti se cunosc pe plan istoric la români? Ce rol au jucat ele în economia generală sau locală a ţărilor româneşti?

Drumul economic sătesc a fost o formă de activitate restrînsă în timp, la circulaţia produselor săteşti pentru sat, proprie unei anumite categorii de produse şi unui anumit mod de difuzare, legate de viaţa social-economică. Aceasta înseamnă că drumul economic sătesc apare într-o anumită perioadă istorică, se dezvoltă pînă la un anumit grad, intră în declin şi dispare din viaţa economică a satelor. Procesul de transformare istorică a unui drum economic se leagă de modul de producţie. O dată cu evoluţia modului de producţie, cu lărgirea producţiei şi a productivităţii, drumurile economice săteşti se schimbă şi se transformă şi ele.

Pînă în prezent nu s-a întocmit un inventar şi nu s-a întreprins o clasificare riguros ştiinţifică a tuturor categoriilor de drumuri economice săteşti. Numai în mod ocazional şi dependent de unele discipline auxiliare etnografiei, cum ar fi geografia, s-au studiat drumurile economice săteşti. Inventarierea lor este o operaţie ştiinţifică încă în curs de efectuare. În studiul de faţă ne propunem să aducem un aport la inventarierea zonală a unor drumuri economice săteşti dintr-o parte într-alta a regiunii istorico-etnografice a Carpaţilor Meridionali, dintre Olt şi Dunăre.

[1] N. Iorga: Negoţul şi meşteşugurile în trecutul românesc. Bucureşti, 1906, 87—96; idem: Comerţul românesc. Vol. I, Bucureşti, 1937, 55, 70; Istoria Românie. Vol. II, Bucureşti, 1962, 236, 237, 452, 579, 841, 844, 846.

https://biblioteca-digitala.ro

Paralel cu inventarierea cîtorva drumuri economice sătești, unii cercetători au întreprins și clasificarea lor [2]. Criteriile de clasificare au fost destul de variate. Drumurile cele mai importante au fost denumite după categoriile de produse economice sătești ce se transportau pe ele: *drumul oilor*, *drumul untului*, *drumul sării*, *drumul butiilor* etc. Apariția și dezvoltarea acestui grup de drumuri economice sătești a fost în funcție de apariția și dezvoltarea unor noi și diferite categorii de produse economice în viața rurală. Alte drumuri au fost denumite după orientarea lor în spațiu, pe puncte cardinale sau forme de relief: *drumul din miazănoapte*, *din miazăzi*, *drumul de plai*, *drumul văii*, *drumul vadului*, *drumul schelei* etc. și, în fine, alte drumuri au fost denumite după criteriul apartenenței zonale a celor ce le practicau: *drumul frățuților*, *drumurile ungurenilor*, *drumul chirigiilor*, *drumul negustătorilor*, *drumul ciubărarilor* etc.

Rolul social-economic și cultural-politic al acestor drumuri economice sătești nu a fost remarcat în literatura geografică și istorică anterioară a problemei. Aspect care de fapt trebuie să constituie preambulul și epilogul oricărei sistematizări etnografice. Explicațiile date în trecut trebuiesc revăzute în lumina atît a unui material documentar nou, mult îmbogățit între timp, cît și mai ales în perspectiva unei noi interpretări etnografice a problemei.

Determinarea istorică a unui drum economic sătesc este înainte de toate o problemă de informație științifică, care uneori se poate reduce la o simplă mențiune scrisă (o tradiție manuscrisă într-un document de arhivă) sau orală (o tradiție păstrată într-un produs folcloric), ce provine dintr-o sursă istorică precisă sau imprecisă. Aceasta, pentru că și drumurile economice sătești, ca și drumurile economice urbane au trasee mobile a căror demarcare în timp și spațiu, pentru perioade mai vechi, nu poate fi definitiv stabilită. În general, în diferite epoci ale perioadei feudale au survenit modificări de traseu, de nomenclatură și de încadrare în timp, datorită frecvenței de circulație, convergenței mai multor soiuri de transporturi economice sătești pe aceeași rută, multitudinei de produse ce se transportă etc.

Orientarea în spațiu a drumurilor economice sătești nu se făcea atît după punctele cardinale, cît după marile sau micile așezări urbane și rurale, după căile de comunicație rutieră și acvatică interzonală, cît și după piețile de desfacere a mărfurilor sătești, care uneori puteau fi eșalonate pe traiectoria acestora sau dispersate în jurul acestei traiectorii și în punctele ei terminus.

Cartarea drumurilor economice sătești este o problemă științifică tot atît de dificilă ca și identificarea lor istorică. Ea nu aparține, așa cum s-a crezut pînă acum, numai geografiei economice și economiei istorice, ci și etnografiei. Etnografia este în măsură să completeze și să adîncească unele aspecte ale reprezentării lor cartografice. Din cauza unor contradicții mai mult sau mai puțin evidente, provenite din sursele de informație și documentare, care neglijau datele etnografice, traseele cartate au putut fi eronate. În realitate, hărțile drumurilor economice sătești redau imaginea intuitivă a acestor drumuri, corespunzătoare unui anumit stadiu din dezvoltarea lor și unei anumite trepte de cunoaștere științifică a acelor care le alcătuiesc. De aceea hărțile acestor drumuri exprimă sintetic și nu analitic materialul concret referitor la traseul lor. În general ele sînt susceptibile de a fi mereu retușate și aduse la zi cu ultimele constatări și identificări etnografice survenite pe parcurs.

CATEGORII DE DRUMURI SĂTEȘTI COMPLIMENTARE

Printre drumurile economice sătești, importante pentru studierea unui anumit aspect al economiei rurale la romîni, sînt drumurile legate de circulația turmelor numite în general: *drumurile oii*, *drumul schelei*, *drumul vadului* etc.; drumurile legate de circulația diferitelor produse pastorale: *drumul untului*, *drumul săului*, *drumul laptelui* etc., ca și drumurile legate de transportul și consumul sării: *drumul sării*, *drumul sărarilor*, *drumul ocnei* etc. [3].

În studiile referitoare la istoria economiei pastorale zonale, drumurile de circulație și consum al sării pot fi legate atît de drumurile de transhumanță ale păstorilor, ca avînd uneori un traseu comun, ca și de drumurile așezărilor rurale de proveniență pastorală. Totuși ele nu trebuiesc confundate. Unele *drumuri ale sării* sînt complimentare unor *drumuri ale oii*. Din acest punct de vedere trebuie să se aibă în vedere caracterul economiei pastorale. Frecvența, amploarea și stabilitatea unor drumuri ale sării poate dezvălui trecerea păstoritului de la o

[2] Mara N. Popp: Drumuri și ocupațiuni în țările romînești. *Buletinul Societății de Geografie*, tom LVII, 1938, București: 271–287.

[3] Istoria Romîniei. Vol. II, București, 1962, pag. citate.

https://biblioteca-digitala.ro

formă de economie naturală la o formă de economie de schimb, de la o producție de consum propriu la o producție pseudo-industrială sau industrială.

Studierea acestor drumuri complimentare « drumurilor oii » ca problemă de *etnografie istorică* este încă nelămurită. Datorită faptului că în majoritatea lor cercetările anterioare au urmărit, pur și simplu, la modul general, numai determinarea lor cartografică, problema este mult mai complicată decît ar părea la o primă scrutare de perspectivă. În fond, cartografierea drumurilor economice sătești complimentare « drumurilor oii » este o operație tehnică geografică, secundară, față de determinarea etnografică a structurii, conținutului și funcției economice a drumurilor sătești înseși.

Îndeosebi pentru studiul păstoritului la romîni « drumurile sării » constituie materialul unui capitol de *etnografie pastorală*, peste care o cercetare riguros științifică nu poate să treacă cu vederea. Deși aparent independente în structura lor rutieră, prin conținutul și funcțiunea lor economică « drumurile sării » sînt legate, cum vom vedea îndată, și de unele drumuri pastorale. Pe unele trasee ale lor ele coincid cu drumurile pastorale principale, pe altele fac numai joncțiunea între anumite drumuri pastorale secundare. Însă niciodată « drumurile sării » nu se confundă cu « drumurile oii »; primele au un caracter net economic, de *căi de negoț*, celelalte un caracter simplu rutier, de *căi de acces* la pășunea din munte sau luncă. Uneori « drumurile oii » constituiau și matca unor drumuri de negoț pentru bîlciurile, iarmaroacele și tîrgurile de pe traseul lor, însă în acest caz negoțul se făcea pe ele numai în mod complimentar și accesoriu.

DRUMURILE SĂRII DIN OLTENIA

Dintre toate « drumurile sării » identificate și cartate sau numai sesizate și necartate, pe întregul teritoriu al țării, ne vom ocupa în studiul de față îndeosebi de cele din nordul și nord-vestul Olteniei și numai în subsidiar de cele din sud-vestul Transilvaniei, pentru a completa astfel imaginea de ansamblu a acestei rețele. Ele prezintă un interes deosebit nu numai pentru păstoritul local oltenesc, ci și pentru păstoritul transhumant al transilvănenilor din regiunea Hunedoara [4] și mai ales al ungurenilor din Oltenia de vest [5].

Într-un articol de geografie economică Mara N. Popp trece în revistă printre alte drumuri economice și « drumurile sării » din Oltenia [6]. Autoarea prezintă, în ansamblul lor, patru « drumuri ale sării » pe care noi, în cele ce urmează, le reducem la trei (fig. 1), din motive de ordin sistematic:

— « drumul sării » care pornește din Ocnele Mari, Vîlcea, coboară paralel cu rîul Olt pînă la Caracal și de aici trece spre Bechet în zona de iernat a luncii Dunării dintre Olt și Jiu;

— « drumul sării » care coboară de la Ocnele Mari, Vîlcea, spre Craiova, pe drumul Slatinii, numit popular uneori și « drumul ocnei » și

— « drumul sării », care trece de la Bechet prin Craiova și coboară

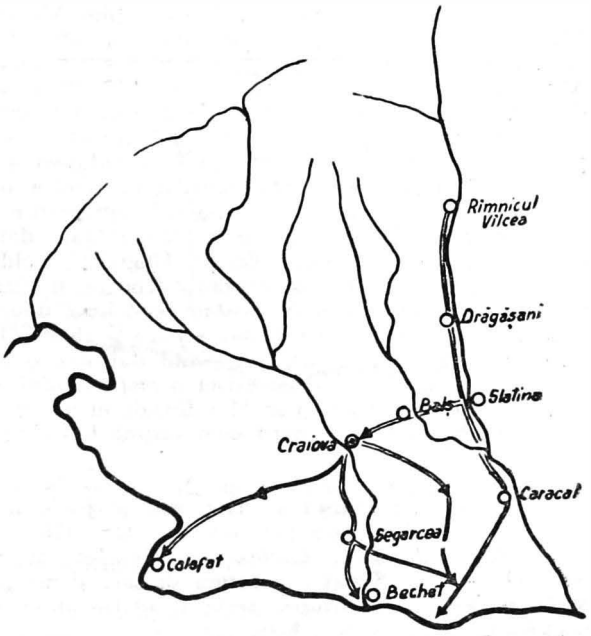

Fig. 1. — Drumul sării din E și S—E Oltenia, după Mara N. Popp.

[4] Romulus Vulcănescu: Plutașii sărari. Mss.
[5] Romulus Vulcănescu: Păstoritul în Oltenia de vest. Mss.
[6] Mara N. Popp: lucr. cit.: 275—276.

https://biblioteca-digitala.ro

de la Craiova la Calafat pe « drumul Dealului » prin Radovanul, Perişor, Giubega şi Galicea Mare în zona de iernat a luncii Dunării dintre Jiu şi Calafat.

Ceea ce caracterizează aceste drumuri ale sării descrise de Mara N. Popp e faptul că ele privesc mai ales partea de est şi sud-est a Olteniei, care se identifică cartografic cu zona de iernat din lunca Dunării a păstorilor transhumanţi vîlceni şi gorjeni. Partea de nord-vest şi de nord a Olteniei nu au fost cercetate; autoarea s-a oprit cu determinarea şi cercetarea « drumurilor sării » numai pînă la limitele întreprinse de celelalte studii ale sale asupra păstoritului transhumant din estul Olteniei. Cum putem constata, între drumurile de transhumanţă şi « drumurile sării » cartate de Mara N. Popp există o interdependenţă funcţională, asupra căreia însă autoarea nu insistă.

În afara acestor « drumuri ale sării » identificate şi cartate de Mara N. Popp, pentru Oltenia de est, există cîteva « drumuri ale sării » în Oltenia de vest, tot atît de vechi şi importante ca şi cele sesizate în studiul pomenit. Asupra unuia din aceste drumuri ale sării din Oltenia de vest s-a făcut o sesizare mai veche, într-un dicţionar geografic al fostului judeţ Mehedinţi [7] în care autorul a susţinut, fără să justifice, că ar fi existat un drum al sării pe sub munte, de la Ocnele Mari la Cloşani; cu proprii lui termeni « la Pietrele Albe, munţi în plaiul Cloşani . . . era o *schelă pentru comerţ cu sare* (s.n.). Sarea era cumpărată de la oamenii ce o aduceau de la Ocnele Mari din Vîlcea, o suiau pe cai pînă la Pietrele Albe şi o vindeau austriecilor » [8].

Informaţia lui N. D. Spineanu pare a fi sprijinită îndeosebi pe tradiţia locală, deşi autorul nu face nici o aluzie la sursa utilizată.

În afara acestui drum sesizat, în ansamblul lui, de N. D. Spineanu, însă nedescris şi necartat pînă acum, există şi alte drumuri ale sării în Oltenia de vest, derivate din primul şi tot atît de importante pentru economia sătească zonală.

Pentru identificarea acestor două drumuri ale sării din nord şi nord-vestul Olteniei, am întreprins cercetări speciale de arhivă şi teren, atît de o parte cît şi de alta a Carpaţilor Meridionali, în regiunea Oltenia şi Hunedoara.

Aceste cercetări speciale de arhivă şi teren au scos în evidenţă două *drumuri ale sării*, paralele de o parte şi de alta a Carpaţilor Meridionali: 1) un *drum al sării* de la Ocnele Mari la Cloşani, cu două derivate, prima care urcă în munţii Ţarcul şi Godeanul pe la Pietrele Albe şi pe plaiul Bulzului, pînă la Rîul Şes şi a doua, care coboară pe sub satele din podişul Mehedinţi, în jos spre Turnul Severin şi 2) un *drum al sării* care coboară pe Mureş în jos, de la Uioara spre Alba Iulia şi Deva şi de aici spre Ilia, Lipova şi Arad, cu două căi de derivaţie, una paralelă cu rîul Streiul ce intră adînc în satele de munte din Ţara Haţegului şi alta paralelă cu pîrîul Cerna ce intră în Ţara Pădurenilor [9].

După unele documente păstrate în Arhiva de Stat din Turnu Severin referitoare la *Otcupul Ocnelor* [10], ca şi după relatările etnografice din zona cercetată, reiese că *drumul sării* din Oltenia de nord pornea de la Ocnele Mari, din fostul judeţ Vîlcea, trecea prin Pietrarii de Jos, Horezu, Slătioara, Poienari, Ungureni, Colibaşi, Ungureni — Tismana, Cloşani. Aici, la Cloşani, ca şi pe Cerna, existau « depozite şi vămi ale sării ». Tradiţia locală orală pomeneşte chiar de locurile unde existau depozitele, unul în afara satului Cloşani, « în plai deschis » unde curenţii umezi « nu vătămau sarea » şi altul în lunca Cernii. De la Cloşani drumul sării trecea peste rîul Cerna, urca pe plaiul Bulzului, ocolea pe la sud masivul Godeanu şi ieşea la Rîul Şes, pe platou, unde exista o *piaţă a sării* sau un fel de *nedee a sării*. De altfel, în această parte a Carpaţilor Meridionali, în masivul Ţarcul, se află un munte numit Nedeea, care e posibil să fi fost, după cum susţine Ion Conea într-un studiu al său [11], locul pe care

[7] N. D. Spineanu: Dicţionar geografic al judeţului Mehedinţi. Bucureşti, 1884, 225.

[8] N. D. Spineanu: op. cit., 225—226.

[9] Al. Dobosi: Exploatarea Ocnelor de Sare din Transilvania în evul mediu (sec. XIV—XVI). Situaţia tăetorilor de sare şi răzvrătirea lor contra nedreptăţii cămăraşilor. *Studii şi Cercetări de Istorie Medie*, I, an II, ian.-iunie, 1951: 125—166; Romulus Vulcănescu: Plutaşii sărari. Mss.

[10] Arhivele de Stat din Turnu Severin. Otcupul Ocnelor. An 1831. Isprăvnicia Mehedinţi, nr. 1833. Dos. 3. Delă dă pă Cartea fostei Căimăcănii sub nr. 181 pentru Otcupul Ocnelor. 1831, martie 30, 171 file; nr. 2096, Dos. 13. Delă atingătoate pentru Otcupul Ocnelor după porunca Cinstitei Visterii cu nr. 708, 1833, martie 14, 241 file; nr. 6406, Dos. 115, Otcupul Ocnelor (1834) iulie 25, 154 file.

[11] Ion Conea: Vechile nedei — tîrguri de pe culmile Carpaţilor Meridionali. *Buletin Ştiinţific. Secţia Geologie şi Geografie*, tom. II, (1957), 116.

https://biblioteca-digitala.ro

se făceau tîrguri economice în condițiile vieții pastorale. Unii ciobani bătrîni relatau că aici, la Rîul Șes, era o piață liberă a sării de la care se aprovizionau păstorii romîni hunedoreni și bănățeni; alții, că la Rîul Șes era o piață clandestină a sării de la care se aprovizionau aceiași păstori. Schimbul în « piața sării », sus pe munte, se făcea în natură (cu produse pastorale) sau în bani (în secolul XIX și începutul celui de al XX-lea în « galbeni imperiali »). Piața sării avea loc mai ales primăvara, după Sfîntul Gheorghe, cînd urcau ciobanii la vărat și trebuia să se găsească sarea transportată pe culmi, la pășunea

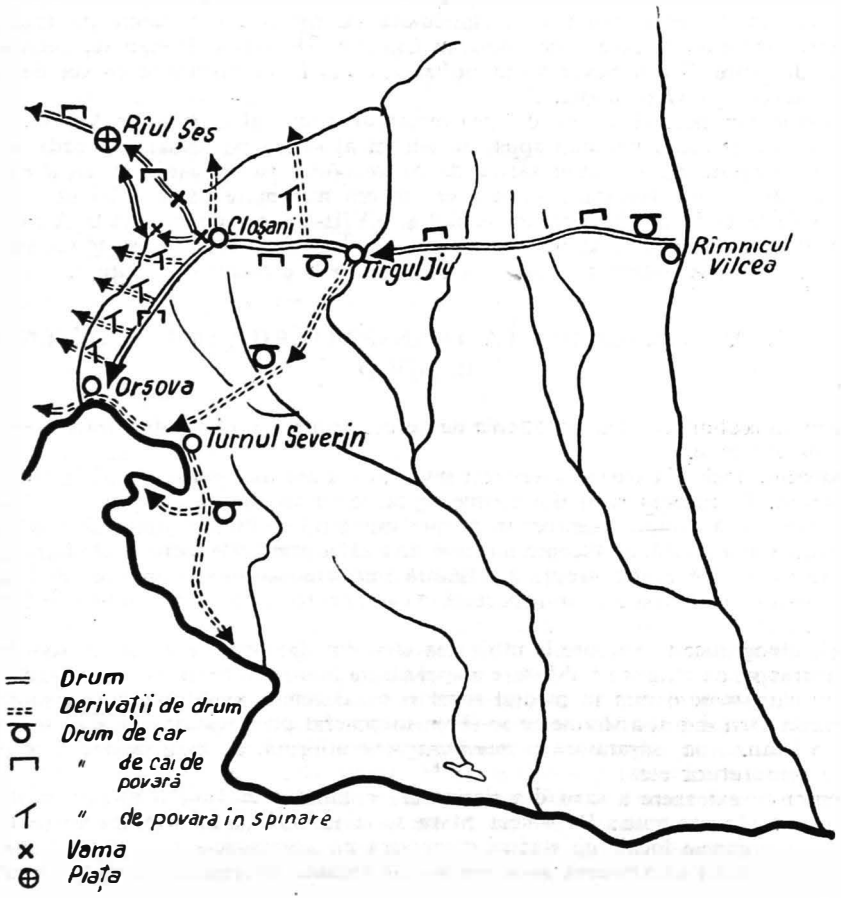

Fig. 2. — Drumul sării din N și N—V Oltenia, de Romulus Vulcănescu.

alpină. Data calendaristică a pieții nu putea fi fixată decît în funcție de împrimăvărarea mai timpurie sau mai tîrzie.

De la Rîul Șes « drumul sării » cobora în Banat, spre Caransebeș și Lugoj, pe « drumul oilor ». Coborîrea de astă dată se efectua numai toamna, cînd se deplasau turmele bănățenilor de la pășunea alpină din Carpații Meridionali în cîmpia Banatului, pentru iernat.

Pînă la începutul secolului al XX-lea *sărarii* care coborau cu sarea spre Banat se deghizau uneori în păstori sau utilizau ca pseudo-negustori de sare chiar pe unii păstori bănățeni. În cazul al doilea, păstorii ce negociau sarea erau plătiți în natură, cu sare, sau erau cointeresați cu o cotă parte la cîștig și pierdere. Tocmelile și învoielile între țărani, consumatori și păstori-negustători pentru comerțul sării în Banat aveau loc în mod periodic, de la un tîrg la altul al sării; adică de la tîrgul de primăvară la tîrgul de toamnă și invers. La sfîrșitul secolului al

https://biblioteca-digitala.ro

XIX-lea « drumul sării» peste munţi s-a mai utilizat un timp nedeterminat, pînă ce, treptat, a fost scos din circulaţie de comerţul oficial de stat al sării, care a zvîrlit pe piaţa internă cantităţi imense de sare, de calitate superioară şi la preţuri derizorii.

De la Cloşani derivă în jos, prin satele de sub coasta podişului Mehedinţi, pînă probabil la Cireşu, un drum secundar al sării, pe care se trecea clandestin sarea în Banat [12] peste graniţă în « munte» sau peste Cerna.

De la Tîrgu Jiu, prin cîteva sate, cobora în plin secol al XIX-lea *un drum de derivaţie al sării*, care aproviziona pe de o parte turmele ce iernau în lunca şi bălţile Dunării, iar pe de altă parte aşezările rurale de pe linia Turnu Severin — Orşova. Pieţele de desfacere a sării din zona Turnului Severin erau uneori alimentate de un drum pomenit de tradiţia locală, încă neidentificat pe teren, care venea dinspre Craiova. De aceea drumul de derivaţie al sării de la Tîrgu Jiu spre Turnu Severin era utilizat numai în compensaţie cu cel de la Craiova spre Turnu Severin şi Orşova (fig. 2).

Complimentar acestui drum de pe versantul sudic al Carpaţilor Meridionali, dintre Olt şi Cerna, exista, cum am mai spus, un «drum al sării» pe versantul nordic al aceloraşi munţi. Spre deosebire de « drumul sării» de pe versantul sudic, care era un *drum de uscat*, « drumul sării» de pe versantul nordic era în cea mai mare parte a lui un *drum de ape*. Sarea adusă de la Ocna din Uioara, în secolul al XVIII-lea, era depozitată la Alba Iulia şi de aici transportată în *corăbii* (lotci mari) şi pe *plute* la depozitele din Şoimuş, Mirăslău, Hălmagiu etc., de unde era apoi îndreptată spre satele de păstori ce urcau în munte [13].

TEHNICA EXTRAGERII ŞI A TRANSPORTĂRII SĂRII ÎN OLTENIA DE NORD

Pînă în secolul al XIX-lea, în Oltenia de nord, sarea se extrăgea din două surse naturale: din *slatine* şi din *ocne*.

Sarea extrasă din slatine (sau terenuri salifere) era cea mai puţin căutată pentru că era în general impură. Extragerea sării din slatine se făcea în secolul al XIX-lea încă într-un mod primitiv. « Mulţi din ţăranii locuitori în părţile muntelui dintr-acel judeţ [Mehedinţi] găsind izvoraşe mici cu apă sărată, au început a merge de a săpa prin acele locuri făcînd gropi şi deschizînd izvoarele» [14]. Din aceste gropi, apa sărată sau « murătura», cum i se mai spunea în popor, era strînsă în butoaie şi transportată în care, pentru a putea fi « vîndută cu butoaiele» [15] prin sate.

Datele etnografice referitoare la utilizarea sării din slatinele mehedinţene scot în evidenţă modul de extracţie, de utilizare şi difuzare a apei sărate în mediul rural într-o perioadă cînd sarea din ocne nu pătrunsese deplin în mediul rural şi nu devenise un obiect de consum domestic.

Extracţia sării din apa slatinelor se făcea în general prin evaporarea apei sărate, aşezată în copăi de lemn. Apa sărată sau *murătura* era utilizată, în mod obişnuit, la prepararea mîncării, a murăturilor etc.

Sistemul de extragere a sării din slatine era combătut în Ţara Romînească de organele statului feudal. Un exemplu: Dvornicia Mare scrie în secolul al XIX-lea către Ocîrmuirea Mehedinţi, ca organele locale de stat să « oprească cu străşnicie» şi « să înfunde gropile» cu apă sărată, pentru că vînzarea *sării din slatine* vatămă interesele statului în vînzarea *sării din ocne* [16].

În această perioadă sarea extrasă din ocne devenea din ce în ce mai căutată pentru că era mai pură şi mai accesibilă transportului şi utilizării ei imediate.

Extragerea sării din ocne în Oltenia se făcea, în mod mai mult sau mai puţin cunoscut după documentele vremii, cam în în acelaşi fel [17].

---

[12] Arhivele de Stat din Turnu Severin: Isprăvnicia Mehedinţi, nr. 1833, Dos. 3, Delă dă pă Cartea fostei Căimăcănii sub nr. 181 pentru Otcupul Ocnelor 1831, martie 30, 171 file.

[13] Filiala Arhivelor Statului din Deva, Comitatul Hunedoara, Sec. XVIII, Dos. 10, nr. 317, 333, 337; Dos. 12, nr. 425, 447, 450 etc.; Romulus V u l c ă n e s c u: Plutaşii sărari. Mss.

[14] Arhivele de Stat din Turnu Severin: op. cit., fila 79.

[15] Idem, fila 95.

[16] Ibidem.

[17] Aurora I l i e ş: Ştiri în legătură cu exploatarea sării în Ţara Romînească pînă în veacul al XVIII-lea. *Studii şi materiale de istorie veche*, vol. I, Bucureşti, 1956: 169—186.

https://biblioteca-digitala.ro

Unele documente pomenesc de extragerea sării de la Ocnele Mari aducînd amănunte interesante asupra sistemului de extragere și impunere exagerată pe transportul cu sare (impunere numită în limbajul vremii « stermetisire cu havaet » [18]).

Ciocănașii și *malgașii* erau extractori de sare recrutați, în parte, dintre țăranii din Rîmnicul Vîlcea și Gorj și dintre emigranții din Transilvania. Ocupația de *tăetor* și extractor al sării era pentru unii sezonieră și auxiliară altor ocupații de la munte (aceștia erau sărarii agricultori, păstori sau pădurari, ca și sărarii meșteșugari sătești); pentru alții era permanentă, aceștia erau malgașii (denumire dată la început extractorilor de sare de origine maghiară), care prestau o muncă gratuită pentru domnul țării. Ciocănașii și malgașii erau organizați în grupe de extrăgători ce aveau în fruntea lor un *vătaf*, numit uneori *vătaful sărarilor*, alteori *vătaful malgașilor*. Nu dispunem momentan de date suficiente spre a prezenta organizarea acestora într-o *breslă a sărarilor*. Fapt cert este însă că această breslă trebuie să-și fi exercitat atribuțiile de vreme ce *Otcupul Ocnelor* avea în vedere și organizarea sărarilor încă în secolul al XIX-lea.

Mai mare peste toți vătafii sărarilor era *cămărașul ocnei*, personaj pomenit mereu în documentele vremii referitoare la extragerea și transportul sării în țară.

Sarea sau *piatra de sare* se extrăgea din ocnă în *bulgări*, *bulzuri* sau *bolovani*. În secolul al XIX-lea ciocănașii și malgașii marcau bulgării extrași cu *semne de proprietate a muncii* [19] după care erau retribuiți cu simbrie sau în natură de cămărașul ocnelor.

Cămărașul ocnei era reprezentantul legal al eforiei ocnelor care vindea sarea la gura ocnei, *contracciilor* (contractanților), *chirigiilor* și *cetățenilor*, în conformitate cu prevederile « Otcupului Ocnelor ».

Contraccii erau *antreprenorii sării*, ei făceau negoț cu sarea fie direct, fie indirect prin chirigii sării. Prețul sării la gura ocnei, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, era fixat în Oltenia la 15 parale ocaua [20], iar « căratura sării » prin orașe și tîrguri la 10 parale ocaua, « socotindu-se adaosul de 4 parale peste cele 6, hotărîte la gura ocnei drept chiria transportului și cheltuiala înmagazinării » [21].

Chirigii sării se recrutau în general dintre « cine voia a merge la orice ocnă îi venea cu îndemînare ». În majoritatea lor chirigii erau recrutați din fostul județ al Rîmnicului Vîlcea, ca și din satele pe unde treceau în mod obișnuit « drumurile sării ». În părțile de munte chirigii sării se recrutau și dintre « locuitori ai satelor de munte », bărbați și femei, din Gorj și din Mehedinți. Chirigii sării pot fi grupați în trei mari categorii: spătașii sării, călăreții sării și căruțașii sării.

Spătașii sării cărau sarea pe spinare în desagi; *călărașii sării* transportau sarea în plase sau coșuri de nuiele, pe cai de povară și *căruțașii sării* transportau sarea în căruțe (mici sau mari). Primele două categorii de chirigii ai sării sau *sărari*, în termeni mai populari, băteau drumurile pe sub munți, în satele de la poalele munților, pe plaiuri și pe poteci de munte, practicînd un negoț semilegal al sării; ultima categorie de sărari, care transportau sarea cu carele, în sate spre schelele Dunării, erau, în general, chirigii legali ai sării. Circulația chirigiilor sării era reglementată, restrictiv pentru prima categorie și liberă pentru ultima. Deoarece prima categorie de chirigii ai sării și anume: *spătașii sării* (cei ce făceau negoț cu sarea purtată în spate) și *călăreții sărari* (cei ce făceau negoț cu sarea purtată pe cai de povară) sînt mai necunoscuți în literatura de specialitate, deși reprezintă tocmai elementele esențiale de transportare și negociere a sării în Oltenia de nord, vom insista asupra descrierii lor.

Spătașii sării sînt categoria cea mai oropsită de chirigii ai sării. Ei apar numai în condiții excepționale, acolo unde transportul sării nu se putea face decît cu piciorul în coclauri de munte, stufișurile pădurilor etc. Unele documente de arhivă [22] îi prezintă ca pe contrabandiști ai sării.

Condițiile grele în care transportau și negociau sarea sînt redate într-o plîngere a « lăcuitorilor satului Cloșani Sus Mehedinți » către Cămărașul Ocnelor în care se spune: « Cu lacrimi

---

[18] Arhivele de Stat din Turnu Severin: Otcupul Ocnelor, din 1831 (fila 5), din 1833, din 1834.

[19] Theodor B u r a d a: Despre crestăturile șalgăilor pe droburile de sare. *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, II, 1885, vol. V, București: 173—174; Romulus V u l c ă n e s c u: Semne juridice populare în regiunea carpato-balcanică. Mss.

[20] Arhivele de Stat din Turnu Severin: op. cit., fila 3.

[21] Ibidem.

[22] Arhivele de Stat din Turnu Severin: Otcupul Ocnelor, 1831, fila 132, 141.

https://biblioteca-digitala.ro

jeluim Cinstitei Cămărăşii, că noi mai înainte de venirea armiei duceam cîte 10—15 oca sare cu spinarea, în pămîntul nostru, şi venia cei din Ţara Nemţească şi o lua dela noi, iar din venirea armiei pînă la leatul 1831 am fost opriţi şi de la leat 1832 au venit vătaf un boer Alexandru Iconomu şi acela ne-a slobozit cu sare şi i-am plătit havaet, iar după ce au lipsit acel boeri, ni s-au închis plaiul. De-aceea ne rugăm Cinstitei Cămărăşii ca să ne sloboadă iarăşi cum *era obiceiul* (s.n.) . . .».

Se pare că spătaşii sării negociau clandestin sarea gemă peste munte, după cum o preluau de la călăreţii sărari. Spătaşii sării erau deobicei bărbaţi. Totuşi unele documente de arhivă,

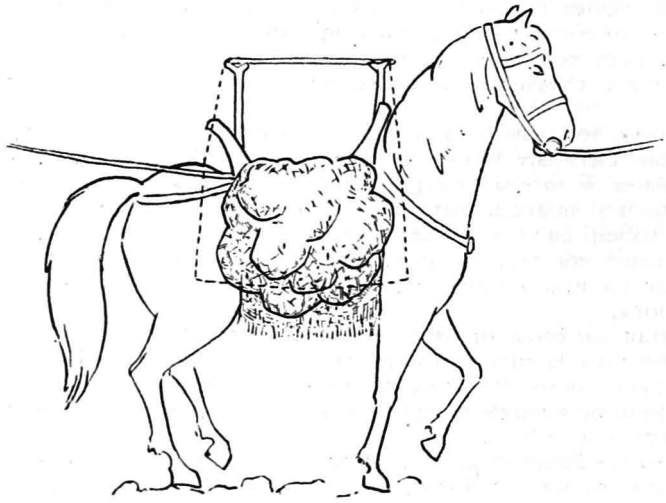

Fig. 3. — Cal de povară din caravana călăreţilor sărari. Desen de R. Pastior-Capesius după schiţa autorului.

cum vom constata în partea finală a studiului nostru, atestă şi prezenţa femeilor. Femeile purtau sarea mai ales pe cap, deşi în popor ele se numeau *spătăşiţe ale sării.*

Categoria cea mai dezvoltată de chirigii ai sării era însă aceea a *călăreţilor sărari.* Deoarece « Otcupul Ocnelor din 1831» utilizează pentru chirigii sării, pe lîngă noţiunea de « călăreţi de sare» [23], care e ambiguă, şi noţiunea de « călăreţi sărari» [24], care e mai precisă şi totodată mai plastică, am preferat-o pe ultima. Călăreţii sărari transportau sarea de la ocnă, pe sub munte, în satele de la poalele munţilor pînă la stînele din munţi.

Transportarea sării se făcea pe drumuri mărunte, pe drumuri-poteci, în *bulzuri* sau *bulgări* purtaţi în *desagi*, în *lese de nuiele* sau în *plase de funie*, cumpănite pe cai de munte sau măgari. Plasele de purtat sarea, ca şi harnaşamentul animalelor de povară, erau acomodate transportului special. Şeile erau prevăzute dedesubt cu *limbi* mari alcătuite din piele sau din pîslă de capră, ca să nu rănească ventrele animalelor de transport. (fig. 3). Peste încărcătură se puneau ţoluri (simple sau cadrilate de tipul celor ungureneşti) ca să apere bulgării de sare de ploaie, burniţă, ceaţă, rouă.

Un cal transporta în medie între 60—80 kg de sare, cumpănită în două poveri egale. Uneori, greutatea sării creştea, cu rezistenţa calului. Sarea transportată de un cal era în medie unitatea de negociere pe piaţa internă şi externă a vînzării sării. În tradiţia locală se pomeneşte de *un cal de sare*, ca de o cantitate de sare relativ constantă care se putea transporta de un cal şi cu care se alimenta pe o anumită perioadă de timp o gospodărie, o stînă etc. În tranzacţiile dintre negustorii de sare, « calul de sare» era deci o unitate de măsură a greutăţii sării, care avea multiplii şi submultiplii ei. Printre multiplii «calului de sare» erau: *ciurda de cai* (3 pînă la 5 cai), iar printre submultiplii erau: *poverile* (cîte două de un cal), *jumătăţile de poveri* şi *sferturile de poveri.*

[23] Idem, fila 28.
[24] Idem, fila 36.

https://biblioteca-digitala.ro

Pietrele de sare ce intrau într-o povară erau astfel drămuite încît greutatea lor să fie aproximativ egală, atît pentru ușurarea cumpănirii lor pe cal, cît și pentru facilitatea schimbului în natură sau bani.

Cînd vindeau sarea, călăreții sărari aveau în vedere aceste cantități simple și practice. Transformarea lor în *ocale de sare* sau *cîntare de sare* era o operație complicată, și care cerea un efort de calcul și muncă, folosită foarte rar.

Transportul se făcea mai ales ziua. Sărarii mergeau în cete de cîte 8—10 inși, fiecare avînd cîte 3—5 cai de povară, dintre care primul era călărit de sărar, iar ceilalți încărcați cu poveri de sare. Pe drum aplicau *tehnica mersului în caravană*. La popasuri de noapte scoteau șeile de pe cai (deșelau) și așezau desagii cu sare în locuri uscate.

Încărcarea sării pe cai se făcea prin *metoda într-ajutorării reciproce între sărari*. Toți călăreții sărari ce făceau parte dintr-o ceată se ajutau între ei. Descărcarea poverilor de pe cai intra în atribuțiile fiecărui cetaș și a cumpărătorilor.

Chirigii sării cu carele sau *căruțașii sării* se bucurau de un regim privilegiat. În primul rînd în secolul al XIX-lea ocîrmuirea îndemna în general pe locuitorii județului Mehedinți să se ocupe cu negoțul sării cu carele pe drumuri de șleauri. În mod particular proteja « satele de munte și de pădure » [25] *să nu fie silite să-și facă care de transportat sarea*, pentru că acestea pe de o parte erau inaccesibile drumurilor de munte, iar pe de altă parte costau foarte mult (60 de taleri un car). Pentru a evita efectele epidemiilor (« lipicioasa boală a holerei » etc.), carele cu sare ce ieșau din gura ocnei erau supuse acolo unui regim de lazaret, iar pe parcurs unui regim de carantină « pe toată marginea Oltului » sau « altor zătihniri » prin satele unde se vindea sarea. Otcupul sării oprește să « intre carele prin sate, ci numai pe margine, ieșind singuri locuitorii ca să-și cumpere sare de la dînsele » [26]. Dar pentru a evita efectele exploatării adică ale stermetisirii « stăpînilor și epistaților moșiilor cu un havaet foarte nesuferit la trecerea apelor pe poduri și poduști » [27], precum și alte «felurimi de chipuri de bîntuiri și împiedecări care dau pricină de smintitoare pagube huzmetului » [28], unii cărători « hrăpesc huzmetul», adică încalcă dispozițiile și privilegiile fiscale feudale.

Negutătorii de sare cu spinarea și cei cu caii de povară care vindeau sarea cu mărunțișul spre deosebire de cărăușii sărari care o vindeau cu toptanul, erau și mai exploatați decît căruțașii sării. Pe de o parte ocîrmuirea vremii înțelegea necesitatea negoțului de sare efectuat de această categorie de chirigii, iar pe de altă parte, direct sau indirect, împiedeca negoțul sării să nu fie făcut de ei. Spătașii sării și călăreții sărari erau « popriți » de organele administrației locale, de căpitanii cordoanelor de plai, de păzitori, de potecași etc., *să preumble sarea prin satele de munte, pe plaiuri și pe potecile de munte* spre a o vinde « austriecilor » (transilvănenilor și bănățenilor), organe care le « iau parale în numire de avaet » [29].

În această privință sînt importante relatările Otcupului Ocnelor din 1831. Pentru înțelegerea greutăților ce le întîmpinau sărarii, redăm două extrase. Primul: « Cinstita Eforie a Ocnelor, face cunoscut Dvorniciei după înștiințările primite de la cămărașii ocnelor, că cumpărătorii *călărești de sare* (s.n.) ce se preumblă cu dînsa de o vînd prin satele de munte s-ar fi supărînd de către orînduiții păzitori în părțile locului hotarelor luîndu-le parale cu numire de havaet după ce s-au foarte mirat Vornicia de o asemenea știință » [30]. Al doilea: « Căpitanul cordoanelor plaiului Cloșani, comunică Ocîrmuirii că mulți din paznicii graniții or fi supărînd cu lovări [= luări] de bani pe *călărești sărari* (s.n.), zicînd că au avut obicei . . . [31] »

Sarea o vindeau pe alimente, țesături, piei etc. sau bani. Schimbul se făcea mai des în natură. Schimbul în munți se făcea pe galbeni austrieci, considerați pînă la primul război mondial moneta forte pentru piețele clandestine sau libere ale sării, alături de moneta metalică românească din aceeași perioadă istorică.

În fond, spătașii sării erau numai o anexă a călăreților sărari, în momente critice, cînd călărești sărari erau împiedecați să treacă legal marfa peste graniță. O dovadă concludentă în această privință este *răzvrătirea sărarilor din Cloșani și Mărășești* împotriva organelor locale administrative. La această răzvrătire contra nedreptăților administrative participă și femeile

[25] Arhivele de Stat din Turnu Severin: op. cit., fila 6.
[26] Idem, fila 13.
[27] Idem, fila 5.
[28] Idem, fila 13.
[29] Idem, fila 28.
[30] Idem, fila 28.
[31] Idem, fila 36.

https://biblioteca-digitala.ro

sărarilor. Documentele afirmă că « muerile se duc cu sare la graniţă »[32], iar în urma lor bărbaţii luptă cu păzitorii schelelor şi potecaşii plaiurilor spre a facilita astfel trecerea sării peste graniţă. Cărătorii sării cu spinarea practicau această îndeletnicire în perioadele de cumpănă pentru călăreţii sărari ca « oameni ce vînd sarea peste graniţă » împotriva ocîrmuirii.

După unele relatări inedite din « Otcupul sării » de pe anul 1831, putem reconstitui *drumurile locale ale sării efectuate de călăreţii sărari în satele olteneşti de sub munte şi drumurile de derivaţie din satele de sub munte spre graniţa austro-ungară, în Transilvania şi Banat.* Lista « *Potecilor închise* (s.n.) cu paznici din satele ce privesc la aceste poteci »[33] cuprinde numele următoare: Cloşani, Mărăşeşti, Izverna, Costeşti, Gornenţi, Podeni, Negruşa, Iloviţa, Bahna şi Şureşu (Cireşu). Din aceasta, mai ales Cloşanii şi Mărăşeştii « din vechime aveau *dreptul să cumpere şi să prevîndă sarea în pămîntul Ţării* (s.n.) »[34]. Cînd aceste drepturi li se încălcau, cloşenarii şi mărăşeştenii se răzvrăteau. De « răzvrătirea celor din Cloşani şi Mărăşeşti, împotriva plăeşilor, păzitori de graniţă » pe tema sării, pomeneşte « Otcupul Ocnelor »[35]. După relatările otcupului situaţia se prezenta astfel: Comandirul roţii I, Polcul 3 rumînesc raportează ocîrmuirii judeţului Mehedinţi că « la 12 ale acestei luni sătenii din satul Cloşani şi Mărăşeşti întorcîndu-se de la cămărăşia Ocnelor Mari, cu voe de a trece sarea prin poteci în ţara nemţească, după jalba ce au fost dat aceşti săteni la Cămărăşie, s-au abătut de satele lor şi fără a adăsta ca să să arate logofătul din partea Cămărăşiei Ocnelor Mari la Cinstita Ocîrmuire a acestui judeţ, cu cărţile în această pricină, ei au sculat aceste doă sate în picioare şi cu un duh de răzvrătire au năvălit cu toţi prin potecile plaiului asupra paznicilor potecaşi şi plăiaşi şi nu numai că i-au bătut şi i-au legat fără milostivire, dar încă asupra căprarului acestor potecaşi, anume Dumitraşcu Dîrteş, au aruncat şi cu focuri de armă, ca să-l prăpădească cu totul, neputîndu-l prinde ca pă ceilalţi. Aflînd eu această răzvrătire, fără a pierde vreme m-am dus la Cloşani cu 12 soldaţi spre potolirea aceşti răzvrătiri şi între ceilalţi răzvrătitori am aflat că cei dintîi au fost Vulcan sătean din Cloşani şi cu Radu Juratu [-l] care nu s-au putut prinde, decît doi săteni anume Constandin Ion moşu Radu şi Martin Cotoiu, ce acum să trimit la Cinstita Ocîrmuire împreună cu Pătru Hîrjancă, ce s-au întors dela Cămărăşie cu răspuns, iar plaiul era fără pază de potecaşi şi plăiaşi din pricina fricii făgăduielii ce au dat sătenii, că ce-i vor prinde la arăturile lor îi vor omorî cu totul. Deci, după ce am aşezat pe aceştia iarăşi la posturile lor după căzuta orînduială, aşezînd iarăşi pe căprarul Dîrpeş, m-am întors aicea trimiţînd la Cinstita Ocîrmuire pe cei mai sus prinşi vinovaţi, cărora va face Cinstita Ocîrmuire ce se cuvine şi tot într-această vreme va porunci a să despăgubi căprarul Dîrpeş de sfanţi 63 ce i-au pierdut prin munţi din fugă ca să scape dîndu-mi şi mie răspuns de a lui pricinuire. Către aceasta fac cunoscut şi aceasta că acum s-au slobozit voie a să trece sare prin poteci, după poruncile ce am, însă aceste sate să vor judeca pentru vina ce au făcut . . . ca nişte răzvrătitori şi călcători ai pravilelor graniţii »[36].

CONCLUZII

Cum constatăm, din cele relatate de documentele de arhivă, « călăreţii sărari » au jucat un rol important în transportul şi difuzarea sării în satele olteneşti de sub munte. Lor li se datoreşte de altfel şi fixarea arterei principale şi a celei de derivaţie a *drumului sării* din nordul şi nord-vestul Olteniei.

Pe baza documentelor de arhivă din secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea şi a informaţiilor etnografice păstrate prin tradiţie, identificarea pe teren şi cartarea drumului sării, mai ales în partea de nord-vest a Olteniei s-a putut întreprinde. Cu această ocazie s-a scos în evidenţă un alt tip de « drum al sării »: un drum mărunt, un drum-potecă de munte pe care se aprovizionau cu sare satele submontane şi îndeosebi turmele la vărat pe plaiuri şi în goluri alpine şi stînile cu mutări.

Acest izolat şi vechi « drum al sării » care mergea paralel cu o bună parte din actualul drum rural de pe versantul sudic al Carpaţilor Meridionali, din depresiunea sud-carpatică, în structura şi funcţiunea lui economică rurală era mai dificil şi mai lung decît celelalte drumuri mari de comerţ intern şi extern ale sării cunoscute în sudul regiunii. El făcea legătura cu

[32] Idem, fila 129.
[33] Idem, fila 139.
[34] Idem, fila 131.
[35] Idem, fila 139, fila 141.
[36] Idem, fila 141.

https://biblioteca-digitala.ro

aproape toate satele de sub munte, cu un pronunțat caracter pastoral, dintre Rîmnicu Vîlcea și Cloșani și în parte dintre Cloșani și Cireșu. Cu toate acestea drumul sării din nord și nord-vestul Olteniei nu se confunda cu drumurile de transhumanță din această zonă. Probabil că în trecut serveau tot atît de mult păstoritul sedentar pe cît în ultimul secol a servit bazelor sătești de aprovizionare economică a păstoritului transhumant oltenesc.

Transportul pe acest drum de munte al sării se făcea de spătași și pe cai de povară. Călăreții sărari au fost o categorie de chirigii ai sării care au îndeplinit un rol dublu, cînd de chirigii legali, cînd de chirigii clandestini după restricțiile și libertățile acordate de ocîrmuirea vremii. Ei alimentau toate satele de sub munte cu sarea necesară consumului domestic și al turmelor de animale.

Prin ei se aprovizionau, direct sau indirect, peste granițe, în primul rînd păstorii transilvăneni și bănățeni din imediata apropiere a graniței și în al doilea rînd unele sate cu caracter pastoral de pe versantul nordic și vestic al Carpaților Meridionali dintre Jiu și Dunăre.

https://biblioteca-digitala.ro

CONSTRUCŢIILE VITICOLE DIN ZONA HUŞILOR

— Contribuţii la studiul etnografic al viticulturii —

N. AL. MIRONESCU şi PAUL PETRESCU

În mod inerent o dată cu raionarea viticulturii, cu trecerea acestei ocupaţii la forme de organizare şi de exploatare bazate pe criterii ştiinţifice necunoscute în trecut, ultimele vestigii ale viticulturii arhaice dispar cu repeziciune. De aceea consemnarea şi cercetarea formelor arhaice ale acestei străvechi ocupaţii constituie pentru specialiştii care se ocupă cu istoricul viticulturii, şi mai ales pentru etnografi, o sarcină extrem de urgentă [1].

Într-adevăr, prin vechimea pe care o are [2], prin rolul pe care l-a jucat în economia gospodăriilor ţărăneşti şi în cea a relaţiilor de schimb, prin formele de exploatare, mai ales în feudalism, cînd domnitorul, mănăstirile şi boierii acaparează în mare măsură viile, vinul devenind pentru clasa dominantă o importantă sursă de venituri şi de exploatare [3], cercetarea viticulturii interesează în mare măsură pe istorici. Tot la fel, prin tipurile de unelte, instalaţii şi construcţii, prin tehnicile de prelucrare vinicolă, modurile de proprietate a terenurilor, credinţele şi tradiţiile legate de această ocupaţie, viticultura prezintă pentru etnografie un deosebit interes, constituind ca atare un bogat şi variat fond de cercetare etnografică. Cu toate acestea, în raport cu vechimea, cu extensiunea şi importanţa pe care a avut-o această ocupaţie pentru poporul nostru, studiul etnografic al viticulturii este puţin dezvoltat.

Este incontestabil faptul că problemele de acest ordin, ale viticulturii, sînt numeroase, că îmbracă aspecte diferite, care însă nu pot fi incluse în cadrul unui articol. De aceea, în cele ce urmează ne propunem să prezentăm doar unele aspecte legate de problema construcţiilor viticole şi de inventarul mare cu care acestea sînt înzestrate, limitîndu-ne şi în acest caz la una din

---

[1] Mărturii care se cer păstrate cu grijă [Apelul Institutului de etnografie şi folclor pentru păstrarea pieselor de interes etnografic privitoare la viticultură]. *Agricultura socialistă*, Organ al Consiliului Superior al Agriculturii. 29 august, 1963.

[2] Vezi: B. P. Hasdeu: Originile viniculturii la romîni. *Columna lui Traian*, V (1874) nr. 4; Dr. A. Urbeanu: Istoricul băuturilor alcoolice în Romînia. Bucureşti, 1908; Prof. I. C. Teodorescu: Les vignobles de Roumanie. Bucureşti, 1929, Viticultura. Bucureşti, [1941], Podgoria Alba Iulia «Ţara Vinului». Bucureşti, 1946, Păreri şi discuţii în legătură cu originea viţei de vie şi a cultivării ei. [Bucureşti] f.a., La viticulture en Roumanie. f.l., f.a., Consideraţii în legătură cu introducerea culturii viţei de vie în Dacia preromană: Probleme actuale de biologie şi ştiinţe agricole. Lucrare dedicată acad. Prof. G. Ionescu-Siseşti . . . Academia R.P.R. Bucureşti, 1960, 723—728; M. Popescu-Spineni: Podgoria romînă . . . Bucureşti, [1945]; Prof. T. Martin: Viticultura. Bucureşti, 1960; C. Prisnea: Ţara vinurilor, Bucureşti, 1961; C. C. Giurescu: Istoria Romînilor. Vol. III, partea 2-a. Bucureşti, 1946, 547—549, 552.

[3] Dr. A. Urbeanu: op. cit., 13; Istoria Romîniei. Academia R.P.R., Vol. II, Bucureşti, [1962], 286—287, 576, 830 etc.; vezi şi: C. C. Giurescu: op. cit., vol. II, partea 2-a. Bucureşti, 1937, 472, 476; C. Prisnea: op. cit.; vezi şi: Documente privind istoria Romîniei . . . Academia R.P.R. Bucureşti, 1951.

https://biblioteca-digitala.ro

zonele viticole ale țării și anume zona Hușilor, unde viticultura a constituit pentru locuitorii de aici o foarte veche [4] și importantă ocupație, mai ales în feudalism, fapt dovedit cu prisosință de atestările documentare rămase [5]. Și astăzi în această zonă, extrem de propice viței de vie, se practică viticultura [6] dar formele arhaice devin vestigii ale trecutului fiind înlocuite cu forme de organizare și de exploatare științifice, astfel încît randamentul acestor podgorii a crescut în mod considerabil.

★

Pentru a înțelege locul pe care l-au deținut construcțiile viticole din zona Hușilor, în ansamblul acestui gen de construcții din țara noastră, considerăm util să facem o scurtă și generală prezentare a acestora, cu atît mai mult cu cît nu sînt decît rareori amintite în lucrările de arhitectură populară [7].

După funcția pe care o au construcțiile legate de cultura viței de vie în Romînia se împart în trei mari categorii:

I. **Construcții ușoare cu caracter mai mult sau mai puțin sezonier destinate pentru a asigura paza viei:** *a)* colibe pe sol, de planuri și secțiuni diferite (rectangulare, circulare, prismatice, emisferice, conice), cu pereți și acoperiș separat sau numai acoperiș (de tipul cortului), *b)* pătuiage (suspendate în copaci, construite pe pari înalți).

II. **Construcții temeinice, pe sol, destinate a adăposti uneltele și operațiile de prelucrare a strugurilor, servind și pentru depozitarea vinului.** Construite din materiale diverse: lemn, nuiele împletite, chirpici, vălătuci, cărămidă, piatră. Acoperite cu trestie, corzi de viță tăiată, șindrilă, tablă ori țiglă, ele au diferite forme (închise, cu prispă, deschise) și diferite planuri. Totodată poartă și diferite denumiri: pimnițe, crame, căsoaie etc.

III. **Construcții temeinice sub nivelul solului, destinate în principal depozitării și conservării vinului dar putînd adăposti și o parte din inventar: beciuri, pivnițe.** De dimensiuni foarte variate (de la cca. 4 m pînă la cca. 100 m), de planuri diferite (galerii unice sau multiple, ramificate), putînd fi construite în sisteme diferite (direct săpate în pămînt, cu bolți de piatră de profile variate, cu tavane din bîrne de lemn ori bolți de cărămidă), pivnițele pot fi împărțite în două mari categorii în ceea ce privește sistemul de săpare al galeriei: *a)* galeria este săpată sub nivelul solului, pe teren orizontal, accesul făcîndu-se pe o scară care coboară în pantă, mai mult sau mai puțin accentuată; *b)* galeria este săpată într-un mal, accesul făcîndu-se direct, în plan orizontal, deci fără coborîre. Aceste două ultime categorii pot fi combinate între ele, dînd naștere unor variante complexe. Este cazul zonei Hușilor unde, după cum vom vedea, există pivnițe adăpostite sub un acoperiș de cramă.

---

[4] Prezența lui *vitis silvestris qmel* în apropierea Hușilor și în lunca Prutului denotă vechimea acestei plante aici, știut fiind că această plantă există încă din terțiar, cît și faptul că vița de vie a avut și are condiții extrem de prielnice pentru dezvoltare în această zonă.

[5] Vezi: I. Ghibănescu: Originea Hușilor. Bîrlad, 1888; Melchisedec: Cronica Hușilor ... Bîrlad, 1869; Ca mențiuni mai vechi vezi: Dimitrie Cantemir: Descrierea Moldovei. București, 1956, 77, care afirmă că după vinul de Cotnari urmează imediat vinul de Huși; V. A. Urechе: Marc Bandinus. Codex Bandinus. Memoriu asupra scrierii lui Bandinus de la 1646, urmat de text ... Analele Academiei Romîne. București, 1895. Menționînd viile Hușilor acesta afirmă că «vinul se face aici în abundență și este de un gust blînd și suav ...» p. XXXIII, 22. În afara documentelor publicate de Melchisedec în Cronica Hușilor ... vezi și: Documentele din Arhivele Statului București. Documentele Episcopiei Huși. Pachet 11, 66, 71 etc., unde se vorbește de această podgorie menționîndu-se vînzări, cumpărări, proprietăți de vii, încă din sec. al XVII-lea.

[6] Vezi: I. Șandrul și colaboratorii: Contribuții geografice la studiul orașului Huși. *Probleme de geografie*, Academia R.P.R., vol. V., București, 1957; I. Gugiuman: Depresiunea Huși ... București, 1959; Prof. T. Martin: Viticultura. București, 1960, 39—40; Prof. T. Martin, G. Constantinescu, D. Bernaz ...: Cultura viței de vie și prepararea vinului. București, 1959; C. Hogaș: Port-altoii pentru regiunea viticolă Huși. Huși, 1932.

[7] Astăzi despre aceste construcții viticole se poate vorbi la trecut deoarece în majoritatea cazurilor au fost dărîmate creîndu-se suprafețe întinse de vii, lucrate în mod științific, cramele de acest fel devenind o raritate.

https://biblioteca-digitala.ro

În sfîrşit, trebuie să observăm că se poate face o clasificare şi după locul în care este amplasată construcţia: ultimele două categorii de construcţii viticole pot să se afle pe locul cultivat cu viţă de vie, situaţie caracteristică pentru regiunile cu plantaţii în masiv, sau pot să se afle în gospodăria din cuprinsul satului avînd rolul unui acaret, alături de celelalte. Există şi cazuri în care întîlnim construcţii viticole şi pe terenuri de cultură, şi în gospodărie. Bineînţeles trebuie să ţinem seama şi de faptul că uneori prezenţa unei construcţii viticole în incinta gospodăriei constituie o trecere a ocupaţiei viticole pe plan secundar, construcţia de lemn, «pimniţa», fiind adusă «de pe deal» în curte, aşa cum uneori se întîlneşte în Gorj, şi transformată în acaret pentru depozitat diferite lucruri.

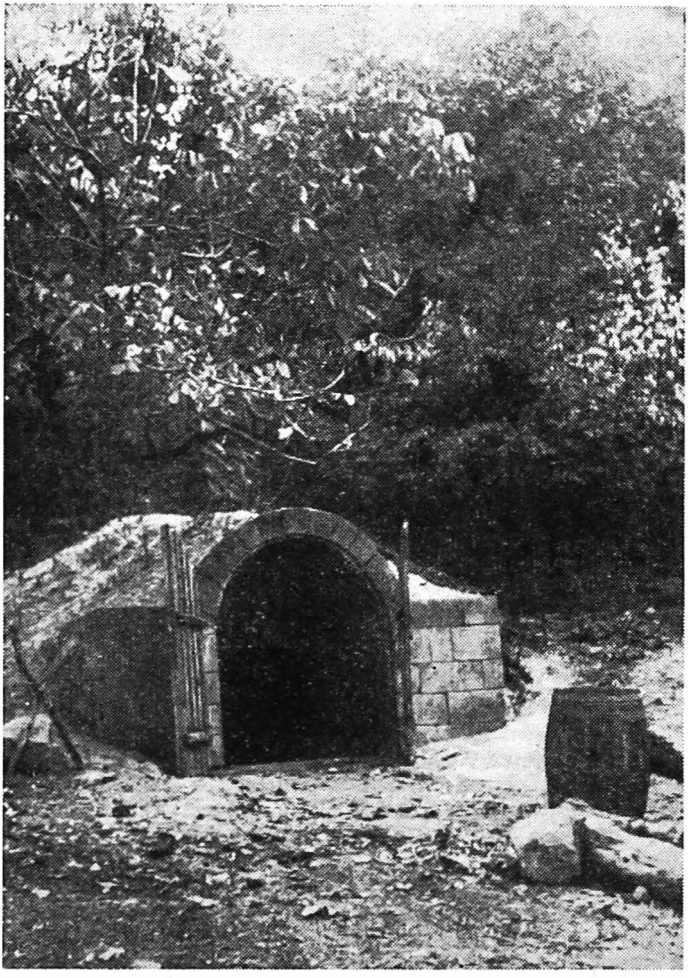

Beci din Bohotin. Foto C. Popescu

Distribuţia regională şi stabilirea formelor locale ale construcţiilor viticole în ţara noastră încă nu s-a făcut. În ceea ce priveşte prima categorie, a construcţiilor de pază, ea se întîlneşte, firească, pe tot teritoriul viticol al ţării, deosebirile regionale exprimîndu-se în materialele, tehnicile şi formele întrebuinţate. Cît priveşte celelalte două categorii de construcţii se poate observa că în Banat, Crişana şi în general în Transilvania, locul dominant, dacă nu exclusiv, îl deţine pivniţa sau beciul, în timp ce în Oltenia şi Muntenia de vest domină aproape în exclusivitate sistemul «pimniţelor» construite pe sol iar în Muntenia de est şi Moldova coexistă sistemul cramelor construite pe sol cu cel al pivniţelor săpate. Acestei clasificări regionale, făcute în linii foarte mari, îi trebuie aduse unele corective şi precizări. Astfel, în numeroase zone din sudul şi centrul Transilvaniei, ca şi din Oltenia, Muntenia şi Dobrogea, există pivniţe mici săpate sub casă formînd un fel de demisol şi constituind o caracteristică a arhitecturii populare locale. De fapt existenţa acestei pivniţe determină şi o înălţare a soclului casei contribuind la naşterea unei forme de casă care poate fi denumită ca fiind a podgoreanului. Vestita casă romînească cu foişor este, în unele cazuri, determinată de prezenţa gîrliciului pivniţei sub platforma foişorului. Pe de altă parte, în unele zone cum ar fi cele din sudul Moldovei (Panciu, Nicoreşti etc.) şi din Dobrogea, prelucrarea strugurilor se face, în unele cazuri, într-o încăpere care se află sub acelaşi acoperiş sub care se află şi camere de locuit, rezultînd astfel o construcţie complexă. Şi aici intervin diferenţieri: uneori, ca în sudul Moldovei, această încăpere este foarte mare, deschisă, pentru a permite carelor cu struguri să tragă aproape; această împrejurare determină un aspect specific al construcţiei; alteori, ca în Dobrogea, încăperea pentru prelucrarea strugurilor se înserează tot sub acelaşi acoperiş, dar fără să dobîndească o mare importanţă în ansamblul construcţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

Crame din zona viticolă a Huşului: Cramă cu cameră de locuit. Cramă cu o singură încăpere « tehnică »

https://biblioteca-digitala.ro

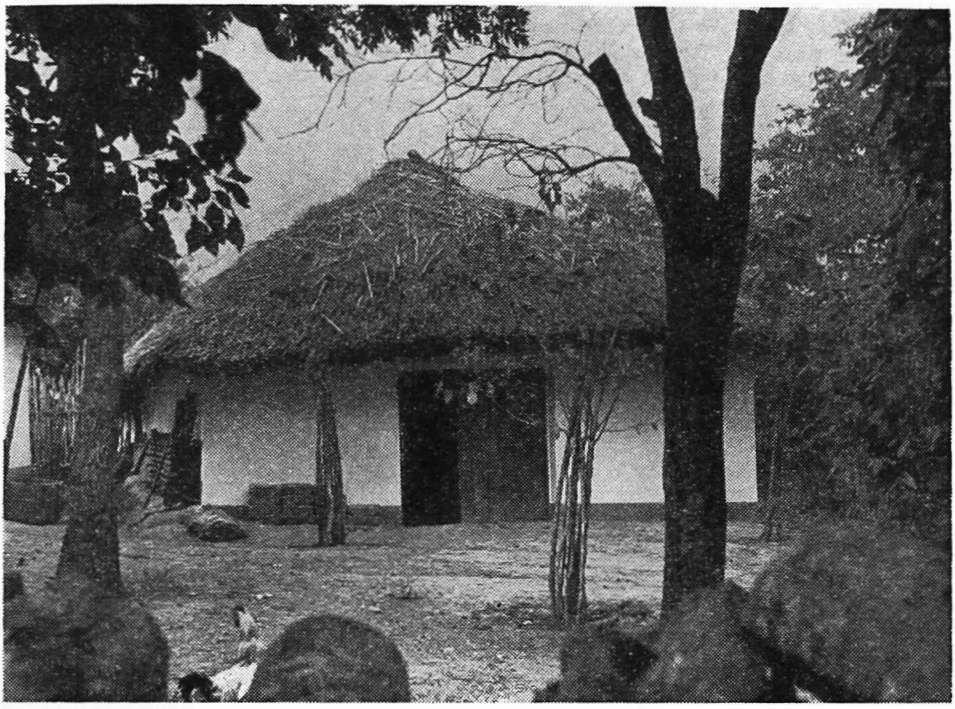

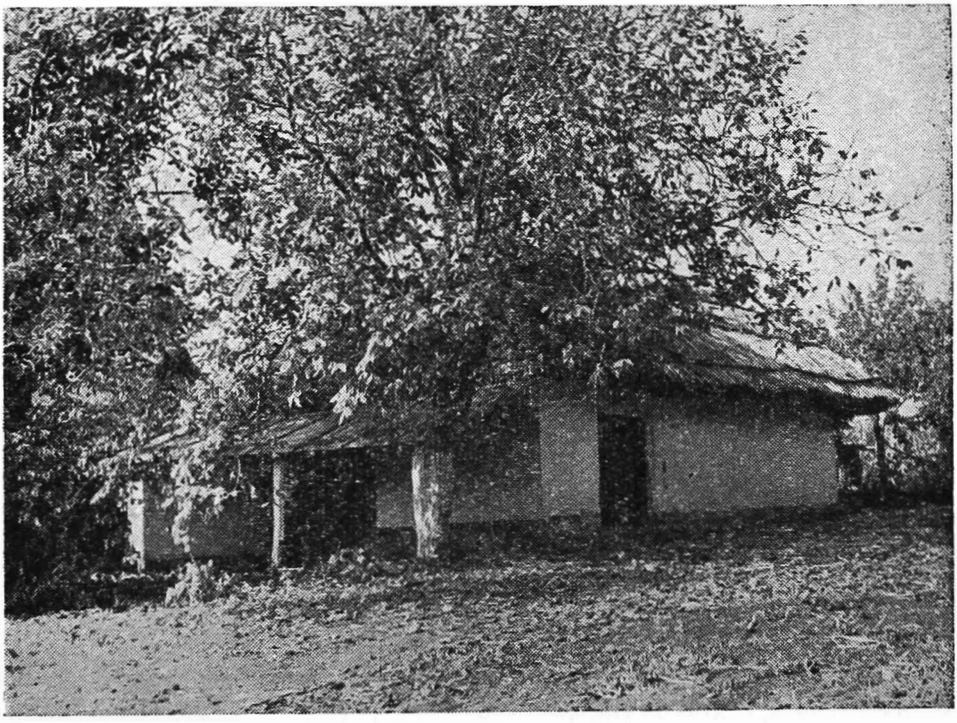

Cramă cu o singură încăpere « tehnică ». Cramă cu adăpost alăturat.

https://biblioteca-digitala.ro

În zona Huşilor cele două principale categorii de construcţii viticole coexistă atît în forme separate cît şi, după cum am amintit, în forme combinate. Aceasta şi constituie o caracteristică a construcţiilor viticole din zona Huşilor, asemenea combinaţii fiind mai rar întîlnite, după cîte ştim, în alte părţi.

Cramele. Cramele din zona Huşilor sînt construite fie din nuiele împletite şi lipite, fie din vălătuci şi din chirpici, mult mai rar din lemn masiv de stejar sau din cărămidă. Pentru zonă primele două tehnici sînt cele mai vechi. În cazul lor se foloseşte sistemul furcilor de stejar care sînt înfipte la cele patru colţuri ale construcţiei. Uneori întîlnim furci intercalate şi în cuprinsul pereţilor. Tavanul din scînduri late se sprijină pe un sistem de grinzi groase aşezate perpendicular pe axul longitudinal al construcţiei. Grinzile se sprijină pe doi costorobi lungi, îngropaţi aproape pe jumătate în pereţii lungi ai construcţiei. Acoperişul în patru ape este format dintr-o şarpantă nu prea înaltă, simplă ca construcţie, alcătuită din căpriori. Nu există popi verticali de susţinere. În schimb există lemnul de culme de-a lungul coamei acoperişului. Uneori acest lemn este gros şi rotund. Pe căpriori sînt bătute leţuri subţiri care susţin învelitoarea groasă de 40—50 cm de stuf. Bătută foarte frumos, « solzită », învelitoarea de trestie este fixată la exterior de cîteva scînduri puse spre coama acoperişului. Coama însăşi este acoperită de un uluc lung făcut din scînduri prinse în unghi, pentru a preveni infiltrarea apei provenită din ploi şi zăpezi. Acoperişul de trestie, gros, este un bun izolator împotriva variaţiilor excesive de temperatură care în această zonă sînt frecvente. Baza pereţilor este protejată, de jur împrejurul construcţiei, de o prispă scundă cu marginile rotunjite. Este prispa de protecţie pe care am întîlnit-o aproape în toate zonele Moldovei şi care, prin evoluţie la case, a dat naştere cerdacului dezvoltat, cu stîlpi şi balustradă care, de asemenea, înconjoară casa pe toate cele patru laturi.

Perimetrul cramei este totdeauna de forma unui dreptunghi alungit, proporţia între laturile lungi şi cele scurte fiind aproximativ de 2/1. Planul şi distribuţia interioară a cramelor este unitară pe zonă, putîndu-se întîlni următoarele situaţii: *a)* crama constă dintr-o singură încăpere mare (planşa 1) servind ca spaţiu pentru prelucrarea strugurilor şi depozitarea vinului şi a uneltelor; *b)* din încăperea, s-o numim « tehnică », şi dintr-o încăpere mai mică de locuit planşa 2). Poziţia acestei încăperi poate fi diferită: ea se poate afla fie în fundul cramei, lungimea

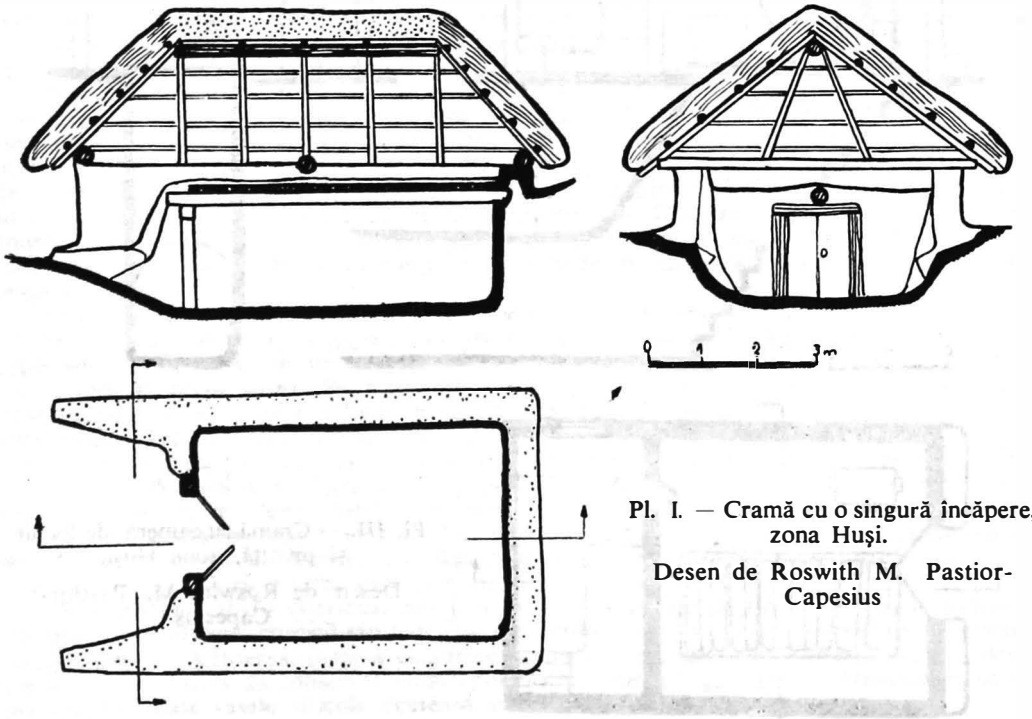

Pl. I. — Cramă cu o singură încăpere, zona Huşi.

Desen de Roswith M. Pastior-Capesius

https://biblioteca-digitala.ro

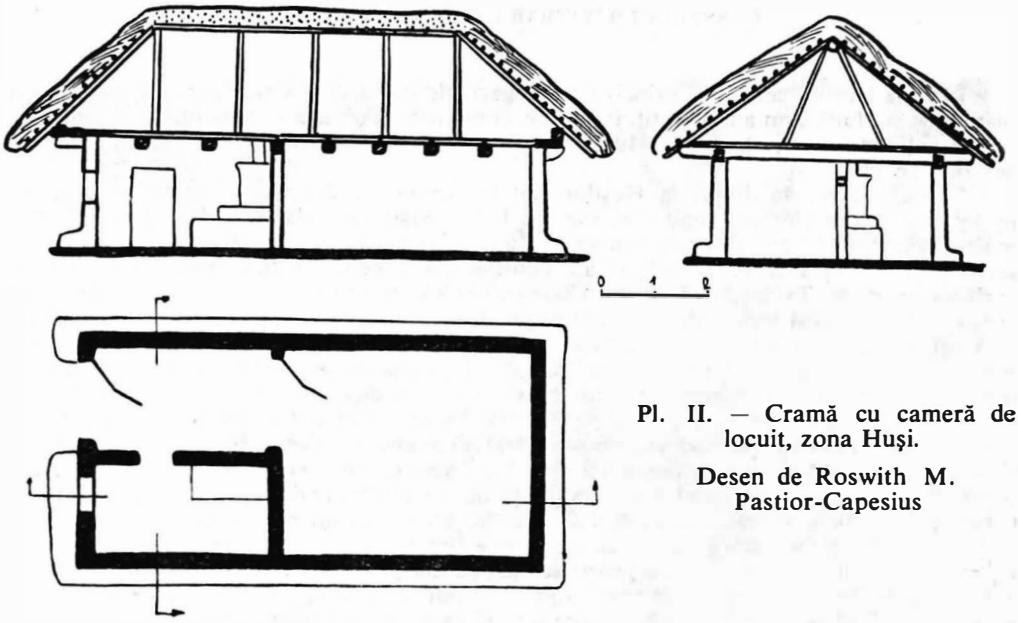

Pl. II. — Cramă cu cameră de locuit, zona Huşi.

Desen de Roswith M. Pastior-Capesius

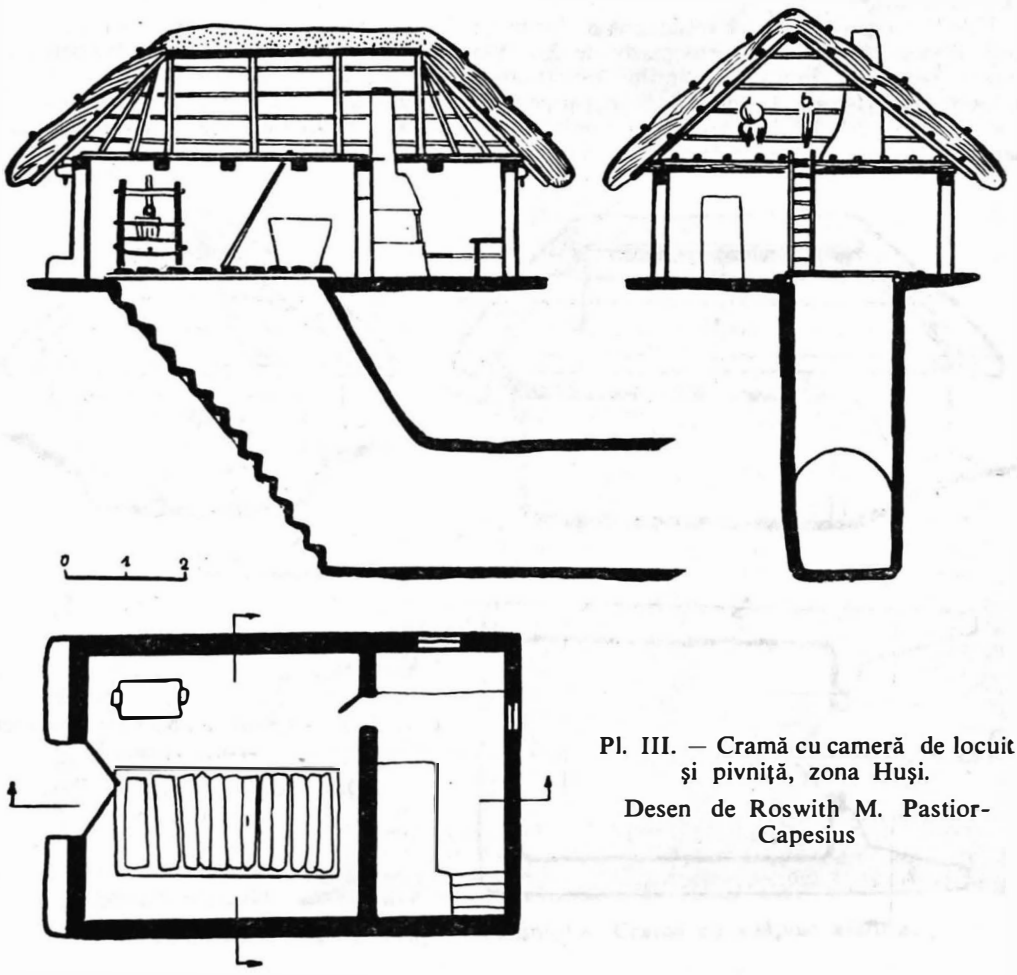

Pl. III. — Cramă cu cameră de locuit şi pivniţă, zona Huşi.

Desen de Roswith M. Pastior-Capesius

https://biblioteca-digitala.ro

ei fiind egală cu cea a pereților scurți ai construcției, fie lîngă intrare, dar ocupînd o porțiune din peretele lung al construcției. Există și odăi de locuit care de obicei nu au comunicare directă cu încăperea « tehnică ». Foarte rar întîlnim două odăi de locuit. Regula este: încăpere « tehnică » și odaie. Odaia are plită și cuptor cu horn înalt. În mod obișnuit fereastră are numai odaia; *c)* crama constă din încăperea « tehnică », dintr-o odaie de locuit și dintr-o încăpere folosită drept grajd. Se întîlnește în cazuri mai rare și numai atunci cînd via este la o distanță apreciabilă de sat; *d)* sub acoperișul cramei se află situat beciul (planșa 3).

Ca o caracteristică a planului cramei hușene, spre deosebire de cea a cramei din zona vecină, a Iașilor, este dispunerea încăperilor și a intrărilor în general pe axul longitudinal. Ușa de intrare este dublă, lată, pentru a permite manevrarea vaselor mari de lemn și în unele cazuri chiar prelucrarea strugurilor. Cramele sînt văruite în alb, au un brîu roșu sau albastru în partea de jos a pereților. Prispa rămîne de culoarea galbenă a lutului cu care este lipită. Ușile și mai ales ramele ferestrelor sînt date cu vopsea, de obicei de culoare roșie.

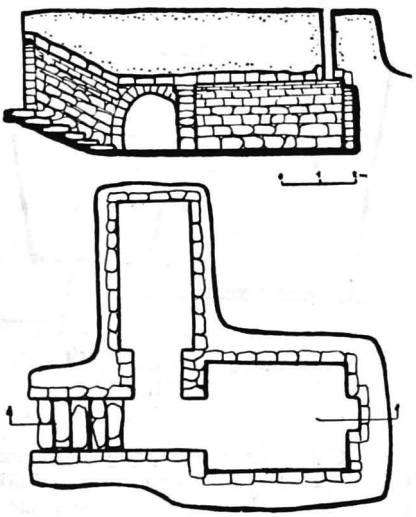

Pl. IV. — Beci, zona Huși. Desen de Roswith M. Pastior-Capesius

Beciul. Nu toate gospodăriile de viticultori din zona Hușilor aveau beci. Prin natura materialului și prin specializarea pe care o cere construirea unui beci această construcție a putut fi realizată numai de gospodăriile mai puternice din punct de vedere economic. De obicei beciul se sapă într-un mal și este îmbrăcat pe dinăuntru în piatră de mal, plată. Bolta beciului este cilindrică. În general beciurile din zona Hușilor nu sînt prea mari: lungi de cca. 7—8 m late de cca. 4 m, înălțimea poate atinge cca. 2,5 m. Planul beciului (planșa 4) poate consta dintr-o singură galerie sau poate avea ramificație (un braț, formînd unghi drept, sau două brațe la același nivel, desprinse, sau la nivele diferite). Ca amenajări interioare pot fi amintite prispele scunde, polițele și răsuflătorile plasate de obicei spre fundul beciului. Ușa de la intrare este dublă, cu canat, și este situată deasupra unor trepte de piatră care coboară în pantă.

Pivnița. În zona Hușilor sub această denumire se înțelege construcția combinată pe care am mai menționat-o și anume: un beci săpat sub cramă sau avînd numai un acoperiș de cramă. În general este vorba de o săpătură simplă făcută în pămînt și nepietruită. Cînd pivnița este săpată sub o cramă intrarea se face prin încăperea « tehnică ». Deasupra treptelor, săpate tot în pămînt, se află puse bîrne de lemn, groase, în așa fel încît deasupra lor să se poată circula și lucra. Uneori, acest fel de pivnițe merg și pînă la 20 de m, săpătura depășind limitele cramei construite deasupra.

Al doilea caz, pivnița sub acoperiș, este o construcție cu caracter aparte care se face într-un mal. Se adîncește puțin locul (pînă la un metru), partea din fund fiind alcătuită din mal, părțile laterale fiind ridicate din chirpici sau pămînt bătut. La intrare se pun doi stîlpi masivi care servesc și drept ușori. Pe acești stîlpi se sprijină doi costorobi lungi ale căror capete opuse se sprijină pe malul din fund. Pe acești costorobi se așează transversal un tavan din grinzi groase. Pereții laterali depășesc în înălțime construcția alcătuită din stîlpi, costorobi și grinzi. Pe acești pereți laterali, groși, făcuți din pămînt bătut, totdeauna se așează transversal trei bîrne rotunde: una spre intrare, una la mijloc și una la fund. Aceste bîrne susțin șarpanta acoperișului de trestie. Pereții laterali înaintează mult în față formînd un spațiu larg semiadăpostit, sub streașina largă a acoperișului. Structura intrării este aceeași ca la casele îngropate în pămînt din sudul Olteniei. Întreaga construcție este desfășurată pe axul longitudinal. Pe același ax se află și intrarea care este alcătuită tot dintr-o ușă dublă.

Inventarul viticol. În interiorul cramelor, în afara uneltelor de lucrat via: sapa, casmaua, chitonagul, mustuitorul, cosorul sau foarfeca, mai întîlnim obiectele necesare prelucrării strugurilor și anume: călcătoarea, mașina de zdrobit strugurii (mai nou întrebuințată), teascul, deja, ciubărul, cada, vasele de conservat vinul: polobocul, butoiul și balerca. Menționăm că în zona Hușilor toate vasele viticole figurează sub numele generic de ciuvee.

https://biblioteca-digitala.ro

Ocupîndu-ne în acest articol numai de construcţiile viticole şi de inventarul mare aflat în crame, vom descrie numai călcătoarea, teascul şi vasele de conservat vinul.

Călcătoarea ţine de practicarea unei foarte vechi viticulturi; ca arie de răspîndire, sub diferite forme şi denumiri: jgheab, coretă, călcătoare, lin etc., a putut fi întîlnită în mai toate zonele viticole ale ţării. Cu toate că parţial se mai întrebuinţează şi astăzi, a intrat pe drumul dispariţiei fiind înlocuită cu maşina de zdrobit struguri. În atestările documentare privitoare la zona Huşilor întîlnim menţionată călcătoarea într-un document din anul 1639 [8] în care se vorbeşte de inventarul a două vii cu « o călcătoare mare şi una mai mică . . . ».

În zonă întîlnim două tipuri de călcătoare: una în podgoria Huşului, mai ales la viticultorii din Corni, şi alta în celelalte localităţi viticole din zonă.

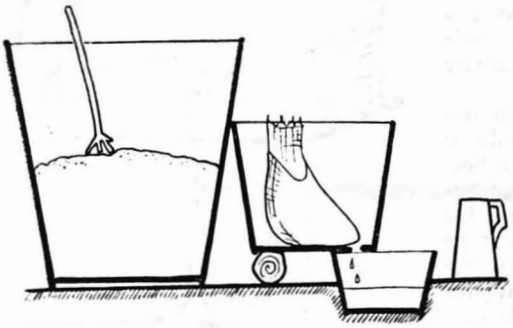

Pl. V. — Călcătoare din podgoria oraşului Huşi.

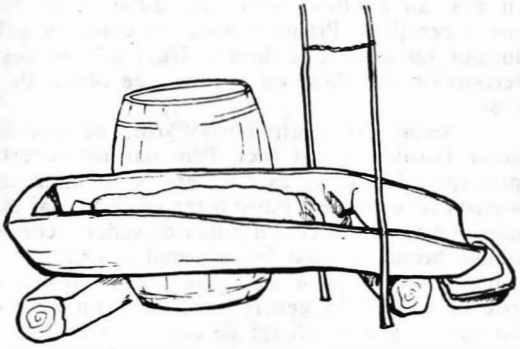

Pl. VI. — Călcătoare din zona viticolă a raionului Huşi.

Călcătoarea din podgoria Huşului are forma unei putini mai largi la gură (planşa 5) Confecţionată din doage, are o înălţime de cca. 1,50 m. O parte din călcătoare se sprijină pe unul sau două lemne masive iar cealaltă parte pe o dejă, vas în care se scurge mustul provenit din călcatul strugurilor aflaţi în sacul de cînepă pus în interiorul călcătoarei şi în care aceştia sînt zdrobiţi cu picioarele. Din călcătoare mustul se scurge în dejă prin unul sau două orificii. Ca formă, aceasta călcătoare aminteşte pe cele din Transilvania.

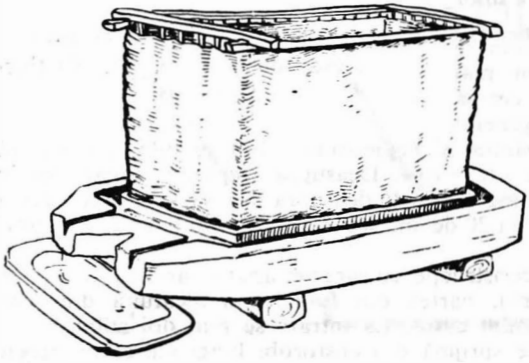

Pl. VII. — Lin sau teasc oltenesc.
Desene de Roswith M. Pastior-Capesius

În restul localităţilor viticole din zonă, călcătoarea are forma unui jgheab (planşa 6) confecţionat dintr-un trunchi de lemn de esenţă moale: plută sau salcie şi săpat cu ajutorul teslei şi al securei. În timpul întrebuinţării, şi această călcătoare este ridicată de la sol, dar numai într-o singură parte, fiind pusă tot pe două lemne, numite căpătîie. În cealaltă parte se află pusă o dejă sau o albie de lemn, scobită, dintr-o singură bucată, şi numită troc sau troacă. În ambele părţi ale călcătoarei sînt înfipte două prăjini, în termeni locali doi păruşeţi, legate între ele cu o frînghie de care se ţine cu mîinile cel care « joacă » strugurii din sac, pentru a-şi putea păstra echilibrul.

Acest tip de călcătoare, din cîte cunoaştem, este comun pentru întreaga Moldovă, deosebindu-se, după cum am văzut, de tipul transilvănean, întîlnit însă la podgorenii din Corni şi de tipul oltenesc (planşa 7) unde călcătoarea numită lin sau ţarc este făcută din nuiele împletite, avînd altă formă şi alte dimensiuni.

[8] Arhivele Statului. Bucureşti, Doc. Episcopiei Huşi. Pachet 71, nr. 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Teascul. După cum se știe strugurii, o dată sfărîmați cu picioarele, erau puși la presat în niște prese speciale de lemn numite teascuri.

Cel mai vechi tip de teasc din zona Hușilor este așa zisul « teasc cu pene » (planșa 8). Actualmente a dispărut din uz și numai cu oarecare greutate a putut fi reconstituit din piese uitate prin crame sau prin beciuri.

Construit în întregime din lemn de esență tare, de regulă din stejar, teascul cu pene era format din două bîrne masive care în partea inferioară deveneau mult mai late. Între aceste

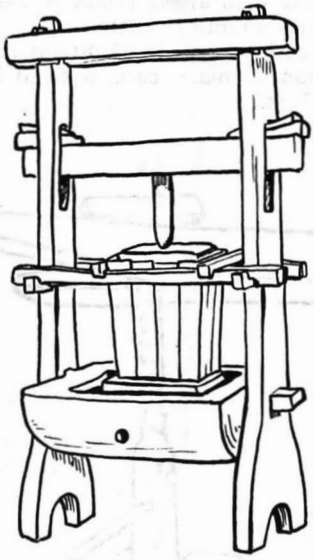

Pl. VIII. — Teasc cu pene, zona Huși.

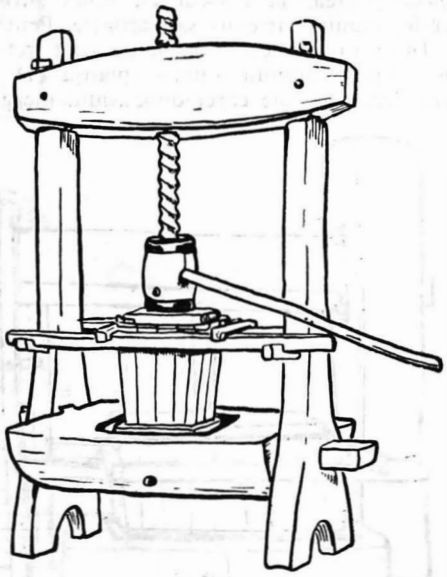

Pl. IX. — Teasc cu șurub, zona Huși.

bîrne verticale se afla baza teascului, lucrată dintr-o singură bucată de lemn masiv. În partea de deasupra această masă de lemn avea săpat un șanț pentru scurgerea mustului, șanț în care era prins un țarc făcut din scîndurele verticale care formau cutia teascului. Țarcul era susținut de patru traverse subțiri terminate în formă de clește. În partea superioară a celor două bîrne verticale exista cîte un gol, tăiat astfel încît să se poată mișca în libertate o bîrnă orizontală care apăsa peste o scurtă bucată de lemn pusă vertical cu scopul de a presa un taler de lemn, așezat deasupra strugurilor din țarc. Pe măsură ce strugurii cedau la apăsat, în golul bîrnelor erau bătute « pene » de lemn cu ajutorul unui ciocan confecționat tot din lemn și numit mai.

Teascul de lemn cu unu sau două șuruburi. Teascul cu un singur șurub (planșa 9) se apropie ca formă de teascul cu pene, dar prin evoluție a primit în partea de mijloc un ax vertical și anume șurubul de lemn, care dă posibilitatea unei mînuiri mult mai ușoare, apăsarea făcîndu-se totodată cu mai multă presiune. Șurubul este învîrtit cu ajutorul unei prăjini, introdusă în găuri special făcute.

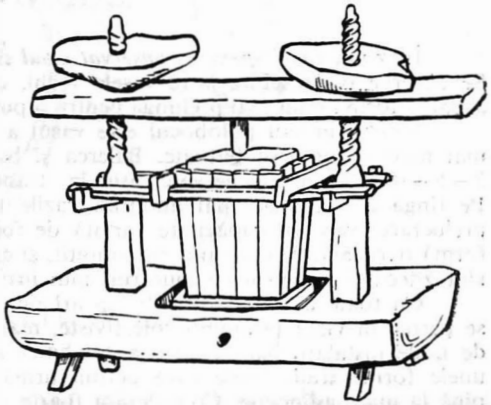

Pl. X. — Teasc cu două șuruburi, zona Huși.
Desene de Roswith M. Pastior-Capesius

La acest teasc, ulterior, șurubul de lemn a fost înlocuit în multe cazuri cu un șurub de metal.

https://biblioteca-digitala.ro

Teascul cu două şuruburi (planşa 10) întrebuinţat în zonă este bazat tot pe acelaşi principiu, apăsarea. Tot la fel are o masă de lemn masiv, doar că apăsarea se efectuează cu ajutorul unei bîrne care străbate cele două şuruburi paralele şi care în partea de sus au două mînere primitiv confecţionate.

În componenţa teascurilor întîlnim: masa, deci partea pe care este fixată toată instalaţia, picioarele, şuruburile, popul, adică lemnul cu ajutorul căruia sînt presaţi strugurii — denumire întîlnită şi în alte zone viticole ale ţării (pop, popă — Moldova, Transilvania) — după care urmează puntea, la teascul cu două şuruburi, adică traversa care apasă popul şi însfîrşit mînerele, numite vîrtejuri sau broaşte. Pentru teascul fără şurub amintim penele.

În ceea ce priveşte tipurile de teasc trebuie să menţionăm că în această zonă nu am întîlnit nicăieri tipul denumit «urs» (planşa 11) — cunoscut în Transilvania — care avea o bîrnă masivă deasupra, ale cărei dimensiuni merg pînă la cca. 5—7 m.

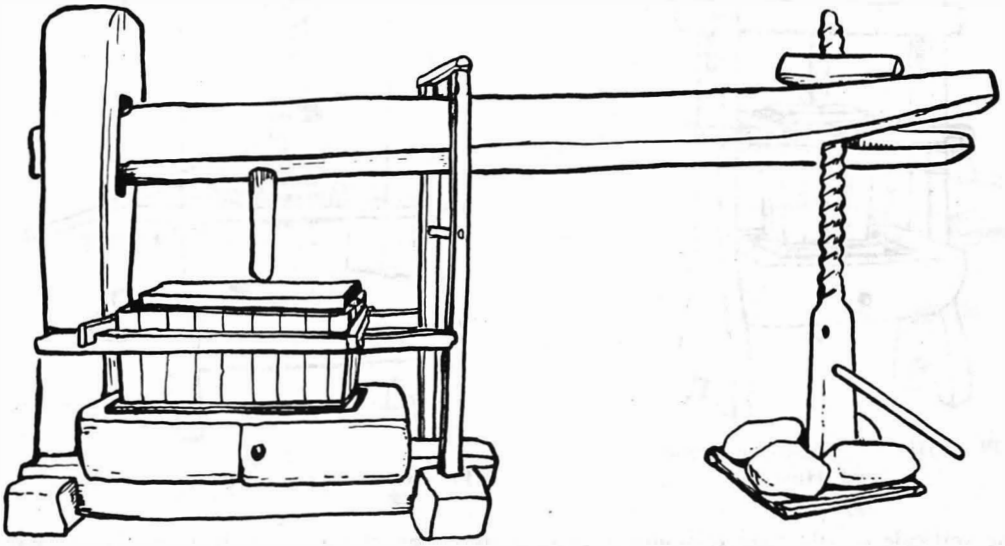

Pl. XI. — Teasc «urs», Transilvania.
Desen de Roswith M. Pastior-Capesius

În zonă *vasele pentru conservat vinul* sînt confecţionate de meşteri locali, din stejar masiv Se observă o deosebire între vasele vechi, cu cercuri de lemn, astăzi complet dispărute, care aveau o formă mult mai prelungă pentru a putea fi mai uşor cercuite şi transportate cu căruţa.

Bolobocul sau polobocul este vasul a cărui capacitate merge pînă la cca. 500 l; vasele mai mari se numesc butoaie. Balerca şi balercuţa sînt vase cu o capacitate redusă, de cca. 2—5—10 l; acestea servesc atît la transportat vinul, în cantităţi mici, cît şi rachiul. Pe lîngă aceste vase mai amintim căzile în care sînt puşi strugurii aduşi de la vie pentru prelucrare, vase cu capacitate variată de formă tronconică, de regulă mari, apoi deja, vas de formă ovoidală, de care am mai amintit, şi ciubărul, vas de capacitate redusă în care de regulă sînt zdrobiţi strugurii cu ajutorul unui instrument primitiv numit mustuitor.

Cu toate că viticultura de tip arhaic a fost afectată profund de prefacerile masive care se petrec în viaţa ţărănimii colectiviste, mai pot fi întîlnite, deşi pe cale de dispariţie, alături de noile instalaţii bazate pe o agrotehnică avansată şi pe prelucrarea modernă a strugurilor, unele forme tradiţionale care permit urmărirea şi analizarea acestei ocupaţii în trecut chiar pînă la mare adîncime. Considerăm foarte important faptul coexistenţei în zonă a mai multor categorii de construcţii, instalaţii şi obiecte, care reprezintă în fapt etape succesive în evoluţia practicei viticole. Aceasta o dovedeşte în modul cel mai clar variantele de cramă, beciurile şi pivniţele, trecerea de la călcatul strugurilor la maşina de zdrobit struguri cît şi evoluţia de la teascul de lemn cu pene, cu un şurub şi cu două şuruburi de lemn, la teascul cu şurub de metal care există astăzi în zonă. Din acest punct de vedere zona este mult mai elocventă sub raport etnografic decît alte zone.

https://biblioteca-digitala.ro

Desigur atestările documentare, cît și reconstituirea și observațiile privitoare la crame și la instrumentar, pe lîngă celelalte aspecte nemenționate aici, încadrează zona Hușului în complexul foarte larg viticol al Moldovei care, la rîndul său, cu toate deosebirile pe care le putem întîlni, se leagă în mod organic de formele specifice de pe întregul cuprins al țării.

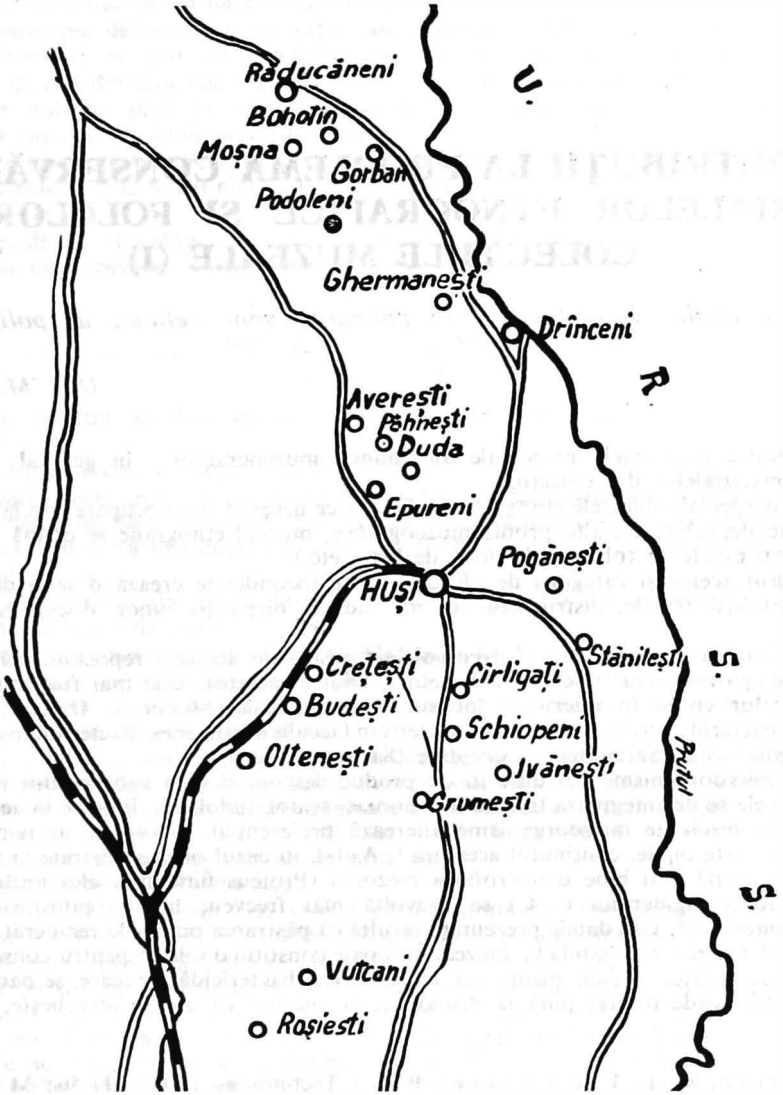

Harta zonei Huși cu localitățile viticole-pomicole.

Determinarea caracteristicilor zonei nu constă mai ales în diversificarea tipologică a materialelor prezentate, ci în multitudinea formelor tradiționale care au coexistat pînă nu de mult alături de formele avansate de viticultură și care au dispărut sau dispar cu repeziciune. Abandonarea formelor tradiționale se face, ca pretutindeni în țara noastră, în mod consecvent și continuu. Din punct de vedere etnografic se impune de urgență o cercetare amănunțită precum și o acțiune de colecționare muzeală nu numai aici ci și în restul zonelor viticole ale țării.

https://biblioteca-digitala.ro

CONTRIBUŢII LA PROBLEMA CONSERVĂRII MATERIALELOR ETNOGRAFICE ŞI FOLCLORICE ÎN COLECŢIILE MUZEALE (I)

Conservarea ouălor încondeiate prin aplicarea unor pelicule de polimeri înalţi

ING. M. MIHALCU

Una dintre problemele principale ale muncii muzeografilor — în general — este cea a conservării materialelor din colecţii.

În mod special, obiectele etnografice şi folclorice necesită o preocupare specială în această direcţie. Spre deosebire de alte profile muzeografice, muzeul etnografic se ocupă cu materiale perisabile prin excelenţă (obiecte de port, de lemn etc.)

În cadrul aceloraşi categorii de obiecte, ouăle încondeiate crează o serie de dificultăţi:

1) sînt foarte fragile, distrugerea lor ducînd la dispariţia unor documente unice, de neînlocuit;

2) porozitatea cojii precum şi eventualele fisurări ale acesteia reprezintă căi uşor accesibile pentru pătrunderea microorganismelor. Dintre acestea cele mai frecvent întîlnite la suprafaţa ouălor cît şi în interiorul lor sînt: mucegaiurile (Mucor şi Oidium, Penicillium Aspergillus), bacteriile (Proteus vulgaris [1], Bacterium faecalis alcaligenes, Bacterium pyocianeum [2]) stafilococi, enterococi, Salmonella [3], drojdiile (Sacharomyces).

Aceste microorganisme pătrunse în ou produc descompunerea substanţelor lui nutritive. Astfel, proteinele se dezintegrează trecînd în amoniac, scatol, indol etc., lipidele în acizi graşi etc.

Diferitele specii de microorganisme alterează preferenţial, în funcţie de temperatura la care sînt conservate ouăle, conţinutul acestora [4]. Astfel, în cazul ouălor păstrate la temperatura camerei, se dezvoltă mai bine o microfloră mezofilă (Proteus fiind mai ales întîlnit) în timp ce la temperatura frigiderului (+4°) se dezvoltă mai frecvent microorganismele psihrofile (genul Pseudomonas) [5]. Din datele prezentate rezultă că păstrarea ouălor la temperatură scăzută, condiţie destul de greu realizabilă în muzee, nu poate constitui o soluţie pentru conservarea lor.

Pe de altă parte, trebuie menţionat că acţiunea bactericidă pe care se pare că o are albuşul de ou [6], scade treptat pînă la dispariţie, pe măsură ce oul se învecheşte. Acest fapt

---

[1] Florian, M. L. F. şi Trussel, P. C.: Technologie. 1957: 11,56; Miles, A. A şi Halnan, E. T.: *Journal of Hygiene*, 1937: 37, 78.

[2] Rochaix, A., Tapernoux, A. şi Couture, E.: *Bulletin de la Société Scientifique Vétérinaire de Lyon*, 1933, 36, 25.

[3] Hinshaw, A. şi Mc. Neil: *Advances in Food Reserche*, 1951: 3, 209; Rievel, H.: *Zeitschrift fur Hygiene und Infektionskvankheit*, 1939: 122, 41; Artiuh, I. A., Ostasevsky, A. G., Kalmikov, K. V. şi Gurova, E. I.: *Ghighiena i Sanitarstvo*, 1954: 3, 49.

[4] Refrigeration Abstracts. 1952: 7, 191.

[5] Refrigeration Abstracts. 1950: 90, 5.

[6] Heines, B. R.: *Journal of Hygiene*: 1938: 38, 338; Allen's comercial analysis: IX, 1948, 566.

https://biblioteca-digitala.ro

capătă o importanță deosebită în cazul ouălor încondeiate, a căror vechime contribuie deci la mai ușoara lor infectare.

Infectarea ouălor cu microorganisme pătrunse fie prin porii cojii, fie prin fisurări ale acesteia, are, pentru colecțiile de ouă încondeiate, două consecințe neplăcute:

1) apariția unor spargeri a cojii, cu o ușoară explozie («împușcare») fenomen datorit presiunii gazelor apărute ca urmare a descompunerii,

2) compromiterea definitivă a decorației (încondeierii) propriei coji sau a altor ouă care se găsesc în apropiere, cu ajutorul lichidelor produse în urma descompunerii.

Colecțiile de ouă din țara noastră s-au resimțit și se resimt din cauza dificultăților semnalate. Mijloacele utilizate pînă în prezent: învelirea în celofan, păstrarea în rumeguș sau hîrtie etc., s-au dovedit cu totul nesatisfăcătoare.

Din datele existente în literatură și din informațiile pe care le avem, nu se cunosc metode mai eficiente, nici la noi și nici în alte țări, deși există numeroase muzee dotate cu laboratoare bine utilate.

În lucrarea de față încercăm să aducem o contribuție la rezolvarea acestei probleme dificile prin prezentarea unei metode de conservare a acestor obiecte ușor perisabile.

METODA DE LUCRU

Cercetările noastre au fost efectuate pe ouă aflate — în colecții * — în una din următoarele situații:

1. ouă lucrate recent, cu coja intactă;

2. ouă foarte vechi care nu au suferit nici o deteriorare a cojii sau ouă la care nu s-au înregistrat fenomene de descompunere. Ne referim la acele ouă încondeiate care atunci cînd sînt clătinate lasă impresia existenței, în interior, a unui corp solid, mobil. Ele sînt de asemenea foarte ușoare;

3. cazul ouălor cu coaja spartă la care a început sau nu descompunerea dar nu au desprinse fragmente mari de coajă;

4. ouă cu coaja spartă și cu fragmente de coajă lipsă.

Tehnica de lucru a fost diferențiată în funcție de una din cele patru situații descrise mai sus. Astfel, pentru primul caz, al ouălor recente și cu coaja intactă, s-a folosit tehnica de lucru pe care o prezentăm în cele ce urmează:

a) s-a efectuat o degresare a suprafeței cojii în scopul îndepărtării urmelor de grăsimi de pe coajă. Aceste grăsimi provin fie de la manipulare, fie de la practica foarte răspîndită a ungerii ouălor încondeiate cu untdelemn pentru a le da un luciu. Ne-am folosit, după împrejurări și după starea în care se afla oul, fie de o soluție de săpun neutru în apă, fie de unii solvenți organici ca benzina ușoară, acetona etc.;

b) s-a așteptat ca oul să se usuce;

c) între timp s-au preparat trei soluții diluate dintr-un polimer înalt într-un solvent organic adecvat (1 : 100; 1 : 500; 1 : 1 000) adăugîndu-se și stabilizator;

d) s-a efectuat o probă pentru a se vedea dacă vreuna dintre culorile folosite la încondeiere nu este solvită de solvent. Pentru aceasta, se pun în contact toate culorile decorației cu pensula muiată în solvent pur. Ulterior pensula este ștearsă ușor pe o coală de hîrtie albă pentru a se vedea dacă nu rămîn urme colorate pe hîrtie. În cazul cînd această probă era pozitivă, s-a schimbat fie solventul fie soluția. Proba este simplă și concludentă. În cursul lucrului nostru nu am întîlnit, însă, nici un caz în care proba să fi fost mai mult decît foarte slab pozitivă;

e) după uscarea menționată la punctul *b)*, prin pensulare și începînd cu soluția cea mai diluată, s-a aplicat rînd pe rînd, cîte un strat de polimer pe întreaga suprafață a cojii. Între cele trei pensulări efectuate, s-a așteptat 10—20 minute pentru ca stratul de polimer aplicat să se întărească;

f) ca și înainte de a se trece la operația de degresare, urmează o examinare atentă cu lupa a stării în care se află coaja, după tratamentul efectuat.

---

* Tehnicile cercetate constituie obiectul unei cereri de brevet la O.S.I. din R.P.R.

https://biblioteca-digitala.ro

În timp ce examinarea premergătoare operației de degresare a urmărit să se creeze certitudinea că oul are coaja intactă, că nu există nici o fisură, examinarea finală a urmărit starea peliculei fine depuse.

2. În cazul ouălor foarte vechi s-a procedat în același mod descris anterior.

3. În cazul ouălor cu coaja spartă, înaintea oricărui tratament, s-a efectuat inocularea ouălor cu soluții dezinfectante putermice în concentrații obișnuite bacteride. Pentru a nu slăbi mult rezistența mecanică a cojii, injectarea s-a făcut printr-un punct, maximum două, plimbînd acul seringii în interiorul conținutului oului.

După injectare s-a așteptat 3—20 zile pînă cînd au existat semne certe că procesul de descompunere a fost oprit (lipsa oricărui miros de descompunere, oprirea curgerii unor lichide produse de descompunere etc.)

Ulterior s-a lucrat tot astfel cum s-a indicat anterior la punctul 1 *a-f*. S-a urmărit, în plus, ca locurile în care s-a introdus acul seringii să fie « încărcate » cu polimer.

4. În cazul ouălor la care, datorită spargerii, au lipsit fragmente, s-a utilizat aceeași metodă descrisă anterior numai pentru exteriorul decorat.

Restaurarea propriu-zisă s-a efectuat în două moduri, care prezintă fiecare avantajele și dezavantajele sale.

4.1. Fragmentele de coajă au fost încorporate unui ou modelat din ipsos la dimensiunile oului intact *.

4.2. S-au spălat fragmentele de coajă cu solvenți organici sau o soluție de săpun neutru (vezi punctul 1 *a—b*), apoi s-a efectuat un atac preferențial cu o soluție slabă (3—5%) a unui acid anorganic urmată de o spălare cu apă curată și uscare.

Atacul preferențial cu acid s-a făcut în scopul creării unei suprafețe care să asigure o cît mai bună aderență peliculei de polimer. După aceasta, restaurarea s-a efectuat prin lipirea în interior a unei bucăți de tifon îmbibată în soluție concentrată de polimer înalt (1 : 20). Bucata de tifon înmuiată în polimer are rolul unei armături de consolidare a bucății de coajă a oului parțial sau integral restaurat. După ce bucata de tifon a aderat bine și locul s-a uscat, s-a revenit cu un nou strat de soluție de polimer, depășindu-se limitele fișiei de tifon pentru a se crea o mai bună rezistență mecanică.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Metoda descrisă a permis ca pe un număr de cca. 1500 ouă, conservate în decurs de cca. 3 ani, să avem următoarele rezultate:

— Crearea unui strat protector impermeabil la suprafața ouălor, care împiedică contaminarea ulterioară cu microorganisme, cu toate consecințele sale negative descrise. Aceasta se realizează prin astuparea porilor și a fisurilor cojii, înlăturînd astfel căile de acces ale germenilor în interiorul oului.

— Inocularea de soluții dezinfectante în interiorul ouălor intrate în descompunere, oprește procesul de descompunere, manifestat prin miros, lichide fetide exprimate la exterior, crăparea cojii etc. Lipsa apariției acestor semne ale descompunerii au putut fi urmărite timp de cca. 24 luni.

— Încercări suplimentare au fost efectuate paralel pe ouă conservate și neconservate, ținute în diferite condiții de temperatură.

Menținerea la termostat la 37° favorizează mai ușor pătrunderea germenilor și dezvoltarea lor (Salmonella Breslau [7], Salmonella gallinarum [8], Pseudomonas [9] etc.). Deși această temperatură nu se întîlnește în muzeu, această experiență a confirmat eficacitatea metodei de conservare, în condiții mult mai aspre decît cele ce se pot întîlni în muzee.

— Metoda propusă, împiedecînd infectarea, realizează conservarea formei, desenului și coloritului ouălor încondeiate, ceea ce din punct de vedere muzeistic este neapărat necesar unei bune conservări a respectivelor piese.

— Se obține totodată și o mărire a rezistenței mecanice a cojii, dar numai într-o mică măsură, efectele neatenției în manipulare (șocuri mecanice etc.) neputînd fi evitate.

---

* Metodă similară cu cea utilizată la restaurările arheologice.

[7] Zagaevski, I. S.: Veterinaria. 1952, 34, 10; Artiuh, I. A., Ostasevski, A. G ș.a.: *Ghighiena i Sanitarstvo*, 1954, 3, 49.

[8] Stokes, J. L., Osborne, W. W. și Bayne, H. G.: *Food Reserche*, 1956, 21, 510.

[9] Knothe, H. și Burdach, F.: *Archiv für Hygiene und Bakteriologie*, 1952, 136, 574.

https://biblioteca-digitala.ro

Menționăm că în cursul încercărilor efectuate, modificînd concentrația de polimer în solvent — la sugestia etnografilor și muzeografilor care ne-au pus la îndemînă obiecte din colecții — am realizat ca luciul conferit de stratul de polimer să nu depășească pe cel pe care-l au ouăle atunci cînd artistul popular le unge cu untdelemn pentru a le da «adîncime» și intensificare culorilor.

CONCLUZII

a. Metoda recomandată s-a dovedit a fi un prețios mijloc de conservare a obiectelor ușor perisabile, în starea în care s-au găsit în momentul tratamentului.

b. Prin tratarea prealabilă cu soluții dezinfectante a ouălor sparte și intrate în descompunere, metoda constituie un procedeu de recuperare a unor importante și valoroase obiecte de artă de neînlocuit.

RECTIFICARE

La articolul: «**15 ani de folcloristică în R.P.R.**» de Adrian Fochi, apărut în *Revista de folclor*, 8 (1963) nr. 1—2, trimiterile nr. 51—56 de la pp. 134—135 se vor citi după cum urmează:

Errata	*Corrige*
51	55
52	56
53	51
54	52
55	53
56	54

https://biblioteca-digitala.ro

ARTHUR SCHOTT ŞI CULEGERILE LUI DE POVEŞTI ROMÎNEŞTI[1]

ION TALOŞ

În anul 1845 apărea la Stuttgart şi Tübingen, în marea editură a lui I. G. Cotta, cea dintîi culegere de poveşti romîneşti. Era un volum de 400 pagini, care cuprindea 43 de texte, traduse în limba germană, comparate cu poveştile editate de fraţii Grimm şi însoţite de o bogată introducere despre originea şi limba romînilor, despre portul, jocul şi obiceiurile lor în ţinuturile bănăţene. Volumul acesta reprezenta rodul colaborării dintre Arthur Schott, care petrecuse vreo şase ani prin Banat, cu fratele său Albert, profesor de filologie la gimnaziul din Stuttgart, şi se intitula — cam prea cuprinzător pentru regiunea în care a fost făcută culegerea — *Walachische Märchen*[2].

Publicarea acestei lucrări în străinătate, unde folclorul romînesc era cu totul necunoscut, a produs surpriză şi a făcut pe mulţi cercetători să o remarce. Curînd după apariţie, lucrarea fraţilor Schott se bucură de o recenzie foarte elogioasă în revista « Allgemeine Zeitung, Beilage »[3], care o califică drept « comoară a adevăratei poezii » [« Schatz ächter Dichtung »]; o recenzie ceva mai rezervată, dar amănunţită, publică revista vieneză « Österreichische Blätter für Literatur und Kunst », semnată Melanopolitanus, pseudonim sub care se ascundea probabil gazetarul sas Joseph Marlin[4]. Acesta remarcă valoarea lucrării, dar arată că era bine ca ea să fi cuprins şi poveşti din Muntenia, Moldova, Bucovina, şi îndeamnă pe preoţii romîni să alcătuiască asemenea culegeri.

Periodicele săseşti din Ardeal manifestă un viu interes pentru lucrarea fraţilor Schott. O amplă recenzie — semnată « — r » — (probabil folcloristul I. K. Schuller) găsim în « Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde »[5]. Ea reproşează învăţaţilor germani ardeleni că n-au fost ei aceia care să fi remarcat « comorile naţiunii valahe » şi să le fi prezentat ei străinătăţii. Relevînd valoarea culegerii, « Siebenbürger Bote »[6] reproduce cîteva superstiţii din capitolul al treilea. Culegerea a fost remarcată şi de « Magazin für Geschichte Literatur und alle Denk-und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens »[7]. Încă de la apariţia lor, poveştile volumului au fost folosite apoi ca material comparativ în multe lucrări de folclor[8], iar în

---

[1] Comunicare ţinută în cadrul Sesiunii ştiinţifice a Academiei R.P.R., Filiala Cluj, la 26 III 1960.

[2] Arthur und Albert Schott: Walachische Märchen. Mit einer Einleitung über das Volk der Walachen und einen Anhang zur Erklärung der Märchen. Stuttgart und Tübingen, I. G. Cotta'scher Verlag, 1845.

[3] 1845, nr. 296, din 23 octombrie.

[4] *Österreichische Blätter für Literatur und Kunst*, Wien, 1846, 357.

[5] 1846, 496—505.

[6] 1846, nr. 4: 16.

[7] 1845, 440.

[8] Începutul l-a făcut, încă din 1846, Anton Kurz: Die Columbaczer Fliegen bei Deva, Dobra und in den Roskanyer Voralpen, în « Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens », vol. II, nr. 1, Kronstadt, 1846, 86 ş. u., unde e citată în întregime povestea despre originea muştei columbace (nr. 36). Texte din culegerea fraţilor

https://biblioteca-digitala.ro

1857 culegerea intră în circuitul internaţional datorită importanţei pe care i-o acordă fraţii Grimm, cînd compară variantele lui Păcală, cu întruchipările aceluiaşi personaj la alte popoare (Kinder-und Hausmärchen, prefaţă la ediţia din 1857).

Dintre romînii din Transilvania însă, singurul care a remarcat-o în timpul acela a fost G. Bariţ: « Noi recomandăm această carte cititorilor noştri — zicea el — ca pe una care de o parte ne face oareşcare cinste în ochii lumei, iar de alta ne ruşinează pe tăcute; căci asemenea product ar fi trebuit să iasă din condeiul unui romîn despre romîni. — De ne va ierta timpul, care ne este atît de scump măsurat, cugetăm a ne slobozi la o recenzie asupra întregii cărţi » [9]. După cunoscutele lui îndemnuri din 1838—1839, la adunarea poeziei populare, mustrările redactorului foilor braşovene constituiau, de fapt, o invitaţie la culegerea poveştilor. Păcat că Bariţ n-a publicat recenzia promisă! Pe lîngă consideraţiile de specialitate pe care i le-ar fi prilejuit, ea ar fi popularizat lucrarea în măsură mai mare şi ar fi atras mai serios atenţia romînilor asupra frumuseţii şi bogăţiei poveştilor noastre populare. Aşa, notiţa citată a fost prea puţin luată în seamă, iar îndemnul autorului ei n-a avut răsunetul dorit. De altfel, culegerea însăşi a pătruns într-un număr restrîns de exemplare la romînii transilvăneni, devenind astăzi extrem de rară.

Cu toate că la apariţia ei, culegerea fraţilor Schott s-a bucurat de aprecieri favorabile din partea specialiştilor, şi că, pînă în preajma veacului nostru, ea a fost singura lucrare de epică populară romînească în proză căreia i se adresa cercetătorul străin, romînii au utilizat-o prea puţin. Singur Şăineanu, în lucrarea sa monografică asupra basmelor romîne [10], a folosit întreg materialul acestei culegeri. Dar atît pentru el, cît şi mai tîrziu pentru Adolf Schullerus, ale cărui cunoştinţe despre Schott sînt ceva mai numeroase [11], cazul autorilor ei şi împrejurările în care a fost întocmită lucrarea au rămas necunoscute.

În 1956, într-un studiu privitor la primii culegători de poveşti romîneşti, Al. Bistriţeanu [12] oferă întîiul loc lucrării fraţilor Schott, traduce în rezumat şi caută variantele textelor ei. E întîia oară cînd colecţia Schott constituie obiectul unei cercetări serioase. Dar spre regretul nostru, Al. Bistriţeanu omite să se ocupe de bogata introducere a volumului de la 1845, ca şi de capitolul al treilea al lui — care cuprinde credinţe şi superstiţii (« Aberglauben ») — iar despre autorii culegerii nu aduce aproape nici o noutate; lui Al. Bistriţeanu i-au rămas necunoscute de asemenea poveştile culese de Arthur Schott în cursul celei de a doua şederi în Banat, o culegere alcătuită din peste douăzeci de texte, publicată în coloanele unei reviste germane, asupra căreia vom reveni mai jos.

Cine erau fraţii Schott şi ce împrejurări i-au apropiat de poveştile populare bănăţene? Culegător a fost, de fapt, numai unul din ei: *Arthur*. El s-a născut la 27 februarie 1814, la Stuttgart, într-o familie de funcţionari superiori, recunoscuţi pentru orientarea lor liberală [13].
Din copilărie dovedeşte o înclinaţie deosebită spre poezie şi muzică. Totuşi el se dedică agronomiei, absolvind Academia de agricultură din Hohenheim, după care începe să lucreze pe moşia colonelului Alexander von Würtemberg, în apropierea oraşului Eßlingen. De acesta îl despărţeau cinci ani ca vîrstă; îi uneau însă preocupările şi înclinarea amîndurora spre poezie.

Arthur Schott era prieten şi cu scriitori renumiţi din vremea sa: Uhland, Schwab Lenau, care apreciau mult talentul său poetic şi a căror influenţă se resimte în versurile sale [14]

Schott găsim şi în alte publicaţii; în « Siebenbürgisches Märchenbuch » (Hermannstadt, 1930, p. 95—99) Schullerus reproduce, de pildă, basmul « Die Ungeborene-Niegesehene » (Schott nr. 25).

[9] *Gazeta Transilvaniei*, 8 (1845), 356 şi 360.

[10] Basmele romîne..., Bucureşti, 1895.

[11] În: Verzeichnis der Rumänischen Märchen, *F. F. Comunications*, (nr. 78, Helsinki, 1928, 10) el vorbeşte şi despe cîteva poveşti culese de Schott, dar necuprinse în volumul de la 1845. De acestea ne vom ocupa mai jos.

[12] Primii culegători de basme romîneşti (Fraţii Schott, Obert, Kunisch). *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, 5 (1956), nr. 1—2: 13—40.

[13] Majoritatea datelor biografice de mai jos le dăm după lucrarea lui Felix Milleker: Arthur Schott. Mit Berücksichtigung seines Banater Aufenthaltes. Banater Bücherei, XXVII, Wrschatz, 1926. Negăsind lucrarea în ţară, aducem mulţumiri absolventei Facultăţii de romanistică a Universităţii din Leipzig, Hildegard Lorenz-Techtmeier, care a avut bunăvoinţa de a ne copia şi rezuma unele părţi din ea.

[14] A publicat şi un volum de poezii: Gedichte. Stuttgart, 1850.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceștia erau mari iubitori ai cîntecului popular; versurile lui Uhland, de pildă, sînt străbătute la tot pasul de elemente folclorice — el a publicat și culegeri de poezii populare germane, iar Schwab era considerat, în acel timp, ca unul din cei mai buni cunoscători ai folclorului german. E neîndoios că interesul lui Schott pentru literatura populară bănățeană poate fi pus în legătură cu preocupările acestui cerc de prieteni, dintre care Lenau era chiar bănățean.

Prezența lui Arthur Schott în Banat este atestată începînd din 1836, dar nu se știa pînă acum dacă acesta este anul sosirii lui aici, cum nu se cunoștea nici data la care s-a înapoiat în Germania. Noi am găsit că la 26 iunie 1841, el se mai afla încă la Oravița, unde boteza pe unul din copiii prietenului său Karl Knoblauch [15], farmacist al centrului minier. Știind apoi, din prefața volumului de povești, că șederea lui în Banat a durat șase ani, putem confirma că sosirea lui în această regiune trebuie să se fi petrecut în cursul anului 1836, iar înapoierea în Germania putea să aibă loc numai în a doua jumătate a anului 1841.

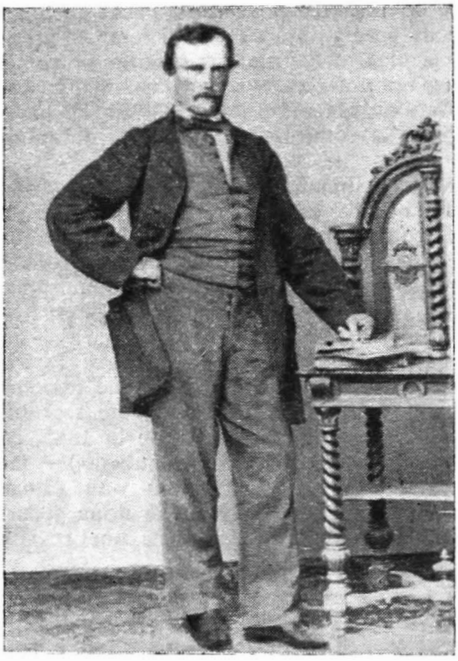

Arthur Schott, fotografie păstrată la Oravița (v. nota 18)

Schott venea în Banat la vîrsta de 22 de ani, ca administrator al moșiei Bissingen din Iam, un sat pe granița cu R.P.F. Iugoslavia. A locuit însă mai mult în Oravița — centru minier dezvoltat, cu o viață culturală remarcabilă pentru vremea aceea, unde locuiau mai toți inginerii și funcționarii numeroaselor mine din jur. Natura din împrejurimi semăna mult — în sălbătăcia ei încîntătoare — cu cea în care copilărise Schott la Stuttgart, ceea ce făcea ca agronomul rătăcit în acest îndepărtat colț de lume, să se simtă acasă [16]. A început să ia parte la manifestările populare ale bănățenilor: la șezători, la clăci, la nedeie; îl interesează obiceiurile, limba, trecutul și traiul românilor. A călătorit prin numeroase regiuni din Transilvania și Muntenia [17]. Era o fire de poet, puțin boem, receptiv la tot ceea ce îl înconjura, dornic de a cunoaște, sensibil la greutățile și nevoile oamenilor.

La scurtă vreme după sosirea lui Schott în Banat, farmacistul orăvițean Karl Knoblauch [18] îi atrage atenția asupra varietății și frumuseții poveștilor populare românești. Schott începe să le culeagă folosindu-se mai întîi de traducerea lui Knoblauch, iar apoi, după ce a învățat românește, traducîndu-și-le singur. Înainte de a fi apărut în volum, cîteva din ele au fost tipărite în periodice [19].

---

[15] Cf. Matricula Baptisatorum. Tomus III, 1802—1852, 253, 271 (la biserica reformată din Oravița).

[16] Într-una din poezii: « An der Bela Reka (In der Kraina im Banat) », el spune: Herrlich Thal in deinen Gründen / Mahnt's wie eine Heimat mich, / Schau ich dich, o dann entzünden / Jugend — Phantasien sich. / Deiner Wälder duft'ge Klause, / Deiner Felsen klüftig Heer, / Deiner Wasser frei Gebrause / Weckt mir ein Gedankenmeer. (Gedichte, Stuttgart 1850, 26—27).

[17] Aceste călătorii i-au inspirat o mare parte din versurile cuprinse în volumul de la 1850. Pe baza lui poate fi reconstituită lista localităților mai importante prin care a umblat: Sighet, Mehadia, Sasca, Motru, Filiași, Craiova, București, Tîrgoviște, Pitești, Rîmnicu-Vîlcea, Horezu, Tg.-Jiu, Tismana.

[18] Printre lucrurile rămase de la acesta am găsit fotografia pe care o publicăm, precum și o scrisoare a lui Schott, din 1858, fără cuprins folcloric, aflătoare astăzi în posesia dr. Augustin Knoblauch din Oravița, căruia îi aducem viile noastre mulțumiri pentru amabilitatea de a ni le fi pus la dispoziție, ca și pentru interesul cu care a sprijinit cercetările noastre la Oravița.

[19] In: Zeitschrift für deutsche Mythologie und Sittenkunde, 1855, vol. II, p. 112, găsim următoarea informație despre povestea « Aus der Römer Zeit »: « Auch Osenbrüggen a.a.o.s.

https://biblioteca-digitala.ro

Întors în Germania, în 1841, Arthur Schott lucrează din nou pe moşia lui Alexander von Würtemberg. Dar în anul 1844, în urma morţii acestuia, el revine în Banat, stabilindu-se de data aceasta la Oraviţa, la « Bergkammer » (oficiul montanistic). Un an mai tîrziu, în 1845, îi apare volumul de poveşti, în colaborare cu fratele lui Albert.

Încurajat de primirea favorabilă de care s-a bucurat această culegere, el continuă să adune poveşti, pe care le-a publicat, între anii 1857—1859, în revista « Hausblätter », editată de Hackländer şi Hoefer, la Stuttgart, şi care au rămas pînă azi neutilizate de cercetătorii romîni.

A doua şedere în Banat a lui Arthur Schott durează pînă în vara anului 1850, cînd se întoarce la Stuttgart şi îşi tipăreşte volumul de versuri amintit mai sus. În acelaşi an, el emigrează în America de Nord, unde face parte dintr-o comisie de stabilire a graniţelor Statelor Unite. Moare la 26 iunie 1875 nu departe de Washington.

Am arătat însă că numai unul din autorii culegerii a cunoscut Banatul. Care este atunci aportul lui Albert Schott la această lucrare? Născut în anul 1809, acesta era, în vremea cînd pregătea culegerea pentru tipar, profesor de filologie şi istorie la gimnaziul din Stuttgart. Cercetător apreciat [20], autor erudit [21], Albert Schott are meritul de a fi prelucrat materialul cules de Arthur şi de a fi adunat, din publicaţiile vremii, materialele privitoare la poporul romîn şi la caracterul latin al limbii noastre. Avînd o pregătire ştiinţifică temeinică, el a adnotat basmele romîneşti şi le-a comparat, în deosebi cu cele din colecţia fraţilor Grimm, *Kinder — und Hausmärchen*, colecţie care apăruse pînă atunci în două ediţii, şi care exercita o puternică influenţă asupra mişcării folcloristice europene. Albert Schott moare în 1847.

Culegerea de poveşti bănăţene de la 1845 a fraţilor Schott este cea dintîi lucrare prin care folclorul romînesc trezeşte interesul străinătăţii.

Introducerea volumului prezintă pe « valahi ca popor », cu trecutul, obiceiurile şi limba lor. Autorii discută, aducînd argumente istorice, filologice şi etnografice, — aşa cum n-o făcuse nici un străin pînă la ei — problema atît de controversată pe atunci a originii şi drepturilor politice ale romînilor transilvăneni, susţinîndu-le drepturile politice şi naţionale.

E remarcată hărnicia şi gustul romîncei în confecţionarea îmbrăcămintei, ca şi frumuseţea melodiilor « de tril » pe care le cîntă romînii.

Jocul, cu care romînul petrece nu numai în fiecare duminică, dar şi la alegerile de judecători, în sărbătorile de primăvară etc., se obişnueşte mai ales înaintea bisericii satului. Romînii au — spune introducerea — şase dansuri; Arthur Schott cunoscuse numai două din ele: « al naiente, dinnainte » [22] şi « la loc » [23]. El a auzit şi de un al treilea joc, numit « buffenesc » [24] pe care — evident greşit — îl consideră ardelenesc, fiindcă îi pune numele în legătură cu un erou care şi-a dat viaţa pentru libertatea « nenorocosului său popor » [25].

Dintre obiceiurile romînilor bănăţeni, descrise pe larg în introducerea lucrării fraţilor Schott, cele mai numeroase informaţii se referă la nuntă. Nu vom reţine însă, cu acest

---

50 erinnert an dies märchen, welches *vor der veröffentlichung der ganzen walachischen märchensammlung* (1845) *schon im Auslande mitgetheilt war* » (s.n.).

[20] Cf. *Deutsche Viertels Jahrschrift*, 1848, nr. 3: 408.

[21] Iată cîteva din lucrările lui: Die Deutschen am Monte-Rosa mit ihren Stammgenossen..., Zürich, 1840; Die deutschen Colonien im Piemont, ihr Land, ihre Mundart und Herkunft..., Stuttgart und Tübingen, 1842; Dichter des deutschen Mittelalters; (după Christian Gottlob Kayser): Volltändiges Bücher-Lexikon, vol. 7—8, p. 337, vol. 9, p. 324).

[22] Walachische Märchen, 70. După informaţiile primite de la tovarăşul Andrei Bucşan, cercetător la Institutul de etnografie şi folclor din Bucureşti, jocul face parte din categoria « purtatelor ». Un astfel de joc se află şi azi în comuna Porumbacul de jos, raionul Sibiu.

[23] Walachische Märchen, 71. Jocul pare a fi un « brîu bănăţean »; el se mai numeşte şi « pe loc ».

[24] Walachische Märchen, 70; jocul trebuie să fie al oltenilor imigraţi în Banat, numiţi bufeni.

[25] Schott face aluzii la exploatarea şi la condiţiile grele în care trăiau romînii pe atunci. Într-un loc, el arată că acest popor, aşa de vesel şi de primitor din fire, îşi construieşte casele cu ferestrele spre grădină şi «se ascunde de autorităţi», iar în altă parte dă următoarea explicaţie căsătoriilor pretimpurii: tinerii se căsătoresc chiar şi la 13—14 ani — zice el — pentru că, lucrînd pe un domeniu oarecare, li se plăteşte ziua întreagă, în timp ce, nefiind căsătoriţi, li s-ar plăti doar jumătate sau trei sferturi din zi.

https://biblioteca-digitala.ro

prilej, decît una dintre acestea, care lipsește din lucrările mai vechi ale lui D. Țichindeal [26] și D. Bojinca [27] și nu se află nici în marile monografii ale Elenei Sevastos [28] și S. Fl. Marian[29]: la logodnă, tînărul oferă fetei un măr cu bani de argint înfipți în el; dacă logodna se desface, fata are obligația să restituie mărul celui care i l-a dăruit.

Ultima parte a introducerii e consacrată informatorilor («Quellen der Märchen»). Sînt arătați aici informatorii cîtorva dintre poveștile culegerii. Lista ce s-ar putea întocmi pe baza însemnărilor lui Schott e departe de a fi completă. Am găsit însă, printre manuscrisele lui I. C. Hintz (Hințescu), păstrate la arhiva de folclor-Cluj, un catalog al poveștilor bănățene care completează lista lui Schott [30]. N-am putut afla care e sursa de informație a lui Hintz, dar ea pare demnă de încredere. Cunoașterea informatorului fiecărei povești dă culegerii fraților Schott un mai pronunțat caracter științific, ridicînd-o deasupra lucrărilor similare dinaintea anului 1880.

Trebuie să arătăm aici că atît în catalogul lui Hintz, cît și în introducerea culegerii, se arată că mai bine de jumătate din poveștile ei au fost culese de la Drăguescu (23 din 43 !). În cercetările noastre la Oravița n-am reușit să găsim știri mai numeroase despre acest mare iubitor și cunoscător de povești; sîntem nevoiți prin urmare să ne mulțumim cu informațiile pe care ni le oferă Schott: Drăguescu se născuse la Oravița, unde, în timpul cunoștinței cu Schott, profesa avocatura. Mai apoi s-a stabilit în Muntenia. Poveștile i le spunea, uneori singur, alteori le culegea, într-o germană nu prea clară — precizează Schott — apoi le povestea acestuia care corecta traducerea. O dată cu stabilirea sa în Muntenia, s-ar putea ca Drăguescu să fi dus și ceva din dragostea sa pentru folclor, ca și din experiența cîștigată prin colaborarea cu Schott. De aceea considerăm posibil să aflăm cîndva că el a continuat să culeagă povești și pe cont propriu.

Arthur Schott nu s-a mulțumit să culeagă din Banat numai povești. În introducere, el transcrie cîteva cîntece « populare », unele dintr-o lucrare a lui Eftimie Murgu [31], iar altele din gura lui Fridolin Nunny, lucrător în Oravița. Ele sînt însă în cel mai bun caz, semi-populare.

Al treilea capitol al lucrării, « Aberglauben » [32], rămas neexplorat de Al. Bistrițeanu, cuprinde credințe despre ființe demonice și obiceiuri. Ne oprim la cele mai interesante dintre ele.

Zmeul — explică Schott — este un spirit cu puteri miraculoase. Zburătorul este tot un zmeu [33]. El se îndrăgostește de fetele frumoase și poate fi văzut deseori, în nopți senine, intrînd pe hornurile caselor, cu iuțeala stelei căzătoare. Dacă fata se opune dragostei lui, acesta își scutură furios solzii cu care e acoperit. E interesant de remarcat că D. Cantemir, Eliade Rădulescu și C. Bolliac notaseră credința despre zburător în același fel [34].

---

[26] Sfaturile a înțelegerii cei sănătoase prin înțeleptul Dositei Obradovici întocmite. Iară acum întiia dată întoarse de pre limba serbiască și întru acest chip în limba daco-romînească așezate [de D. Țichindeal], Buda, 1802, 34 – 39.

[27] Anticile romînilor, I—II, Buda, 1832 – 1833.

[28] Nunta la romîni. București, 1889.

[29] Nunta la romîni. București, 1890.

[30] Arhiva de folclor a Academiei R.P.R., Filiala Cluj, ms. nr. 8. După catalogul lui Hintz, avocatul Drăguescu a servit ca informator pentru poveștile 1 – 5, 9 – 11, 13 – 20, 22 – 27, 43; Florica, pentru 6, 12; Mihăilă Popovici, pentru 8, 40 – 41; Fr. Nunny, pentru 21; Mihaly Lazăr, pentru 29; Maderspach, pentru 30 – 31, 33; Meilă Pup, pentru 32, 35, 37; George Stoian, pentru 34; Trăilă Stoian, pentru 34; Trăilă Salitraru, pentru 36; I. Popovici, pentru 38 – 39. Numele informatorilor poveștilor – 28, 42 — lipsesc și din catalogul întocmit de Hintz.

[31] Widerlegung der Abhandlung, welche unter dem Titel vorkömmt: Erweis dass die Walachen nicht römischer Abkunft sind. Ofen, 1830.

[32] Walachische Märchen. 294 – 303.

[33] În Oltenia, Banat și în unele regiuni din Muntenia, zburătorul e considerat zmeu. Cf. și Răspunsurile la Chestionarul Hasdeu. vol. IV, p. 123, 162, 231, nr. 183; vol. XI, p. 251, 366, nr. 163, 386; vol. XVI, p. 16.

[34] Descrierea lui D. Cantemir se rezumă la: « ...o nălucă, un tînăr foarte frumos, care intră noaptea în casă și mai ales la tinere măritate de curînd și face cu ele lucruri necuviincioase ». (Descrierea Moldovei. Tradusă de Gheorghe Adamescu, București, 1942, 182); v. și Eliade Rădulescu: Opere. Ediție critică cu introducere, note și variante de D. Popovici. Tomul I. București, 1939, 189; C. Bolliac: Opere. Vol. I, București, E.S.P.L.A., 1956, 354 – 355.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă zmeul este uneori binevoitor, *balaurul* e conceput totdeauna ca monstru; el locuieşte în cratere vulcanice, în mlaştini etc., şi se naşte din voinţa unui vrăjitor sau din blestem[35].

Vîlva e o fiinţă din lumea norilor. Întrucît ea nu vine niciodată în legătură cu oamenii, nu e nici iubită, dar nici temută de ei. Întîlnirile vîlvelor sînt prieteneşti, cînd adună norii, sau duşmănoase, cînd îi fac să se ciocnească. Dacă ploaia vine din două părţi, se zice că se bat vîlvele[36].

Zînele sînt puternice mai ales la rusalii, cînd umblă să facă rău. Pentru a se feri de acţiunea lor vătămătoare, bănăţeanul poartă la brîu o bucată de tei, care n-a fost încă în apă, şi o ramură de boz[37].

Mama pădurii (« Die Waldmutter») e cunoscută în folclorul nostru ca o fiinţă vătămătoare; ea poceşte, ia mana vacilor, alungă norii cînd plouă etc.[38]. În Banat — arată Schott — aceasta e cunoscută ca zînă binevoitoare. Ea vine în ajutorul copiilor care s-au rătăcit prin pădure.

Cînd scot oamenii apă dintr-o fîntînă sau dintr-un izvor, toarnă din vas îndărăt, pentru ca să nu se supere *zîna apei* (« Wasserfrau»). Dacă se ia apă dintr-un rîu, se ţine vasul în jos, după mersul apei, pentru ca să nu se supere stăpîna acesteia, care ar putea întoarce cursul rîului[39].

Celelalte credinţe despre fiinţe demonice sînt mai cunoscute. Ele se referă la moroi, strigoi, vampiri, pricolici, piticot.

În legătură cu zilele săptămînii, Schott arată că romîncele lucrează lunea şi miercurea pînă noaptea tîrziu. Atunci se adună în şezători, unde spun poveşti şi cîntă cîntece. Joile dintre paşti şi rusalii, în schimb, sînt ţinute chiar mai sever decît duminicile. Unele din zilele săptămînii sînt personificate: maica Miercuri, maica Vineri, maica Duminică.

Vorbind despre obiceiuri, Schott se opreşte, între altele, la cele din ziua Sfîntului Gheorghe. Aceasta e ziua număratului oilor; dacă cineva este nevoit să şi le numere în altă zi din an, poate să o facă fără pagubă, numai dacă le numără din zece în zece. La « Sîngiorz» se face împreunişul oilor; atunci se face un colac mare în formă de inel, căruia i se dă drumul pe pămînt, înaintea turmei. După distanţa pe care o parcurge acesta, se deduce norocul sau nenorocul turmei la păşunat. Mai mulţi inşi prind apoi colacul şi trag fiecare de el; cel care a rupt o bucată mai mare, va avea mai mult noroc[40]. Tot atunci se aruncă cununi de flori pe o apă curgătoare: acela va fi mai norocos a cărui cunună va străbate o distanţă mai mare, la suprafaţa apei.

Alte obiceiuri: romînul nu trece pe dinaintea unui om care a pornit la drum, pentru ca să nu-i rupă « firul norocului»; dacă bărbaţii discută despre alegerea unui judecător sau alte chestiuni de interes general, femeile prezente nu au voie să toarcă, pentru ca discuţiile să aibă curs liber, să nu formeze un cerc, ca mişcarea fusului; la margine de hotar, bănăţenii pun capete de berbeci, întoarse spre răsărit; ele îndepărtează bolile care s-ar putea apropia de sat. Tot aici vorbeşte Schott şi despre dansurile rituale pentru roadă la cînepă, la bucate, la vin etc., în legătură cu care avem aşa de puţine menţiuni în folcloristica noastră.

Sînt notate apoi şi cîteva obiceiuri de la înmormîntare, asupra cărora nu ne oprim, întrucît nu aduc informaţii noi faţă de lucrările citate ale lui Ţichindeal şi Bojinca.

Lucrarea fraţilor Schott — apreciată de Şăineanu, în 1895, ca « una din cele mai bune ce posedăm»[41] — era aşadar mai mult decît o culegere de poveşti. Ea cuprindea şi anecdote, snoave, legende, obiceiuri, credinţe, superstiţii, devenind pentru vremea aceea o mică enciclopedie folclorică a romînilor. Astăzi, ea are calitatea de a fi o monografie a prozei populare din jurul Oraviţei.

După cum am mai arătat, a doua şedere în Banat a lui Arthur Schott a avut ca rezultat o nouă culegere de poveşti romîneşti. Aceasta a fost cunoscută doar parţial de

[35] Cf. şi Răspunsurile la Chestionarul Hasdeu, vol. XVII, 140, nr. 85, 143, 337, nr. 51.

[36] Ov. Densusianu: Graiul din Ţara Haţegului. Text XXVIII, 102.

[37] Pentru efectul binefăcător al teiului şi bozului, cf. şi Artur Gorovei: Credinţe şi superstiţii ale poporului romîn. Bucureşti, 1915, p. 80, nr. 924, p. 323, nr. 3745—3746, p. 283, nr. 3297.

[38] Cf. Tudor Pamfile: Mitologie romînească. I, Bucureşti, 1916, 212—233.

[39] Idem, 284—287.

[40] Obiceiul pare să fie cunoscut şi lui Ath. Marienescu: De însemnătatea datinelor poporale pentru literatura dramatică. *Familia*, 9 (1873), 294.

[41] Lucr. cit., 187.

https://biblioteca-digitala.ro

Hintz și Schullerus, dar a rămas cu totul necunoscută celorlalți cu toate că a fost publicată în paginile revistei « Hausblätter » din Stuttgart, între anii 1857—1859. În acești ani Arthur Schott se găsea în America iar fratele său Albert murise încă în 1847. Nu știm deocamdată cine se îngrijea de editarea la Stuttgart a poveștilor lui Schott, poate cineva din familie, în special fratele său mai mic, Sigmund, care era jurist și poet, sau poate însuși culegătorul, care, înstrăinat acum pe alt continent, va fi fost cuprins de nostalgia anilor tinereții, a ținutului și oamenilor pe care îi cunoscuse, și va fi trimis el însuși spre publicare poveștile.

Nu se află nicăieri în țară o colecție a revistei « Hausblätter » editată de Hackländer și Hoefer la Stuttgart; noi am ajuns la materialul publicat de Schott în această revistă pe trei căi: mai întîi am cunoscut două dintre povești, pe care le-a reprodus revista germană din Sibiu « Transsilvania » [42]. Am aflat apoi șapte texte printre manuscrisele rămase de la I. C. Hintz; acesta le copiase prin 1879 în vederea editării unui corpus al poveștilor românești [43]. Știind însă că pe Hintz îl interesau numai poveștile iar nu și snoavele și legendele care ar fi putut fi publicate de Schott în aceeași revistă, am rugat pe colega noastră Hildegard Lorenz-Techtmeier să ne facă un microfilm al întregului material publicat de Schott în « Hausblätter », după exemplarul Bibliotecii Universității din Leipzig. Din păcate, această bibliotecă n-a avut o colecție completă (lipsesc volumele IV din anii 1857—1858). Am primit totuși microfilme pentru 14 texte, în care sînt cuprinse și cele reproduse de « Transsilvania ». Așadar dispunem astăzi de 21 de povești, legende și snoave din a doua culegere a lui Schott. Ele sporesc cu aproape încă o jumătate colecția publicată în 1845.

A doua culegere a lui Arthur Schott a fost publicată în trei serii: *Neue walachische Märchen*, din care cunoaștem 7 texte, *Walachische Bauern...* din care dispunem de 13 texte, și *Walachische Volkssagen*, din care ne este cunoscut un singur text.

Dăm în rezumat textele celor 21 de povești, snoave și legende, trimițînd la tipologia internațională a lui Aarne-Thompson și la cea românească întocmită de Adolf Schullerus, în care se găsesc și variantele lor.

I. **Noi povești românești** [Neue walachische Märchen] [44].

[1] *Oaia cu lînă roșie* [Das bluthrote Seideschaf]. « Hausblätter », 1857, nr. 19. La Hintz, informator Trăilă Salitraru.

Un fecior orfan e angajat să păzească cinci oi pentru cinci galbeni; dacă la vremea simbriei va avea mai multe oi, el va primi cu atîția galbeni mai mult. Își face stînă la loc bun de pășunat. Într-o seară, doi drumeți (Christos și Sf. Petru) îi cer găzduire; le taie o oaie și-i ospătează bine, iar la sfatul unuia dintre ei, ciobanul îngroapă sîngele și oasele oii într-un colț al stînei. Dimineața, întreaga curte era plină de oi; între ele se afla și una roșie, de care, îl sfătuiește drumețul pe cioban, să nu se despartă niciodată. La timpul fixat sosește stăpînul, numără 5.000 de oi, plătește tot atîția galbeni și desface anagajarea slugii. Acesta pleacă la drum împreună cu oaia roșie; poposește la un popă, a cărui fată vrea să fure lîna oii, dar cînd pune mîna pe ea se lipește de oaie și nu se mai poate desprinde; la fel pățesc și cei care se străduiesc s-o deslipească. Feciorul se îndreaptă spre curtea împăratului care avea o fată bolnavă de tristețe și n-o putea face nimeni să rîdă. Văzînd însă acest ciudat convoi, ea rîde din toată inima, iar împăratul îl răsplătește pe fecior făcîndu-și-l ginere.

ATh Mt 750 B combinat cu Mt. 571, II, III, a, e.

Schullerus Mt 571.

[2] *Peripețiile lui Petru Săvoianțu* [Die Reiseabenteuer des Peter Săvoianzu]. « Hausblätter », 1857, nr. 19. La Hintz, informator Trăilă Salitraru.

În urma unei bătălii, Petru Săvoianțu e prins de englezi, împreună cu alți nouă tovarăși ai lui, ei sînt duși pe o insulă unde trăiau căpcăuni și sînt închiși într-o colibă păzită de femei. Scapă, ajung pe o corabie, de unde Săvoianțu e furat de o pasăre mare și dus în cuibul ei; scapă cu greu de puii acesteia, ajunge pe pămînt într-o țară în care muriseră toate femeile de ciumă: era în Germania. Dormind lîngă soba gazdei lui, noaptea i se arătă o babă și o fată tare urîtă: ciuma și fiica ei; ele scuipau sînge în foc și se înțelegeau între

---

[42] E de mirare că ele au scăpat atît lui Săineanu (lucr. cit.), cît și lui Adolf Schullerus (lucr. cit.).

[43] Ion Mușlea: Un sas brașovean — folclorist romîn: I. C. Hintz-Hințescu. București, 1936.

[44] Primele șase texte le rezumăm după Hintz, care nu le numerotează și indică informatorii fiecăruia; ultimul îl rezumăm după microfilm, unde poartă numărul 7.

https://biblioteca-digitala.ro

ele că dacă Săvoianţu ar şti că o jumătate de picătură din scuipatul lor poate vindeca pe oricine de ciumă, ar ajunge bogat. Săvoianţu aude discuţia, reuşeşte să vindece mulţi oameni, se îmbogăţeşte şi se întoarce în satul lui.

(Conglomerat de elemente reale şi închipuite; unele se apropie de ATh Mt 613, II, III b).

[3] *Dumnezeu cumătru* [Herrgott Gevatter]. « Hausblätter », 1857, nr. 21. La Hintz, informator Trăilă Salitraru.

Dumnezeu şi Sf. Petru doresc să rămînă peste noapte la un ţăran bogat, dar sînt refuzaţi; îi primeşte un sărac, care le taie şi un miel. Soţia acestuia născuse un fecior chiar în noaptea aceea. Dumnezeu acceptă să-i fie cumătru, apoi pleacă şi lasă în locul lui o bîtă. Cînd feciorul sărac era de însurat, iar pe fata bogatului o cereau şapte feciori, apare un bătrîn zdrenţăros, care cere fata pentru feciorul săracului. Bogatul se împotriveşte, dar bătrînul propune o întrecere între peţitori: acela să ia fata, care va reuşi să facă mai repede să crească o viţă cu struguri, dintr-un pumn de pămînt şi o viţă uscată. Reuşeşte bătrînul, şi ia fata.

ATh Mt 750 A I a + Dumnezeu cumătru obţine fata bogatului pentru finul său.

Schullerus Mt 504*

[4] *Povestea lui Stanciu săracul* [Die Geschichte vom armen Stantschu]. « Hausblätter» 1857, nr. 22. La Hintz, informator Trăilă Salitraru.

În manuscrisul Hintz se păstrează doar coperta cu titlul şi indicaţia locului unde se află textul în revista din Stuttgart.

[5] *Împăratul porcar* [Der Kaiser Schweinehalter]. « Hausblätter » 1857, nr. 23. La Hintz informator Avram Pup.

Un împărat e învins şi izgonit din ţară împreună cu fiica lui. Cerşeşete, apoi se angajează porcar, pentru că nu cunoştea nici o meserie. Într-o zi feciorul împăratului, care stăpîneа acum ţara, vede pe fata porcarului, se îndrăgosteşte de ea şi o cere în căsătorie. Părinţii se împotrivesc, dar văzînd marea dragoste a fiului său pentru fiica porcarului, împăratul cedează. În schimb, porcarul acceptă să-şi dea fiica abia după ce feciorul împăratului va învăţa o meserie. Acesta învaţă să împletească coşuri. Porcarul îşi dezvăluie originea, iar tinerii preiau domnia împărăţiei.

Schullerus Mt 856 *

[6] *Cei doi fraţi de cruce* [Die beiden Kreuzbrüder]. « Hausblätter », 1857, nr. 24. La Hintz, informator George Vulpe.

Un împărat avea o fată, care strica în fiecare noapte, în chip misterios, 12 perechi de cizme. Unui ţăran îi moare sluga; nu-l înmormîntează însă, pentru ca să nu facă cheltuială; îl ţine în pod. Noua lui slugă face pomană mortului, dar nu obţine şi permisiunea de a-l înmormînta. După un an, mortul vine la noua slugă şi-i propune să se facă fraţi de cruce. Se duc într-o pădure de fier şi de aramă prin care trecea în fiecare noapte fata împăratului pentru a petrece cu zmeii. Mortul se metamorfozează în pisică, urmăreşte pe fata împăratului, îi fură batista, o lingură şi un inel. Îl sfătuieşte pe slugă să le ducă împăratului şi să dezvăluie taina cizmelor rupte. În faţa celor trei zăloage fata recunoaşte, apoi cei doi se căsătoresc.

ATh Mt 306 I, II b var. (combinat cu 506 I a), d, III a.

[7] *Singurul leac* [Das einzige Mittel]. « Hausblätter », 1858, vol. III, p. 466—468.

Un împărat mare suferea de o tristeţe incurabilă. Neputînd fi vindecat de medici, sfetnicii susţin că singurul leac ar fi cămaşa unui om pe deplin fericit. Se trimit soli în toate colţurile împărăţiei pentru a aduce la curte un astfel de om, dar aceştia se întorc pe rînd fără rezultat. Doar unul dintre soli găseşte, pe un vîrf de munte, un cioban pe deplin mulţumit. El refuză să meargă la curte şi nu poate nici să-şi împrumute cămaşa, pentru că n-o are.

Schullerus Mt 949 *.

II. **Snoave despre romîni...** [Walachische Bauern...].

1. *Bau-bau ! Bau-bau ! Pitpalac ! Pitpalac !* [Baowao! Baowao! Pittpalak! Pittpalak!]. « Hausblätter », 1859, vol. I, p. 59—63; reproducere în « Transsilvania », 1859, nr. 2.

O hangiţă foarte frumoasă e asaltată de admiratori care-i cer întîlniri; ea îi refuză pe toţi. Doi dintre ei, care se lăudau pretutindeni cu averea de care dispuneau, erau neînduplecaţi în stăruinţa lor. Într-o bună zi, frumoasa hangiţă promite, în înţelegere cu soţul ei, fiecăruia cîte o întîlnire. Cu primul se înţelege ca, în ziua şi la ora stabilită, în timp ce ea se va ascunde în marginea de jos a unei holde şi va striga « pitpalac! pitpalac! » el să se ascundă în marginea de sus a holdei şi să răspundă « Bau-bau, bau-bau »; după ce îşi vor da aceste

https://biblioteca-digitala.ro

semnale, să parcurgă distanța dintre ei, în patru labe, pentru a se întîlni. Celui de al doilea îi dă consemnul invers, făcînd astfel să se întîlnească bogații curtezani.

Se apropie de ATh Mt 1730.

Schullerus Mt 1730 (?).

2. Snoava nr. 2 (reproducere în «Transsilvania» 1859, nr. 2), se apropie de ATh Mt 1060 + 1049 + 1115 + 1149 și Schullerus Mt 1060—1097.

3. *Povestea fracului* [Geschichte des Fracks]. «Hausblätter», 1859, vol. I, p. 375.

Neamțul și dracul se întrec la cîntat: neamțul îl ia în spinare pe drac, pentru ca să-i fie mai ușor să cînte; după ce acesta termină de cîntat, ia în spate pe neamț, care cîntă foarte mult și frumos. Dracul încearcă să-l împiedice prin șiretlicuri, dar nu reușește și, furios, îi prinde cele două colțuri ale hainei și îl trînțește; neamțul își caută colțurile hainei, dar nu le mai află; i-a rămas doar o coadă în spate, iar haina lui a devenit frac.

Schulerus Mt 1615 *. Totuși, snoava nu pare să fie românească.

4. Snoava nr. 4 («Hausblätter» 1859, vol. 1, p. 376), se apropie de ATh Mt 1281.

5. *Bucata cea bună* [Der gute Bissen]. «Hausblätter», 1859, vol. I, p. 376—377.

Un învățător mîncăcios e invitat la masă, în familia unui elev al său. Cînd li se servește primul fel de mîncare, copilul exclamă: «Ah, domnule învățător, dacă ați ști ce avem noi în cuptor!» El repetă aluzia la fiecare fel de mîncare, iar învățătorul gusta numai cîte puțin, rezervîndu-se pentru ceea ce era în cuptor. La sfîrșitul mesei, învățătorul întreabă ce au în cuptor. I se răspunde că pisica lor a fătat nouă pui, care viețuiesc acolo.

Schullerus Mt 1846 *.

Snoavele nr. 6, 7, 8, 9, 10, publicate în «Hausblätter» 1859, vol. I, p. 377—378, 378—379, 379, 447, 448—449, se apropie de ATh Mt 1586, Schullerus Mt 1331—46/4, Schullerus Mt 1654*, Schullerus Mt 1896* (?) și ATh Mt 1610.

11. *Soția cea isteață* [Das belehrte Weib]. «Hausblätter», 1859, vol. I, p. 449—450.

Discuția între un bărbat și soția lui, care disprețuia muncile bărbătești. Bărbatul o obligă să-l însoțească la coasă și să-i poarte cutea, lucru care o obosea. Pînă la urmă ea se convinge că n-a avut dreptate.

Snoavele nr. 12 și 13, publicate în «Hausblätter» 1859, vol. II, p. 124—125 și vol. III, p. 464—465 se aseamănă cu Schullerus Mt anexa III 8—9 (?) și ATh Mt 1319, Schullerus Mt anexa III 13.

III. **Legende populare românești** [Walachische Volkssagen] [45].

3. *Legendă din timpul lui Traian* [Sage aus der Trajanszeit]. «Hausblätter», 1859, vol. I, p. 216.

Vrînd să schimbe cursul Dunării, Traian silește pe toți locuitorii să participe la această lucrare. E luat și un tînăr, de curînd însurat, a cărui nevastă și copil rămîn singuri. Cînd se face mare, băiatul ajunge la aceeași lucrare. Tatăl său ia o piatră și îl ucide, ca să nu mai suporte și el aceleași greutăți.

Analizînd poveștile acestei culegeri, nu putem să nu observăm că Schott și-a îmbunătățit mult metoda: cunoscînd acum mai bine limba română, el redă în mai mare grad autenticitatea poveștilor; își alege mai bine informatorii; deseori adnota basmele și făcea referiri la credințe, vrăji etc. (așa procedează el în cazul poveștilor numerotate de noi 1—3,6—7). Prin urmare, sub raportul metodei de culegere, acest material e superior celui publicat în volum și reprezintă a doua etapă în activitatea folcloristică a lui Arthur Schott.

Ar fi greșit să ne închipuim că între anii 1836—1841 și 1844—1850, Arthur Schott era singurul care se îndeletnicea cu adunarea literaturii populare românești din Transilvania. În 1838, Gh. Bariț se dovedea un bun cunoscător al patrimoniului popular românesc și îndemna cu stăruință la colecționarea lui; în același an, Nicolae Pauleti, vrednicul student, blăjean, culegea cu îndemînare «cîntări și strigături de cari cîntă feciorii și strigă jucînd» la Roșia de Secaș; Timotei Cipariu copia poezii și povești populare, și întreținea o atmosferă prielnică dezvoltării interesului pentru folclor; la Arad, preparandul Dimitrie Ardelean copiase cu plăcere, alături de cîteva poezii culte, numeroase cîntece populare într-o formă apropiată de cea autentică. Fr. W. Schuster întocmise, înainte de 1848, o culegere de peste

[45] Legendele numerotate 1—2 nu ne sînt cunoscute.

https://biblioteca-digitala.ro

200 de cîntece populare romîneşti din jurul Sebeşului [46]; I. Marlin publicase în 1846–1847, articole foarte elogioase despre cîntecul popular romînesc [47].

Totuşi, dintre cei amintiţi, singurul care a avut norocul să-şi poată tipări culegerile în acea vreme, şi încă într-o limbă de mare circulaţie, a fost Schott. E păcat că lucrarea lui s-a răspîndit prea puţin în Transilvania şi n-a trezit între romîni ambiţia de a-şi tipări lucrările. Dar dacă romînii s-au urnit mai greu în această privinţă, învăţaţii germani din Ardeal şi Bucovina l-au urmat mai curînd [48].

Meritul lui Arthur Schott este că s-a apropiat cu înţelegere şi dragoste de bunurile culturale ale populaţiei celei mai lipsite de drepturi din Banat. El merită recunoştinţa noastră în primul rînd pentru că, prin culegerile lui, a dezvăluit marea putere creatoare a poporului nostru, prezentînd-o străinătăţii ca pe o carte de vizită a noastră; el a făcut cunoscute, pentru prima oară, numeroase motive de poveşti romîneşti, dintre care unele au rămas pînă astăzi fără variante publicate. În al doilea rînd, pentru că introducerea volumului de la 1845, pune în mod răspicat problema drepturilor legitime ale rominilor transilvăneni.

Pentru modul ştiinţific în care au alcătuit şi tipărit cele două culegeri de poveşti bănăţene, ca şi pentru poziţia pe care au adoptat-o în problemele istoriei poporului romîn şi a limbii lui, intelectualilor progresişti Arthur şi Albert Schott li se cuvine un loc important în începuturile istoriei folcloristicii romîneşti, iar volumul de la 1845, întregit cu materialul publicat între anii 1857–1859, se impune să fie tradus şi pus la îndemîna cercetătorilor romîni într-o ediţie critică completă, pe care o pregătim şi care sperăm că va apărea într-un viitor apropiat.

[46] G. Bogdan-Duică: Alt folclorist saxo-romîn: Fr. Wilhelm Schuster. *Convorbiri literare*, 64 (1931), 604–609.

[47] G. Bogdan-Duică: Folcloristul saxo-romîn I. Marlin. *Convorbiri literare*, 64 (1931), 208–212.

[48] Al. Bistriţeanu (lucr. cit., p. 35) aminteşte culegerea manuscrisă a lui L. A. Staufe: Romänische Volksmärchen, din 1852, în Hofbibliothek din Viena, nr. 13.571; R. D. Waldburg publică poveşti bucovinene în « Zeitschrift für deutsche Mythologie und Sittenkunde » 1853, I, p. 358, iar Fr. Obert a publicat, începînd din 1856, mai ales în revista *Das Ausland* un mare număr de poveşti din Ardeal (Al. Bistriţeanu, lucr. cit., p. 35–38).

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOGRAFIA ETNOGRAFICĂ ŞI FOLCLORICĂ ROMÎNEASCĂ PE ANUL 1962

ADRIAN FOCHI

Principiile teoretice şi metodologice, în lumina cărora a fost întocmită lucrarea de faţă au rămas cele elaborate în « Proiect pentru schema de clasificare a « Bibliografiei generale a folclorului romînesc ». *Revista de folclor*, 5 (1960) nr. 1—2: 140—150. S-au adus numai o sumă de îmbunătăţiri de ordin tehnic, rezultate din însăşi practica muncii bibliografice. Consemnarea materialelor mai vechi decît 1962, care nu ne-au fost — din diverse motive — accesibile la data întocmirii bibliografiilor anilor respectivi, s-a făcut ca şi pînă acum. De data aceasta, am reuşit să nu avem nici o lipsă în cuprinsul colecţiilor de publicaţii periodice despuiate. Au colaborat a despuierea materialelor *Dan Bugeanu*, *Rodica Fochi* şi *Leopold Voita*.

LISTA PERIODICELOR DESPUIATE

AGRIC. NOUĂ	1. *Agricultura nouă*. Organ al Ministerului Agriculturii şi Silviculturii din R.P.R. Bucureşti.
ALB.	2. *Albina*. Revistă săptămînală a Aşezămintelor culturale. Bucureşti.
	3. Analele Universităţii Bucureşti. Seria ştiinţe sociale. Filologie.
ANAL. ROM.-SOV. FIL.	4. *Analele romîno-sovietice*. Seria filozofie. Bucureşti.
ANAL. ROM.-SOV. IST.	5. *Analele romîno-sovietice*. Seria istorie. Bucureşti.
ARHITECT.	6. *Arhitectura R.P.R.* Organ al Uniunii arhitecţilor din R.P.R. şi al Comitetului de Stat pentru construcţii, arhitectură şi sistematizare. Bucureşti.
ART. R.P.R.	7. *L'Art dans la République Populaire Roumaine*. Bucureşti.
ARTA PLAST.	8. *Arta plastică*. Revistă editată de Ministerul Învăţămîntului şi Culturii şi Uniunea artiştilor plastici. Bucureşti.
AVÎNT.	9. *Avîntul*. Organ al Comitetului raional Bistriţa al P.M.R. şi al Sfatului popular raional.
AVÎNT. Tec.	10. *Avîntul*. Organ al Comitetului raional P.M.R. şi al Sfatului popular raional Tecuci.
BÁN. FÁK.	11. *Bányavidéki Fáklya*. Organ al Comitetului regional P.M.R. Maramureş şi al Sfatului popular regional. Baia Mare.
BIULLETEN	12. *Biulleten naucinoi informaţii*. Obşcestvennîe nauki. Academia R.P.R. I.S.R.S. Bucureşti.
BUL. INF.	13. *Buletin de informaţii*. Editat de Comitetul naţional romîn pentru Consiliul internaţional de muzică populară. Bucureşti. (rotaprint).
CĂL. BIBL.	14. *Călăuza bibliotecarului*. Publicaţie a Ministerului Învăţămîntului şi Culturii. Bucureşti.
CERCET. FILOZOF.	15. *Cercetări filozofice*. Academia R.P.R. Institutul de filozofie. Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

CLOPOT. 16. *Clopotul.* Organ al Comitetului raional P.M.R. Botoşani şi al Sfatului popular raional.

CONTEMP. 17. *Contemporanul.* Săptămînal politic-social-cultural. Bucureşti.

CRAV. ROŞIE 18. *Cravata roşie.* Revista pionierilor şi şcolarilor editată de C.C. al U.T.M. Bucureşti.

CRIŞ. 19. *Crişana.* Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Crişana. Oradea.

DOBR. NOUĂ 20. *Dobrogea nouă.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Dobrogea şi al Sfatului popular regional. Constanţa.

DOLG. NÉP 21. *Dolgozó nép.* Gazeta Comitetului orăşenesc de Partid şi a Sfatului popular al oraşului Satu Mare.

DOLG. NÖ 22. *Dolgozó nö.* Revistă în limba maghiară a Comitetului femeilor democrate din R.P.R. Cluj.

DRAP. ROŞU 23. *Drapelul roşu.* Organ al Comitetului orăşenesc al P.M.R. şi al Sfatului popular orăşenesc Satu Mare.

DRAP. ROŞU Tim. 24. *Drapelul roşu.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Banat şi al Sfatului popular regional Timişoara.

DRUM NOU 25. *Drum nou.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Braşov şi al Sfatului popular regional.

DRUM. SOC. 26. *Drumul socialismului.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Hunedoara şi al Sfatului popular regional. Deva.

DRUM. SOC. Sev. 27. *Drumul socialismului.* Organ al comitetelor raional şi orăşenesc P.M.R. Tr. Severin şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc.

DRUM. SOC. Tul. 28. *Drumul socialismului.* Organul Comitetului raional al P.M.R. şi al Sfatului popular raional. Tulcea.

DURCH RUM. 29. *Durch Rumänien.* Vezi şi ed. engleză: *Rumania four tourists* şi ed. spaniolă: *Rumanía turistica.* Bucureşti.

EL. 30. *Előre.* Organ în limba maghiară al sfaturilor populare din R.P.R. Bucureşti.

FÁK. 31. *Fáklya.* Organ al Comitetului regional de Partid Crişana şi al Sfatului popular regional. Oradea.

FALV. DOLG. 32. *Falvak dolgozó népe.* Organ al ţărănimii muncitoare din R.P.R. Bucureşti.

FĂC. 33. *Făclia.* Organ al Comitetului regional Cluj al P.M.R. şi al Sfatului popular regional.

FEM. 34. *Femeia.* Revistă social-politică şi culturală editată de Consiliul naţional al femeilor din R.P.R. Bucureşti.

FLAC. 35. *Flacăra.* Revistă social-politică şi literar-artistică. Bucureşti.

FLAC. P. Neamţ 36. *Flacăra.* Organ al comitetelor raional şi orăşenesc ale P.M.R. şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc Piatra Neamţ.

FLAC. IAŞI 37. *Flacăra Iaşului.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Iaşi şi al Sfatului popular regional.

FLAC. MOIN. 38. *Flacăra Moineştiului.* Organ al Comitetului raional P.M.R. şi al Sfatului popular raional Moineşti.

FLAC. ROŞIE 39. *Flacăra roşie.* Organ al comitetelor orăşenesc şi raional P.M.R. şi al sfaturilor populare orăşenesc şi raional Arad.

FLAC. SIB. 40. *Flacăra Sibiului.* Organ al comitetelor orăşenesc şi raional P.M.R. şi al sfaturilor populare orăşenesc şi raional Sibiu.

FLAM. PRAH. 41. *Flamura Prahovei.* Organ al Comitetului regional P.M.R. Ploieşti şi al Sfatului popular regional.

FLAM. ROŞIE 42. *Flamura roşie.* Organ al Comitetului orăşenesc de Partid Reşiţa şi al Sfatului popular orăşenesc.

GAZ. ÎNV. 43. *Gazeta învăţămîntului.* Organ al Ministerului Învăţămîntului şi Culturii şi al Uniunii sindicatelor din instituţiile de învăţămînt şi cultură. Bucureşti.

GAZ. LIT. 44. *Gazeta literară.* Organ săptămînal al Uniunii scriitorilor din R.P.R. Bucureşti.

IAŞUL LIT. 45. *Iaşul literar.* Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. Iaşi.

IFJÚMUNK. 46. *Ifjúmunkas.* Organ săptămînal al U.T.M. Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

IGAZ SZÓ	47. *Igaz szó.* Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. Tg. Mureș.
IGAZSÁG	48. *Igazság.* Organ al Comitetului regional P.M.R. și al Sfatului popular al regiunii Cluj.
INF. BUC.	49. *Informația Bucureștiului.* Organ al Comitetului orășenesc București al P.M.R. și al Sfatului popular al orașului București.
ÎNAINTE	50. *Înainte.* Organ al comitetelor orășenesc și raional P.M.R. și al sfaturilor populare orășenesc și raional Brăila.
ÎNAINTE Cr.	51. *Înainte.* Organ al Comitetului regional Oltenia al P.M.R. și al Sfatului popular regional. Craiova.
ÎNDRUM. CULT.	52. *Îndrumătorul cultural.* Revistă lunară a Ministerului Învățămîntului și Culturii și a Consiliului central al sindicatelor din R.P.R. București.
KOR.	53. *Korunk.* Revistă socială, politică, științifică și culturală. Cluj.
LIMBA ROM.	54. *Limba română.* Academia R.P.R. Institutul de lingvistică București.
LIMBĂ LIT.	55. *Limbă și literatură.* Societatea de științe istorice și filologice din R.P.R. București.
LUCEAF.	56. *Luceafărul.* Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. București.
LUMIN.	57. *Luminița.* Revista celor mici editată de C.C. al U.T.M. București.
LUPTA C.F.R.	58. *Lupta C.F.R.* București.
LUPTA	59. *Lupta de clasă.* Organ teoretic și politic al C.C. al P.M.R. București.
LUPTA N.	60. *Lupta noastră.* Organ al comitetelor orășenesc și raional ale P.M.R. și al sfaturilor populare ale orașului și raionului Giurgiu.
MAGAZIN	61. *Magazin.* Revistă săptămînală editată de ziarul « Romînia liberă ». București.
MAT. CERCET. DIALECT.	62. *Materiale și cercetări dialectale.* Cluj 1960.
MILCOV.	63. *Milcovul.* Organ al comitetelor orășenesc și raional P.M.R. Focșani și al sfaturilor populare orășenesc și raional.
MIN. MUSC.	64. *Minerul muscelean.* Organul Comitetului de Partid și al Comitetului sindicatului din bazinul carbonifer Cîmpulung Muscel. Pescăreasa Muscel.
MUNCA	65. *Munca.* Organ al Consiliului central al sindicatelor din R.P.R. București.
MUNCIT. FOREST.	66. *Muncitorul forestier.* Organ săptămînal al Ministerului Economiei Forestiere și al Comitetului Central al Uniunii sindicatelor din întreprinderile economiei forestiere. București.
MUNCIT. SAN.	67. *Muncitorul sanitar.* Organ al Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale și al C.C. al Uniunii sindicatelor din unitățile sanitare din R.P.R. București.
MUNK.	68. *Munkás élet.* Foaie săptămînală a C.C.S. din R.P.R. București.
MUZ.	69. *Muzica.* Revista Uniunii compozitorilor din R.P.R. și a Ministerului Învățămîntului și Culturii. București.
MÜVEL.	70. *Müvelödés.* Publicație a Ministerului Învățămîntului și Culturii. București.
NAPSUG.	71. *Napsugár.* Revistă pentru copii a U.T.M. București.
NEUE LIT.	72. Neue Literatur. Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. București.
N. WEG	73. *Neuer Weg.* Organ al sfaturilor populare din R.P.R. București.
NOV. JIV.	74. *Novi jivot.* Revistă a filialei Timișoara a Uniunii scriitorilor din R.P.R.
NOV. VIK.	75. *Novii vik.* Organ al Consiliului general A.R.L.U.S. pentru minoritatea ucraineană din R.P.R. București.
ONEȘTI	76. *Oneștiul nou.* Organ al Comitetului de Partid și al Comitetului sindical de pe complexul de șantiere Onești.

https://biblioteca-digitala.ro

ORIZONT.	77. *Orizonturi.* Revista păcii. Bucureşti.
	78. *Pentru apărarea patriei.* Revistă lunară a U.C.F.S. din R.P.R. De la nr. 4: *Sport şi tehnică.* Bucureşti.
PT. APĂR. PĂCII	79. *Pentru apărarea păcii.* Revistă editată de Comitetul naţional pentru apărarea păcii din R.P.R. Bucureşti.
PT. SOC.	80. *Pentru socialism.* Organ al Comitetului regional al P.M.R. şi al Sfatului popular regional Maramureş. Baia Mare.
PIONÍR	81. *Pionír.* Revistă a C.C. al U.T.M. Bucureşti.
PRAVDA	82. *Pravda.* Organul Comitetului regional Banat al P.M.R. şi al Sfatului popular regional. Timişoara.
PRESA	83. *Presa noastră.* Revista Uniunii ziariştilor din R.P.R. Bucureşti.
PROBL. ART. PLAST.	84. *Probleme de artă plastică.* Academia R.P.R. I.S.R.S. Bucureşti.
	85. *Probleme de istorie.* Academia R.P.R. I.S.R.S. Bucureşti.
PROBL. MUZ.	86. *Probleme de muzică.* Academia R.P.R. I.S.R.S. Bucureşti.
PROGR. RADIO	87. *Programul de radio şi televiziune.* Editat de Dir. generală a Radiodifuziunii şi Televiziunii de pe lîngă Consiliul de Miniştri al R.P.R. Bucureşti.
REV. ARH.	88. *Revista arhivelor.* Organ al Direcţiei generale a Arhivelor statului din R.P.R. Bucureşti.
REV. FIL. ROM. GERM.	89. *Revista de filologie romanică şi germanică.* Academia R.P.R. Subsecţia de limbă şi literatură. Bucureşti.
REV. FOLC.	90. *Revista de folclor.* Publicată de Institutul de folclor. Bucureşti
	91. *Revista de statistică.* Organ al Direcţiei centrale de statistică de pe lîngă Consiliul de Miniştri al R.P.R. şi al societăţii de ştiinţe economice din R.P.R. Bucureşti.
REV. ROUM.	92. *Revue roumaine.* Publicaţie literară trimestrială. Vezi şi ed. germană: *Rumänische Rundschau* şi cea engleză: *Rumanian Review.* Bucureşti.
ROMANOSLAV.	93. *Romanoslavica.* Asociaţia slaviştilor din R.P.R. Filologie. Bucureşti.
ROM. LIB.	94. *Romînia liberă.* Organul sfaturilor populare din R.P.R. Bucureşti
ROUM. AUJOURD'HUI	95. *La Roumanie d'aujourd'hui.* Vezi şi ed. germană: *Rumänien heute*, cea engleză: *Rumania today* şi cea spaniolă: *Rumania de hoy.* Bucureşti.
SĂT.	96. *Săteanca.* Revistă social-politică şi culturală editată de Consiliul naţional al femeilor din R.P.R. Bucureşti.
SCÎNT.	97. *Scînteia.* Organ al C.C. al P.M.R. Bucureşti.
SCÎNT. PIONIER.	98. *Scînteia pionierului.* Organ al C.C. al U.T.M. Bucureşti.
SCÎNT. TIN.	99. *Scînteia tineretului.* Organ central al U.T.M. Bucureşti.
SCRIS. BĂN.	100. *Scrisul bănăţean.* Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. Timişoara.
SEC. CIOC.	101. *Secera şi ciocanul.* Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Argeş. Piteşti.
SOM.	102. *Someşul.* Organ al Comitetului raional Dej al P.M.R. şi al Sfatului popular raional.
ST. NOSTRU	103. *Steagul nostru.* Organ al comitetelor raional şi orăşenesc P.M.R. Tîrgu Jiu şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc.
ST. ROŞU Bac.	104. *Steagul roşu.* Organ al Comitetului regional al P.M.R. şi al Sfatului popular regional Bacău.
ST. ROŞU	105. *Steagul roşu.* Organul Comitetului regional Bucureşti al P.M.R. şi al Sfatului popular al regiunii Bucureşti.
ST. ROŞU Petr.	106. *Steagul roşu.* Organ al Comitetului orăşenesc P.M.R. Petroşani şi al Sfatului popular orăşenesc.
STEAUA	107. *Steaua.* Revistă a Uniunii scriitorilor din R.P.R. Cluj.
STEAUA R. Alba	108. *Steaua roşie.* Organ al Comitetului raional P.M.R. şi al Sfatului popular al raionului Alba. Alba Iulia.

https://biblioteca-digitala.ro

STEAUA R. Rom.	109. *Steaua roşie.* Organ al comitetelor raional şi orăşenesc P.M.R. şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc. Roman.
STEAUA R.	110. *Steaua roşie.* Organ al Comitetului de Partid şi al Sfatului popular al regiunii Mureş-Autonomă Maghiară. Tîrgu Mureş.
STUDIA	111. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai.* Series philologia. Cluj.
STUD.	112. *Studii.* Revistă de istorie. Bucureşti.
STUD. CERCET. IST. ART.	113. *Studii şi cercetări de istoria artei.* Academia R.P.R. Institutul de istoria artei. Bucureşti.
STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC.	114. *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor.* Academia R.P.R. Institutul de istorie literară şi folclor. Bucureşti.
STUD. CERCET. LINGV.	115. *Studii şi cercetări lingvistice.* Academia R.P.R. Institutul de lingvistică din Bucureşti.
STUD. CERCET. ŞT. FIL.	116. *Studii şi cercetări ştiinţifice.* Filologie. Academia R.P.R. Filiala Iaşi.
STUD. CERCET. ŞT. IST.	117. *Studii şi cercetări ştiinţifice.* Istorie. Academia R.P.R. Filiala Iaşi.
SZAB. SZÓ	118. *Szabad szó.* Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Banat. Timişoara.
TAN. ÚJ.	119. *Tanügyi újsag.* Gazetă a Ministerului Învăţămîntului şi Culturii şi a C.C. a sindicatelor muncitorilor din învăţămînt. Bucureşti.
TEATRUL	120. *Teatrul.* Revistă lunară editată de Ministerul Învăţămîntului şi Culturii şi de Uniunea scriitorilor din R.P.R. Bucureşti.
TIMP. NOI	121. *Timpuri noi.* Revistă săptămînală de politică externă. Bucureşti.
TIN. LUM.	122. *Tineretul lumii.* Revistă internaţională a tineretului editată de F.M.T.D. Bucureşti.
TÎN. LEN.	123. *Tînărul leninist.* Revistă editată de C.C. al P.M.R. Bucureşti.
TRIB.	124. *Tribuna.* Săptămînal de cultură. Cluj.
TURDA	125. *Turda nouă.* Organ al comitetelor raional şi orăşenesc Turda al P.M.R. şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc.
ÚJ ÉLET	126. *Új élet.* Revistă bilunară ilustrată, socială şi culturală. Tîrgu Mureş.
ÚTUNK	127. *Útunk.* Organ al Uniunii scriitorilor din R.P.R. Cluj.
UZINA	128. *Uzina noastră.* Organ al Comitetului orăşenesc P.M.R. Hunedoara şi al Sfatului popular orăşenesc.
UZINA OGOR.	129. *Uzina şi ogorul.* Organ al Comitetului raional P.M.R. şi al Sfatului popular raional Tîrgovişte.
VEAC NOU	130. *Veac nou.* Organ al Consiliului general A.R.L.U.S. Bucureşti.
V. BUZĂU	131. *Viaţa Buzăului.* Organ al Comitetului raional P.M.R. şi al Sfatului popular raional. Buzău.
V. COOP. MEŞT.	132. *Viaţa cooperaţiei meşteşugăreşti.* Organ al Uniunii centrale a cooperativelor meşteşugăreşti din R.P.R. Bucureşti.
V. LIB.	133. *Viaţa liberă.* Organ al Comitetului raional al P.M.R. şi al Sfatului popular al raionului Sighet.
V. LIT. SOV.	134. *Viaţa literară sovietică.* Academia R.P.R. I.S.R.S. Bucureşti.
V. MILIT.	135. *Viaţa militară.* Revistă ilustrată de literatură şi artă editată de M.F.A., Direcţia superioară politică. Bucureşti.
V. NOUĂ Gal.	136. *Viaţa nouă.* Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Galaţi.
V. ROM.	137. *Viaţa românească.* Revistă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Bucureşti.
V. STUD.	138. *Viaţa studenţească.* Revistă a asociaţiilor studenţilor din R.P.R. Bucureşti.
V. NOUĂ	139. *Viaţă nouă.* Organ al Comitetului raional Cîmpeni al P.M.R. şi al Sfatului popular raional.

https://biblioteca-digitala.ro

VOLK KULT. 140. *Volk und Kultur*. Revistă a Comitetului pentru cultură şi artă. Bucureşti.

VOLKSZEIT. 141. *Volkszeitung*. Organ al Comitetului regional al P.M.R. şi al Sfatului popular al regiunii Braşov.

VÖR. LOB. 142. *Vörös lobogó*. Organ al comitetelor orăşenesc şi raional P.M.R. şi al sfaturilor populare orăşenesc şi raional Arad.

VÖR. ZÁSZ. 143. *Vörös zászló*. Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Mureş-Autonomă Maghiară. Tîrgu Mureş.

WAHR. 144. *Die Wahrheit*. Organ al Comitetului regional P.M.R. şi al Sfatului popular regional Banat. Timişoara.

ZORI NOI Med. 145. *Zori noi*. Organ al Comitetelor raional şi orăşenesc P.M.R. şi al sfaturilor populare raional şi orăşenesc Mediaş.

ZORI NOI 146. *Zori noi*. Organ al Comitetului regional P.M.R. Suceava şi al Sfatului popular regional.

https://biblioteca-digitala.ro

SUMAR

I. *Baza tehnică de documentare ştiinţifică folclorică şi etnografică.* Bibliografii, indice, cataloage şi alte instrumente de cercetare — I. *Техническая база фольклорной и этнографической научной документации.* Библиография, каталоги и другие исследовательские инструменты — I. *The technical basis of scientific, folklore and ethnographic documentation.* Bibliographies, indexes, catalogues and other research instruments .... Nr. 1—3

II. *Istorie folclorică şi etnografică* — II. *Фольклорная и этнографическая история* — II. *History of folklore and ethnography*

1. Cercetători, culegători, prelucrători — Исследователи, собиратели, обработчики — Researchers, collectors, compilers ..... Nr. 4—20
2. Publicaţii — Печатные издания — Publications ..... Nr. 21—28
3. Instituţii — Учреждения — Institutions ..... Nr. 29—42

III. *Etnogeneză şi etnografie* — III. *Этногенез и этнография* — III. *Ethnogenesis and Ethnography*..... Nr. 43—45

IV. *Artă plastică populară* — IV. *Народное изобразительное искусство* — IV. *Plastic Folk Arts*

1. Generalităţi şi diversele ramuri ale artei plastice populare — Общие явления и различные отрасли народного изобразительного искусства — General priciples and various branches of plastic folk arts .... Nr. 46—67
2. Port popular — Народная одежда — Folk costumes..... Nr. 68—89

V. *Folclor* — V. *Фольклор* — V. *Folklore*

1. Studii cu caracter general, monografii tematice sau regionale, culegeri complexe — Статьи общего характера, тематические или областные монографии, комплексные записи — General studies. Thematic or regional monographs, complex collections..... Nr. 90—137
2. Obiceiuri şi credinţe: descrieri şi texte rituale. Lupta contra superstiţiilor — Обычаи и верования: описания обрядов и обрядовые тексты. Борьба с суевериями — Customs and beliefs: descriptions and ritual texts. Anti-superstition campaign ..... Nr.138—164
3. Proză populară: basme şi snoave, legende, tradiţii, povestiri — Народная словесность: сказки, былички, сказания, легенды, рассказы — Folk prose: Tales, yarns, legends, traditions, stories..... Nr.165—192
4. Paremiologie (proverbe şi zicători) şi ghicitori — Паремиология (пословицы и поговорки) и загадки — Paremiology (proverbs and sayings) and riddles..... Nr.193—195
5. Folclor versificat şi cîntat — Стихотворный и песенный фольклор — Folklore in verse and song
   a) Balade populare — *а)* Народные баллады — Folk ballads..... Nr.196—210
   b) Cîntece şi doine — *б)* Песни и дойны — Songs and doinas..... Nr.211—412
   c) Strigături — *в)* Стригэтурь (выкрики) — Dance-cries..... Nr.413—434

https://biblioteca-digitala.ro

6. Muzică populară şi instrumente muzicale populare — Народная музыка и народные музыкальные инструменты — Folk music and folk musical instruments ..... Nr. 435—441

7. Coregrafie populară: descrieri, notaţii melodii de joc — Народная хореография: описания, нотация, танцевальные наигрыши — Folk choreography: descriptions, notations, dance tunes ..... Nr. 442—455

VI. *Etnografia, arta plastică populară şi folclorul minorităţilor naţionale din R.P.R. şi al altor popoare* — VI. *Этнография, народное изобразительное искусство и фольклор проживающих в Румынии национальных меньшинств и других народов* — VI *Ethnography, plastic folk arts and folklore of the national minorities in the R.P.R. and of other nations.*

1. Minorităţile naţionale din R.P.R. — Национальные меньшинства в РНР — National minorities in R.P.R ..... Nr. 456—476

2. U.R.S.S. şi ţările de democraţie populară — СССР и страны народной демократии — U.R.S.S. and The People's Democracies ..... Nr. 477—578

3. Ţările capitaliste — Капиталистические страны — Capitalist countries Nr. 579—634

VII. *Acţiuni de valorificare a etnografiei, artei plastice populare şi folclorului în cadrul revoluţiei culturale din R.P.R.* — VII. *Мероприятия по использованию этнографии, народного изобразительного искусства и фольклора в культурной революции в РНР* — VII. *The promotion of ethnography, plastic folk arts and folklore as integral parts of the cultural revolution in the Rumanian People's Republic.*

1. Generalităţi privind valorificarea tradiţiilor populare — Общие сведения об использовании народных традиций — General principles regarding the promotion of folk traditions ..... Nr. 635—647

2. Tradiţiile populare în opera scriitorilor şi poeţilor, a compozitorilor şi artiştilor plastici — Народные традиции в произведениях писателей и поэтов, композиторов и художников — Folk traditions in the works of writers and poets, composers and plastic artists ..... Nr. 648—657

3. Interpreţi vocali şi instrumentali, dansatori; formaţii corale, instrumentale şi coregrafice de amatori — Исполнители — вокалисты и инструменталисты, танцоры, хоровые, инструментальные и хореографические самодеятельные ансамбли — Vocal and instrumental performers, dancers; amateur choral, instrumental and dance ensembles Nr. 658—670

4. Concursuri, festivaluri, spectacole folclorice — Смотры, фестивали, фольклорные спектакли — Contests, festivals, folklore performances Nr. 671—679

5. Discografie, filme etnografice şi folclorice, emisiuni radiofonice, alte modalităţi de valorificare — Грампластинки, этнографические и фольклорные кинофильмы, радиопередачи, другие пути использования Discography, ethnographic and folklore films, radio programmes, other means of propagation ..... Nr. 680—693

6. Muzee etnografice şi de artă populară, case memoriale; expoziţii — Этнографические и краеведческие музеи, музеи народного искусства, дома-музеи, выставки — Ethnographic and folk art museums; memorial houses, exhibitions ..... Nr. 694—721

7. Congrese, seminarii, sesiuni, consfătuiri, simpozioane; conferinţe, referate, comunicări — Съезды, семинары, сессии, совещания, симпозиумы, научные рефераты, сообщения и доклады — Congresses; seminars, sessions, conferences, symposia, lectures, reports, papers .... Nr. 722—734

https://biblioteca-digitala.ro

I. BAZA TEHNICĂ DE DOCUMENTARE ŞTIINŢIFICĂ FOLCLORICĂ ŞI ETNOGRAFICĂ

Bibliografii, indice, cataloage şi alte instrumente de cercetare

Vezi şi: 485, 500, 513, 547, 627.

1. Din literatura noastră populară . . . LUCEAF. 5 (1962) nr. 13: [12]

   Statistica titlurilor şi tirajului lucrărilor folclorice apărute în ultimii ani.

2. DEMOS. Volkskundliche Informationen. Herausgegeben vom Institut für deutsche Volkskunde an der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. [DEMOS. Informaţii etnografice şi folclorice. Editat de Institutul de etnografie şi folclor de pe lîngă Academia germană de ştiinţe din Berlin]. Berlin, 3 (1962) nr. 1—2, 254 col.

   94 contribuţii documentare romîneşti, sub formă de referate bibliografice sau cronici, asupra unui număr egal de studii romîneşti de etnografie şi folclor, semnate de: Adăscăliţei V. (110, 218, 260), Alexandru T. (105, 156, 290), Amzulescu Al. (258, 259, 308), Bănăţeanu T. (41,222, 224), Bîrgu L. (109, 134), Bucşan A. (289, 291, 292, 293), Bugeanu D. (54, 55, 64), Bugnariu T. (53, 63, 101, 271), Butură V. (59, 226, 227, 228, 229, 230, 246, 247), Ciobanu V. (129, 136), Florescu Fl. B. (36, 42, 61, 83), Fochi A. (35, 43, 56, 60, 99, 179, 257), Focşa M. (33, 57, 62, 65), Georgescu Fl. (161), Georgescu L. (130, 133, 155), Habenicht G. (131, 132, 272, 273, 274, 275), Iliescu V. (186, 187), Ionescu-Nişcov V. (102, 103, 106, 108, 111, 112), Irimie C. (40, 223, 225), Micznik V. (159, 160, 162, 163, 164, 165), Nicolescu V. D. (135), Niculescu R. (107), Pop D. (138, 270), Pop M. (307), Rădulea M. (128), Stroescu S. C. (100), Taloş I. (256, 261), Vicol A. (104, 137, 157, 269), Vulcănescu R. (34, 58, 169), Zderciuc B. (32). Reprezintă 29,74% faţă de contribuţia celorlalte ţări participante.

3. Fochi, Adrian: Bibliografia folclorului romînesc pe anul 1961. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 121—191.

   Adnotată, 984 titluri, indice de autori. Colaboratori: Dan Bugeanu, Virgil Cîndea, Rodica Fochi, Vasile Iliescu, Valeria Trifu şi Leopold Voita.

II. ISTORIE FOLCLORICĂ ŞI ETNOGRAFICĂ

1. CERCETĂTORI, CULEGĂTORI, PRELUCRĂTORI

Vezi şi: 458, 483, 502, 505, 507, 538, 545, 567, 569, 571, 580—581, 598, 604, 724.

4. B.B.: 150 de ani de la naşterea lui Gh. Bariţiu. STUD. CERCET. ŞT. IST. 13 (1962) fasc. 2: 291.

   Dare de seamă asupra comunicărilor. Se menţionează şi activitatea sa de valorificare a creaţiei populare.

5. Bistriţeanu, Alex.: C. Negruzzi şi creaţia populară. LIMBĂ LIT. 6 (1962) 369—386.

6. Breazul, George: Gavriil Musicescu. Schiţă monografică. Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 224 p. cu il. + 2 f. pl.

   Şi despre activitatea folclorică.

7. Chiţimia, I. C.: Activitatea de folclorist a lui Gr. G. Tocilescu. STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC. 11 (1962) 1—29.

   Cu bibliografia scrierilor sale.

https://biblioteca-digitala.ro

8. Ciobanu, Gh.: Prof. George Breazul (1887—1961). REV. FOLC. 7 (1961) nr. 1—2: 152—153.

Necrolog. Cu 1 portr.

9. Cosma, Viorel: Giuseppe Verdi et les musiciens roumains. [G. V. şi muzicienii romîni]. ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 7: 24.

Date bibliografice despre Dimitrie Vulpian.

10. Cuibuş, G.: Un mare povestitor popular. Petre Ispirescu. ALB. 64 (1962) nr. 777: 5.

Medalion. Cu 1 portr.

11. Delasabar, M. C.: 75 de ani de la moartea lui Petre Ispirescu. Un harnic culegător de basme şi snoave populare. ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 3053.

Medalion.

12. Dinu, Ioan M.: Petre Ispirescu. 75 de ani de la moarte. SEC. CIOC. 12 (1962)nr. 2673.

Medalion.

13. Frunză, Maria: G. Dem. Teodorescu, folclorist. STUD. CERCET. ŞT. FIL. 11 (1960) fasc. 2: 191—208.

14. Iliescu, Ioan: Folclorişti şi cercetători ai creaţiei noi populare de pe plaiurile Hunedoarei. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2356.

15. Leonte, A.: Anton Pann în regiunea noastră. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2396.

Date biografice. Cu 1 foto: Casa memorială din R. Vilcea.

16. Nicolescu, G. C.: Viaţa lui Vasile Alecsandri. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1962. 609 [—612] p. + 12 f. pl.

Despre activitatea folclorică: 193—194, 204, 213—216, 321, 429—432.

17. Rusu, Mircea: Poşta literară. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5501.

Despre culegerea textelor populare şi prelucrarea lor, către A. Dumitru din Sighişoara.

18. Speranţia, Eugeniu: Filologul Ovid Densuşianu. STEAUA 13 (1962) nr. 10:78—80.

Şi despre activitatea folclorică.

19. Vîrgolici, Teodor: Ion Creangă. REV. ROUM. 16 (1962) nr. 3: 7—10.

Şi despre inspiraţia folclorică.

20. 21 noembrie — 75 ani de la moartea lui Petre Ispirescu. V. LIT. SOV. 1962, nr. 9: 120.

Notă comemorativă.

2. PUBLICAŢII

Vezi şi: 1, 477, 514, 544, 555, 560,570, 587, 589—590, 599, 615—616.

21. Adăscăliţei, V.: Însemnări despre revista «Şezătoarea». IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 3: 73—76.

22. Din comoara folclorului. PRESA 7 (1962) nr. 1: 47.

Recenzie la «Zori noi» Suceava, nr. 4379 din 6 ian. 1962.

23. Cuibuş, G.: Bilanţ şi perspectivă. TRIB. 6 (1962) nr. 52: 2—3.

Valorificarea folclorului in cadrul E.P.L.

24. Habenicht, Gottfried: Forschungen zur Volks- und Landeskunde. (Revistă editată de Academia R.P.R. filiala Cluj, secţia pentru ştiinţe sociale Sibiu). Editura Academiei R.P.R., 1959, nr. 1, 250 [— 252] p. + 4 f. pl.; 1959, nr. 2, 194[—196] p. + 4 f. pl.; 1960, nr. 3,195 [— 199] p. + 1 f. pl. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 187—189.

Recenzie globală. Vezi şi: NEUE LIT. 13 (1962) nr. 1: 151—152; nr. 4: 152 — 153; N. WEG 14 (1962) nr. 3960, 4063; TRIB. 6 (1962) nr. 9:8: N. Dunăre.

https://biblioteca-digitala.ro

25. În sprijinul formaţiilor de amatori. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4457.

Planul editorial al Casei regionale a creaţiei populare: o culegere de melodii populare din regiune; organizarea unei ştafete a culegătorilor de folclor (care se va publica).

26. Papadima, Ovidiu: Aspecte folclorice din « Foaia poporului » (Poezia din anii 1892—1897). STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC. 10 (1961) 661—701.

27. [Recenzii globale la Revista de folclor]. STUD. CERCET. ŞT. FIL. 11 (1960) nr. 2: 292—296: V. Adăscăliţei; BUL. INF. 1962, nr. 4: 13—14: N. Jula; IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 1: 90—91: V. Adăscăliţei; nr. 12: 114—115: P. Ursache; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2772: H. Horşia.

28. Tiberian, I.: Cercetarea ştiinţifică oglindită în analele universităţilor (seriile de ştiinţe sociale). LUPTA 42 (1962) nr. 2: 70—83.

Şi despre M. Pop: Tradiţie şi înnoire în folclorul romîn contemporan (Anale, Buc., 15 (1959).

3. INSTITUŢII

Vezi şi: 600.

29. [Din activitatea de culegere a Institutului de folclor]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 156—158: Al. Amzulescu; 158: A. Bucşan; 158—159: E. Balaci; 159—160: A. Bucşan; 160—161: E. Balaci; 161: Al. I. Amzulescu; 161—162: N. Rădulescu; 7 (1962) nr. 3—4: 108: G. Sulităeanu; 109: D. Truţă; 109—110: Sanda Golopenţia-Eretescu; 110: G. Habenicht; 110—111: G. Sulităeanu; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2826; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3991; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3937; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 3068.

30. Bucşan, A.: Colaborarea folcloriştilor cu antropologii. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 112—113.

Cercetări comune în zona « mărginimii » Sibiu.

31. Dunăre, Nicolae: Cercetările etnografice pe teritoriul Transilvaniei în anii republicii. FĂC. 17 (1962) nr. 5026.

Cu 3 foto de port popular femeiesc.

32. Florea, I.: Valorificarea melodiei populare. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5672.

Culegeri şi prelucrări în r. Arad.

33. Gherghel, Laura: Cu cercul de folclor pe Valea Drăganului. V. STUD. 7 (1962) nr. 1: 7.

34. Institutul de Istoria artei din Bucureşti la a cincisprezecea aniversare a Republicii Populare Romîne. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 261—268.

Şi despre activitatea secţiilor de etnografie şi artă populară.

35. Ionescu, Doina: Legături internaţionale ale folcloriştilor romîni. BUL. INF. 1962, nr. 3: 12—15.

36. Leonte, Liviu: Lucrările secţiei de filologie la sesiunea ştiinţifică pe anul 1961 a Universităţii « A. I. Cuza ». IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 1: 85—88.

Ideile principale ale comunicării « Probleme ale folclorului contemporan » de V. Adăscăliţei.

37. Moşoiu, Viorel: Culegere de folclor. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5548.

Organizată de Complexul industrial de faianţă şi sticlă din Sighişoara.

38. Petroiescu, C. V.: Lucrări de cercetări etnografice. MUNCA 18 (1962) nr. 4424.

În reg. Hunedoara, organizate de Filiala Cluj a Academiei R.P.R. şi Muzeul regional Deva.

39. Ripan, Raluca: Un an rodnic în cercetări ştiinţifice. TRIB. 6 (1962) nr. 2: 8.

Filiala Cluj a Academiei R.P.R. în 1961. Şi lucrări de artă populară.

40. Taloş, Ion: Cercetări de folclor în zona lacului de acumulare Cinciş—Hunedoara. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 112.

https://biblioteca-digitala.ro

41. Truţă, D. şi Vöö G.: Din activitatea secţiei Cluj a Institutului de folclor. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 111.
42. Ursache, P.: Cercul de folclor al Facultăţii de filologie din Iaşi. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 113—114.

III. ETNOGENEZĂ ŞI ETNOGRAFIE

Vezi şi: 459, 471, 494, 533, 535, 540, 565, 573—574, 588, 596, 602—603, 611, 614, 622—623, 628, 634.

43. Cărăbiş, V.: Mori şi pive pe valea Jaleşului (Gorj) în sec. al XVII — XIX-lea. STUD. 15 (1962) 931—952.
44. Focşa, Gh.: Die Wohnungen. [Locuinţele]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 1: 15—18.

Despre stilul arhitectonic romînesc. Cu 7 foto.

45. Ştefan, Gh.: Formarea limbii şi a poporului romîn. Apariţia primelor state feudale pe teritoriul ţării noastre. Bucureşti, Edit. politică, 1962. 38 [—40] p.

Material întocmit de... pe baza părţii III şi IV din «Istoria Romîniei», vol. I şi a părţii I din «Istoria Romîniei» vol. II, apărute în Edit. Acad. R.P.R.

IV. ARTA PLASTICĂ POPULARĂ

1. GENERALITĂŢI ŞI DIVERSELE RAMURI ALE ARTEI PLASTICE POPULARE

Vezi şi: 469, 493, 563, 584, 613, 641.

46. Arta populară din Valea Jiului. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2630.

Lucrare în curs de apariţie la edit. Acad. R.P.R.

47. Avramescu, Elena [şi] Florea Bobu Florescu: Broderiile la romîni. Bucureşti, E.S.I.P., 1959 50 p. +62 pl. color. + 8 schiţe + 2 h.
Rec.: REV. ROUM. 16 (1962) nr. 1: 185—186: N. Pascu.

48. Bănescu, Eugenia: Un interesant centru de ceramică populară din regiunea Argeş: Lungeşti. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2455.

Prezentare generală. Cu 2 foto.

49. Ceramică şi ţesături populare romîneşti. CRIŞ. 17 (1962) nr. 160: foto.
50. Cercul de artă populară. ST. ROŞU 14 (1962) nr. 9538 [recte: 3558].

Din Săpunari, Lehliu. Cu 1 foto.

51. Cercuri de artă populară. SCÎNT. 31 (1962) nr. 5418.

În r. Odorhei (ceramică la Corund, dantelă la Sîncrai, ţesut la Lupeni şi Petecu, gravură în lemn la Teleac).

52. Docsănescu, N.:Faima artei populare romîneşti. V. COOP. MEŞT. 11 (1962) nr. 20.

Despre ceramica neagră din regiunile secuieşti.

53. Focşa, Gh.: Die rumänische Volkskunst. [Arta populară romînească]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 2—3: 15—18.

Generalităţi. Cu 7 foto.

54. Furcă de tors. ALB. 64 (1962) nr. 752: 6: foto.
55. Haben Sie Interesse für Volkskunst? [Vă interesează arta populară?]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 1: 27.

Generalităţi. Cu 1 foto.

56. H[orşia], H.: Creatori populari. Ceramică de Kuty. INF. BUC. 9 (1962) nr. 2759.

Despre valorificarea de către Fondul plastic a creaţiei olarului Constantin Colibaba.

https://biblioteca-digitala.ro

57. Irimie, Cornel: La nouvelle céramique populaire. [Noua ceramică populară]. ART. R.P.R. 1962, nr. 22: 48–54.

Centrele actuale, noile caracteristici, specializarea regională. Cu 13 foto.

58. Pe scurt despre Romînia. Bucureşti, Edit. Meridiane, 1961. 108 [–112] p.

Artă populară şi folclor: 70–71, cu 2 foto. Vezi şi ed. în lb. străine: Kleine Rumänien – Fibel; Rumania. Breve presentación; Rumania in Brief; Rumúniia. Kratkii spravocinik; la Roumanie en bref.

59. Petraru, Şt.: Valorificarea tezaurului folcloric. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5372.

Arta populară din Sălişte, r. Sibiu.

60. Eine « Plosca ». [O ploscă]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 1: 26: foto.

61. Rácz, Nicolae: Dorinţa cioplitorului în lemn. V. LIB. 13 (1962) nr. 595.

Despre motivele ornamentale ale porţilor maramureşene.

62. Restaurarea bisericii de lemn din Plopiş [Maramureş]. ARHITECT. 10 (1962) nr. 4: 48.

63. Rumänische Volkskunst. [Artă populară romînească]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 4: 16–19.

Generalităţi. Cu 6 foto.

64. Rumänische Volkskunst. [Artă populară romînească]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 1: 1; nr. 2–3: 1; nr. 4: 1: foto.

65. Stahl, Paul H.: Motive decorative la porţile ţărăneşti din raionul Reghin. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 383–386.

66. Stratan, Ioan: Aspecte noi în arta populară. DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5394

Noi motive decorative în textilele populare. Cu 1 foto.

67. Tradiţia cusăturilor naţionale de la Muntenii de Sus, raionul Vaslui. FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4801: foto.

Pentru cercul de cusături naţionale din aceeaşi localitate vezi şi: FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4822.

2. PORT POPULAR

Vezi şi: 31, 148, 461–462, 475, 595, 631, 718.

68. Arta cusăturilor, atît de legată de frumuseţile portului popular romînesc, are vechi tradiţii şi în Banat. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5437: foto.

69. Artă şi măiestrie. Port popular de la Bran. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5565: foto.

70. Costum naţional din regiunea Craiova. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5538.

71. Costume cu cusături naţionale din comuna Tătăruşi, raionul Paşcani, regiunea Iaşi. FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 5047: foto.

72. [Costume populare din Bodeşti, r. P. Neamţ]. ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2961: foto.

73. Costume régional de femme executé par Maria Corbeanu (Mămăieşti, Argeş). ART. R.P.R. 1962, nr. 22: 66: foto.

74. Florescu, Florea Bobu: Portul popular romînesc. Scurt istoric. [Bucureşti, Casa centrală a creaţiei populare 1961]. 34 p. litografiat.

75. Din frumosul port local. AVÎNT. 12 (1962) nr. 602–604, 606, 608–613.

10 foto: port femeiesc de pe valea Bîrgăului; port femeiesc săsesc din Ghinda, Unirea şi Slătiniţa; costum bărbătesc de iarnă din Dorolea, Iad şi Slătiniţa; costume femeieşti şi bărbăteşti de pe valea Şieului; costume bărbăteşti şi femeieşti din Sintioana; port bărbătesc din Mărişelu; costume femeieşti maghiare din Şintereag; costume femeieşti şi bărbăteşti din Şieuţ; port femeiesc de pe valea Măgheruşului; tineri şi tinere din Josenii Bîrgăului.

76. Un grup de tineri colectivişti din comuna Certeza, raionul Oaş, regiunea Maramureş, în frumoasele lor porturi naţionale. MUNCA 18 (1962) nr. 4527: foto.

77. Petrescu, Paul: Costumul popular romînesc din Transilvania şi Banat. Bucureşti, Edit. de stat didactică şi pedagogică, 1959, 138 [–144] p. cu 32 pl. color h.t.
Rec.: REV. ROUM. 16 (1962) nr. 2: 176–177: N. Pascu.

https://biblioteca-digitala.ro

78. Petrescu, Paul: Studiul costumului popular. TRIB. 6 (1962) nr. 27: 11.

79. Pop, Mircea: Însemnări folclorice. Un sat din ţara Chioarului. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2630.

Port, dans, valorificări diverse, în Curtuiuşu Mare.

80. [Port popular din Gherăeşti — Roman]. ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 3060: foto.

81. Portul naţional alcătuieşte şi el una dintre comorile artei noastre populare. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4589.

Foto: port femeiesc.

82. Portul ţărancelor din Avrig ... FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3208: foto.

83. Schön und farbenprächtig sind die Banater Trachten ... [Frumoase şi colorate sînt porturile bănăţene]. WAHR. 6 (1962) nr. 722: foto.

84. Tinere fete, în frumoase costume naţionale moldoveneşti. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4597: foto.

85. Tineri din satul Solduba (Satu Mare) în port de sărbătoare. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2689: foto.

86. Turcu, Aurora: Ştiri despre portul popular din Moldova de acum o sută de ani. IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 5: 84—86.

87. Ünneplöbe öltözött szelistyei lányok. [Fete din Sălişte în port popular]. EL. 16 (1962) nr. 4459: foto.

88. Vuia, Romulus: Portul popular din Ţara Haţegului. Bazinul de la Haţeg. [Supracoperta: Iuliana Dancu. Fotografii: Denis Gallovay şi Romulus Vuia. Desene: Cella Neamţu şi Roswith Pastior-Capesius]. [Bucureşti], Edit. Meridiane, [1962]. 84 [—88] p.: Caiete de artă populară.

Cu 1 h., 56 il. din care una color. Glosar: 77—82. Note bibl.: CONTEMP. 1962, nr. 39: 6; ROM. LIB 20 (1962) nr. 5574.

89. Vulcănescu, Romulus: Caractere înrudite între portul popular romîn şi cel slovac. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 307—333.

V. FOLCLOR

1. STUDII CU CARACTER GENERAL, MONOGRAFII TEMATICE SAU REGIONALE, CULEGERI COMPLEXE

Vezi şi: 486, 498, 510—511, 522—523, 526—527, 531, 552, 554, 564.

90. Adăscăliţei, V.: Despre folclorul nostru muncitoresc. SCRIS. BĂN. 13 (1962) nr. 2: 77—81.

91. Adăscăliţei, V.: Despre lărgirea bazei documentare a folcloristicii. TRIB. 6 (1962) nr. 28: 7.

Constituirea unei arhive de documente manuscrise.

92. Adăscăliţei, V.: Din problemele folclorului contemporan. IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 2: 62—67.

93. Adăscăliţei, V.: Note asupra specificului poeticii folclorice. IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 11: 52—56.

94. Amzulescu, Al.: Cercetările de folclor în R.P.R. BUL. INF. 1962, nr. 1: 10—12.

95. Amzulescu, Al.: Perspectivele folclorice ale satului colectivizat. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 7—18.

96. Baciu, P.: Pe strunele poeziei populare. ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 196.

Actul eliberării de la 23 August 1944 în cîntecul popular.

97. Bradu, Ioan: Florile marii prietenii. CRIŞ. 17 (1962) nr. 268.

Prietenia romîno-sovietică oglindită în folclor. Cu 4 fragm. de cîntece în text.

https://biblioteca-digitala.ro

98. Brătulescu, Monica: Contribuţii la studierea mijloacelor de compoziţie şi stil în folclorul nou. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 39—50.

99. Bucureştii în literatură. Texte alese şi adnotate, cu un cuvînt înainte de Radu Albala. Bucureşti, Edit. ptr. lit., 1962. 747 p. cu il.

Cap. Folclor (p. 1—18): 8 texte, balade şi cîntece. Cîntece muncitoreşti: p. 332, 358.

100. Bucurie, mîndră floare. Culegere de folclor poetic contemporan din regiunea Suceava. Suceava, Casa regională a creaţiei populare, 1962. 66 [—69] p. cu ilustr.

30 texte cîntece, 25 strigături, 9 ghicitori. Detaliile de culegere în mod inconsecvent incomplete. Şi material neautentic. Rec.: ZORI NOI 16 (1962) nr. 4537: F. Bratu.

101. Burada, Teodor T.: O călătorie în Dobrogea. Ediţie îngrijită şi prefaţată de Marin Bucur. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 181 [—182] p.

Reproduce din ediţia de la 1880, 14 balade, 8 doine, 8 « hore » (cîntece), 1 pluguşor; cap. « Diverse» cuprinde poezie de ritual (bocete şi colinde) selectată din revistele vremii.

102. Călinescu, G.: Folclor. CONTEMP. 1962, nr. 30: 1, 7: Cronica optimistului.

Generalităţi teoretice despre frumosul folcloric.

103. Călinescu, G.: Volumul I. CONTEMP. 1962, nr. 3: 1, 7: Cronica optimistului.

Al Istoriei literaturii romîne. Şi despre cap. de folclor.

104. Chiţimia, I. C.: O cercetare folclorică în Dobrogea. STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC. 10 (1961) 703—718.

Material complex, cu o prezentare.

105. Chiţimia, I. C.: Folclor din Muntenia şi Oltenia. STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC. 11 (1962) 131—173.

7 basme. 5 balade şi cîntece, strigături, ghicitori şi recitative copilăreşti.

106. Ciobanu, Gh.: Despre legăturile folclorice ale popoarelor balcanice. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 102—103.

107. Desmireanu, I.: Cine a făcut horile... Folclor din regiunea Cluj. [Coperta şi ilustraţiile de Felicia Andraşiu Avram]. Culegere întocmită de... [Cluj], Casa regională a creaţiei populare, 1961. 240 [—244] p. Cîntece sociale din trecut: 29—48, cîntece sociale noi: 49—61, cîntece de dragoste şi dor: 63—120. cîntece satirice şi de lume: 121—127, strigături: 129—157, cîntece bătrîneşti: 159—173, creaţii tradiţionale cu tema muncii: 175—184, creaţii de nuntă: 185—218, bocete: 219—227. Glosar: 229—232, tabelul informatorilor: 233—240:. Rec.: FĂC. 17 (1962) nr. 4841: Iosif E. Naghiu; IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 9: 89—90: V. Adăscăliţei; STEAUA 13 (1962) nr. 4: 125—126: D. Florea-Rarişte. Notă bibl.: AVÎNT. 12 (1962) nr. 601—602.

108. Desmireanu, Ion: Unele aspecte ale vieţii sociale în folclor. TRIB. 6 (1962) nr. 1: 11.

Cu numeroase texte de cîntece şi strigături noi.

109. Dobrescu, Ion: Din folclorul nou. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5443.

Generalităţi despre tematica folclorului nou.

110. Filimon, Valeriu: Trăsături noi în folclorul satului colectivizat. CERCET. FILOZOF. 9 (1962) 1047—1060.

111. Flegont, Olga: Arta teatrală populară romînească. BUL. INF. 1962, nr. 5: 9—11.

112. Flegont, Olga: Contribuţii la cercetarea formelor vechi de artă teatrală populară. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 347—359.

113. Fochi, Adrian: Cercetările de folclor balcanic în ţara noastră după 23 August 1944. BUL. INF. 1962, nr. 4: 10—12.

114. Folclor din Transilvania. Texte alese din colecţii inedite. Ediţie îngrijită de Ioan Şerb. Cu un cuvînt înainte de Mihai Beniuc. Bucureşti, Edit. pentru literatură, 1962. XIX+ 573 [—580] p. (I); 696 [—700] p. (II).

3254 texte de balade, cîntece, colinde, bocete, strigături, oraţii de nuntă din Zărand, Bihor, Oaş, Sălaj, Maramureş Năsăud, Lăpuş, Cluj, Tîrnave, Făgăraş, Mărginime, Orăştie, Banat, culese de Ioan Şerb şi Domiţian Cesereanu (300), Gheorghe Vornicu (188), Dumitru Pop (199), N. I. Dumitraşcu (131), Petre Lenghel-Izanu (263), Vasile T. Doniga (291), Ion Desmireanu (341), Gheorghe Cernea (506), Ion

https://biblioteca-digitala.ro

Bogdan (224), Aureliu Millea (336), Nicolae Jula (196) Nichifor Mihuţă (198). 80 cîntece populare noi din culegerile tuturor. Fiecare culegere e însoţită de o notă explicativă. Vol. II: glosar: 605—621; indicele informatorilor: 623—660; indice de variante, tematic de motive, metafore: 661—697. Rec.: DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 144; GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 36: 1; 37: 3; 38: 6: Perpessicius: INF. BUC. 9 (1962) nr. 2721; LIMBA ROM. 11 (1962) nr. 3: 330—333: V. Rusu; N. WEG 14 (1962) nr. 4197: G. Muntean; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2613: N. Dumbravă; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 551: 1; TRIB. 6 (1962) nr. 47: 3: I. Taloş; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4531: G. Jucan. Note bibl.: AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 568; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2707; NEUE LIT. 13 (1962) nr. 3: 157.

115. Gh. B.: Cîntece de azi ale poporului. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5479.

Generalităţi despre tematica nouă a folclorului local. Cu 3 texte de cîntece noi.

116. Hagiu, Grigore: Poporul cîntă socialismul. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5530.

Despre tematica folclorică nou.

117. Iliescu, I.: Versul popular — cîntec al bucuriei colective. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2427.

Despre oglindirea în folclor a noilor realităţi socialiste din patria noastră. Cu numeroase exemple de cîntece în text.

118. Izsák, Ştefan: Primii paşi spre teatru în voievodatele din Transilvania. ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 298.

Despre «igriţi» şi începuturile teatrului, după cercetările lui Ladislau Kocziá de la Baza de cercetări ştiinţifice a Academiei R.P.R. din Tg. Mureş. Cu 1 foto.

119. Jucan, Graţian: Viaţa nouă oglindită în folclorul regiunii. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4582.

Studiu. Numeroase texte de cîntece noi.

120. Marmeliuc, D.: Etimologii. Maiglicel s.m. LIMBA ROM. 11 (1962) 402—403.

I cîntec şi 5 fragmente de cîntec (republicări).

121. Muntean, George: Cum editäm folclorul? CONTEMP. 1962, nr. 42: 3.

122. Nép művészetünk gazdasága. [Bogăţia artei noastre populare]. FÁK. 17 (1962) nr. 296.

Despre conţinutul folclorului nou şi valorificarea lui.

123. Perpessicius: Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclorică (1957—1960). E.P.L. 1961.

Rec.: V. ROM. 15 (1962) nr. 3: 168—170: Al. Săndulescu; LUCEAF. 5 (1962) nr. 4: 10: G. C. Nicolescu; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 530: 1; REV. ROUM. 16 (1962) nr. 2: 162—163: Teodor Vîrgolici; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5359: Teodor Vîrgolici; TRIB. 6 (1962) nr. 5: 3: D. Florea-Rarişte; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4370: Ilie Dan.

124. Pop, Dumitru: Problema procesului de formare a folclorului muncitoresc. STUDIA 1961, fasc. 2: 139—150.

Şi extras, Cluj 1962.

125. Pop, Mihai: Folclorul romîn contemporan. BUL. INF. 1962, nr. 3: 3—12.

126. Pop, Mihai: Organizarea cercetărilor de etnografie şi folclor în Republica Populară Romînă. BUL. INF. 1962, nr. 5: 3—5.

127. Pop, Mihai: Studierea legăturilor folclorice romîno-maghiare. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 166.

Culegerile Secţiei din Cluj a Institului de folclor în com. Braniştea, r. Dej.

128. Popeangă, V.: Elogiul muncii în folclorul bănăţean. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5622.

129. Popeangă, V.: Poporul cîntă munca şi viaţa nouă. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5515.

Generalităţi despre tematica muncii în folclorul local. Cu 6 fragmente de cîntece populare şi strigături

130. Popescu, Ion Apostol: Relaţii folclorice romîno-maghiare în părţile Trascăului. STEAUA 13 (1962) nr. 8: 102—103.

Analiza tematică a unei legende din localitatea Rimetea.

https://biblioteca-digitala.ro

131. Robea, Mihail: Imaginea partidului în creaţia populară contemporană. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 7—21.

Reprodus rezumativ în BIULLETEN 1962, nr. 2: 138—140.

132. Ruxăndoiu, P.: Învăţămîntul folcloric în R.P.R. BUL. INF. 1962, nr. 5: 12—13.

133. Simonescu, Dan: Metodica şi mijloacele muncii ştiinţifice în istoria literară romînă şi în folclor. LIMBĂ LIT. 6 (1962) 23—45.

Cap. V: Folclorul şi folcloristica: dezvoltarea folcloristicii în ultimii ani, propuneri pentru studierea folclorului în şcoală.

134. Todoran, Romulus: Materiale dialectale. Graiul din Vîlcele (raionul Turda). MAT. CERCET. DIALECT. 1 (1960) 31—126.

37 texte de cîntece, 24 de strigături, 30 de cîntece de ospăţ, 4 de balade, 19 de colinde, proverbe şi descîntece.

135. Ursu, Nicolae: Lirica populară bănăţeană. Noul în cîntecul ţărănesc şi muncitoresc. SCRIS. BĂN. 13 (1962) nr. 5: 71—76.

Cu 4 exemple de cîntece noi (text şi melodie). Marga, r. Caransebeş, Cărbunari, r. Moldova-Nouă şi Sasca-Oraviţa.

136. Viaţă nouă, cîntec nou. STEAUA R. Rom. 17 (1962) nr. 970.

Despre colectivizare şi oglindirea ei în cîntecul nou. Cu 2 texte.

137. Zottoviceanu, Elena: O revoliuţionnih pesneah rumînskogo proletariata. BIULLETEN 1962, nr. 2: 149—153.

Reproducere rezumativă din STUD. CERCET. IST. ART. 1961/1.

2. OBICEIURI ŞI CREDINŢE: DESCRIERI ŞI TEXTE RITUALE. LUPTA CONTRA SUPERSTIŢIILOR

Vezi şi: 101, 107, 114, 134, 206, 548, 579, 609, 618—620, 625.

138. Adăscăliţei, V.: Elemente laice în colinda romînească. STUD. CERCET. ŞT. FIL. 13 (1962) nr. 1: 65—76.

139. Aspect de la sărbătoarea « Sîmbrei » ce a avut loc recent la Budeşti. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2607: foto.

140. A babona a butaság ikertestvére. [Superstiţia e soră geamănă cu prostia]. DOLG. NÖ 18 (1962) nr. 1: 24.

Combaterea credinţei că este folositoare expunerea găinilor moarte în urma unei epidemii pentru « înfricoşarea » calamităţii.

141. Bălaj, Teofil: Sărbătoare pe Muntele Găina. FĂC. 17 (1962) nr. 4896.

Descrierea obiceiurilor. Cu 3 foto.

142. Călăuza ateistului. [Traducere din limba rusă]. Bucureşti, Edit. politică, 1962. 669 p. cu il., portr. şi facs. + 1 f. + 24 f. pl.

Rec.: CONTEMP. 1962, nr. 2:7: O. Cheţan; V. STUD. 7 (1962) nr. 2:3: M. Florian.

143. Ciudan, George: Începînd de sîmbătă seara... MAGAZIN 6 (1962) nr. 270: 1,3.

Descrierea unei nunţi făgărăşene. Cu 7 strigături în text şi 3 foto.

144. Cîntec, N.: Căiuţii din Tudora. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4550.

Descrierea dansului respectiv, cu strigături caracteristice în text.

145. Culegere de pluguşoare şi jocuri. [Bucureşti], Editată de C.C. al U.T.M., 1962. 64 p. cu il.

146. Domşa, A.: Nuntă-n Bărăgan. ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3931.

Descriere romanţată a ceremonialului. Cu 5 foto.

147. Formaţiile artistice din Biniş combat superstiţiile. FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1326.

https://biblioteca-digitala.ro

148. La Iscroni, ca şi în celelalte localităţi din Valea Jiului, nedeile sînt mult apreciate de ţărani. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3960.

Grup de participante în port local.

149. Kernbach, Victor: Intinerirea Vrancei. FLAC. 11 (1962) nr. 42: 18—20.

Obiceiuri de înmormîntare, balada «Voinicul şi calul» şi fragmente de cîntece satirice. Cu 2 foto.

150. Leapşa în grup. SCÎNT. PIONIER. 14 (1962) nr. 28: 3.

Joc de copii, descriere.

151. Marcovici, I.: Sărbătoarea moţilor. CRIŞ. 17 (1962) nr. 179.

Despre «Tîrgul de fete» de la Găina. Cu 3 foto.

152. Mezei József: Új láthatár a Găina — rol. [Perspectivă nouă pe muntele Găina]. IGAZSÁG 23 (1962) nr. 174.

153. Oprescu, Vasile: Cînd şi de ce a apărut religia? Bucureşti, [Edit. ştiinţifică], 1962. 56 p.

154. Orbán Lajos: Az élet örömét zengi a havasi kürt a Găina csucsan. [Tulnicele de pe vîrful Găina cîntă bucuria vieţii]. EL. 16 (1962) nr. 4590.

155. Popa, Atanasie: Tîrgul colectiviştilor. STEAUA R. 11 (1962) nr. 162.

Vechiul «tîrg al cireşelor» din Brîncoveneşti în interpretare contemporană. Cu 3 foto.

156. Seară de clacă la căminul cultural din satul Breaza din comuna Bîrgăoani. FLAC. P. Neamţ 14 (1962) nr. 1143: foto.

157. Sicol, M.: Şezătoare. V. NOUĂ 12 (1962) nr. 524.

Conferinţa prof. Augustin Iancu: Despre vrăji, doftoroaie şi leacuri băbeşti, la Cărpiniş, Cîmpeni.

158. Tache, Aurelian: Originea creştinismului. Ediţia a II-a revăzută şi completată. Bucureşti, 1962. 48 p. cu il.: Societatea pentru răspîndirea ştiinţei şi culturii.

159. Taxil, Leo: Biblia hazlie. [Traducere]. Bucureşti, Edit. politică, 1962. 552 p. cu il.

Rec.: CĂL. BIBL. 15 (1962) nr. 12: 32—33: P. Gavrilescu; V. STUD. 7 (1962) nr. 17: 3: E. Iordăchescu.

160. Tomşa, Mihai: Viaţă nouă, obiceiuri noi. ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 283.

Interpretarea modernă a obiceiului «cununii» de secerat în Rîpa de Jos, r. Topliţa. Cu fragmente de texte noi.

161. Unele superstiţii şi adevărata lor explicaţie. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3840.

Combaterea unor credinţe referitoare la originea unor boli şi la pronostice de moarte. Vezi şi: PT. SOC. 13 (1962) nr. 2552; ÎNAINTE Cr. 19 (1962) nr. 5469.

162. Vadászkolinda. [Colindă de vînătoare]. ÚTUNK 17 (1962) nr. 26.

Traducere de Béla Bartók.

163. Zaharia, Romulus: Pe muntele Găina. Să ne cunoaştem patria. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4127.

Reportaj despre «tîrgul de fete» din 1962.

164. Zöld Lajos: Leányvásár Găinan. [Tîrgul de fete de pe Găina]. IFJUMÚNK. 6 (1962) nr. 48: 5—6.

3. PROZĂ POPULARĂ: BASME ŞI SNOAVE, LEGENDE ŞI TRADIŢII, POVESTIRI

Vezi şi: 105, 130, 327, 457, 463—465, 468, 470, 472, 476, 480, 482, 484, 490, 509, 512, 519, 521, 524, 530, 534, 536, 539, 541, 543, 551, 556, 561, 568, 575, 579, 586, 610, 612, 626, 630, 633—634, 682, 684, 693.

165. Creangă, Ion: Amintiri din copilărie. Poveşti şi povestiri. Prefaţă de Zoe Dumitrescu — Buşulenga. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 226 [— 232] p. cu portr.: Biblioteca şcolarului 30.

Antologie întocmită de Virgiliu Ene, după ediţia G.T. Kirileanu. 10 texte : 21—220.

https://biblioteca-digitala.ro

166. Creangă, Ion: Amintiri din copilărie şi Povestea lui Harap Alb. [Prefaţă de Ion Rotaru]. Ilustraţiile de A. Demian. [Bucureşti]. Edit. ptr. lit., 1962. XVII + 162 [—166] p. + 11 f. il.

Povestea: 87—147. Reproduce textul ediţiei G. T. Kirileanu.

167. Creangă, Ion: Capra cu trei iezi. Ilustraţii: Dem. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 8 p. + anexă (8 f. pl.).

168. Creangă, Ion: Dănilă Prepeleac. Ilustraţii de Noël Roni. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 19 [—24] p.

169. Creangă, Ion: Fehér szerencsen. Sütö András forditása. Illusztralta: Noël Roni. Bucureşti, Edit. tineretului, [1962]. 80 p. cu il. + 5 f. pl.

170. Creangă, Ion: Harap Alb. Ilustraţii de Roni Noël. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1962]. 77 p. + 1 f.

171. Creangă, Ion: A keeske és a három gidó. Illusztralta: Dem. [Bucureşti, 1962]. 8 f. pl. + anexă 8 p. text.

172. Creangă, Ion: Két leány. Vigh Károly forditása. Ioana Constantinescu rajzaival. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 24 p. cu il.

Fata babei şi fata moşneagului.

173. Creangă, Ion: Poveşti. Ilustraţii de Noël Roni. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 202 [—207] p. cu il. şi portr. + 14 f. il.

10 texte. Rec.: CĂL. BIBL. 15 (1962) nr. 10: 27.

174. Creangă, Ion: Punguţa cu doi bani. Ilustraţii de Ioana Olteş. [Bucureşti]. Edit. tineretului, 1962. 16 p. nenum. cu il.

175. Creangă, Ion: Punguţa cu doi bani. Ilustraţii de Ioana Olteş. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 8 f. cu il.

176. Creangă, Ion: Válogatott munkái. [Válogatott frások. Mesék. Fordította: Kiss Jenö, Sütö András és Vigh Karoly]. Bucureşti, Ifjusági könyvkiadó, 1962, 256 p. cu portr.: Tanulók könyvtára 8.

Basme, 8 texte: 125—245.

177. «De din vale de Rovine». Culegere de legende, nuvele şi evocări istorice. [Bucureşti], Edit, ptr. lit., 1961 XV + 370 [—372] p.
Rec.: DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 107: I.R.

178. Filimon, Nicolae: Táltos Román. Forditotta: Delnei B. József. Anastase Demian rajzaival. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 60 p. nenum. cu il.

2 texte.

179. Ispirescо, P.: La jeunesse et la vie sans fin. Traduit du roumain par F. Crainic Illustré par Ioana Olteş. Bucureşti, Edit. Meridiane, 1962. 36 p. nenum. cu il.

Vezi şi ed. în lb. străine: Molodost vecinaia i jizn beskonecinaia, Jugend ohne Alter und Leben ohne Tod, Jouth without age and life without death, Ifjúsának ifjusága, élet, amely nem ér véget.

180. Ispirescu, Petre: A furfangos kiscsobán [Ciobănaşul cei isteţ]. Bucureşti, Irodalmi Könyvkiadó 1961, 286[—288[p.
Rec.: EL. 16 (1962) nr. 4465: E. Lukács.

181. Ispirescu, P.: Prîslea cel voinic şi merele de aur. [Prefaţă de Ion Stăvăruş]. Coperta şi ilustraţiile de Val. Munteanu. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1962. XVI + 304 p. cu il.

22 texte.

182. Mitru, Al.: Furfangos Pacála. Forditotta: József Margit. A rajzokat készítette: Eugen Taru. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 68 [—72] p.

4 texte. Versiunea maghiară a lucrării de la nr. 270, Bibl. folcl. rom. pe 1961.

183. Niculescu, Radu: Unele observaţii asupra lui Pintea Viteazul ca personaj istoric. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 58—71.

Şi raportul personajului cu legenda.

https://biblioteca-digitala.ro

184. Odobescu, Alexandru I.: Basmul bisoceanului. În: Alexandru I. Odobescu povestind copiilor. [Prefaţă de Zoe Dumitrescu—Buşulenga. Ilustraţii de Mihăilescu Adriana]. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962, p. 126 — 158: Scriitorii patriei povestind copiilor.

185. Pîrcălabu, C.: Glume, snoave. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

3 texte. Turia, r. Slatina; Crîmpoia, r. Drăgăneşti Olt; Priboeni, r. Găieşti.

186. Slavici, Ioan: Păcală în satul lui. Basme. [Prefaţă de Eufrosina Molcuţ]. Ilustraţiile de Benedict Gănescu. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1962. XIV+247 [—250] p.cu il.

12 texte. Vezi şi ed. cu altă paginaţie: XVI + 261 [—264] p. + 12 f. pl. Rec.: ZORI NOI 16 (1962) nr. 4495

187. Snoave. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4547.

2 texte. Fără detalii de culegere.

188. Tinereţe fără bătrineţe. Basme populare romîneşti. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1961. XXX + 520 p. + 5 f. catalog: Biblioteca pentru toţi 100.

Rec.: STEAUA 13 (1962) nr. 1: 104—105: D. Florea — Rarişte.

189. Todoran, Eugen: Timpul în basmul romînesc. LIMBĂ LIT. 6 (1962) 397—421.

Dialectica timpului şi a spaţiului; timpul din basm ca ficţiune artistică; ironia, formă de apreciere calitativă a timpului din basm; corespondenţa timpului din basm cu timpul istoric social; basmul timpului nostru.

190. Ţoiu, Constantin: Comori maramureşene. GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 21: 4.

Legendă despre Pintea Viteazul şi despre zaua sa păstrată la Budeşti, Maramureş.

191. Vasilesco, I.: La féerie blanche de Ruşchiţa. [Feeria albă de la Ruşchiţa]. ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 1: 7—8.

Legenda carierei de marmoră.

192. Vöö, Gabriela: Mesemondás a kollektiv gazdaságban. [Povestitul basmelor în gospodăriile colective]. KOR. 21 (1962) nr. 9: 1107—1109.

4. PAREMIOLOGIE (PROVERBE ŞI ZICĂTORI) ŞI GHICITORI

Vezi şi: 105, 134, 274, 327, 529, 558, 579, 601, 607, 624.

193. Din înţelepciunea populară. ALB. 64 (1962) nr. 770: 6.

6 proverbe, fără detalii de culegere sau trimiteri bibliografice.

194. Nando, I.: Ghicitori. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

16 texte noi. Leşile Teiu, r. Costeşti.

195. Proverbe şi zicale. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

13 texte fără detalii de culegere.

5. FOLCLOR VERSIFICAT ŞI CÎNTAT

a) Balade populare

Vezi şi: 99, 101, 105, 107, 114, 134, 149, 224, 327, 506, 525, 537, 546, 550, 557, 723.

196. Balade şi cîntece populare romîneşti în limba maghiară. GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 12: 2.

Vol. « Foaie verde foi de fag», antologie întocmită de V. Andras Ianos şi Domokos Ianos, cu prefaţă de Ortutay Gyula. După o recenzie din « Nép Szabadság» (13 mart. 1962) de Domokos Sámuel. Notă bibl.: TRIB. 6 (1962) nr. 9: 12. Rec.: EL. 16 (1962) nr. 4481; IGAZ SZÓ 10 (1962) nr. 7: 146—147: Sepsi Miklós; ÚTUNK 17 (1962) nr. 26: 2: Bodor Pál.

197. Beke, György: Az Argeş mentén [Pe Argeş în sus]. IGAZ SZÓ 10 (1962) nr. 4: 500—504.

Fragment din « Meşterul Manole»: 501.

https://biblioteca-digitala.ro

198. Ciopraga, Constantin: Introducere în poezia romînă. GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 20: 8.

Recenzie la « Introduction à la poésie roumaine », colecţia Messidor — Paris, alcătuită de Hubert Juin: Şi balade pop. (Mioriţa. Manole) în traducerea lui Alecsandri. Vezi şi: LUCEAF. 5 (1962) nr. 4: 12. Gabriela Dolgu.

199. Comişel, Emilia: Contribuţie la cunoaşterea eposului popular cîntat. (Recitativul epic). REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 19—38.

Cu numeroase exemple muzicale.

200. Drăgoi, S. V.: Memoriei lui Mihail Sadoveanu, închinare. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 149—151.

Mioriţa: varianta poetică a lui Sadoveanu, potrivită la o melodie bănăţeană. Cu o scrisoare a compozitorului către redacţie. Materialul în facsimil.

201. Legszebb Román Népballadák. Szerkesztette és a bevezetöt irta Faragó József. [Cele mai frumoase balade populare romîneşti. Redactat şi cu o introducere de F. J.]. Bucureşti, Edit. tineretului, 1960. 254 [—257] p.: Vadrózsák (Mioriţa).
25 balade populare romîneşti în traducere maghiară, cu indicarea surselor bibliografice. Traducători: Fényi István, Illes Gyula, Jékely Zoltán, Kiss Jenö, Majtényi Erik, Szemlér Ferenc, Tóth István, Veress Zoltán.

202. Marinca, Felicia: O variantă a baladei călătoria fratelui mort (motivul Lenore). LIMBĂ LIT. 6 (1962) 387—395.

Cu analiza motivelor principale.

203. Mica antologie a literaturii romîne în limba maghiară. CONTEMP. 1962, nr. 18: 3.

Recenzie de Beke György. Şi despre partea folclorică: traducerile lui Acs Károly şi culegerile lui B. Bartók. Altă rec.: CRIŞ. 17 (1962) nr. 12: Mircea Ţoca.

204. Mihail Tudor: Oşteanul de la Baia. (Pintea Viteazul). [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 437 [—440] p.

Romanţare după legendele populare. Cu fragmente de baladă: 111, 291. Rec.: FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1320: Gh. Dinteanu.

205. Mioriţa. Balade populare. Ediţie îngrijită şi prefaţată de I. D. Bălan. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1961]. 386 [—388] p.: Colecţia Mioriţa.
Rec.: TRIB. 6 (1962) nr. 12: 8: V. Adăscăliţei.

206. Papadima, Ovidiu: Neagoe Basarab, Meşterul Manole şi « vînzătorii de umbre ». REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 68—78.

207. Popiţi, Gr.: Poezia romînească în colecţia « Perlele literaturii universale ». SCRIS. BĂN. 13 (1962) nr. 1: 80—83.

Antologia « Román kőltök antologiája, de Kőpeczi Béla, Budapesta, Ed. Mora Ferenc, 1961. 606 p. Recenzie, reproducîndu-se şi probe din traducerea unor piese folclorice romîneşti în limba maghiară (Meşterul Manole, Doina). Alte rec.: STEAUA 13 (1962) nr. 1: 103: a.r.; TRIB. 6 (1962) nr. 4: 8: Pálfy Endre.

208. Taloş, Ion: Balada Meşterului Manole şi variantele ei transilvănene. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 22—57.

18 texte versificate şi în proză, unele şi cu melodie, cu 1 tabel tematic şi cu 3 hărţi.

209. Taloş, Ion: Pe marginea unor noi variante romîneşti ale cîntecului Meşterului Manole. BUL. INF. 1962, nr. 4: 7—9.

210. Vrabie, Gh.: Mijloace artistice în balada noastră populară. LIMBĂ LIT. 6 (1962) 423—439.

b) Cîntece şi doine

Vezi şi: 99—101, 105, 107—108, 114—115, 117, 119—120, 129, 134—136, 149, 196, 207, 489, 499, 566, 591, 597, 617, 629.

211. Adăscăliţei, V.: Din cîntecele colectivizării. IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 5: 39—44.

19 texte cîntec (Gorban-Huşi, Plopi-Avereşti-Huşi, Stroieşti-Huşi, Valea Glodului-Fălticeni, Arborea-Dorohoi, Ţigănaşi-Iaşi, Creţeştii de Sus-Huşi, Gugeşti-Huşi, Cristineşti-Dorohoi, Frumosul-C. Lung Mold., Păltinoasa-Gura Humorului, Olteneşti-Huşi, Dăneşti-Vaslui, Budăi-Podu Iloaie, Moşna-Huşi) şi 11 strigături (aceleaşi local. plus Cozmeşti-Huşi, Bivolari-Iaşi, Trifeşti-Iaşi, Boţeşti-Huşi). Rec.: TRIB. 6 (1962) nr. 27: 12: Nic. Stoe.

https://biblioteca-digitala.ro

212. Alexandrescu, I. I.: Bucurie am aflat. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Voiceşti, reg. Argeş.

213. Anghel, Dumitru: Codrule cu frunză multă. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2563.

Text. Gliganu de jos, r. Costeşti.

214. Anghel, Dumitru: Drumul tău, lumina ta. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2676.

Text. Gliganu de jos, r. Costeşti.

215. Anghel, Dumitru: Pe drumul lui Lenin. ALB. 64 (1962) nr. 756: [8].

Text cîntec. Hîrşeşti, reg. Argeş. Vezi şi: SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2640.

216. Apetroae, I.: Cîte averi am. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4.

Text. Petricani, reg. Bacău.

217. Apetroae, Ioan: Stelele se ţin de mînă. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text, Petricani, reg. Bacău.

218. Arcaş, Ion: Din folclorul nou. Albă foaie colilie. STEAUA R. 11 (1962) nr. 148.

Text cîntec. Material neautentic.

219. «Bade-al meu e tractorist». DRUM NOU 19 (1962) nr. 5384.

Geneza cîntecului nou. Cu 3 fragmente de cîntece.

220. Balaci, Ştefan: Folclor dobrogean. Cîntece noi. DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4373.

2 texte. Valea Neagră.

221. Baroană, Nelu: Azi, la pomul pătulat. ALB. 64 (1962) nr. 739: [3].

Text cîntec. Drăcşănei, r. Roşiorii de Vede.

222. Bobei, Gh.: Bucură-te inimioară. Versuri din folclorul nou. Cules de... SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2521.

Text şi melodie de cîntec. Fără detalii de culegere.

223. Botez, D. D. şi Popescu, N.: Culegere de coruri pentru şcoli medii şi pedagogice. Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 180 p.

Prelucrări de folclor: 101—137.

224. Bradu, Mircea: Mîndre-s horele la noi Culegere de folclor din regiunea Crişana. Întocmită de... [Oradea], Casa regională a creaţiei populare Crişana, 1961. 162 [—164] p.

Cîntece din trecutul întunecat: 5—17, de nuntă şi căsătorie: 19—24, strigături: 25—39, de cătănie şi război: 41—57, baladă: 59—67, de viaţă nouă: 69—112, cîntece noi de cătănie: 113—116, în cinstea partidului: 117—124, din programul brigăzilor artistice de agitaţie: 125—145, melodii populare: 147—155 (11 texte şi melodiile corespunzătoare). Informatorii: 157—163. Cu detalii de culegere.

225. Bragheş, I.: Cîntec drag de pe la noi. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4098.

Text cîntec nou. Voila, r. Făgăraş. În nr. 4104, acelaşi text însoţit de melodia sa, transcrisă de Teodor Bratu.

226. Bragheş, I.: Din folclorul nou. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5471.

2 texte cîntec; Şercaia, r. Făgăraş; Cincul, r. Agnita. Vezi şi: SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4089.

227. Bragheş, I.: Dorul meu e-un mare dor. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.

Text Făgăraş.

228. Bragheş, I.: I-am zis regelui gîngav... ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Cincul, reg. Braşov.

229. Bragheş, I.: Mîndră-i azi comuna noastră. ALB. 64 (1962) nr. 740: [4].

Text cîntec. Ghimbav, reg Braşov.

230. Bragheş, I.: Privesc astăzi ţara mea. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4.

Text. Şercaia, reg. Braşov.

https://biblioteca-digitala.ro

231. Braghеş, I.: Stih de pace. ALB. 64 (1962) nr. 765: 6.
Text. Şanca Veche (sic!), r. Făgăraş, reg. Braşov.

232. Braghеş, I.: Visul ni s-a făcut faptă. ALB. 64 (1962) nr. 740: [5].
Text cintec. Cristian, reg. Braşov.

233. Braghеş, I.: Viu mîndruţo. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Olteţ, r. Făgăraş.

234. Brazdeş, Manole: Cîntăreţii Vrancei. V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5563.
Prezentarea creatoarei populare Marica Şuşu din Năruja. Cu 3 fragm. de cîntec în text.

235. Cazan, Ioan: Cucuruz cu foaia-n sus. ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 255.
Text cintec fără detalii de culegere.

236. Căliman, Lazăr: Al lui Ilici viu cuvînt. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].
Text cintec. Buftea, Bucureşti.

237. Cănăvoiu, I.: Unde se naşte cîntecul. STEAGUL 13 (1962) nr. 4.
Cu 1 text de cîntec popular în cuprinsul reportajului.

238. Ce mi-i drag. SCÎNT. 32 (1962) nr. 5628.
Text cintec din culegerea de folclor « Spune Argeş, spune tu, cum a fost şi cum e-acu».

239. Cerbulescu, Petre: Din folclorul nou. Cîntec de gospodărie. Bine-i în gospodărie. DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 656.
2 texte cintece. Peri, r. T. Severin.

240. Chira, Vera: Asta-i mîndra noastră ţară. MUNCA 18 (1962) nr. 4485.
Text cintec nou. Văleni, r. Lăpuş.

241. Chira, Vera: Cîntă mai cu foc. ALB. 64 (1962) nr. 738: [3].
Text cintec. Dealul Mare, reg. Maramureş.

242. Chira, Vera: Citu-i Maramureşu. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4185.
Text cintec nou. Văleni, r. Lăpuş.

243. Chira, Vera: Din folclorul nou al regiunii. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2546.
2 texte cintece. Lăpuş şi Văleni.

244. Chira, Vera: Din folclorul nou al regiunii. Zboară cîntec. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2683
Text cintec. Văleni, r. Lăpuş.

245. Chira, Vera: Dragu-mi-i mie să cînt. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].
Text cintec. Lăpuş, reg. Maramureş.

246. Chira, Vera: Mălinaş, floare albastră. ALB. 64 (1962) nr. 761: 4.
Text. Rogoz, reg. Maramureş.

247. Chira, Vera: Mîndră-i lelea. ALB. 64 (1962) nr. 732: [6].
Text cintec. Libotin, Baia Mare.

248. Chira, Vera: Pită aleasă. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.
Text. Tg. Lăpuş, reg. Maramureş.

249. Chira, Vera: Stau de vorbă cu partidul. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4.
Text. Rogoz, reg. Maramureş.

250. Chira, Vera: Şi soţ miner mi-oi lua. MUNCA 18 (1962) nr. 4527.
Text cintec nou. Poiana Botizii, reg. Maramureş.

251. Chira, Vera: Ţară nouă să-nfloreşti. ALB. 64 (1962) nr. 780: 1.
Text. Suciu de jos, reg. Maramureş.

https://biblioteca-digitala.ro

252. Cisteianu, Virgil S.: Tîrnavă ce curgi la vale. DRUM SOC. 14 (1962) nr. 2439.

Text cîntec. Cistei.

253. Cîntec de slavă Republicii. Versuri primite la redacţie de la Institutul de folclor. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4233.

20 texte cîntece noi, fără detalii de culegere. Cu o prezentare de Mihai Beniuc şi un fragment de cîntec.

254. Cîntec drag partidului. Înc-un soare strălucit. Că pacea ne este dragă. MAGAZIN 6 (1962) nr. 255: 6.

3 texte din culegerea « Spune Argeş, spune tu! Cum a fost şi cum e-acu », editată de Casa regională a creaţiei populare Argeş, 1962.

255. Cîntec pentru eliberatori. (Culegere din folclor). TURDA 14 (1962) nr. 940.

1 text fără detalii de culegere.

256. Cîntece de ieri şi de azi. STEAUA R. Rom. 17 (1962) nr. 935.

2 texte cîntec. Bozieni, Roman.

257. Cîntece pentru tineret. Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 137 [—139] p.

10 cîntece populare: 86—105.

258. Cîntu-i nou că şi viaţa-i nouă. CRIŞ. 17 (1962) nr. 306.

Foto-reportaj de Gavril Pop; folclor cules de Vitalie Munteanu. Cu numeroase fragmente de cîntece în text.

259. Clemente, Constantin: Folclor nou. Fata care-mi place mie. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2379.

1 text, Dobra, r. Ilia.

260. Colectivă, mîndră floare. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5292.

Text cîntec. Flăminda.

261. Constantinescu, Gheorghe: Cînd se desprimăvăra. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2449.

Text cîntec. Buzoeşti, r. Costeşti.

262. Costea, Ion: Rapsozii recoltelor de aur. Popas la Institutul de folclor. V. MILIT. 15 (1962) nr. 5: 18—19.

Despre cercetările Institutului de folclor. Cu 7 cîntece (şi fragmente de cîntece) populare în cuprinsul reportajului. 5 foto.

263. Crăciun, V. V.: Hai cu toţi. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4370.

Text cîntec nou. Osoi-Valea Glodului, r. Fălticeni.

264. Creţea, Felicia: Din folclorul nou. Cetină verde de brad. ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 225.

Text cîntec fără detalii de culegere.

265. Croitoru, Ştefan: Am unit şi hat şi viaţă. MUNCA 18 (1962) nr. 4472.

Text cîntec nou. Hărman, Braşov.

266. Cruceană, Ion: Am pornit la seceriş. MUNCA 18 (1962) nr. 4563.

Text cîntec nou. Babaroaga-Mozăceni Deal, r. Costeşti.

267. Cruceană, Ion: Fluier, fluieraş. ALB. 64 (1962) nr. 740: [4].

Text cîntec. Slobozia, r. Găeşti.

268. Cruceană, Ion: Mai la vale de Piteşti. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Ştefăneşti, reg. Argeş. Vezi şi: SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2676.

269. Cruceană, I.: Rucăreancă. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2449.

Text cîntec nou. Rucăr, r. Muscel.

https://biblioteca-digitala.ro

270. C r u c e a n ă, Ion: Tot cîmpu-i doar un lot. MUNCA 18 (1962) nr. 4503.

Text cîntec nou. Mozăceni Deal, r. Costeşti.

271. Culegere de cîntece pentru coruri mixte. Timişoara, Casa regională a creaţiei populare Banat, 1962. 36 p.

Prelucrări de cîntece noi de Gh. Bazavan (9—14), Vasile Ijac (19—21), N. Ursu (22—26), I. Crişan (27—30), Sava Ilici (31—35).

272. Culegere de materiale artistice pentru formaţiile de amatori închinată celei de a 40-a aniversări a partidului. Galaţi, Casa regională a creaţiei populare, 1961.150 [—152] p.

Folclor contemporan: 109—119 (8 cîntece şi 4 strigături). Jocuri populare: 137—150 (3 jocuri prezentate, descrise şi însoţite de melodiile corespunzătoare de Grigore Băcanu). Cu detalii de culegere.

273. De la noi din regiune lucruri multe, lucruri bune. Culegere de texte literare pentru brigăzile artistice de agitaţie. Craiova, Casa regională a creaţiei populare, 1962. 132 p.

Cap. II: Din folclorul poetic contemporan. 7 texte cîntece, cu detalii parţiale de culegere. Craiova Turnu Severin, Gogoşu, r. Vinju Mare, Peşteana-Jiu, r. Tg. Jiu. Rec.: ÎNAINTE Cr. 17 (1962), nr. 5392: C. Gheorghe.

274. De spus la şezători. CRAV. ROŞIE 1962, nr. 2: [14].

3 cîntece, 4 strigături, 5 ghicitori. Fără detalii de culegere.

275. D e r i e ţ e a n u, George — M u n t e a n u Ion: Pe plaiuri hunedorene. Cîntece populare prelucrate pentru cor. [Deva], Casa regională a creaţiei populare Hunedoara, 1962. 87 p.

21 cîntece cu texte şi melodii (armonizate). Uneori cu detalii de culegere; şi prelucrări după teme folclorice. Rec.: ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5572; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4146.

276. Din folclorul local. Cîntec vechi, cîntec nou. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4413.

2 texte cîntec. Arborea.

277. Din folclorul mineresc. Sus, la gura galeriei, la fîntîna bucuriei; Jiule, măi Jiule. CRAV. ROŞIE 1962, nr. 8: 30.

2 texte. Ghelar şi Petrila, Hunedoara.

278. Din folclorul nou. LUMIN. 1962, nr. 4: [11].

3 texte fără detalii de culegere.

279. Din folclorul nou. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4672.

3 texte. Boroaia, r. Fălticeni şi Teioasa-Darabani, r. Dorohoi. Culese de Luminiţa Roman şi C. Barbacaru.

280. Din folclorul nou al regiunii. Doină. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 823.

Text cîntec. Văleni, r. Lăpuş.

281. Din folclorul nou al regiunii. SCÎNT. 31 (1962) nr. 5464.

2 texte cîntec. Fără detalii de culegere. Reg. Argeş.

282. (Din folclorul regiunii Cluj). V. MILIT. 15 (1962) nr. 6: 22.

Text cîntec nou. Fără detalii de culegere.

283. Din noul folclor al Crişanei. CRIŞ. 17 (1962) nr. 60.

Text cîntec, fără detalii de culegere.

284. D o b r e s c u, Petre: Cîntă astăzi tot Muscelul. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2469.

Cu 4 fragmente de cîntece noi în reportaj.

285. D o b r e s c u-M u s c e l, I.: Doina ciobănaşului. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2563.

Text. Zboghiţeşti — Nucşoara, r. Curtea de Argeş.

286. Dobroge, mîndră grădină. DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5594.

Text cîntec nou. « Dintr-o culegere a Institutului de folclor ».

287. D o r a n, Liana şi Gh.: Folclor din Cărbunari. DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5472.

2 texte cîntece noi, cu o prezentare generală a folclorului din localitate.

https://biblioteca-digitala.ro

288. Dumitraşcu, A.: Urzicenii de ieri şi de azi. ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4096.

Cu 1 fragm. cîntec în reportaj.

289. Dumitru, A.: Din folclorul nou. Dacă-aş fi o păsărea. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5405.

Text cîntec. Fără detalii de culegere.

290. Emil, D.: Colectivă, mîndră floare. ALB. 64 (1962) nr. 740: [5].

Text cîntec. Cerneţi, reg. Oltenia.

291. Firescu, Al.: Cîntec din satul Radului de la Giubega. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5248.

4 cîntece, vechi şi noi, în cuprinsul reportajului.

292. « Flueraş de fag, mult zice cu drag...» INDRUM. CULT. 15 (1962) nr. 12: 32—33.

4 cîntece şi 3 strigături noi. Rociu şi Gliganu de Jos, r. Costeşti; Brăieşti, r. Dorohoi; Văleni, r. Lăpuş.

293. Folclor nou. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2457.

4 texte cîntece. Haţeg; Pricaz, r. Orăştie; Vingard, r. Sebeş.

294. Folclor nou. Închinăm partidului veselia cîntului. Cununia cu belşugul. Zestrea mea. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4428.

3 texte cîntece. Ibăneşti şi Horodiştea, r. Dorohoi; Mitoc, r. Săveni. Culegeri de B. Constantin şi G. Tănăsescu.

295. Folklor — csokor. [Buchet folcloric]. FÁK. 17 (1962) nr. 65.

Trei texte de cîntece noi în traducerea lui Toth István. Fără indicaţii bibliografice.

296. Fometescu, Gh.: Versuri cu inima scrise. Din comoara folclorului gorjenesc. ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 1.

Cu 10 fragmente de cîntece populare în cuprinsul reportajului.

297. Frunzuliţă de negară. (Prelucrare de Emanoil Popescu). Versuri populare culese de G. Breazu. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2592.

Text şi melodie. Fără detalii de culegere.

298. Gavriş, Emil: Cîntece populare din repertoriul lui... Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 40 p.

Culegeri de cîntece, texte şi melodii: 23—40; prelucrări: 6—14.

299. Gătej, Ion: Toată lumea să audă. FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3126.

Text cîntec nou, fără detalii de culegere.

300. Ghiţan, Teodor şi Dumitru Pop: Un vechi cîntec năsăudean. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 89—91.

301. Gogoţ, Ştefan: Cîntecul unei colectiviste. V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5556.

Text. Raionul Focşani.

302. Habenicht, G. şi L. Bîrgu: « Cît e lumea şi ţara...» Asupra genezei şi circulaţiei unui cîntec nou. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 128—137.

303. « Ici în valea de cărbune/Mi-am făcut şi eu un nume». SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4120.

2 texte cîntece minereşti vechi şi 8 noi. Reg. Hunedoara. Culese de Ana Şoit şi Ion Iliescu şi comentate de Ion Meiţoiu.

304. Iliescu, Ion: Eminescu şi plaiurile Hunedoarei. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2314.

Şi despre poeziile populare culese de el în regiune. Cu 1 text cîntec.

305. Ionescu, G.: Cîmp unit şi cîmp bogat. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].

Text cîntec. Ciorogîrla, reg. Bucureşti.

306. Ionescu, G.: Mulţămim, partid iubit. ALB. 64 (1962) nr. 738: [4—5].

Text cîntec. Jimbolia, reg. Banat.

https://biblioteca-digitala.ro

307. Ispăşoiu, Vasile: Cîntă mierlă tare, cîntă. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2462.

Text cîntec nou. Noapteş, r. Curtea de Argeş.

308. Jucan, Graţian: Folclor. Rîd în juru-ne minuni. Mîndră-i colectiva mea. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4463.

2 texte cîntece noi. Părhăuţi, r. Gura Humorului.

309. Jucan, Graţian: Mulţumim, partid iubit! Azi în sat e sărbătoare. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4559.

2 texte cîntec. Rădăuţi.

310. Jucan, Graţian: O poetă populară: Viorica Molodeţchi. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4648.

Prezentare. Două texte.

311. Jucan, Graţian: Poeta satului. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4370.

Cîntece din producţiile poetei populare Elisabeta Ţimpău din Valea Seacă. Cîmpulung.

312. Kernbach, Victor: Un laborator de urbanistică modernă. ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2901.

În text 2 fragmente de cîntece populare.

313. La noi în gospodărie. Cîntec din folclorul nou. LUMIN. 1962, nr. 4: [11].

Text şi melodie. Fără detalii de culegere.

314. La noi în gospodărie. Cîntec din folclorul nou. SCÎNT. PIONIER. 13 (1962) nr. 10: 4.

Text şi melodie. Fără detalii de culegere.

315. Laudă vieţii noi. Din creaţia folclorică actuală. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4683.

2 texte. Darabani.

316. Lenghel—Izanu, Petre: «Republica-n sărbătoare». R.P.R. în folclorul maramureşean. V. LIB. 13 (1962) nr. 636.

Texte de cîntece noi, cu o scurtă notă de prezentare.

317. Maramureş. Culegere din lucrările membrilor cercurilor literare din Regiunea Maramureş. Baia Mare, Casa reg. a creaţiei pop., 1962. 75 [—79] p. + erata.

Din folclorul regiunii. 3 cîntece: 11—15, 17—20; 8 cîntece noi: 29—42; 1 strigătură: 43—44. Cu detalii de culegere. Culegători: Vera Chira, P. Lenghel-Izanu şi Isidor Ripă. Rec.: PT. SOC. 13 (1962) nr. 2660: Mihai Negulescu.

318. Marin, A.: Mărturii. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5307.

5 fragmente de cîntece din r. Vinju Mare.

319. Marinescu, I.: Dă-mi tu soare. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].

Text cîntec. Băiţa, reg. Hunedoara.

320. Marinescu, Ion: Folclor hunedorean. Drag îmi este pe ogor. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2260.

Text cîntec. Băţălar, r. Haţeg.

321. Marinescu, I.: Mîndru mi-s. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Cioclovina, reg. Hunedoara.

322. Mihai, V. şi N. Stoian: E primăvară în satele raionului Cislău. FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3133.

Cu numeroase fragmente de cîntece vechi şi noi în text. Foto: echipa de fluieraşi din Cătina.

323. Miron, N.: Frunzişoară de molid. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Oteşani, reg. Argeş. Republicat şi în ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].

324. Miron, N.: Pe Luncavăţ, lîngă munte. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2569.

Text şi melodie. Oteşani.

https://biblioteca-digitala.ro

325. Mîine plec în Uniune. FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3343.

Text cîntec, din culegerea de folclor « Cîntece de luptă şi de viaţă nouă », aflată sub tipar la Casa regională a creaţiei populare.

326. Mîndra mea Mărie. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2439.

Text cîntec. « Creator Maria Dragosin », Vinţul de Jos.

327. Munteanu, Romul: Rumänische Anthologie. Culegere de texte din literatura romînă. Cu un glosar alcătuit de Hartmut Stübs. Haale (Saale), VEB Max Niemeyer Verlag, 1962. 134 [—136] p.

Mioriţa: 7—9; cîntece şi doine: 9—10; ghicitori: 10; zicători şi proverbe: 11; Ileana Simziana (fragm. de basm): 11—14.

328. Munteanu, Vitalie: Din folclorul lui 23 August. CRIŞ. 17 (1962) nr. 197.

2 texte. Sebiş.

329. Mureşan, Dumitru D.: Vino, floricea gingaşă. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Tg. Lăpuş, reg. Maramureş.

330. Mureşan, Dumitru D.: Someş, Someş, riu frumos. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Fără detalii de culegere.

331. Naghiu, Iosif E.: La Luna — cîntece noi. FĂC. 17 (1962) nr. 4726.

Creaţia poetică nouă din această comună. Caracterizare generală. Numeroase fragmente de texte.

332. Nania, I.: Cîntece populare despre 23 August. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2582.

2 texte. Căpăţîneni, reg. Argeş.

333. Nania, I.: Din cîntecele noi ale poporului. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2401.

4 texte cîntec. Piteşti; Leşile Teiu şi Teiu, r. Costeşti; Curtea de Argeş.

334. Negură, Dumitru: Munca ne merge cu spor. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4392.

Text cîntec nou. Frumosul, r. Cîmpulung.

335. Nicolescu, George Cristea: Spune Argeş, spune tu. Cum a fost şi cum e-acu: Culegere de folclor vechi şi nou îngrijită de... [Bucureşti], Casa reg. a creaţiei pop. Argeş, 1962. 138 [—141] p. cu il.

Cîntece tradiţionale (11 texte): 13—35, cîntece noi (43 texte): 41—117, strigături (25 texte): 119—127. Detalii de culegere: 129—135. Rec.: SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2538: G.T.; TRIB. 6 (1962) nr. 40: 12: Vasile Lucaciu.

336. Nicolescu, Vasile D.: Din materialele premiate la concursul de cîntece noi şi cîntece muncitoreşti revoluţionare. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 72—93.

51 cîntece şi strigături, majoritatea cu text şi melodie. Cu detalii de culegere complete.

337. « Noi cu ţara ne mîndrim şi pe August îl slăvim ». Versuri inedite din folclorul contemporan. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4128.

7 texte cîntece, fără detalii de culegere, « selectate » de Ioan Meiţoiu.

338. Pagini literare inspirate din viaţa nouă a satului. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 532: 3.

2 texte cîntece noi, în reportajul despre emisiune.

339. Patria mi-e azi grădină. Prelucrări de cîntece din folclorul nou. Bucureşti, Casa centrală a creaţiei populare, 1962. 96 p.

340. Pauleti, Nicolae: Cîntări şi strigături romîneşti de cari cîntă fetele şi feciorii jucînd scrise de... în Roşia, în anul 1838. Ediţie critică, cu un studiu introductiv de Ion Muşlea. [Bucureşti], Edit. Acad. R.P.R., [1962]. 141 [—144] p. cu facs.

Studiu introductiv: 3—41, grafia şi transcrierea textelor: 42—45, bibliografia la variante: 46—49. 319 texte: 51—138, anexă (2 texte): 139, glosar: 140—141. Rec.: STEAUA 13 (1962) nr. 10:88: Ion Taloş; N. WEG 14 (1962) nr. 4197: G. Muntean.

341. Pîrcălabu, Constantin: Cîntul meu, partidului. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5601.

Text cîntec. Priboieni.

https://biblioteca-digitala.ro

342. Pîrcălabu, C.: Doină, doină, doinişoară. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2462.

Text cîntec nou. Topoloveni, r. Găieşti.

343. Pîrcălabu, C.: Poporul îşi cîntă viaţa nouă. Mulţumim, partid iubit. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

Texte cîntec nou. Topoloveni.

344. Poezia muncii unite. FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3191.

Cu 2 fragmente de cîntec nou în cuprinsul reportajului.

345. Pop, Mihai: Viaţă nouă, cîntec nou. Pagini de folclor. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4021.

10 cîntece populare noi, fără detalii de culegere. Cu o introducere lirică.

346. Pop, Simion: Cîtu-i Maramureşu... GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 11: 1,4.

Cu un fragment de cîntec popular în text.

347. Popa, Petre: Azi în sat e sărbătoare. ALB. 64 (1962) nr. 780: 1.

Text. Oporelu, reg. Argeş.

348. Popa, Petre: Badea-al meu e decorat. ALB. 64 (1962) nr. 733: [4—5].

Text cîntec. Mogoşeşti, reg. Iaşi.

349. Popa, Petre: Paşte turma Radului. ALB. 64 (1962) nr. 734: [3].

Text cîntec. Sîrbi, reg. Iaşi.

350. Popescu, Viorel: Din folclorul nou. Viaţă nouă la pădure. DRUM NOU 19 (1962) nr. 5435.

Text cîntec. Fără detalii de culegere.

351. Poporul îşi cîntă viaţa nouă. Cîntece. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

17 texte cîntece noi. Leşile Teiu, Teiu Vale şi Buzoieşti, r. Costeşti; Răteşti, Budişteni şi Priboieni, r. Găieşti; Băbeni, r. Vîlcea; Domneşti şi Muşeteşti, r. Curtea de Argeş; Bascov, r. Piteşti; Tigveni, Tătuleşti. Culegeri de C. Pîrcălabu, I. Nando şi Titi Radu.

352. Potopin, Ion: Trandafir din abataj. ALB. 64 (1962) nr. 763: 1.

Text. Dobrun, reg. Oltenia.

353. Rauliuc, Teodor: Floare de la noi. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4415.

Text cîntec nou. Ştefăneşti, r. Botoşani.

354. Rauliuc, Teodor: Fluier, fluieraş. [Din folclorul nou]. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4559.

Text. Stînca Ştefăneşti, r. Botoşani.

355. Rogobete, Nicolae: Din folclorul nou. Simt că-mi creşte inima. MUNCA 18 (1962) nr. 4448.

Text cîntec. Sovarna, r. Baia de Aramă.

356. Rupea, Radu: În căutarea cîntecelor. FLAC. 11 (1962) nr. 2: 18—19.

Cercetările de teren ale Institutului de folclor. Cu 5 foto şi 4 fragmente de cîntece.

357. Safir, I.: Avem un trai luminos. ALB. 64 (1962) nr. 767: 3.

Text. Stănileşti, r. Huşi.

358. Safir, I.: Fără regi, fără-mpilare. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Oţeţoaia, reg. Iaşi.

359. Safir, I.: Mîndră-i toamna. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Giubega, reg. Oltenia.

360. Safir, I.: Trăiască Republica. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Lunca Banului, reg. Iaşi.

https://biblioteca-digitala.ro

361. S o c o l, I.: Adie un vînt pe lume. ALB. 64 (1962) nr. 758: 4.
Text. Dorna, reg. Suceava.

362. S o c o l, Ion: Bucură-te ţară dragă. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5601.
Text cîntec. Giuleşti, r. Sighet.

363. S o c o l, Ion: Ca lumina lîngă pleoape. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].
Text cîntec. Bretea Romînă, reg. Hunedoara.

364. S o c o l, Ion: Ce să fac? ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Brănişca, reg. Hunedoara.

365. S o c o l, Ion: Cîntec de pace. ALB. 64 (1962) nr. 758: 4.
Text. Tăuţii Măgheruş, reg. Baia Mare.

366. S o c o l, Ion: Cîntecele ţării. Prelucrări din folclorul poetic contemporan. [Bucureşti], Edit. pentru literatură, 1962. 254 [—256] p.
Cu un cuvînt înainte de Mihai Pop: 5—7. 188 texte cîntece: 8—241; cu un indice al publicaţiilor unde au apărut anterior: 243—248.

367. S o c o l, Ion: Cum ne-o fost gîndul trăim. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].
Text cîntec. Berivoi, reg. Braşov.

368. S o c o l, Ion: Curg izvoare de belşug. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4—5.
Text. Vlădeni, reg. Suceava.

369. S o c o l, Ion: Dragoste înaripată. ALB. 64 (1962) nr. 775: 1.
Text. Brănişca, reg. Hunedoara.

370. S o c o l, Ion: Erai floare din vîlcele. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Berivoi, reg. Braşov.

371. S o c o l, Ion: Folclor. Eu nu ştiu nimic mai drag. MUNCA 18 (1962) nr. 4587.
Text cîntec. Cerna, r. Măcin.

372. S o c o l, Ion: Frate Vanea... ALB. 64 (1962) nr. 771: 4.
Text. Argetoaia, reg. Oltenia.

373. S o c o l, Ion: Grăia ţară către ţară. ALB. 64 (1962) nr. 771: 4.
Text. Dorna, reg. Suceava.

374. S o c o l, Ion: [Măi cumnate de la munte]. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Ibăneşti, reg. Mureş-Autonomă Maghiară.

375. S o c o l, Ion: Mîndră-i calea ţării mele. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4.
Text. Burjuc, reg. Hunedoara.

376. S o c o l, Ion: 'Naltu-i badea. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Metaş, reg. Hunedoara.

377. S o c o l, Ion: O păţii cu măritatul. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Brînceni, reg. Bucureşti.

378. S o c o l, Ion: Ochii mei multe văzură. ALB. 64 (1962). nr. 758: 4.
Text. Dobric, reg. Cluj.

379. S o c o l, Ion: Omul cîte gînduri are... ALB. 64 (1962) nr. 758: 4.
Text. Orleşti, reg. Argeş.

380. S o c o l, Ion: Partidu-a făcut dreptate. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].
Text cîntec. Dăbuleni, r. Bechet.

381. S o c o l, Ion: Povestea mea. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.
Text. Ţifeşti, reg. Galaţi.

https://biblioteca-digitala.ro

382. Socol, Ion: Roua bucuriei. ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.

Text. Găuriciu, reg. Bucureşti.

383. Socol, Ion: Snop de raze trece-n zbor. ALB. 64 (1962) nr. 756: [8].

Text cîntec. Şieu„ r. Bistriţa.

384. Socol, Ion: Stoluri, albe stoluri. ALB. 64 (1962) nr. 758: 4.

Text. Şoimuş, reg. Hunedoara.

385. Socol, Ion: Şi de-i bine şi de-i soare. ALB. 64 (1962) nr. 783: 4.

Text. Sărata, reg. Cluj.

386. Socol, Ion: Ţara mea cu brazi umbroşi. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].

Text cîntec. Scărişoara, reg. Cluj.

387. Socol, Ion: Ţara mea, frumoasă ţară. ALB. 64 (1962) nr. 783: 5.

Text. Pîrscov, reg. Ploieşti.

388. Socol, Ion: Văsălie, Văsălie... ALB. 64 (1962) nr. 771: 8.

Text. Dragomireşti, reg. Maramureş.

389. Socol, Ion: Versuri din folclorul nou. MUNCIT. FOREST. 16 (1962) nr. 440.

Două texte. Războieni, r. Piatra Neamţ şi Cucu, r. Vedea.

390. Spicuiri din folclorul nou al raionului nostru. Bine-i în gospodărie. În gospodăria noastră. DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 648.

2 texte cîntece. Hinova şi Şişeşti, r. T. Severin.

391. Stoia, Achim: 10 coruri pe melodii populare din Moldova. Versuri populare. Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 27 p.

392. Szabod vagy büszke országunk, drága Népköztársaságunk. [Liberă eşti mîndra noastră ţară, scumpă Republică Populară]. IFJÚMUNK. 6 (1962) nr. 51 (399): 5.

8 texte de cîntece populare romîneşti traduse de Kányádi Sándor. Fără indicaţii bibliografice.

393. Şi la şut ca şi la joc. Text: după culegeri de Ana Şoit şi Ion Iliescu. Muzica: Şt. Răduţ. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3871.

Prelucrare.

394. Şoit, Ana şi Ion Iliescu: Cîntă să răsune valea. Folclor mineresc cules de... DRUM. SOC. 14 (1962) nr.2230.

6 texte cîntec şi 2 strigături. Cu detalii de culegere parţiale.

395. Şoit, Ana şi Ion Iliescu: Folclor mineresc cules de... DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2368.

4 cîntece (Ghelar, Brad) şi 2 strigături (Crişcior). Cu detalii de culegere.

396. Tache, Nicolae: Pentru-al nostru viitor. MUNCA 18 (1962) nr. 4503.

Text cîntec nou. Bucureşti.

397. Tacu, Sandu: Floare-am zis. ALB. 64 (1962) nr. 748: [8].

Text cîntec. Zeletin, reg. Bacău.

398. Tacu, Sandu: Pădure, pădure dragă. ALB. 64 (1962) nr. 761: 4.

Text. Unţeşti, reg. Iaşi.

399. Tănăsescu, G.: Partidului meu. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4370.

Text cîntec nou. Vlăsineşti, r. Săveni.

400. Tătaru, Virgil: Folclor nou în comuna Lupşa. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5289.

Generalităţi, cu 2 cîntece în text.

401. Tomozei, Gheorghe: Liberă eşti, mîndră ţară, Republică populară. Poetul popular cîntă Republica. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4209.

Cu 8 texte de cîntece noi şi 4 fragmente. Fără detalii de culegere.

https://biblioteca-digitala.ro

402. Ţara mea e ţară dragă. Cîntec popular. SCÎNT. PIONIER. 13 (1962) nr. 12: 3.

Text şi melodie. Fără detalii de culegere.

403. Ţăranii cîntă Revoluţia. Floare cum a vrut Lenin. Lenin vieţuieşte-n toate. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 890.

2 texte cîntece noi, culese de Iliuţă Popescu (Cătina, reg. Ploieşti) şi de Ion Socol (Dagîţa, reg. Iaşi).

404. Uj román népdalok. [Cîntece populare romîneşti noi]. FALV. DOLG. 1962, nr. 39 (799): 3.

Cinci cîntece populare noi în traducerea lui Kányádi Sándor. Fără indicaţii bibliografice.

405. Un mănunchi de versuri populare. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5248.

Selecţiuni din producţiile poeţilor populari Gh. N. Ungureanu, cioban din Muşeteşti, Tg. Jiu şi Opriş P. Ion din Corabia.

406. Ursu, Nicolae: Suită bănăţeană pentru cor mixt a cappella şi soli. Versuri populare. Bucureşti, Edit. muzicală, 1962. 21 p.

407. Vasilache, Tache: Cîntecele noastre. Scrisoare din Cîndeşti-Bacău. ALB. 64 (1962) nr. 752: 5.

Despre cîntecele şi strigăturile noi din sat. Cu fragmente numeroase în text.

408. Versuri din folclorul nou. Doină nouă. Mîndră floare. STEAGUL 13 (1962) nr. 11.

2 texte cîntec. Fără detalii de culegere.

409. Vinţeanu, N.: Doină. Culeasă de... ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5457.

Text, fără detalii de culegere.

410. Vîntu, Victor: Cîntec din Săsar. SCÎNT. 31 (1962) nr. 5407.

Reportaj, cu 3 fragmente de cîntece minereşti.

411. Vîrtic, Dumitru: Viaţă nouă, cîntec nou. FĂC. 17 (1962) nr. 4774.

Creaţia poetică nouă în Beudiu, r. Dej. Numeroase fragmente de cîntece în text.

412. Zi de scumpă sărbătoare. ALB. 64 (1962) nr. 765: 8.

8 texte cîntec, culese de Ion Socol, Chira Vera şi I. Marinescu.

c). *Strigături*

Vezi şi: 100, 105, 107—108, 114, 129, 134, 143—144, 211, 224, 272, 274, 292, 317, 335—336, 340, 394—395, 407, 448, 572.

413. Căliman, Lazăr: Strigături. ALB. 64 (1962) nr. 750: [8].

2 texte. Buftea, reg. Bucureşti.

414. Chira, Vera: Din folclorul nou al regiunii. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2624.

6 texte strigături în 2 suite intitulate « Uite-aşa » şi « Măgheran plecat de vînt ». Suciu de Sus şi Văleni

415. Dan, V.: Strigături. UZINA 13 (1962) nr. 1026.

3 texte fără detalii de culegere.

416. Gheorghiu, Steliana: Strigături. FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 5071.

2 texte, Duda, r. Huşi.

417. Gherăeşteanu, V.: Strigături la hora colectiviştilor. ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2822.

4 texte fără detalii de culegere.

418. Ispăşoiu, Vasile: Strigături. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2462.

2 texte. Băiculeşti, r. Curtea de Argeş.

https://biblioteca-digitala.ro

419. Istrati, Ion: « Cîtu-i Maramureşu' ». ALB. 64 (1962) nr. 749: [11].

În text, I strigătură.

420. [Jucan, Graţian şi C. Barbacaru]: Strigături de viaţă nouă. ZORI NOI 17 (1962) nr. 4595.

8 texte. Cîmpulung şi Teioasa, r. Darabani.

421. Materiale culturale pentru formaţiile artistice. Bucureşti, 1961. (Uniunea centrală a cooperativelor de consum).

7 texte: 77—79.

422. Mărgineanu, I.: Strigătură. FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3206.

Fără detalii de culegere.

423. Nando, I.: Strigături. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

7 texte. Leşile Teiu, r. Costeşti.

424. Nania, I.: În zi de sărbătoare. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2688.

3 texte strigături noi. Chilia, r. Vedea.

425. Niţă, G.: Cîntec de bucurie. (Strigături pentru echipele de dansuri populare şi brigăzile artistice de agitaţie). ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5334.

3 strigături. Vinju Mare.

426. Ostafi, George L.: Strigături pentru brigăzile artistice de agitaţie săteşti. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4506.

7 texte din culegerea « Am dat glas belşugului » editată de Casa regională a creaţiei populare Suceava.

427. Pîrcălabu, C.: Strigături. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

3 texte, Priboeni.

428. Radu, Titi: Strigături. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2449.

Text. Vlaici.

429. Scripcă, Mircea: Nuntă în Oaş. Instantanee maramureşene. MAGAZIN 6 (1962) nr. 234: 1, 3.

Reportaj. Cu 4 strigături în text.

430. Strigături. ÎNDRUM. CULT. 15 (1962) nr. 11: 32.

6 texte. Almaj, r. Craiova.

431. Strigături. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2437.

4 texte. Tătuleşti, r. Vedea.

432. T. S.: Strigături noi la nunta colectiviştilor. FLAC. P. Neamţ 14 (1962) nr. 1107.

Satul Cuţ, comuna Dumbrava Roşie, r. P. Neamţ.

433. Teodor, R.: Strigături. ZORI NOI 16 (1962) nr. 4559.

4 texte. Stînca Ştefăneşti, r. Botoşani.

434. Vlăduţ, Vlad N.: Folclor popular. FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5461.

Macea, r. Arad. 3 strigături.

6. MUZICĂ POPULARĂ ŞI INSTRUMENTE MUZICALE POPULARE

Vezi şi: 100, 481, 578.

435. Apostol, M.: Din trecutul muzical al oraşului Ploieşti. REV. ARH. 5 (1962) nr. 1: 239—254.

Despre « corporaţia » lăutarilor, în sec. XIX.

436. Bentoiu, Pascal: Cîteva aspecte ale armoniei în muzica populară din Ardeal. MUZ. 12 (1962) nr. 1: 13—16; 25—29.

Cu 4 melodii de jocuri transilvănene.

https://biblioteca-digitala.ro

437. Comes, Liviu: Contribuţii la studiul procesului de creaţie în cîntecul popular romînesc. MUZ. 12 (1962) nr. 2: 17—22.

Cu numeroase exemple muzicale.

438. Foni, Fernanda: Apariţia formelor instrumentale şi de cameră în arta muzicală romînească. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 361—378.

Lăutarii şi repertoriul lor în dezvoltarea acestora.

439. Instruments musicaux populaires des Xe —XIIe siècles. [Instrumente muzicale populare din sec. X—XII]. REV. ROUM. 16 (1962) nr. 2: 178.

Descoperite în săpăturile de la Garvăn.

440. Din trecutul muzicologiei noaste. Un studiu inedit asupra muzicii romîneşti de T. T. Burada. MUZ. 12 (1962) nr. 11: 35—39.

Reproducerea studiului, cu 1 portret al autorului, 7 alte fotografii şi 2 facsimile. Despre muzica populară, lăutari, dezvoltarea muzicii culte din muzica folclorică.

441. Vancea, Zeno: Procesul istoric de formare a limbajului muzicii noastre profesionale. MUZ. 12 (1962) nr. 10: 1—10.

Şi despre cîntecul popular şi orăşenesc. Cu exemplificări muzicale folclorice.

7. COREGRAFIE POPULARĂ: DESCRIERI, NOTAŢII, MELODII DE JOC

Vezi şi: 79, 272, 473—474, 487, 532, 562, 591—594, 605, 631, 637, 642—643, 686, 691.

442. Călinescu, G.: Dans, joc şi balet. CONTEMP. 1962, nr. 12: 1: Cronica optimistului.

Şi despre dansul popular.

443. Connaissez-vous la danse populaire roumaine «Periniţa»? [Cunoaşteţi dansul popular romînesc «Periniţa»?]. ROUM. AUJOURD' HUI 1962, nr. 7: 14.
Despre popularitatea dansului. Cu 1 foto.

444. Costea, Constantin: Jocuri feciorești din Ardeal. Bucureşti, Edit. muzicală, 1961. 166 p., 41 foto, notaţii coregrafice.
Rec.: REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 183—186: Anca Giurchescu.

445. La danse populaire «Geamparalele». [Dansul popular «Geamparalele»]. ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 12: 26: foto.

446. [Fotografii reprezentînd momente coregrafice]. ALB. 64 (1962) nr. 764: 2; BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1536; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4326; DOLG. NÉP 14 (1962) nr. 6,44; EL. 16 (1962) nr. 4465, 4483, 4615; FÁK. 17 (1962) nr. 28:3; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 191; PIONÍR 13 (1962) nr. 14; SZABAD SZÓ 19 (1962) nr. 214; VOLK KULT. 14 (1962) nr. 12: 9; VÖR. LOB. 18 (1962) nr. 5394; VÖR. ZÁSZ. 11 (1962) nr. 149.

447. Giurchescu, Anca: Ocazii de joc pe valea Mureşului superior. BUL. INF. 1962, nr. 5: 6—8.

448. Giurchescu, A. şi C. Costea: Aspecte folclorice noi şi tradiţionale din raionul Topliţa. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 97—101.

Folclorul coregrafic, indiciu despre procesul de contemporaneizare în Ruşii-Munţi. Strigături noi în text. Cu notaţii coregrafice.

449. Giurchescu, A. şi C. Costea: Haidăul. REV. FOLC. (1962) nr. 1—2: 94—117.

Descrierea şi transcrierea coregrafică a jocului. Cu melodia dansului.

450. Instruirea tinerilor dansatori. STEAGUL 13 (1962) nr. 714.

La Casa r. cult. Tg. Jiu. Mărirea repertoriilor.

451. Micznik, V.: Antologia «40 dansuri populare». REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 114—115.

Alcătuită în cadrul secţiei de coregrafie a Institutului de folclor.

https://biblioteca-digitala.ro

452. Pentru serbările pionierești. Poezii, cîntece, jocuri, ghicitori, piese de teatru, dansuri. Ediție îngrijită de Elisabeta Suciu. [București], Edit. tineretului, [1962]. 138 [—140] p.

Dans moldovenesc. Aranjament muzical: Lidia Baidan Ștefănescu. Coregrafie: Mihailovici Alexandru: 86—117 (Ruseasca, Bătaia, Surugiul, Coșerul, Vîntul, Ruseasca bătută); Suită de pe valea Mureșului. Coregrafia: Székely Dionisie. Muzica: Szer Gavril (Korcsos-dans român și maghiar, de-a prinsa): 118—138.

453. Proca — Ciortea, Vera: Cîteva documente grafice privind jocul popular românesc. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 79—88.

Cu 11 foto.

454. [Sîrbu, Gh.: Sună strună și răsună. 37 jocuri populare din regiune. Suceava, Casa regională a creației populare].

Notă bibl.: ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5651: Culegeri de folclor. Materialul nu a fost văzut.

455. Suita de jocuri populare din Jijia. Montare: Dumitru Pîrvu. Aranjament muzical: George Botez. Descrierea: Sever Tita. Desene: Gheorghe Găman. București, Casa centrală a creației populare, 1961. 73 p. cu fig. și note muz.

Rec.: TRIB. 6 (1962) nr. 35: 12: Ioan Florian.

VI. ETNOGRAFIA, ARTA PLASTICĂ POPULARĂ ȘI FOLCLORUL MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN R.P.R. ȘI AL ALTOR POPOARE

1. MINORITĂȚILE NAȚIONALE DIN R.P.R.

Vezi și : 75.

456. «Ein Abend jüdischer Volksmusik». [Seară de muzică populară evreiască]. NEUE LIT. 13 (1962) nr. 6: 154.

457. Argyilus Kiralyfi. Mesék. A szines melléklet Szántó Piroska müve. A szöveg között, rajzokat Artner Tivadar készítette. Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó; Cluji Nyomdaripari Vallalat, 1962. 208 p. cu il.

Basme. Apărută în cadrul convenției culturale dintre R.P.R. și R.P.U. Vezi și ed. din Oradea: A hét hollò. Mesék

458. Binder, Pál: Emlékezés egy hazai Afrika-kutatóra. [Amintirea unui explorator din țara noastră al Africii]. KOR. 21 (1962) nr. 7—8: 964—970.

Ferenc Binder (1824—1875) a cărui colecție etnografică se află la muzeul Brukenthal.

459. Capesius, Bernhard: Die Landler in Siebenbürgen. Geschichte und Mundart. București, Edit. Acad. R.P.R., 1962. 195 p.

«Landlerii» din Transilvania. Istorie și grai.

460. Cirici, Voislav: Zabeleške o radu Srpskog drjavnog ansambla pesama i igara. [Note despre activitatea ansamblului de stat sîrb de cîntece și jocuri]. NOV. JIV. 6 (1962) nr. 1: 92—94.

Vezi și: DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5527; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5476; WAHR. 6 (1962) nr. 735.

461. Costume hongrois executé par Elizabeta Szolcös (Huedin, Cluj). [Costum unguresc executat de E. Sz.]. ART R.P.R. 1962, nr. 22: 66: foto.

462. Costume szeckler executé par Maria Mentzer (Cîmpu, Brașov). [Costum secuiesc executat de M.M.]. ART R.P.R. 1962, nr. 22: 66: foto.

463. Cum a ajuns lupul cîntăreț. Povești populare săsești. Ilustrații de A. Alexe. [București], Edit. tineretului, [1962]. 60 [—64] p.: «Traista cu povești».

10 texte. Vezi și ed. germană și maghiară: Wie der Wolf zum Sänger wurde, Hogyan lett a farkasból énekes. Notă bibl.: N. WEG 14 (1962) nr. 4208.

464. Faragó József: Farkas barkas. Magyar népmesék. București, Ifjúsági könyvkiadó, 1962. 132 [—136] p. cu ilustr.

32 texte.

https://biblioteca-digitala.ro

465. F a r a g ó József: Petöfi a kercsedi fogadobán. [Petöfi la hanul din Kercsed]. KOR. 21 (1962) nr. 7—8: 979—982.

Tradiţie populară despre Petöfi. Necesitatea culegerii producţiilor folclorice despre Petöfi.

466. [Formaţii vocale, instrumentale şi coregrafice ale minorităţilor naţionale]. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 844; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4272; DRAP. ROŞU Tim. 18 (962) nr. 5483; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5449; PRAVDA 19 (1962) nr. 2016, 2030, 2035, 2039, 2044, 2054, 2083; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 271, 276, 291.

467. H e i n z, Franz: Für die Freunde der Volkslieder. [Pentru prietenii cîntecelor populare]. N.WEG 14 (1962) nr. 4019.

Înregistrări de muzică populară germană pe discuri.

468. L i e b h a r d t, Hans und Dieter R o t h: Der Eisenhans. Siebenbürgisch-sächsische Märchen. Nach J. Haltrich. Ausgewählt und bearbeitet von... Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 141 [—144] p.

26 texte, alese şi prelucrate, din colecţia J. Haltrich. Rec.: NEUE LIT. 13 (1962) nr. 6: 125—129: D. Schlesak; N. WEG 14 (1962) nr. 4213: I. Brantsch; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 282: I. Brantsch.

469. L u p u, Viorel: Maeştri ai artei populare. Cel mai bătrîn cioplitor în lemn. O familie de sculptori. Fetele de la cercul de cusut. MAGAZIN 6 (1962) nr. 235: 1, 3.

Cu 3 foto. Arta populară maghiară în Izvorul Crişului.

470. Nunta tătîne-meu. Basme şi povestiri populare secuieşti. Antologie Faragó József. În romîneşte de Ion Crişan. Prefaţă de Corneliu Bărbulescu. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 209 [—212] p.

24 texte din colecţii mai vechi. Rec.: IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 12: 105—107: V. Adăscăliţei.

471. Sächsische Bauernstube. [Interior de casă ţărănească săsească]. VOLK KULT. 14 (1962) nr. 10: 43: foto.

472. Sächsische Volksmärchen aus Siebenbürgen. [Basme populare săseşti din Transilvania] Zeichnungen von Helmut Arz und Kathrin Hienz. Bucureşti, Edit. tineretului, [1962]. 147 [—150] p.

Basme cu animale (36 texte): 3—80; basme (10 texte): 81—148. Din vechi colecţii săseşti.

473. Székely tánc. [Dans secuiesc]. PIONÍR 13 (1962) nr. 14: foto.

474. «Şapte paşi» — Siebenschritt. Suită de dansuri populare germane. Coregrafia şi descrierea de Octavian Stroia. Aranjament muzical: Tiberiu Molnar şi Norbert Reschner. Desene: Gheorghe Găman. Bucureşti, Casa centrală a creaţiei populare, 1961. 53 p. cu il.

475. Volkstrachten von Ada-Kaleh. [Port popular din Ada-Kaleh]. DURCH RUM. 5 (1962) nr. 2—3: 9: foto.

476. Zwei sächsiche Volksmärchen. Die Igel und der Fuchs. Lügenmärchen. [Două basme populare săseşti. Ariciul şi vulpea. Povestea minciunilor]. NEUE LIT. 13 (1962) nr. 6: 90—92.

Culese de Gisela Richter de la Secţia din Sibiu a Filialei Cluj a Academiei R.P.R.

2. U.R.S.S. ŞI ŢĂRILE DE DEMOCRAŢIE POPULARĂ

Vezi şi: 2, 89, 142, 162, 491, 598, 601, 609, 725.

477. A d ă s c ă l i ţ e i, V.: Drujba narodov otrajennaia v folklore. [Prietenia popoarelor oglindită în folclor]. IAŞUL LIT. 13 (1962) nr. 7: 83—84.

Recenzie.

478. Ansamblul artistic de amatori din R. P. Bulgaria. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5380: foto.

479. [Ansambluri folclorice din ţările de democraţie populară şi din U.R.S.S. în R.P.R.]. *Ansamblul Moiseev:* DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4292; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5400; EL. 16 (1962) nr. 4523; FĂC. 17 (1962) nr. 4840; FLAC. 11 (1962) nr. 19: 7—8; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4890, 4894—4895; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5514; IFJÚMUNK. 5 (1962) nr. 20: 5; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2729; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5421; MAGAZIN 6 (1962) nr. 240; MUNCA 18 (1962) nr. 4516, 4518—4519, 4522, 4525, 4533; MUZ. 12 (1962) nr. 6: 35—38; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5466, 5468, 5474—5475, 5478, 5481, 5483; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5525—5526, 5528, 5530, 5535, 5537, 5544; SCÎNT. TIN.

https://biblioteca-digitala.ro

18 (1962) nr. 4047, 4053, 4056, 4058; VEAC NOU 18 (1962) nr. 4: 2; 8: 10; 19: 1, 10; 20: 2; V. NOUĂ Gal. 14 (1962) nr. 3986, 4013, 4020; WAHR. 6 (1962) nr. 773; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4500; *Beriozka:* FLAC. 11 (1962) nr. 25: 12—13; *Piatniţki:* PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 553: 3; VEAC NOU 18 (1962) nr. 26: 2; *Slask:* ART R.P.R. 1962, nr. 22: 104; *Hajdu:* DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5456, 5458; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1324; *mongol:* DRUM NOU 19 (1962) nr. 5497—5498; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2821.

480. Bajov, P.: Floarea de piatră. Ilustraţii: T. Bogoi. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 88 p. cu il.: Traista cu poveşti.

481. Barna, Iván: A népi Kuba zenéje. [Muzica Cubei populare]. KOR. 21 (1962) nr. 12: 1510—1512.

Şi despre muzica populară cubană.

482. Bărbulescu, Corneliu: A. N. Afanasiev: Narodnîe ruskie skazki. [Poveşti populare ruseşti]. Îngrijirea textelor, prefaţa şi notele, V. I. Propp. Moscova, 1958, 3 volume. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 190—192.

Recenzie.

483. Bărbulescu, Corneliu: Oaspeţi de peste hotare [la Institutul de folclor]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 104—105.

Ortutay Gyula.

484. Belik, A. P.: Motivele etice şi estetice în basmul popular rus. ANAL. ROM.-SOV. FIL. 16 (1962) nr. 2: 42—69.

Specificul basmului ca obiect de studiu, oglindirea în basm a vieţii reale a oamenilor, binele şi frumosul în basm, idealul basmului — fapta vitejească a eroului.

485. Bibliografie. I. Cărţi sub tipar. II. Cărţi apărute. V. LIT. SOV. 1962, nr. 6: 121—127; 7: 129—135.

Folclor: nr. 6: 123, 127; nr. 7: 134—135.

486. Bigaev, R. I., P. A. Danilov et M. V. Umarov (Tachkent): Aspects du folklore des gagaouzes de l'Asie Centrale. Bucureşti, Edit. Meridiane, 1961—1962. [14 p.].

Extr.: Studia et acta orientalia III. Société des sciences historiques et philologiques de la R.P.R. Section d'études orientales.

487. A Bolgár népköztársaság. [Republica populară Bulgaria]. TAN. ÚJ. 6 (1962) nr. 31: 8.

Foto: dans popular.

488. Brănişteanu, Bucur: În vizită la ansamblul « Mazowsze». ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4037.

Generalităţi. Cu 1 foto.

489. Brîul muncii. (Din poezia populară croată). ALB. 64 (1962) nr. 761: 4.

Text în traducere, fără indicarea surselor bibliografice.

490. Broscuţa cea înţeleaptă. Basme populare ruseşti. Ilustrator A. Mihăilescu. Traducere de M. Calmîcu. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1962]. 68 [—72] p.: Traista cu poveşti.

5 texte.

491. Bugnariu, Teofil: Cercetările etnografice privitoare la minorităţile naţionale din R. P. Ungară. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 120.

492. Din R. P. Bulgaria. Echipa de dansuri a colectivului de artişti amatori din comuna Tenovo, raionul Iambol. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 817: foto.

493. Butnik-Siverski, B.: Arta populară şi contemporaneitatea. PROBL. ART. PLAST. 1962, nr. 6: 49—55.

Din *Dekorativnoe iskusstvo SSSR* 1962, nr. 4: Narodnoe iskusstvo i sovremennost.

494. Buzilă, Boris: În întîmpinarea soarelui. (Note de drum din R. P. Mongolă). [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 189 [—192] p. + 10 f. il.

Date etnografice generale.

https://biblioteca-digitala.ro

495. La Casa de cultură a studenţilor din Sofia (R. P. Bulgaria). FLAC. P. Neamţ 14 (1962) nr. 1091.

Echipă de dansuri, foto.

496. Chiţimia, Ion Const.: Cercetări de onomastică, dialectologie şi etnografie în Polonia. ROMANOSLAV. 6 (1962) 249—259.

Cercetări în domeniul culturii carpatice: 257—259.

497. Ciobanu, Valeriu: Studii sovietice de folcloristică. STUD. CERCET. IST. LIT. FOLC. 10 (1961) 573—581.

Prezentare generală.

498. Cistov, K. V.: Folcloristica şi contemporaneitatea. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 13—30.

Din *Sovetskaia etnografia*, 1962, nr. 3: Folkloristica i sovremennost.

499. Cîntec de leagăn. (Din poezia populară sîrbă). ALB. 64 (1962) nr. 761: 4.

Text în traducere, fără indicarea surselor bibliografice.

500. Cîntecul popular rus. Indice bibliografice 1735—1945 alcătuit de F. M. Sidelnikov, Izd. AN, SSSR, 1962, 170 p. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 120—124.

Extras din bibliografie, cuprinzînd 44 titluri de culegeri şi 39 titluri de studii.

501. Cîteva păreri ale oaspeţilor la festival. MAGAZIN 6 (1962) nr. 252: 8.

Interviuri cu Ghinca Peeva (R.P. Bulgaria), Orlando Savioli (Italia), Selman Kasapi (R. P. Albania) şi Dragoslav Antowievici (R. P. F. Iugoslavia)

502. [Colecţia de jucării chinezeşti a folcloristului Starikov din Leningrad]. TRIB. 6 (1962) nr. 21: 12.

503. Concert de « Khen be » dat de un ansamblu artistic din regiunea nord-vest a R. D. Vietnam. DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5443: foto.

504. Consfătuirea folcloriştilor. V. LIT. SOV. 1962, nr. 2: 121.

Conferinţa unională a folcloriştilor la Rostov pe Don. După « Literaturnaia gazeta » nr. 149, 19.XII. 1961

505. Costea, C.: [Oaspeţi de peste hotare (la Institutul de folclor)]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 105.

Novac Ferencs.

506. Dánielisz Endre: Kalevipoeg. IGAZ SZÓ 10 (1962) nr. 9: 472—474.

507. Deák Tamás: Kodály Zoltán 80 eves. [Octogenarul K. Z.]. ÚJ ÉLET 1962, nr. 23: 15.

508. Dmitrieva, S. I.: Conferinţa ştiinţifică în problema creaţiei populare a cazacilor de pe Don. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 114—117.

Din *Sovetskaia etnografiia* 1962, nr. 4: Naucinaia Konferenţiia po narodnomu tvorcestvu donskogo kazacestva.

509. Dobre, A.: Astahova A. M., Narodnîe skazki o bogatîriah russkogo eposa (Poveşti populare despre voinicii cîntecului epic rus), Izd. AN, SSSR, 1962, 115 p. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 91—92.

Recenzie.

510. E. Ş.: Gaghen-Torn N., Folclorul contemporan şi literatura, « Russkaia literatura », 1960. nr. 2, p. 164—167. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 97—98.

Recenzie.

511. E. Ş.: Poteavin V., Despre specificul folclorului contemporan. « Russkaia literatura », 1960, nr. 2, p. 173—177. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 96—97.

Recenzie.

512. « Fata cea isteaţă ». Basm popular ucrainean. În romîneşte de Mihail Calmîcu. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 81—84.

Din *Ukrainskie narodnîe skazki* sub redacţia lui M. Rilski, Detghiz, 1954.

https://biblioteca-digitala.ro

513. F o c h i, Adrian: Noi bibliografii de folclor şi etnografie. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 178—182.

Prezentare a 12 bibliografii (2 sovietice, 3 maghiare, 3 greceşti şi 4 argentiniene).

514. « Folclorul rus » — Materiale şi cercetări. V. LIT. SOV. 1962, nr. 2: 126.

Sumară prezentare a sumarului. După « Voprosî literaturî », nr. 12/1961.

515. Fondul muzeului etnografic din Novosibirsk. ANAL. ROM.-SOV. IST. 16 (1962) nr. 1: 141.

516. G a r d o n i, E.: Liszt şi muzica populară. PROBL. MUZ. 1962, nr. 1: 55—60.

Din « Sovetskaia muzika », nr. 10/1961.

517. G e o r g e s c u, Florin: Cercetări de etnografie, folclor şi dialectologie întreprinse de specialişti cehi în R.P.R. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 92—96.

518. G e o r g e s c u, Magda: Conferinţa de la Gorki despre genuri. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 117—118.

Participanţi, tematica referatelor.

519. G r i m m, Fraţii: Motanul încălţat. Ilustraţii de Val Munteanu. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 16 p. nenum. cu il.

520. G r i m m, Testvérek: Hamupipöke. Illusztrálta: Ana Balin. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962, 42 [—48]p. cu il.

Cenuşăreasa.

521. Der Holzfäller und der Khan. Ein Märchen aus der Sowjetunion. [Tăietorul de lemne şi hanul. O poveste din U.R.S.S.]. WAHR. 6 (1962) nr. 708.

Fără indicarea surselor bibliografice.

522. I. P.: Emelianov L., Noţiunea de « folclor », în folcloristica sovietică. « Russkii folklor », Izd. AN. SSSR, 1961, p. 5—33. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 99—101.

523. I. P.: Zemlianova L., Lupta dintre forţele progresiste şi cele reacţionare în folcloristica contemporană din S.U.A. « Sovetskaia etnografiia », 1962, nr. 4, p. 191—197. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 107—109.

524. I a r o s l a v s k i, Em.: Cum se nasc, trăiesc şi mor zeii şi zeiţele. Bucureşti, Edit. politică, 1962. 320 p.

Geneza şi circulaţia legendelor religioase la popoarele antice, la creştini, evrei şi mahomedani.

525. I l i e s c u, N.: Lihaciov D., « Pesnia o polku Igore » — gheroiceskii prolog russkoi literaturî (« Cîntec despre oastea lui Igor » — prolog eroic al literaturii ruse) M. L., gospolitizdat, 1961. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 89—91.

Recenzie.

526. Un interesant studiu despre folclorul chinez. V. LIT. SOV. 1962, nr. 1: 125.

Despre lucrarea lui B. L. Riftin: Povestiri despre zidul chinezesc şi problema genului în folclorul chinez, după recenzia lui I. Lisevici din « Voprosî literaturî » nr. 11/1961.

527. « Izvoarele populare ale creaţiei lui Puşkin ». V. LIT. SOV. 1962, nr. 1: 124.

Despre monografia cu acest titlu a lui R. M. Volkov, după o recenzie din « Russkaia literatura », nr. 3, 1961, de V. Rudenko şi I. Ţukerman. Originea folclorică a basmelor lui Puşkin.

528. Între 4 şi 11 aprilie 1961. ANAL. ROM.-SOV. IST. 16 (1962) nr. 2: 135.

Sesiunea institutelor de arheologie şi etnografie din U.R.S.S.

529. Din înţelepciunea popoarelor. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3846.

9 proverbe (mongol, rusesc, arabe, slovac, francez, gruzin, vietnameze).

530. Înţeleptul şi copilul. Poveşti populare chinezeşti. Culese de Emi Sziao. Traducere: Kiss Ianos. Bucureşti, Edit. tineretului, 1961, 64 p.
6 texte. Vezi şi ed. maghiară: A gyermek és a bölcs. Kinai népmesék.

531. K e r - O g l î, H.: Osnovnie kulturnie tradiţii v turkmenskom folklore. [Principalele tradiţii culturale în folclorul turcmen]. ANAL. ROM.-SOV. IST. 16 (1962) nr. 1: 178.

Notă bibliografică.

https://biblioteca-digitala.ro

532. A kis müveszek... [Micii artiști]. FÁK. 17 (1962) nr. 64.

Foto: Dans popular rusesc.

533. Kolobova, K. M. și E. L. Ozereţkaia: Cum trăiau vechii greci. Ed. a II-a [Sub îngrijirea ştiinţifică a prof. univ. D. Tudor. Coperta de Brînză Trofim]. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 202 [—208] p.

Date etnografice generale.

534. Kriveliov, I. A.: Legendele evanghelice și semnificaţia lor. Ed. a II-a. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 123 p. cu il. + 1 f. pl.

535. L. W.: Jiri Hanzelka, Miroslav Zikmund: Südamerika. Bei den Kopfjägern. Verlag Volk und Welt, Berlin. NEUE LIT. 13 (1962) nr. 5: 152—153.

Recenzie.

536. Die Legende vom Steinernen Riesen. [Legenda uriașului de piatră]. WAHR. 6 (1962) nr. 720.

Legendă siberiană.

537. O lucrare fundamentală despre epopeea kirghiză « Manas ». PT. SOC. 13 (1962) nr. 2695.

A lui Bolot Iunusaliev. Prezentare.

538. Malek, Rudolf: Božena Němcová, o strălucită reprezentantă a culturii cehe. PT. APĂR. PĂCII 1962, nr. 3: 22—23.

Și despre activitatea sa folclorică (culegătoare de basme) și de prelucrare a folclorului (legendele populare).
Cu I portr.

539. Mănuşa. Poveste populară ucraineană. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 16 p. cu il.

Vezi și ed. germană: Der Fäustling. Ukrainisches Volksmärchen și rec.: WAHR. 6 (1962) nr. 812: Grete Gross.

540. Milescu, Spătarul Nicolae: Jurnal de călătorie în China. [Ediţie îngrijită, traducere, note și prefaţă de Corneliu Bărbulescu]. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1962. XXXVI + 450 [—452]p.

541. Mitru, Al.: Mateiaş gîscarul. Basm maghiar povestit de... [Ilustraţii de M. Rogozeanu și Gh. Motora]. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1962]. 82 [-86] p. + 1 f.: Traista cu poveşti.

542. Muzeul de etnologie din Leipzig. FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3: 303.

Prezentare generală. După *Neues Deutschland*.

543. Z narodnogo gumoru. [Din umorul popular]. NOV. VIK. 13 (1962) nr. 237.

6 snoave ucrainene. Fără detalii de culegere.

544. Nedelcu, M.: Probleme de folclor în revistele « Sovetskaia etnografiia » și « Russkaia literatura ». V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 85—89.

545. Nestiev, I.: Béla Bartók în Rusia. PROBL. MUZ. 1962, nr. 2: 51—59.

Din « Sovetskaia muzika » nr. 12/1961. Și despre valorificarea folclorului în opera sa.

546. Das Nibelungenlied. Aus dem Mittelhoch deutschen übertragen von H. A. Junghans. Vorwort und Texterläuterungen: Mihai Isbăşescu. Band I—II. Bucureşti, Edit. Tineretului, [1961]. 330[—332] p. (I); 264 p. (II): Kleine Schulbücherei 3—4.
Rec.: NEUE LIT. 13 (1962) nr. 1: 149: H. H.

547. Note bibliografice. Cărţi apărute. PROBL. MUZ. 1962, nr. 5: 104—106; 6: 112—115.

Și materiale de folclor sovietic: 105, 112—113.

548. O nuntă ţărănească în regiunea Zakopane, R. P. Polonă. Prieteni ai ginerelui improvizează un cîntec liric pentru mireasă. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2589: foto.

Vezi și: V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5388; CRIŞ. 17 (1962) nr. 82.

549. Oprescu, G.: Goethe și geniul popular. STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 1: 11—16.

550. Ortutay Gyula: Balada populară romînească. GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 33: 8.

Fragment din prefaţa volumului « Román népballadák és népdalok ».

https://biblioteca-digitala.ro

551. Petre isteţul. Basme populare bulgăreşti. [Ilustraţii de Boţan Gheorghe]. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1962]. 64 p.: Traista cu poveşti.

9 texte, poveşti şi snoave.

552. Polevoi, V.: Conţinutul contemporan şi tradiţiile naţionale. PROBL. ART. PLAST. 1962, nr. 6: 21—26.

Din *Hudojnik* 1962, nr. 3: Sovremennoe soderjanie i naţionalnîe tradiţii.

553. Polişciuk, N. S.: Consfătuirea unională în problemele creaţiei poetice populare contemporane. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 110—113.

Din *Sovetskaia etnografiia* 1962, nr. 3: Vsesoiuznoe soveşceanie po voprosam sovremennogo narodnogo poeticeskogo tvorcestva.

554. Pop, M.: Probleme şi realizări ale folcloristicii sovietice. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 3—12.

555. Popa, P. V.: Russkii folklor (Folclorul rus), Studii şi materiale, volumul V. Editura Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., Moscova—Leningarad, 1962, 472 pagini. STUD. CERCET. ŞT. 13 (1962) nr. 1: 138—143.

Recenzie.

556. Prăvalefag şi frumoasa ţigancă. Poveşti populare cehe. În romîneşte de I. Circo, V. Dinescu. Ilustraţii: Tia Peltz. [Bucureşti], Edit. tineretului, [1962]. 50 [—52] p.: Traista cu poveşti.

4 texte.

557. Propp, V.: Cu privire la caracterul istoric al eposului rus. (Răspuns academicianului V. A. Ribakov). V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 55—60.

Din *Russkaia literatura* 1962, nr. 2: Ob istorizme russkogo eposa.

558. Din proverbele popoarelor sovietice. INF. BUC. 9 (1962) nr. 2627.

14 texte fără indicarea sursei bibliografice.

559. Puşkin şi folclorul romînesc. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2634.

560. Rebuşapcă, I.: [Răsfoind revistele de specialitate]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 169—171.

Publicaţia slovacă « Slovensky národopis». Recenzie globală.

561. Rogov, Alexandr: Kumranistica şi legendele despre Hristos. V. STUD. 7 (1962) nr. 3: 7.

562. A Román-Szovjet Barátsági hónap. [Luna prieteniei romîno-sovietice]. DOLG. NÉP 14 (1962) nr. 83.

Foto: dans popular maghiar.

563. S. M.: Anikin V., Forme ale artei populare contemporane, « Voprosî literaturî », 1959, nr. 12, p. 158—166. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 93—95.

Recenzie.

564. S. M.: Samarin G., Despre unitatea dintre literatură şi folclor, « Voprosî literaturî », 1959, nr. 12, p. 166—174. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 95—96.

Recenzie.

565. Simonov, K.: Note de drum din Japonia. [În romîneşte: Mihail Leicand]. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962. 124 [—128] p. + 8 f. il.

Date etnografice generale.

566. Soseau partizanii. Creanga de măslin. (Din poezia populară bulgară). ALB. 64 (1962) nr. 761: 4.

2 texte în traducere, fără indicarea sursei bibliografice.

567. Szegö Julia: Kodály Zoltán nyolcvanéves. [K.Z. octogenar]. ÚTUNK 17 (1962) nr. 50: 8.

https://biblioteca-digitala.ro

568. A szerencsés nyúl. Koreai nép mesék. Forditotta: Kerekes György. Illusztrálta: Gh. Adoc. Bucureşti, Edit. tineretului, 1962. 68 [—72] p. cu il.

Iepurele cel norocos. 3 texte.

569. Tudoran-Georgescu, M.: La a 70-a aniversare a lui V. M. Jirmunski. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 154.

570. Tudoran-Georgescu, Magdalena: [Răsfoind revistele de specialitate]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 167—169.

Publicaţii periodice şi neperiodice de folclor din U.R.S.S. Recenzii globale.

571. V. R.: Bazanov V., Dobroliubov şi folcloristica. «Russkaia literatura», 1962, nr. 2, p. 52—75. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 101—104.

572. V. R.: Kviatkovski A., Ritmologia creaţiilor populare «ceastuşka», «Russkaia literatura», 1962, nr. 2, p. 92—117. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12; 104—106.

573. Vilcevski, O: Kurdi. [Curzii]. ANAL. ROM.-SOV. IST. 16 (1962) nr. 1: 178.

Notă bibliografică.

574. Vinţeler, Alla: V. E. Gusev, Marksism i russkaia folcloristika konţa XIX naciala XX veka (Marxismul şi folcloristica rusă de la sfîrşitul sec. XIX şi începutul sec. XX). Izdatelstvo AN SSSR, Moskva—Leningrad, 1961, 177 p. STUDIA 1962, nr. 1: 118—120.

Recenzie.

575. Vitéz Iános. Mesék. A színes melléklet Szanto Piroska müve a szöveg közötti rajzokat Artner Tivadar Készitette. Budapesta, Móra Ferenc könyvkiadó; Oradea, Nyomdaipari Vállalat, 1962. 232 p. cu il. + 1 f. il.

Basme. Apărută în cadrul convenţiei culturale dintre R.P.R. şi R.P.U.

576. Vihodţev, P.: Poezia contemporană şi tradiţiile folclorice. V. LIT. SOV. 1962, nr. 12: 31—54.

Din *Russkaia literatura* 1962, nr. 2: Poeziia naşih dnei i folklornie tradiţii.

577. Zalîghin, S.: Măiestria scriitorului folclorist. V. LIT. SOV. 1962, nr. 9: 3—13.

Despre creaţia în stil popular a lui A. A. Misiurev.

578. Zemţovski, I.: Un studiu despre polifonie. PROBL. MUZ. 1962, nr. 3: 71—72.

Recenzie la: Berşadskaia T.: Osnovnie kompoziţionnoe zakonomernosti mnogogolosiia russkoi narodnoi krestianskoi pesni. Moscva, Muzghiz, 1961. 156 p. După «Sovetskaia muzika» nr. 12/1961.

3. ŢĂRILE CAPITALISTE

Vezi şi : 9, 501, 524, 529, 639, 726.

579. Al. C.: Din zicalele, obiceiurile şi legendele popoarelor. Ţara insulelor fără număr. MUNCA 18 (1962) nr. 4569.

Zicători şi obiceiuri indoneziene.

580. Alexandru, Tiberiu: Oaspeţi de peste hotare la Institutul de folclor. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 165—166, 1 facsimil.

581. Andersen en Roumanie. [Andersen în Romînia]. ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 8: 44.

582. Ansamblul folcloric din Cipru. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2575: foto.

583. [Ansambluri folclorice străine în turneu în R.P.R.]. *Ansamblul senegalez:* CONTEMP. 1962, nr. 14: 5; CRIŞ. 17 (1962) nr. 70; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4241, 4244; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2678, 2680; MUNCA 18 (1962) nr. 4472, 4481; N. WEG 14 (1962) nr. 4018, 4023; REV. ROUM. 12 (1962) nr. 3: 125—126; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5476, 5482; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3997, 4002; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3967; ÚTUNK 17 (1962) nr. 16; *ansamblul «Singgruppe»* din Zürich: REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 105; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5536;

https://biblioteca-digitala.ro

SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4110; *ansamblul chilian «Cuncumen»*; ART. R.P.R. 1962, nr. 22: 105; *ansamblul nigerian:* ÚJ ÉLET 1962, nr. 10: 16.

584. Arta popoarelor negre. CONTEMP. 1962, nr. 39: 6.

Notă bibliografică la volumul semnat de Elsy Lenzinger.

585. Baltag, Valentin: Africa creatoare. Baletul naţional din Senegal. MAGAZIN 6 (1962) nr. 234: 3.

Cu 1 foto.

586. Der Bauer und seine Ziege [Ţăranul şi capra sa]. WAHR. 6 (1962) nr. 828.

Snoavă orientală.

587. Bărbulescu, C.: [Răsfoind revistele de specialitate]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 174—175.

Publicaţia engleză «Folklore» vol. 71. Recenzie globală.

588. Bozbici, C.: Papuaşi — sec. XX. FLAC. 11 (1962) nr. 6: 19—21.

Date etnografice generale. Cu 6 foto.

589. Bucşan, A.: [Răsfoind revistele de specialitate]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 175.

«Revista columbiană de folclor» nr. 5/1960. Recenzie globală.

590. Calude, G.: Volum omagial închinat folcloristului brazilian Renato Almeida. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 176—177.

Recenzie globală.

591. Cristureanu, T.: Călătorie în India. CONTEMP. 1962, nr. 4: 8.

Şi despre cîntecul şi dansul popular. Cu 1 foto.

592. Dans naţional sudanez. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2481: foto.

593. Dans popular din insula Bali. MAGAZIN 6 (1962) nr. 248: 2: foto.

594. Dans tradiţional ruandez. ALB. 64 (1962) nr. 747: [8]: foto.

595. Dansatoare indiene în port tradiţional. MAGAZIN 6 (1962) nr. 227: foto.

596. Dubois, Pierre: Africa: Un continent care se trezeşte la o viaţă nouă. ORIZONT. 11 (1962) nr. 131: 4—14, 12 foto.

Problema căsătoriei şi a poligamiei; despre maternitate, medici şi vrăjitori; glasul tam-tamului. Note etnografice generale.

597. Fata şi soarele. (Din poezia populară greacă). ALB. 64 (1962) nr. 761: 4—5.

Texte în traducere, fără indicarea surselor bibliografice.

598. Festivalul de folclor al ţărilor balcanice şi din zona Mării Adriatice. ALB. 64 (1962) nr. 762: 5.

Interviurile lui A. E. Cherbuliez (Elveţia), Giorgio Nataletti (Italia) şi Iaroslav Markl (R. S. Cehoslovacă) în legătură cu manifestările din cadrul festivalului.

599. Fochi, Adrian: Buletinul Societăţii greceşti de folclor. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 171—173.

Vol. 18 din «Laografia». Recenzie globală.

600. Fochi, Adrian: Cincizeci de ani de la înfiinţarea societăţii greceşti de folclor şi etnografie. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 154—155.

601. Din folclorul popoarelor. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2678.

4 proverbe (olandez, argentinian, afgan şi egiptean), 1 zicală arabă şi din «umorul gruzin» (1 proverb).

602. Ghana. Casă ţărănească în stil clasic vest-african, reconstruită în curtea Muzeului Naţional din Accra. ÎNAINTE 19 (1962) nr. 5586: foto.

603. Holan, Adrian: Nigeria. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 198 [—200] p. + 1 h + 12 pl. h. t.

Note etnografice generale. Mai ales capitolul «Din folclorul nigerian» p. 79—90, cuprinzînd «O sculptură uimitoare», «Muzica şi dansul», «Literatura nigeriană», «Mituri şi credinţe».

https://biblioteca-digitala.ro

604. Impresiile oaspeţilor. CONTEMP. 1962, nr. 31: 6.

Interviuri cu A. E. Cherbuliez (Elveţia), Dora Stratou (Grecia), B. Ivanovschi (R. P. F. Iugoslavia). Giorgio Nataletti (Italia), Maud Karpeles (Anglia), Eddie Nadel (S.U.A.) şi A. Aboul Enein (R. Arabă Unită), participanţi la festivalul de folclor al ţărilor balcanice şi din zona Mării Adriatice.

605. Ivaşcu, George: Itinerar indonezian. CONTEMP. 1962, nr. 41: 1—2.

Dansul popular din insula Bali.

606. În curînd se va deschide... TRIB. 6 (1962) nr. 26: 12.

Muzeul de artă populară africană la Cairo.

607. Din înţelepciunea popoarelor. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3816, 3822.

7 proverbe (rus, japonez, camerunez, bengalez, turcesc, persan, indian).

608. Kramer, Samuel Noah: Istoria începe la Sumer. Traducere de Cornel Sabin [Introducere de acad. Emil Condurachi]. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 318 p. cu h. + 22 f. pl. + erată.

609. Kuriţîn, I.: În ţara Kachinilor. TIMP. NOI 1962, nr. 30: 26—28.

Serbări populare tradiţionale birmane: 26.

610. Legendă argentiniană. ORIZONT. 11 (1962) nr. 130: 72—73.

611. Livingstone, D.: Călătorii şi cercetări în Africa de Sud. În romîneşte de Lucian Rennert. [Prefaţă de Sergiu Fărcăşan]. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 397 p. cu il., portr. + 1 f. h.

Rec.: FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5478: I. Mistor.

612. Marian, Eugen B.: Zidul nepieritor al lui Ticatlun. Basme ale indienilor din America de Sud, povestite de... Ilustraţii: Silvia Cambir. [Bucureşti], Edit. tineretului, 1962, 76 p. cu il.: Traista cu poveşti.

613. [Mască africană din arta Benin]. CONTEMP. 1962, nr. 15: 7: foto.

614. Mountford, Charles P.: Oameni negri şi nisipuri roşii. Călătorii prin deşertul Australiei. În romîneşte de Viorica Dănilă. Coperta de Al. Avramescu. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 198 [—200] p. + 1 h. + 24 f. pl.

Date etnografice generale.

615. Niculescu, Radu: Le Folklore Brabançon. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 173.

Recenzie globală.

616. Niculescu, Radu: New-York Folklore Quarterly. Vol. XXI, nr. 3 (autumn 1960). REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 175—176.

Recenzie globală.

617. Noi semănăm într-una. (Din poezia populară italiană). ALB. 64 (1962) nr. 761: 4—5.

Text în traducere, fără indicarea surselor bibliografice.

618. Obiceiuri matrimoniale la unele popoare. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2396.

La indienii brazilieni, populaţia Bantu şi în Sudan.

619. Obiceiuri şi datini matrimoniale. DRUM. SOC. Sev. 15 (1962) nr. 687.

La indienii brazilieni, în Filipine şi la populaţia Bantu din Africa.

620. Obiceiuri şi datini matrimoniale la unele popoare. ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3888.

Amazonia, Bantu, Sudan.

621. Orchestră de muzică populară senegaleză. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5428: foto.

622. Pigafetta, A.: Cu Magellan în jurul lumii. Ed. a 2-a. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1962. 258 [—263] p. + 7 f. il., portr., facs. + 1 f. h.

Date etnografice generale.

623. Pora, Eugen A.: Populaţia aborigenă a Australiei. TRIB. 6 (1962) nr. 40: 6.

Note etnografice generale. Cu 3 foto.

https://biblioteca-digitala.ro

624. Proverbe arabe. ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5356.

7 texte fără indicarea surselor bibliografice.

625. Reiter, Helga: Geschäft mit Aberglauben. [Comerț cu superstițiile]. N. WEG 14 (1962) nr. 3989.

Plaga superstițiilor în Germania de vest.

626. Das Rotkäppchen. [Bearbeitet nach dem Märchen von Charles Perrault]. Mit Illustrationen von Angi Petrescu-Tipărescu. [Scufița roșie. Prelucrare după basmul lui Ch. P.]. București, Edit. tineretului, 1962. 8 p. nenum. cu il.

Vezi și ed. maghiară: Piroska és a farkas.

627. Sala, Marius: Atlasul lingvistic și etnografic al Columbiei. REV. FIL. ROM. GERM. 6 (1962) 378—382.

Recenzie.

628. Sichrovsky, Harry: India își șterge lacrimile. Țară veche pe făgaș nou. [În românește de Mihai Isbășescu]. [București], Edit. tineretului, 1962. 317 [—320] p. + 8 f. pl.

Date etnografice generale.

629. Um spanische Volkslieder zu Sammeln... [Pentru a culege cîntece populare spaniole...] NEUE LIT. 13 (1962) nr. 2: 155—156.

Despre culegerea și studiile colectivului format din S. Liberovici, M. Straniero și M. Galanto-Garrone. Folclor antifranchist. Vezi și: CONTEMP. 1962, nr. 5: 8.

630. Stoianovici, Maria Lileta: Mitul vîrstei de aur în literatura greacă de la origini la Xenofanes din Colofon. Autoreferat la lucrarea de dizertație. București, 1962. 38 p. (Ministerul Învățămîntului și Culturii. Universitatea București. Facultatea de filologie. Secția clasică).

631. În Sudan. TIMP. NOI 1962, nr. 2: cop. II int.

Foto: Dansatori în costume naționale și port nupțial specific. Vezi și: DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4194.

632. Suliteanu, G., M. Secoșan: [Oaspeți de peste hotare (la Institutul de folclor)]. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 105.

Ansamblul « Singgruppe » din Zürich, Elveția.

633. Ure, Jean: Des Thèmes variés. [Teme diverse]. REV. ROUM. 16 (1962), nr. 1: 152—154.

Sumare note despre basmul folcloric și basmul pentru copii în R.P.R.

634. Valderrama, Fernando: Djerba, insula lotofagilor. ORIZONT. 11 (1962) nr. 131: 65—68, 3 foto.

Date etnografice generale și legenda homerică a lotofagilor din « Odiseea ».

VII. ACȚIUNI DE VALORIFICARE A ETNOGRAFIEI, ARTEI PLASTICE POPULARE ȘI FOLCLORULUI ÎN CADRUL REVOLUȚIEI CULTURALE DIN R.P.R.

1. GENERALITĂȚI PRIVIND VALORIFICAREA TRADIȚIILOR POPULARE

Vezi și: 79, 133.

635. Adăscăliței, V.: Folclorul și mișcarea artistică de amatori. IAȘUL LIT. 13 (1962) nr. 1: 66—70.

636. Anghel, Dumitru: Folosind folclorul local. GAZ. ÎNV. 13 (1962) nr. 654: 5.

În școlile de opt ani.

637. Baciu, Gheorghe: Dansul cu subiect. MUNCA 18 (1962) nr. 4456.

Și despre valorificarea folclorului coregrafic.

https://biblioteca-digitala.ro

638. Călinescu, Matei şi Eugen Simion: Probleme ale literaturii pentru cei mici. V. ROM. 15 (1962) nr. 9: 128—139.

Un cap. « Folclorul şi poezia pentru copii»: 138—139.

639. Dincă, Marin: Cîntece noi la Dobra. DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2379.

Activităţi de valorificare a folclorului local, în trecut şi prezent, la Dobra.

640. Drăgoi, Sabin V.: Mişcarea artistică de amatori în Republica Populară Romînă. BUL. INF. 1962, nr. 2: 3—7.

641. Georgescu, N.: Arta plastică şi arta populară la nivelul celorlalte genuri artistice. ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5440.

Principii de valorificare.

642. Luca, Ştefan: Dansul cu temă. ALB. 64 (1962) nr. 778: 5.

Cu I foto.

643. Luczai Károly: A népi táncok szinpadra alkalmazása. [Transpunerea dansurilor populare pe scenă]. FÁK. 17 (1962) nr. 123.

Problemele valorificării folclorului coregrafic.

644. Popescu, Tr.: Preocupare pentru ridicarea măiestriei interpretative a formaţiilor de muzică populară. ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3947.

Despre valorificarea folclorului muzical. Cu I foto: orchestra de muzică populară « Orzişorul » din Roşiori.

645. Popovici, Doru: Folclorul şi muzica noastră contemporană. TRIB. 6 (1962) nr. 13: 10.

Despre valorificare în creaţia cultă.

646. Vicol, A.: Consfătuirea cu dirijorii şi soliştii de muzică populară romînească. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 162—164.

Din vara anului 1961.

647. Vicol, A. şi L. Alexandrescu-Mazilu: Pentru un înalt nivel artistic al concertelor orchestrei « Barbu Lăutaru ». REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 138—145.

2. TRADIŢIILE POPULARE ÎN OPERA SCRIITORILOR ŞI POEŢILOR, A COMPOZITORILOR ŞI ARTIŞTILOR PLASTICI

Vezi şi: 5, 576—577.

648. Coman, Nicolae: Elemente de creaţie populară în cvartetul Nr. 1 în do major (închinat păcii) de Ion Dumitrescu. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 51—67.

Cu numeroase exemple folclorice muzicale.

649. Cosma, Viorel: Folclorul romînesc în creaţia muzicală universală. BUL. INF. 1962, nr. 2: 7—9.

650. Fanache, V.: Aspecte folclorice în poezia lui M. Beniuc. STEAUA 13 (1962) nr. 7: 68—81.

651. Florea, Rodica: Real şi fantastic în poveştile şi basmele lui I. L. Caragiale. V. ROM. 15 (1962) nr. 6: 232—236.

652. Martin, M.: Elemente de viziune populară în poezia lui Mihai Beniuc. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 118—125.

653. Niculescu, Ş.: Elementî folklora v tvorcestve George Enescu. BIULLETEN 1962, nr. 2: 155—158.

Reproducere rezumativă din STUD. CERCET. IST. ART. 1961/1.

654. Pop, Dumitru: Ion Agîrbiceanu şi patrimoniul popular. STEAUA 13 (1962) nr. 9: 104—113.

https://biblioteca-digitala.ro

655. Popescu, Ion Apostol: Interesul pentru folclor al lui Ion Agîrbiceanu. STEAUA 13 (1962) nr. 9: 118–125.

656. Popescu, Ion D.: Der Volksheld Păcală. [Eroul popular Păcală]. N. WEG 14 (1962) nr. 4062.

Despre opera comică «Păcală» de Sabin Drăgoi.

657. Taloş, Ion: Motive folclorice. STEAUA 13 (1962) nr. 6: 87–91.

În opera lui I. L. Caragiale.

3. INTERPREŢI VOCALI ŞI INSTRUMENTALI, DANSATORI; FORMAŢII CORALE, INSTRUMENTALE ŞI COREGRAFICE DE AMATORI

Vezi şi: 118, 460, 466, 478–479, 488, 492, 495, 582–583, 585, 621, 632, 644, 647.

658. [Ansamblul «Rapsodia romînă», în ţară şi peste hotare]. BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1521; CONTEMP. 1962, nr. 41: 6; 43: 6; 44: 8; 49: 1; CRIŞ. 17 (1962) nr. 305; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4436; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5576, 5531, 5553, 5560; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5580; EL. 16 (1962) nr. 4638; FĂC. 17 (1962) nr. 4965, 5026; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 5055, 5071; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5646, 5667, 5669, 5690; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3309, 3357, 3366; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1344; IFJÚMUNK. 6 (1962) nr. 41: 5; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2915, 2921; ÎNAINTE 19 (1962) nr. 5571, 5599; ÎNAINTE Cr. 19 (1962) nr. 5531, 5536; MAGAZIN 6 (1962) nr. 265: 8; MUNCA 18 (1962) nr. 4669, 4676, 4684, 4687, 4691–4692, 4697, 4699, 4708; N. WEG 14 (1962) nr. 4223, 4245; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2763; PIONÍR. 13 (1962) nr. 51; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5598, 5620, 5642; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5665, 5672, 5727, 5731, 5742, 5751, 5753; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4164, 4172, 4222, 4227, 4233; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4119, 4132, 4151, 4169, 4177, 4182, 4185, 4190, 4195, 4203, 4206; ST. ROŞU Petr. 14 (1962) nr. 4030, 4078, 4088; ST. ROŞIE 11 (1962) nr. 278, 288; ÚTUNK 17 (1962) nr. 39: 8; V. NOUĂ Gal. 19 (1962) nr. 5554, 5615; VÖR. LOB. 18 (1962) nr 4653.

659. Birou, Virgil: Drumuri şi popasuri bănăţene. [Reportaje]. [Bucureşti], Edit. ptr. lit., 1962. 301 [–304] p.

Corul de la Chizătău.

660. [Fanfare populare. Organizare, istoric, activitate]. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 844; CRIŞ. 17 (1962) nr. 10, 19; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5316; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5343; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2326; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4804; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3905; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3829.

661. [Formaţii corale de amatori. Activitate, repertoriu]. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 883, 884, 895; ALB. 64 (1962) nr. 734: 6; 771: 2; AVÎNT. 12 (1962) nr. 577; AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 479, 483, 490–491, 504; CLOPOT. 18 (1962) nr. 1504, 1507–1508,1514, 1517, 1524, 1536, 1554, 1562; CRIŞ. 17 (1962) nr. 10, 19, 38, 95, 117, 122, 226; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4179, 4187, 4216, 4237, 4254; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5314, 5338, 5411, 5418, 5430; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5295, 5327, 5409; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2193, 2208, 2211, 2251, 2254, 2260, 2282, 2408–2410; DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 654; FÁK. 17 (1962) nr. 292; FĂC. 17 (1962) nr. 4726, 4864; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4906, 4923; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 564; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5439, 5473, 5509, 5539, 5549; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3234, 3242; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3100; LUPTA C.F.R. 18 (1962) nr. 880; LUPTA N. 7 (1962) nr. 321; MILCOV. 6 (1962) nr. 586; MIN. MUSC. 1 (1962) nr. 1, 5; MUNCA 18 (1962) nr. 4640; MUNCIT. FOREST. 4 (1962) nr. 409; MUNCIT. SAN. 13 (1962) nr. 10; MUZ. 12 (1962) nr. 6: 4–5, 9; MÜVEL. 15 (1962) nr. 2: 37; NOV. VIK. 14 (1962) nr. 260; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2582; PRAVDA 19 (1962) nr. 2093; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 533, 535, 539, 543, 555; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2682; ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 2; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4163, 4169, 4200; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2794, 2818, 3010; ST.

https://biblioteca-digitala.ro

ROȘU Petr. 14/19 (1962) nr. 3860; STEAUA R. Alba 13 (1962) nr. 645, 651; STEAUA R. 11 (1962) nr. 65, 88, 97, 153; TÎN. LEN. 12 (1962) nr. 3: 42—46, 68—71; TURDA 14 (1962) nr. 885; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 527, 570; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5320, 5382, 5451; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 271; ZORI NOI 17 (1962) nr. 4590, 4596, 4603, 4605, 4636.

662. [Formații coregrafice de amatori. Activitate, repertoriu]. AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 813, 844, 868, 899; ALB. 64 (1962) nr. 746, 765—766, 774; AVÎNT. 12 (1962) nr. 597, 601; AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 469—470, 475, 479, 483, 490, 493, 499, 504, 531, 534; BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1476; CLOPOT. 18 (1962) nr. 1494, 1504—1505, 1511, 1514, 1517, 1539, 1548, 1576; CRIȘ. 17 (1962) nr. 3, 5, 16, 19, 38, 110, 117, 122, 136—137, 159, 164, 166; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4173, 4179, 4186—4187, 4201, 4208, 4216, 4228, 4237, 4254; DOLG. NÉP. 14 (1962) nr. 82; DOLG. NÖ 18 (1962) nr. 2: 13; DRAP. ROȘU 2 (1962) nr. 123, 133, 172, 184, 193, 202; DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5292, 5295, 5297, 5313—5314, 5327, 5330, 5357, 5411, 5487, 5513; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5295, 5315, 5354, 5409, 5411, 5494, 5578, 5600; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2193, 2222, 2251, 2254, 2305, 2308; DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 645, 655; DRUM. SOC. Tul. 16 (1962) nr. 47; FÁK. 17 (1962) nr. 57, 102; FALV. DOLG. 1962, nr. 29: 3; FĂC. 17 (1962) nr. 4726, 4781, 4801, 4815, 4837, 4864, 4921, 5025; FLAC. P. Neamț 14 (1962) nr. 1050, 1062, 1148; FLAC. IAȘI 18 (1962) nr. 4781, 4792, 4804, 4810—4811, 4814, 4823, 4842, 4844, 4850, 4855, 4857, 4867, 4875, 4887, 4898, 4906—4907, 4911, 4948, 5060, 5064; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 554, 578, 618; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5403, 5413, 5446, 5459, 5461, 5473, 5491, 5499, 5531, 5536, 5563; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3228, 3234, 5256; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3100, 3118, 3156, 3276; FLAM. ROȘIE 14 (1962) nr. 1286, 1298, 1302; GAZ. ÎNV. 13 (1962) nr. 654, 685; IFJÚMUNK. 6 (1962) nr. 43; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 157; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2653, 2675, 2740, 2759, 2778, 2798, 2806—2807, 2910; ÎNAINTE 19 (1962) nr. 5336, 5342, 5349, 5367, 5371—5372, 5383, 5404, 5413, 5515; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5259, 5330, 5334, 5374, 5383, 5455; LUPTA N. 7 (1962) nr. 355; MILCOV. 6 (1962) nr. 510, 539, 582; MIN. MUSC. 1 (1962) nr. 1—2; MUNCA 18 (1962) nr. 4407, 4424, 4430, 4432, 4437, 4440, 4453, 4459, 4465, 4471, 4485, 4489, 4491, 4498, 4523, 4542, 4560, 4616, 4636, 4662; MUNCIT. FOREST. 4 (1962) nr. 409, 448; MUNCIT. SAN. 13 (1962) nr. 10; NOV. VIK. 14 (1962) nr. 256; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2609—2610; PRAVDA 19 (1962) nr. 2088, 2119; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 550, 559; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5405, 6409, 5436, 5470; SCÎNT. 31/32 (1962) nr. 5409, 5442, 5469, 5476, 5502, 5612, 5648; SCÎNT. PIONIER. 13 (1962) nr. 1: 7; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3980, 3993, 3996, 3998, 4011—4012, 4014, 4016, 4018, 4022, 4047, 4053, 4214; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2466, 2610—2611; SOM. 7 (1962) nr. 287, 304; ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 2; ST. ROȘU 14 (1962) nr. 3966, 3981, 4014, 4054, 4106, 4146, 4203; ST. ROȘU Bac. 1962, nr. 2783, 2786, 2814, 2835, 2849, 2884, 2891, 2899, 2964, 2966, 2968, 3019, 3045; ST. ROȘU Petr. 14/19 (1962) nr. 3802, 3905; STEAUA R. 11 (1962) nr. 36—37, 62, 105—106, 110, 153, 178, 193, 209; STEAUA R. Alba 13 (1962) nr. 651, 663, 668, 676; STEAUA R. Rom,. 17 (1962) nr. 923, 933; SZAB. SZÓ 19 (1962) nr. 125, 150; TÎN. LEN. 12 (1962) nr. 3: 42—46, 68—71; TURDA 14 (1962) nr. 885, 944; ÚJ ÉLET 1962, nr. 10: 8; UZINA OGOR. 14 (1962) nr. 646; V. BUZĂU 14 (1962) nr. 1265; V. COOP. MEȘT. 11 (1962) nr. 11, 42; V. LIB. 13 (1962) nr. 596, 625; V. MILIT. 15 (1962) nr. 4, cop. II ext.; 6: 24; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 520, 527, 541, 554; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5320, 5334—5335, 5352, 5358, 5364, 5367, 5370, 5376, 5388, 5392, 5442, 5476, 5525, 5600, 5618; V. STUD. 7 (1962) nr. 5: 4; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 276; VÖR. LOB. 18 (1962) nr. 5404; ZORI NOI 16/17 (1962) nr. 4389, 4400, 4423, 4457, 4460, 4472, 4518, 4572, 4579, 4582, 4592—4593, 4598, 4602, 4617, 4626; ZORI NOI Med. 9/16 (1962) nr. 456, 459.

663. [Formații instrumentale]. *Echipe de fluieraşi:* FLAC. IAȘI 18 (1962) nr. 4886; ÎNAINTE Cr. 19 (1962) nr. 5478; MILCOV 6 (1962) nr. 523; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 575: 5; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2547; ST. ROȘU Petr.

https://biblioteca-digitala.ro

14/19 (1962), nr. 3823; STEAUA R. 11 (1962) nr. 45, 162, 216; V. BUZĂU 14 (1962) nr. 1245; *echipe de tulnicărese:* ALB. 64 (1962) nr. 759: 5; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 543.

664. [Interpreţi de muzică şi jocuri populare]. ALB. 64 (1962) nr. 741: [4—5]; 744: 2; AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 502; CLOPOT. 18 (1962) nr. 1508, 1539; CRIŞ. 17 (1962) nr. 10; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5338, 5351, 5353, 5357, 5407; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5315, 5330, 5397, 5406, 5415, 5419; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2254, 2408; DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 675; FĂC. 17 (1962) nr. 4726, 4762, 4837; FLAC. 11 (1962) nr. 30: cop. I ext.; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4792, 4816, 4906; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 564, 574; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5467, 5473, 5610; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3228; IFJÚMUNK. 6 (1962) nr. 30: 5; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2769; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5336, 5423; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5255; MAGAZIN 6 (1962) nr. 265: 8; MILCOV. 6 (1962) nr. 523; MUNCA 18 (1962) nr. 4440; PRAVDA 19 (1962) nr. 2026; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 531, 535, 537—538, 548, 555, 563, 571, 580; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4004; SOM. 7 (1962) nr. 283; ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 16; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3922, 3939, 3942, 3945, 3983, 4014, 4054, 4178; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2886; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3886, 3913; STEAUA R. 11 (1962) nr. 124; STEAUA R. Alba 13 (1962) nr. 641; WAHR. 6 (1962) nr. 701; ZORI NOI 16/17 (1962) nr. 4460, 4463, 4488, 4604.

665. [Mari ansambluri folclorice: activitate, repertoriu etc.]. *Ansamblul S.P.C.:* ART. R.P.R. 1962, nr. 22: 103; CONTEMP. 1962, nr. 8: 6; CRIŞ. 17 (1962) nr. 107; DURCH RUM. 5 (1962) nr. 2—3: 4; FĂC. 17 (1962) nr. 4880; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 158; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2649, 2652, 2685, 2783, 2906; MAGAZIN 6 (1962) nr. 226: 8; MUZ. 12 (1962) nr. 4: 43; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2625; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5392; ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 7: 25—28; SCÎNT. 31/32 (1962) nr. 5433, 5446, 5693; SZAB. SZÓ 19 (1962) nr. 65; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4495; *Ansamblul C.C.S.:* INF. BUC. 9 (1962) nr. 2765; MAGAZIN 6 (1962) nr. 235: 8; MILCOV. 6 (1962) nr. 561; MUNCA 18 (1962) nr. 4406, 4413, 4430, 4436, 4442, 4448, 4479, 4485, 4556, 4559, 4561, 4564, 4566, 4569, 4572—4573, 4601, 4606, 4609, 4613, 4617, 4674, 4679; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 551: 9; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5506; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4068; STEAUA R. 11 (1962) nr. 157; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4561; *Ansamblul M.F.A.:* FĂC. 17 (1962) nr. 4892; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5557; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 170; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2621, 2635, 2742, 2879; MAGAZIN 6 (1962) nr. 246: 3; MUZ. 12 (1962) nr. 7: 42—43; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 542: 11; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3974; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2843; STEAUA R. 11 (1962) nr. 163, 169; V. MILIT. 15 (1962) nr. 5: 16—17, 22, 26; *Ansamblul U.T.M.:* DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5370; FLAC. 9 (1962) nr. 31: 2—3; GAZ. LIT. 9 (1962) nr. 31; NOV. VIK. 14 (1962) nr. 251; PT. APĂR. PĂCII 1962, nr. 7: 31; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 555: 5; ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 10: 10—12; 12: 19; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5601; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4052; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5488; *Ansamblul « Ciocirlia »:* CRIŞ. 17 (1962) nr. 221, 225; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5502, 5506; FĂC. 17 (1962) nr. 4939, 4941; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3268; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 248; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2891; MUZ. 12 (1962) nr. 4: 42 —43; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 540: 13; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5403; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5456; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3957; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2925; *Ansamblul S. P. Maramureş:* ALB. 64 (1962) nr. 740; BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1539; CRIŞ. 17 (1962) nr. 301; EL. 16 (1962) nr. 4485; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2591, 2604, 2608, 2726; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5458; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4224; *Ansamblul S. P. Tg. Mureş:* BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1395; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5543; EL. 16 (1962) nr. 4570, 4595; FÁK. 17 (1962) nr. 167; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5579, 5581; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 159; STEAUA R. 11 (1962) nr. 10, 20, 34, 53, 105—106, 137, 148, 152; VÖR. LOB. 18 (1962) nr. 5411; *Ansamblul « N. Bălcescu »:* DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4374; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5319, 5367; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 550: 3; ROM. LIB. 20 (1962)

https://biblioteca-digitala.ro

nr. 5564; SCÎNT. 31(1962) nr. 5538; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4050; STEAUA R. 11 (1962) nr. 227; *Ansamblul «C. Porumbescu»:* DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4326; MAGAZIN 6 (1962) nr. 232: 8; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 532: 7; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5529; ZORI NOI 17 (1962) nr. 4385, 4403, 4415, 4424, 4441, 4458, 4463, 4466, 4623, 4643, 4648, 4672, 4679; *Ansamblul S.P. Cluj:* FĂC. 17 (1962) nr. 4734, 4746—4747; *Ansamblul «Doina Moldovei»:* DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4326; *Ansamblul «Briuleţul» Constanţa:* DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4326, 4346; *Ansamblul «Ţapina» Nehoiu:* ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5598.

666. Marian, Sandu: Tinereţea folclorului. MAGAZIN 6 (1962) nr. 227: 8.

Petre Bodeuţ şi Aurel Ioniţă despre frumuseţea folclorului nostru.

667. [Orchestre de muzică populară. Organizare, istoric, activitate]. CRIŞ. 17 (1962) nr. 3, 23, 52, 107, 110, 125; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4204; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5311, 5316, 5327, 5330, 5338, 5357, 5367, 5421, 5467, 5476, 5487, 5490, 5550; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5320; DRUM SOC. 14 (1962) nr. 2214, 2291; EL. 16 (1962) nr. 4525; FĂC. 17 (1962) nr. 4792, 5052; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4774, 4792, 4817, 4826, 4838, 4840, 4857, 4878, 4883, 4915—4916, 5014; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3114, 3304; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5479, 5515, 5527, 5541, 5649; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1281, 1322; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2631, 2635, 2644, 2657, 2675, 2713, 2720, 2759, 2837; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5396, 5423; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5307, 5322, 5397, 5441; LUPTA N. 7 (1962) nr. 347; MAGAZIN. 6 (1962) nr. 255: 8; MIN. MUSC. 1 (1962) nr. 3; MUNCA 18 (1962) nr. 4479, 4665; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 533, 548, 552, 561, 571, 575; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5470; SCÎNT. 31/32 (1962) nr. 5435, 5442, 5456, 5482, 5524, 5741; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3968; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2494, 2542, 2564, 2678, 2680; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3915—3916, 3930, 3934, 3939, 3942, 3946, 3951, 4010, 4012, 4051, 4087, 4101; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2801, 2855, 2867, 2891, 2948, 3060, 3074; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3875, 3913; STEAUA R. 11 (1962) nr. 65, 124, 231; TRIB. 6 (1962) nr. 28: 12; V. STUD. 7 (1962) nr. 3: 4; VÖR. LOB. 18 (1962) nr. 5445; WAHR. 6 (1962) nr. 701, 719; ZORI NOI 16 (1962) nr. 3496, 4483, 4485, 4493, 4536, 4543.

668. Prisnea, Constantin: Sărbătoarea de la Dobra. ALB. 64 (1962) nr. 770: 1, 4—5

Despre a 75-a aniversare a corului local. Cu 1 fragm. cîntec în text. Vezi şi: CONTEMP. 1962, nr. 39: 1—2; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5582.

669. Săvescu Sultănica, Vanaucec Nicolae: Succesul studenţilor romîni la Lille. V. STUD. 7 (1962) nr. 15: 8.

Festivalul cultural internaţional studenţesc. Programul coregrafic. Cu 1 foto.

670. [Tarafuri de muzică populară. Organizare, istoric, activitate]. AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 502, 538, 542, 556; CLOPOT. 18 (1962) nr. 1509, 1567; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5339—5340, 5365; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2417; DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 679; FĂC. 17 (1962) nr. 4925; FLAC. 11 (1962) nr. 31: 16; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4772, 4816, 4833; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2730; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5330, 5426; MUNCA 18 (1962) nr. 4448, 4556, 4572; MUNCIT. SAN. 13 (1962) nr. 9—10; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 531: 7; 552: 7; REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 164; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5488; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5440; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4002; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2453, 2624; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 3925, 3931, 4054, 4154; ST. ROŞU Bac. 1962, 2795, 2912, 2960, 2981; STEAUA R. Alba 13 (1962) nr. 641; TIN. LUM. 1962, nr. 11: 19; TURDA 14 (1962) nr. 884; UZINA OGOR. 14 (1962) nr. 647, 653, 668; V. BUZĂU 14 (1962) nr. 1269; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5526—5527; ZORI NOI 17 (1962) nr. 4587, 4599.

https://biblioteca-digitala.ro

4. CONCURSURI, FESTIVALURI, SPECTACOLE FOLCLORICE

Vezi şi: 501, 503.

671. Alexandru, Tiberiu: Festivalul de folclor al ţărilor balcanice şi din zona Mării Adriatice. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 116—117.

Dare de seamă. Vezi şi: ALB. 64 (1962) nr. 761: 4—5. Pentru alte informaţii: KOR. 21 (1962) nr. 9: 1122—1123: J. Faragó; MUZ. 12 (1962) nr. 9: 26—28: I. Herţea; SCRIS. BĂN. 13 (1962) nr. 11: 74—78: N. Ursu. *Reportaje*: ALB. 64 (1962) nr. 762: 1; BUL. INF. 1962, nr. 1: 5—9; CONTEMP. 1962, nr. 29: 6; nr. 31: 2, 6; nr. 32: 2; CRIŞ. 17 (1962) nr. 185, 188; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5465, 5470; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2361, 2367; EL. 16 (1962) nr. 4573, 4586—4588, 4591—4593; FÁK. 17 (1962) nr. 185; FĂC. 17 (1962) nr. 4909; FEM. 1962, nr. 9: 22; FLAC. 11 (1962) nr. 30: 22; 31: 3; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4945; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 166, 184; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2786, 2791—2792, 2794—2795, 2797; MAGAZIN 6 (1962) nr. 247: 1—3: 252: 8; MUNCA 18 (1962) nr. 4582—4584, 4587; MUNK. 1962, nr. 275: 8; MUZ. 12 (1962) nr. 8: 25, cop. I ext.; N. WEG 14 (1962) nr. 4123, 4125—4126, 4128, 4151; PT. APĂR. PĂCII 1962, nr. 8: 25—26; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2660; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 558: 9; REV. ROUM. 16 (1962) nr. 4: 150; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5520, 5533, 5537—5539; ROUM. AUJOURD'HUI 1962, nr. 4: 20; 7: 14; 10: 19—21; 12: 29; SĂT. 1962, nr. 9: 17; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4106—4110, 4113—4114; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4075, 4080, 4082, 4084; STEAUA R. 11 (1962) nr. 178, 184; TÎN. LEN. 12 (1962) nr. 8: cop. I int.; TRIB. 6 (1962) nr. 33: 11; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4554—4555, 4571.

672. [Concerte de muzică populară]. DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4353, 4408; DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 159, 179, 184; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5519; FĂC. 17 (1962) nr. 4904; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 5064; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1339; IGAZSÁG 23 (1962) nr. 182; ÎNAINTE Cr. 19 (1962) nr. 5504; MILCOV. 6 (1962) nr. 603; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5388.

673. Concurs de creaţie folclorică nouă. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 554: 3;557: 7; 562: 3.

Organizat de Direcţia muzicală a Radioteleviziunii şi Casa centrală a creaţiei populare în cinstea colectivizării totale a agriculturii. Vezi şi: AVÎNT. 12 (1962) nr. 606; AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 532; CRIŞ. 17 (1962) nr. 155, 179, 209; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4352; DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 166; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5516; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2368; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4920; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5634; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1344; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5461; MUNCA 18 (1962) nr. 4557; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2669—2671; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5575; SOM. 7 (1962) nr. 313; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 4014; V. LIB. 13 (1962) nr. 618; WAHR. 6 (1962) nr. 794; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4529.

674. Concursul literar « Construim o viaţă nouă ». DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2427.

Premierile. Şi pentru « Creatori şi culegători de folclor ».

675. [Concursuri şi festivaluri, republicane sau regionale, pentru valorificarea cîntecului, dansului şi portului popular]. *Elevi:* CRIŞ. 17 (1962) nr. 16, 20, 37, 39, 83, 85—87; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4180, 4185, 4190, 4204, 4252; DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 126; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5303, 5309, 5316—5317, 5330; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2219, 2247, 2295, 2298; DRUM. SOC. Tul. 16 (1962) nr. 7—8; FĂC. 17 (1962) nr. 4834, 4842; FLAC. P. Neamţ 14 (1962) nr. 1052; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4801; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 557; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3201, 3203—3204, 3242, 3245; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3137, 3150; GAZ. ÎNV. 13 (1962) nr. 654: 7; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2634, 2651—2652; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5378, 5380, 5403, 5416; LUPTA N. 7 (1962) nr. 320; MILCOV. 6 (1962) nr. 523; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2552; PIONÍR 13 (1962) nr. 5; PRAVDA 19 (1962) nr. 2038; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5415—5416, 5431, 5461; SCÎNT. PIONIER. 13 (1962) nr. 2: 8; 4: 7; SCÎNT. TIN. 31 (1962) nr. 3952, 4016, 4020; ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 1; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4015, 4024; ST. ROŞU Bac. 1962, nr. 2804, 2809, 2834, 2904; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3820, 3825; STEAUA R. 11 (1962) nr. 2, 8, 18, 72, 76; STEAUA R. Rom. 17 (1962) nr. 903; TURDA 14 (1962) nr. 896; UZINA 13 (1962) nr. 1016; UZINA OGOR. 14 (1962) nr. 644, 650; V. LIB. 13 (1962) nr. 600; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 525 (recte 526), 528, 530, 532; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5389; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 258; ZORI NOI Med. 9/16 (1962) nr. 457; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4410, 4424, 4427, 4430, 4445—4446; *studenţi:* CONTEMP. 1962, nr. 13: 6; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5358; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5372; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2677; MUNCA 18 (1962) nr. 4468, 4475; SCÎNT. 31 (1962) nr.

https://biblioteca-digitala.ro

5476, 5478, 5481—5482; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3998—4000; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5422; V. STUD. 7 (1962) nr. 1, 3—4, 6—7; *militari:* CONTEMP. 1962, nr. 25: 2; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2749, 2756; V. MILIT. 15 (1962) nr. 6: 16—17; *diverse formații artistice de amatori:* CLOPOT. 18 (1962) nr. 1545, 1548, 1553; DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5356, 5366, 5370, 5387, 5401, 5408, 5414, 5417, 5420, 5424, 5445, 5472, 5483, 5486; FÁK. 17 (1962) nr. 156; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 583, 586, 611; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5434, 5449, 5479, 5491, 5495, 5509, 5514, 5521, 5527, 5533, 5541, 5549, 5593; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3264; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3361; ONEȘTI 1962, nr. 131; PIONÍR 13 (1962) nr. 13; PRAVDA 19 (1962) nr. 2147; SCÎNT. 31/32 (1962) nr. 5451, 5734; SCÎNT. PIONIER. 13 (1962) nr. 3: 2; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2430, 2446, 2456, 2472, 2475, 2515; ST. ROȘU 14 (1962) nr. 3961; ST. ROȘU Bac. 1962, nr. 2867, 2971; STEAUA R. Rom. 17 (1962) nr. 918, 989, 991; SZÁB. SZÓ 19 (1962) nr. 208; TURDA 14 (1962) nr. 969—970, 972; UZINA OGOR. 14 (1962) nr. 687; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5434; WAHR. 6 (1962) nr. 744; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4533, 4566, 4573; *al III-lea festival al cîntecului, jocului și portului popular din regiunea București:* AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 879; ALB. 64 (1962) nr. 770: 1, 4; EL. 16 (1962) nr. 4635; FEM. 1962, nr. 11: 20—21; IFJÚMUNK. 6 (1962) nr. 39: 5; INF. BUC. 10 (1962) nr. 2840; LUPTA N. 7 (1962) nr. 345, 348—349, 351; MUNCA 18 (1962) nr. 4631; MUNK. 1962, nr. 283: 4; MUZ. 12 (1962) nr. 11: 11—13; REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 146—148; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5581—5582; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4154, 4160; ST. ROȘU 14 (1962) nr. 4108, 4113, 4115, 4120—4121, 4126—4127, 4129, 4136, 4139; *festivalul «Pe plaiurile Hunedoarei»:* DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2312, 2316, 2318, 2321, 2329, 2343, 2355, 2371, 2377, 2402; MUNCA 18 (1962) nr. 4568; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5446; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5577; ST. ROȘU Petr. 14/19 (1962) nr. 3913, 3937, 3963; STEAUA R. Alba 13 (1962) nr. 658, 664, 667, 674; *festivalul «Cu cîntecul și dansul pe plaiuri bănățene»*: DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5444—5446; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5488, 5497; FLAM. ROȘIE 14 (1962) nr. 1288—1289, 1297; TÎN. LEN. 12 (1962) nr. 1: 84—85; WAHR. 6 (1962) nr. 724, 739—740, 756; *«Cu cîntecul și jocul pe meleagurile Gorjului»*: ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 8; *«Cu cîntece și jocuri pe plaiurile maramureșene»:* V. LIB. 13 (1962) nr. 621; *«Cîntec, joc și voie bună pe ogorul înfrățit»:* AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 491, 494; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5368, 5379—5380, 5387, 5393, 5506; MILCOV. 6 (1962) nr. 531; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5511; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4087; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5376, 5382, 5385—5386, 5397, 5403—5404, 5421, 5436, 5531; *«Cîntăm viața nouă ce-o clădim»:* DRUM NOU 19 (1962) nr. 5428, 5440, 5479, 5481, 5492, 5497; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3251; MUNCA 18 (1962) nr. 4584; ZORI NOI Med. 10/17 (1962) nr. 485; *«Cînt azi țara mea bogată»:* FLAC. SIBIU 19 (1962) nr. 3287; *«Răsună Crișana de cîntec și voie bună»:* CRIȘ. 17 (1962) nr. 155—156; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5511; *«Ziua cîntecului, dansului și poeziei»:* AGRIC. NOUĂ 8 (1962) nr. 862; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3208, 3242; TÎN. LEN. 12 (1962) nr. 8: 48—51; UZINA OGOR. 14 (1962) nr. 654, 659; *«Cămin cultural fruntaș»:* AVÎNT. 12 (1962) nr. 576—578, 582—583; FÁC. 17 (1962) nr. 4742, 4745—4746, 4749, 4820, 4906, 4920; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5440; SOM. 7 (1962) nr. 283, 286, 291; TURDA 14 (1962) nr. 882, 894; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 524, 529, 534, 536; *alte festivaluri:* AVÎNT. 12 (1962) nr. 608; FÁC. 17 (1962) nr. 4929, 5000, 5024; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 3362; FLAC. P. Neamț 14 (1962) nr. 1110; ÎNAINTE 19 (1962) nr. 5558, 5612; SOM. 7 (1962) nr. 331; *concurs de artă populară:* DRUM NOU 19 (1962) nr. 5334.

676. [Lecturi de basme în grup: ore, dimineți, după amieze și seri de basme pentru copii]. AVÎNT. Tec. 6 (1962) nr. 489, 494; CLOPOT. 18 (1962) nr. 1508, 1579; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4205; DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5362; DRUM. SOC. 14 (1962) nr. 2305; DRUM. SOC. Tul. 16 (1962) nr. 25; FLAC. P. Neamț 14 (1962) nr. 1087; FLAC. IAȘI 18 (1962) nr. 4769, 5046; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5696, 5708; FLAM. ROȘIE 14 (1962) nr. 1350;

https://biblioteca-digitala.ro

PT. SOC. 13 (1962) nr. 2699; V. LIB. 13 (1962) nr. 596; V. NOUĂ Gal. 18 (1962) nr. 5395.

677. M a n t u, D.: O seară a folclorului romînesc. FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4799.

La Podul Iloaiei. Referat şi lecturi interpretative (poveşti, balade, ghicitori) ca şi cîntece populare corale şi instrumentale.

678. P o p, M.: Folclorul la al VI-lea concurs al formaţiilor artistice de amatori. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 126—127.

679. [Spectacole folclorice complexe]. CLOPOT. 18 (1962) nr. 1556, 1561; DOBR. NOUĂ 15 (1962) nr. 4372, 4381, 4390; DRAP. ROŞU 2 (1962) nr. 169, 178; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5507; DRUM. SOC. Sev. 14 (1962) nr. 671, 673; DRUM. SOC. Tul. 17 (1962) nr. 90, 98, 101; FLAC. P. Neamţ 14 (1962) nr. 1067, 1146, 1148; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 5048, 5067; FLAC. MOIN. 9 (1962) nr. 615, 644; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5571, 5583, 5604, 5628; FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3255, 3266; FLAM. PRAH. 15 (1962) nr. 2247; FLAM. ROŞIE 14 (1962) nr. 1267—1269, 1286, 1293, 1315, 1327, 1329, 1334, 1337, 1361; INF. BUC. 9/10 (1962) nr. 2704, 2714, 2861, 2872, 2878; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5399, 5418, 5435, 5441, 5446, 5452, 5458, 5465; 19 (1962) nr. 5470, 5476; LUPTA N. 7 (1962) nr. 346; MAGAZIN 6 (1962) nr. 250: 8; MILCOV. 6 (1962) nr. 574—575, 594, 605; MUNCA 18 (1962) nr. 4596, 4644, 4655, 4685; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2764; PRESA 7 (1962) nr. 1: 42; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5591, 5617, 5623, 5626; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2583, 2586; SOM. 7 (1962) nr. 322; ST. NOSTRU 13 (1962) nr. 37 (711); ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4146, 4164, 4187; ST. ROŞU Petr. 14/19 (1962) nr. 3967, 4002; STEAUA R. 11 (1962) nr. 166,201, 219, 306; STEAUA R. Rom. 17 (1962) nr. 962, 991; V. NOUĂ 12 (1962) nr. 565; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4537, 4548.

5. DISCOGRAFIE, FILME ETNOGRAFICE ŞI FOLCLORICE, EMISIUNI RADIOFONICE, ALTE MODALITĂŢI DE VALORIFICARE

Vezi şi: 467.

680. A n t o n i u, F.: Noi discuri de muzică populară romînească. ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4089.

Amplă prezentare critică. Vezi şi: FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4837—4838; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2652, 2866; MAGAZIN 6 (1962) nr. 235: 4; MUNCA 18 (1962) nr. 4529; PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 531, 544, 552; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4038, 4101.

681. Balade populare romîneşti. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 573: 1.

Emisiune radiofonică.

682. Basmul în creaţia de operă a lui Rimski-Korsakov. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 580: 10.

Montaj muzical — literar.

683. Din comoara folclorului nostru. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 530: 16; 568: 16.

Emisiune în cadrul ciclului « Prietena noastră cartea » şi emisiune de texte folclorice tradiţionale şi noi.

684. Eroi populari îndrăgiţi. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 578: 16.

Emisiune din snoavele popoarelor despre Păcală, Nastratin Hogea, Till Eulenspiegel, Mateiaş Gîscarul.

685. Fluieraş de soc. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 573: 16.

Emisiune de foclor oşan.

686. G r i g o r e s c u, Ion: Săptămîna filmului romînesc în Indonezia. CONTEMP. 1962, nr. 40: 8.

Menţionat filmul: « Trei dansuri romîneşti ».

687. N u ş i, Mariana: Clasicii romîni ilustraţi. CONTEMP. 1962, nr. 41: 2.

Aprecieri şi asupra ilustraţiilor la cărţile de basme.

https://biblioteca-digitala.ro

688. Pentru filateliști. MUNCA 18 (1962) nr. 4405.

Emisiune de timbre poștale « Muzeul satului ».

689. « Săptămîna muzicii polone ». PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 556: 5.

Și 2 emisiuni de muzică populară.

690. S p e r a n ț i a, Eugeniu: Antologie muzicală. STEAUA 13 (1962) nr. 12: 98.

Despre « Antologia muzicii populare românești » pe discuri Electrecord. Vezi și: CONTEMP. 1962, nr. 8: 6; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2839; ÎNAINTE 19 (1962) nr. 5586; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5616.

691. Știri filatelice. « Întreguri poștale ». INF. BUC. 9 (1962) nr. 2627.

Cu « Jocuri populare românești » din diferite regiuni ale țării (« Sălăjana », « Măzărichea », « Mărănghiile », « Gioc », « Ca la Breaza », « Trei păzește », « Perinița »).

692. « Tainele Insulei Paștelui ». Dramatizare după cartea lui Thor Heyerdhal. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 529: 7.

Emisiune radiofonică în ciclul « Roza vînturilor ».

693. În traista lui moș Poveste. PROGR. RADIO 12 (1962) nr. 570: 16.

Transmisiuni radiofonice: o legendă indiană și cîte o poveste canadiană, franceză și japoneză.

6. MUZEE ETNOGRAFICE ȘI DE ARTĂ POPULARĂ, CASE MEMORIALE; EXPOZIȚII

Vezi și: 515, 542, 606, 688.

694. Noi achiziții la Muzeul etnografic al Moldovei. ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5540.

695. B ă n ă ț e a n u, Tancred: Din activitatea Muzeului de artă populară al R.P.R. BUL. INF. 1962, nr. 4: 3—6.

Vezi și: INF. BUC. 9 (1962) nr. 2662, 2829; N.WEG 14 (1962) nr. 4035; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5418,5644; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5470.

696. București. Ghid. [Coperta și vignetele: Val Munteanu]. [București], Edit. Meridiane, 1962.

Muzee de etnografie și artă populară: 163—164.

697. C h i ș, Vasile: Muzeul sătesc. PT. SOC. 13 (1962) nr. 2774.

Din Sălișteа, r. Vișeu.

698. D r o s t, Anton: Noutățile Brukenthalului. ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5552.

Activitatea în domeniul valorificării colecțiilor etnografice și de artă populară.

699. E. F.: Un muzeu neglijat. SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 4095.

Casa memorială Anton Pann din R. Vîlcea.

700. Erstes ethnographisches Museum auf dem Land. WAHR. 6 (1962) nr. 819.

Muzeul din Lupșa, Baia Mare. Vezi și: ÎNDRUM. CULT. 15 (1962) nr. 9: 61; 11: 56.

701. Expoziție de artă populară din provincia Hunan (R. P. Chineză). DRUM NOU 19 (1962) nr. 5317.

La Brașov.

702. [Expoziții de artă populară românească] . *În țară:* AVÎNT. 12 (1962) nr. 599; CONTEMP. 1962, nr. 24: 6; nr. 40: 6; DRAP. ROȘU Tim. 18 (1962) nr. 5357; DRUM NOU 19 (1962), nr. 5347; EL. 16 (1962) nr. 4490; FLAC. ROȘIE 19 (1962) nr. 5468, 5475; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2682, 2690; ÎNAINTE Cr. 17 (1962) nr. 5335, 5465, 5548; LUPTA N. 7 (1962) nr. 321; N. WEG 14 (1962) nr. 4025; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2605; PRAVDA 19 (1962) nr. 2034; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5400; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5475, 5477, 5573; SCÎNT. TIN. 18 (1962) nr. 3953; ST. ROȘU 14 (1962) nr. 3923, 3925; WAHR. 6 (1962) nr. 714; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4443; *în străinătate:* ART.

https://biblioteca-digitala.ro

R.P.R. 1962, nr. 22: 99; 102—104; 23: 96; CRIŞ. 17 (1962) nr. 39, 76; NEUE LIT. 13 (1962) nr. 1: 157; N. WEG 14 (1962) nr. 3950; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5411; SCÎNT. 31 (1962) nr. 5555; ST. ROŞU 14 (1962)nr. 3941.

703. Filimon, M.: Muzeul etnografic din Reghin. Scurt istoric. Cîteva cuvinte despre exponate. Despre importanţa muzeului. STEAUA R. 11 (1962) nr. 149.

Cu 1 foto.

704. Focşa, Gheorghe: Muzeul satului din Bucureşti. [Album]. Text de... Bucureşti, Edit. Meridiane, 1962. 64 p. cu il. + 1 f. pl.

Rec.: CONTEMP. 1962, nr. 46: 6: G. Oprescu. Vezi şi ediţiile în limbi străine: Muzei sela v Buhareste, Das Museum des Dorfes in Bukarest, The Village Museum in Bucharest, Le Musée du village à Bucarest, A Bukaresti Falu-múzeum, Museum vesnice v Bukarešti.

705. Irimie, Cornel: Viitorul Muzeu etnografic din Dumbrava Sibiului. FLAC. SIB. 19 (1962) nr. 3294.

Vezi şi: MAGAZIN 6 (1962) nr. 230: 4; VOLKSZEIT. 6 (1962) nr. 246.

706. Izsák, Ştefan: Noutăţi de la muzeul regional. STEAUA R. 11 (1962) nr. 179.

Şi despre un muzeu etnografic în aer liber, pe lîngă secţia etnografică a muzeului regional.

707. Kiss Jenö: Egy muzeum. [Un muzeu]. DOLG. NÖ 18 (1962) nr. 1: 19.

Şi despre exponatele de artă populară de la muzeul din Mogoşoaia.

708. Koch, Maria: A Csik rajoni múzeum. [Muzeul raional din Ciuc]. VÖR. ZÁSZ. 11 (1962) nr. 7.

Şi despre secţia etnografică.

709. Kónya Ádám: Népi müemlékek helyszíni örzése. [Protecţia locală a monumentelor populare]. KÖR. 21 (1962) nr. 7—8: 961—963.

710. Micuţ, Ion: Este necesar un muzeu raional. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2570.

Pentru înfiinţarea unui muzeu istorico-etnografic în oraşul Curtea de Argeş. Vezi şi: nr. 2591.

711. Muzee etnografice în comune. SCÎNT. 32 (1962) nr. 5730.

Despre muzeele din Orlea, reg. Oltenia; Lupşa din Munţii Apuseni şi Săcueni, reg. Crişana.

712. Un muzeu al ţinutului natal. CRAV. ROŞIE 1962, nr. 8: 16.

Bistriţa, r. Piatra Neamţ. Artă populară şi documente etnografice locale.

713. Muzeul etnografic din Săcueni. ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5596.

Date generale. Reg. Crişana.

714. De la Muzeul de istorie şi etnografie. MILCOV. 6 (1962) nr. 533.

Din Focşani. Activitatea în 1961.

715. Muzeul de istorie şi etnografie Goleşti. [Ghid]. [Bucureşti, 1962]. 32 p. nenum. cu il. şi portr. (Sfatul popular al regiunii Argeş).

716. [Muzeul satului: activitatea ştiinţifică şi muzeală]. BÁN. FÁK. 5 (1962) nr. 1393, 1399; BUL. INF. 1962, nr. 2: 10—11; CRIŞ. 17 (1962) nr. 94; DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5371; DRUM NOU 19 (1962) nr. 5559; EL. 16 (1962) nr. 4422; FÁK. 17 (1962) nr. 28: 6; FLAC. IAŞI 18 (1962) nr. 4861, 5028; FLAC. ROŞIE 19 (1962) nr. 5663; INF. BUC. 9 (1962) nr. 2740, 2782, 2806, 2884, 2890; ÎNAINTE 18 (1962) nr. 5390; ÎNDRUM. CULT. 15 (1962) nr. 10: 53; MAGAZIN 6 (1962) nr. 260: 7; MUNCA 18 (1962) nr. 4486, 4583; NEUE LIT. 13 (1962) nr. 6: 155; N. WEG 14 (1962) nr. 4034, 4181; PT. SOC. 13 (1962) nr. 2559, 2628, 2630; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5437; SCÎNT. 32 (1962) nr. 5710; ST. ROŞU 14 (1962) nr. 4026, 4144; VOLK KULT. 14 (1962) nr. 10: 42; ZORI NOI 16 (1962) nr. 4461.

717. Pascu, Viorica: Muzeul etnografic al Transilvaniei. STUD. 15 (1962) 441—443.

Colecţii, activitate. Vezi şi: FĂC. 17 (1962) nr. 4730, 4768, 4889; ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5404; TRIB. 6 (1962) nr. 6: 8; VÖR. LOB. 18 (1962) nr. 5422.

718. Petrescu, Paul: Observaţii pe marginea expoziţiei « Portul popular romînesc». STUD. CERCET. IST. ART. 9 (1962) nr. 2: 379—383.

Vezi şi reportajul: ARTA PLAST. 9 (1962) nr. 4: 34.

https://biblioteca-digitala.ro

719. S.D.: Noutăţi de la Muzeul regional al Banatului. DRAP. ROŞU Tim. 18 (1962) nr. 5492.

Şi despre secţia de etnografie şi grădina etnografică (secţie muzeală în aer liber).

720. Secţia de etnografie a Muzeului raional unde sînt expuse costume naţionale, obiecte de uz casnic, obiecte de ornament etc. SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2571: foto.

721. Zderciuc, B.: Muzeul Argeş. TRIB. 6 (1962) nr. 34: 10.

Din satul Goleşti. Cu 2 foto. Vezi şi: ART R.P.R. 1962, nr. 23: 96; ARTA PLAST. 9 (1962) nr. 5: [40—41]; MUNCA 18 (1962) nr. 4422; SEC. CIOC. 12 (1962) nr. 2438.

7. CONGRESE, SEMINARII, SESIUNI, CONSFĂTUIRI, SIMPOZIOANE; CONFERINŢE, REFERATE, COMUNICĂRI

Vezi şi: 157, 504, 508, 518, 528, 553.

722. Ciobanu, Gh. şi R. Niculescu: Sesiunea ştiinţifică a tinerilor folclorişti. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 106—108.

723. Comunicare pe teme de folclor. INF. BUC. 10 (1962) nr. 2857.

Al. Amzulescu: Balade populare din colecţia Institutului de etnografie şi folclor.

724. [Comunicări despre folclorul romînesc şi audiţii de muzică populară romînească în străinătate]. ART. R.P.R.1962, nr. 22: 98—100, 102—104; N. WEG 14 (1962) nr. 4055.

A. L. Lloyd, Matts Rying, Cesare Valabrega, Alfeo Gigli, Lobsiger Delenbach, Toshiaki Wada.

725. Festivalul internaţional de folclor. ROM. LIB. 20 (1962) nr. 5521.

Şi a 15-a conferinţă C.I.M.P. în R. S. Cehoslovacă.

726. Herţea, Iosif: A 14-a conferinţă anuală I.F.M.C. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 3—4: 118—119.

727. Jiga, C. T.: Sesiune ştiinţifică. TRIB. 6 (1962) nr. 26:12.

A Acad. R.P.R. la aniversarea lui G. Barițiu; o comunicare a lui *A. Millea*: G. Barițiu şi folclorul muzical.

728. Naucinîe kongressî, sessii i soveşceaniia, sostoiavşiesea v R.N.R. BIULLETEN 1962, nr. 2: 170.

Comunicarea *Rodica Florea*: Caragiale i folklor, la sesiunea din iunie 1962 a Inst. de ist. lit. şi folclor al Acad. R.P.R.

729. Pop, M.: Folclorul la cursurile de vară de limbă, literatură, istorie şi artă a poporului romîn. REV. FOLC. 7 (1962) nr. 1—2: 164—165.

730. St. E.: Colocviul internaţional de civilizaţii balcanice de la Sinaia. STUD. 15 (1962 1000—1004.

Şi despre tematica folclorică şi etnografică.

731. Sesiune ştiinţifică de antropologie. SCÎNT. 31 (1962) nr. 5569.

732. Şedinţă de referate etnografice la Filiala Academiei R.P.R. FĂC. 17 (1962) nr. 4820.

Comunicări: N. Dunăre: Cercetările etnografice din zona lacului de acumulare Cinciş-Hunedoara; Valeriu Butură: Mineritul — ocupaţie tradiţională la Cinciş; Mircea Homorodeanu: Aspecte din toponimia satelor Cinciş şi Valea Ploştii; Ion Taloş: Folclorul literar.

733. Tudoricâ, Olga: Cursurile de vară ale Universităţii Bucureşti. STUD. CERCET. LINGV. 13 (1962) 81—83.

Prelegeri cu conţinut folcloric: Mihai Pop: Cîntecul Meşterului Manole şi referinţele lui balcanice; Zoe Dumitrescu: Un realist original de inspiraţie folclorică, Ion Creangă; Tancred Bănăţeanu: Arta populară romînească.

734. Z. B. şi L. Şt.: Sesiunea metodico- ştiinţifică interregională de la Ploieşti, 17—19 dec. 1961 a Societăţii de ştiinţe istorice şi filologice din R.P.R. STUD. 15 (1962) nr. 1: 195—197.

Comunicarea lui Ion Iliescu: Creaţia poetică orală a minerilor. Vezi şi: GAZ. ÎNV. 13 (1962) nr. 643: 8: Mircea Brătucu şi Mihail Dragomirescu.

https://biblioteca-digitala.ro

INDICE DE PERSOANE LA BIBLIOGRAFIE

Adăscăliței V. 2, 21, 27, 36, 90—93, 107, 138, 205, 211, 470, 477, 635
Afanasiev A. N. 482
Agîrbiceanu I. 654—655
Alecsandri V. 16
Alexandrescu I. I. 212
Alexandrescu-Mazilu L. 647
Alexandru T, 2, 580, 671
Almeida R. 590
Amzulescu Al. 2, 29, 94—95, 723
Andersen H. Ch. 581
Anghel D. 213—215, 636
Anikin V. 563
Antoniu F. 680
Antowievici D. 501
Apetroae I. 216—217
Apostol M. 435
Arcaș I. 218
Astahova A. M. 509
Avramescu E. 47

Baciu Gh. 637
Baciu P. 96
Bajov P. 480
Balaci E. 29
Balaci Șt. 220
Baltag V. 585
Barbacaru C. 279, 420
Bariţiu G. 4, 727
Barna I. 481
Baroană N. 221
Bartók B. 162, 203, 545
Bazanov V. 571
Bazavan Gh. 271
Băcanu G. 272
Bălaj T. 141
Bănăţeanu T. 2, 695, 733
Bănescu E. 48
Bărbulescu C. 482—483, 540, 587
Beke G. 197, 203
Belik A. P. 484
Beniuc M. 253
Bentoiu P. 436
Berșadskaia T. 578
Bigaev R. I. 486
Binder F. 458
Binder P. 458
Birou V. 659
Bistriţeanu Al. 5
Birgu L. 2, 302
Bobei Gh. 222
Bodor P. 196
Bogdan I. 114
Botez D. D. 223
Bozghici C. 588
Bradu I. 97
Bradu M. 224
Bragheș I. 225—233
Brantsch I. 468
Bratu F. 100
Bratu T. 225
Brazdeș M. 234
Brănișteanu B. 488
Brătulescu M. 98
Brătucu M. 734
Breazu G. 297
Breazul G. 6, 8
Bucșan A. 2, 29—30, 589
Bugeanu D. 2—3
Bugnariu T. 2, 491
Burada T. T. 101, 440
Butnik-Siverski B. 493
Butură V. 2, 732
Buzilă B. 494

Calude G. 590
Capesius B. 459
Caragiale I. L. 657, 728
Cazan I. 235
Căliman L. 236, 413
Călinescu G. 102—103, 442
Călinescu M. 638
Cănăvoiu I. 237
Cărăbiș V. 43
Cerbulescu P. 239
Cernea Gh. 114
Cesereanu D. 114
Cherbuliez A. E. 598, 604
Chira V. 240—251, 317, 412, 414
Chiș V. 697
Chiţimia I. C. 7, 104—105, 496
Ciobanu Gh. 8, 106, 722
Ciobanu V. 2, 497
Ciopraga C. 198
Cirici V. 460
Cisteianu V. S. 252
Cistov K. V. 498
Ciudan G. 143
Cîndea V. 3
Cîntec N. 144
Clemente C. 259
Coman N. 648
Comes L. 437
Comișel E. 199
Constantin B. 294
Constantinescu Gh. 261
Cosma V. 9, 649
Costea C. 444, 448—449, 505
Costea I. 262
Crăciun V. V. 263
Creangă I. 19, 165—176
Creţea F. 264
Cristureanu T. 591
Crișan I. 271
Croitoru Șt. 265
Cruceană D. 266—270
Cuibuș G. 10, 23

Dan I. 123
Dan V. 415
Dánielisz E. 506
Danilov P. A. 486
Deák T. 507
Delasabar M. C. 11
Delenbach L. 724
Densușianu O. 18
Derieţeanu G. 275
Desmireanu I. 107—108, 114
Dincă M. 639
Dinteanu Gh. 204
Dinu I. M. 12
Dmitrieva S. I. 508
Dobre A. 509
Dobrescu I. 109
Dobrescu P. 284
Dobrescu-Muscel I. 285
Docsănescu N. 52
Dolgu G. 198
Domokos S. 196
Domșa A. 146
Doniga V. T. 114
Doran Gh. 287
Doran L. 287
Dragomirescu M. 734
Drăgoi S. V. 200, 640, 656
Drost A. 698
Dubois P. 596
Dumbravă N. 114
Dumitrașcu A. 288
Dumitrașcu N. I. 114
Dumitrescu Z. 733
Dumitru A. 17, 289
Dunăre N. 24, 31, 732

Emelianov L. 522
Emil D. 290
Enein A. A. 604

Fanache V. 650
Faragó J. 201, 464—465, 470, 671
Filimon M. 703
Filimon N. 178
Filimon V. 110
Firescu Al. 291
Flegont O. 111—112

https://biblioteca-digitala.ro

Florea I. 32
Florea R. 651, 728
Florea-Rarişte D. 107, 123, 188
Florescu Fl. B. 2, 47, 74
Florian I. 455
Fochi A, 2—3, 113, 513, 599—600
Fochi R. 3
Focşa Gh. 44, 53, 704
Focşa M. 2
Fometescu Gh. 296
Foni F. 438
Frunză M. 13

Gaghen-Torn N. 510
Galanto-Garrone M. 629
Gardoni E. 516
Gavrilescu P. 159
Gavriş E. 298
Gătej I. 299
Georgescu Fl. 2, 517
Georgescu L. 2
Georgescu M. 518
Georgescu N. 641
Gheorghe C. 273
Gheorghiu Şt. 416
Gherăeşteanu V. 417
Gherghel L. 33
Ghiţan T. 300
Gigli A. 724
Giurchescu A. 444, 447—449
Goethe 549
Gogoţ Şt. 301
Golopenţia-Eretescu S. 29
Grigorescu I. 686
Grimm, fraţii 519—520
Gross Gr. 539
Gusev V. E. 574

Habenicht G. 2, 24, 29, 302
Hagiu Gr. 116
Haltrich J. 468
Hanzelka J. 535
Heinz Fr. 467
Herţea I. 671, 726
Heyerdhal T. 692
Holan A. 603
Homorodeanu M. 732
Horşia H. 27, 56

Iancu A. 157
Iaroslavski E. 524
Ijac V. 271
Ilici S. 271
Iliescu I. 14, 117, 303—304, 393—395, 734
Iliescu N. 525
Iliescu V. 2—3
Ionescu D. 35
Ionescu G. 305—306
Ionescu-Nişcov V. 2
Iordăchescu E. 159
Irimie C. 2, 57, 705
Ispăşoiu V. 307, 418
Ispirescu P. 10—12, 20, 179—181
Istrati I. 419
Iunusaliev B. 537
Ivanovski B. 604
Ivaşcu G. 605
Izsák St. 118, 706

Jiga C. T. 727
Jucan Gr. 114, 119, 308—311, 420,
Jula N. 27, 114

Karpeles M. 604
Kasapi S. 501
Ker-Oglî H. 531
Kernbach V. 149, 312
Kirileanu G. T. 165—166
Kiss J. 707
Koch M. 708
Kocziá L. 118
Kodály Z. 507, 567
Kolobova K. M. 533
Kónya A. 709
Köpeczi B. 207
Kramer S. N. 608
Kriveliov I. A. 534
Kuriţin I. 609
Kviatkovski A. 572

Lenghel—Izanu P. 114, 316—317
Leonte A. 15
Leonte L. 36
Leuzinger E. 584
Liberovici S. 629
Liebhardt H. 468
Lihaciov D. 525
Lisevici I. 526
Livingstone D. 611
Lloyd A. L. 724
Luca Şt. 642
Lucaciu V. 335
Luczai K. 643
Lukács E. 180
Lupu V. 469

Malek R. 538
Mantu D. 677
Marcovici I. 151
Marian E. B. 612
Marian S. 666
Marin A. 318
Marinca F. 202
Marinescu I. 319—321, 412
Markl I. 598
Marmeliuc D. 120
Martin M. 652
Mărgineanu I. 422
Mezei J. 152
Micuţ I. 710
Micznik V. 2,451
Mihai V. 322
Mihail T. 204
Mihuţă N. 114
Milescu N. Spătarul 540
Millea A. 114, 727
Miron N. N. 323—324
Mitru Al. 182, 541
Moşoiu V. 37
Mountford Ch. P. 614
Muntean G. 114, 121, 340
Munteanu I. 275
Munteanu R. 327
Munteanu V. 258, 328
Mureşan D. D. 329—330
Musicescu G. 6
Muşlea I. 340

Nadel E. 604
Naghiu I. E. 107, 331
Nania I. 332—333, 424
Nando I. 194, 351, 423
Nataletti G. 598, 604
Nedelcu M. 544
Negruzzi C. 5
Negulescu M. 317
Negură D. 334
Němcová B. 538
Nestiev I. 545
Nicolescu G. C. 16, 123, 335
Nicolescu V. D. 2. 336
Niculescu R. 2, 183, 615—616, 722
Niculescu Ş. 653
Niţă G. 425
Novac F. 505
Nuşi M. 687

Odobescu Al. I. 184
Oprescu G. 549, 704
Oprescu V. 153
Orbán L. 154
Ortutay G. 196, 483, 550
Ostafi G. L. 426
Ozereţkaia E. L. 533

Pálfy E. 207
Pann A. 15, 699
Papadima O. 26, 206
Pascu N. 47
Pascu V. 717
Pauleti N. 340
Peeva Gh. 501
Perpessicius 114, 123
Perrault Ch. 626
Petraru Şt. 59

https://biblioteca-digitala.ro

Petrescu P. 77—78, 718
Petroiescu C. V. 38
Pigafetta A. 622
Pircălabu C. 185, 341—343, 351, 427
Polevoi V. 552
Polişciuk N. S. 553
Pop D. 2, 114, 124, 300, 654
Pop M. 2, 28, 125—127, 345, 366, 554, 678, 729, 733
Pop M. 79
Pop S. 346
Popa A. 155
Popa P. 347—349
Popa P. V. 555
Popeangă V. 128—129
Popescu I. 403
Popescu I. A. 130, 655
Popescu I. D. 656
Popescu N. 223
Popescu Tr. 644
Popescu V. 350
Popiţi Gr. 207
Popovici D. 645
Pora E. A. 623
Poteavin V. 511
Potopin I. 352
Prisnea C. 668
Proca-Ciortea V. 453
Propp V. I. 482, 557
Puşkin 559

Rácz N. 61
Radu T. 351, 428
Rauliuc T. 353—354
Rădulea M. 2
Rădulescu N. 29
Rebuşapcă I. 560
Reiter H. 625
Richter G. 476
Riftin B. L. 526
Ripan R. 39
Rîbakov V. A. 557
Rîlski M. 512
Rîpă I. 317
Robea M. 131
Rogobete N. 355
Rogov Al. 561
Roman L. 279
Roth D. 468
Rudenko V. 527
Rupea R. 356
Rusu M. 17
Rusu V. 114
Ruxăndoiu P. 132
Rying M. 724

Sadoveanu M. 200
Safir I. 357—360
Sala M. 627
Samarin G. 564
Savioli O. 501
Săndulescu Al. 123
Săvescu S. 669
Schlesak D. 468
Scripcă M. 429
Secoşan M. 632
Sepsi M. 196
Sichrovsky H. 628
Sicol M. 157
Sidelnikov F. M. 500
Simion E. 638
Simionescu D. 133
Simonov K. 565
Sîrbu Gh. 454
Slavici I. 186
Socol I. 361—389, 403, 412
Speranţia E. 18, 690
Stahl P.H. 65
Starikov 502
Stoia A. 391
Stoian N. 322
Stoianovici M. L. 630
Straniero M. 629
Stratan I. 66
Straton D. 604
Stroescu S. C. 2
Suliţeanu G. 29, 632
Szegö J. 567
Sziao E. 530

Şerb I. 114
Şoit A. 303, 393—395
Ştefan Gh. 45

Tache A. 158
Tache N. 396
Tacu S. 397—398
Taloş I. 2, 40, 114, 208—209, 340, 657, 732
Taxil L. 159
Tănăsescu G. 294, 399
Tătaru V. 400
Teodor R. 433
Teodorescu G. Dem. 13
Tiberian I. 28
Tita S. 455
Tocilescu Gr. G. 7
Todoran E. 189
Todoran R. 134
Tomozei Gh. 401
Tomşa M. 160
Trifu V. 3
Truţă D. 29, 41
Tudoran-Georgescu M. 569—570
Tudorică O. 733
Turcu A. 86

Ţoca M. 203
Ţoiu C. 190
Ţukerman I. 527

Umarov M. V. 486
Ure J. 633
Ursache P. 27, 42
Ursu N. 135, 271, 406, 671

Valabrega C. 724
Valderrama F. 634
Vanancec N. 669
Vancea Z. 441
Vasilache T. 407
Vasilesco I. 191
Verdi G. 9
Vicol A. 2, 646—647
Vilcevski O. 573
Vinţeanu N. 409
Vinţeler A. 574
Vihodţev P. 576
Vîntu V. 410
Vîrgolici T. 19,123
Vîrtic D. 411
Vlăduţ V. N. 434
Voita L. 3
Volkov R. M. 527
Vornicu Gh. 114
Vöö G. 41,192
Vrabie Gh. 210
Vuia R. 88
Vulcănescu R. 2, 89
Vulpian D. 9

Wada T. 724

Zaharia R. 163
Zalighin S. 577
Zemlianova L. 523
Zemţovski I. 578
Zderciuc B. 2, 721
Zikmund M. 535
Zottoviceanu E. 137
Zöld L. 164

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Lei 15